

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

ΓΕΝΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΙΚΑΙΟΥ

Π.Μ. Σ.: «Δίκαιο και Ευρωπαϊκή Ενοποίηση»
Κατεύθυνση : Ποινικό Δίκαιο και Θεωρία του Δικαίου

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Θέμα : *« Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές
δραστηριότητες.
Βασικές Εκφάνσεις.»*

- Εισηγητής : Λουκαδούνος Θεοδόσιος-Ηλίας(Α.Μ. 0905Μ014),
Δικηγόρος Αθηνών.
- Επιβλέπων : Επικ. Καθηγητής Αγάπιος Παπανεοφύτου.

Αθήνα, 2008.

Abstract

The primary goal of this work was the selection of a contemporary issue for the compilation of this dissertation. The theme invites rich discussion and drives motivation for in-depth analysis on a theoretical level, often referring to case-law as a guide; this theme is Money Laundering, a matter which concerns the entire legal community at present, and renders numerous interesting extensions.

Above all, this paper attempts to portray a clear image of the criminal act- Money Laundering, while presenting phases and techniques of this act. Subsequently, Money Laundering is paralleled to organised crime, two phenomena which are directly connected.

Following the aforementioned comparison, the international legislative and non-legislative articles that refer to Money Laundering are depicted, which in turn have led to the formation of Greek legislation for the prevention and suppression of Money Laundering. The analysis of the past, present and potential future regulation against the particular crime is not to be overlooked within this dissertation.

Yet another significant factor is the comparison with foreign legislation, which indicates Greek progress in this field. Overall, the highest importance lies within the critical conclusion employed at the end of this work. It is in that critical conclusion where one can ascertain the progress made by the Greek legislator and also detect the lack of efficiency, as far as adequate confrontation of money laundering is concerned.

In closing, the discussion revolves around one of the most crucial issues constituting contemporary criminal law-- the permutation of freedom and security and how they interact.

Περιεχόμενα.

Συντομογραφίες.....	σελ.8
---------------------	-------

I.Εισαγωγή.....	σελ.10
-----------------	--------

II. Φάσεις και Τεχνικές Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες.....	σελ.13
--	--------

A. Φάσεις.....	σελ.13
----------------	--------

1. Κυκλικά Μοντέλα.....	σελ.14
2. Τελεολογικό Μοντέλο.....	σελ.14
3. Μοντέλα Φάσεων.....	σελ.16
4. Αμερικανικό Μοντέλο τριών φάσεων.....	σελ.17
α. Φάση τοποθέτησης.....	σελ.17
β. Φάση διαστρωμάτωσης.....	σελ.18
γ. Φάση ολοκλήρωσης.....	σελ.18

B. Τεχνικές Ξεπλύματος Βρώμικου Χρήματος.....	σελ.18
--	--------

1. Μαύρη Αγορά ανταλλαγής πέσο.....	σελ.18
2. Ξέπλυμα Βρώμικου χρήματος μέσω του κυβερνοχώρου.....	σελ.21
3. Εκμετάλλευση Φορολογικών Παραδείσων.....	σελ.23
4. Ανάμιξη Νομίμων και Παρανόμων Εσόδων.....	σελ.24

III. Οργανωμένο Έγκλημα και Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος.....	σελ.26
---	--------

A. Το οργανωμένο Έγκλημα σήμερα.....σελ.26

**B. Η ενίσχυση της αρνητικής επίδρασης του «ζεύγους»
οργανωμένο έγκλημα και ξέπλυμα βρώμικου
χρήματος.....σελ.27**

**Γ. Η σύνδεση της νομιμοποίησης εσόδων από
εγκληματικές δραστηριότητες με το
οργανωμένο έγκλημα ειδικότερα.....σελ.28**

IV. Η Διεθνής πορεία για τη διαμόρφωση νομοθετικού πλαισίου για την καταπολέμηση της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες.....σελ.32

A. Διεθνές Περιβάλλον.....σελ.32

B. Οι 40 Συστάσεις της FATF.....σελ.34

Γ. Το Ευρωπαϊκό Περιβάλλον.....σελ.36

1. Η Σύμβαση του Στρασβούργου.....σελ.36

2. 1^η Οδηγία 91/308/ΕΟΚ.....σελ.37

3. 2^η Οδηγία 2001/97/ΕΚ.....σελ.39

4. Απόφαση Πλαίσιο 2001/500/ΔΕΥ.....σελ.41

Δ. Η προοπτική του μέλλοντος.....σελ.43

1. Η Τρίτη Οδηγία.....σελ.43

V. Η Πρόδρομη ρύθμιση : άρθρο 394Α Π.Κ.....σελ.50

**VI. Ο νόμος 2331/1995 πριν την τροποποίησή του και
ζητήματα που ανέκυψαν κατά την ερμηνεία
κι εφαρμογή του.....σελ.55**

A. Αντικειμενική Υπόσταση.....σελ.55

**B. Έννομο αγαθό που θίγεται με το Ξέπλυμα
Βρώμικου Χρήματος.....σελ.59**

Γ. Ειδικότερα προβλήματα.....σελ.62

Δ. Υποκείμενο του Εγκλήματος.....σελ.66

**Ε. Το γνωστικό περιεχόμενο του δόλου
του δράστη.....σελ.68**

**ΣΤ. Ειδικοί όροι και προϋποθέσεις για τη δήμευση
του άρθρου 2.....σελ.69**

1. Τα υπό δήμευση αντικείμενα.....σελ.70

α. Τα άμεσα περιουσιακά προϊόντα.....σελ.70

β. Τα υποκατάστατα περιουσιακά
προϊόντα.....σελ.71

γ. Τα περιουσιακά μέσα που χρησιμοποιήθηκαν
στην τέλεση της εγκληματικής
δραστηριότητας.....σελ.72

2. Παρεκκλίσεις της ειδικής Δήμευσης από τη
γενική Δήμευση του α. 76 ΠΚ.....σελ.73

3. Η νομική φύση της Δήμευσης του
νόμου 2331/1995.....σελ.75

Ζ. Πρώτη Εκτίμηση.....σελ.76

VII. Η Τροποποίηση του ν. 3424/2005 -- Η αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες σήμερα και η προβληματική της.....σελ.79

A. Διεύρυνση της έννοιας της «βασικής εγκληματικής πράξης».....σελ.80

B. Τυποποίηση των εγκλημάτων νομιμοποίησης εσόδων.....σελ.84

Γ. Ο δράστης του ξεπλύματος.....σελ.88

Δ. Τεκμήρια επιβαλλόμενης ποινής.....σελ.92

Ε. Δήμευση.....σελ.93

ΣΤ. Το ξέπλυμα και η «κατάρρευση της επαγγελματικής εχεμύθειας».....σελ.96

1. Το δικηγορικό απόρρητο.....σελ.97

α. Ποινικός Κώδικας.....σελ.98

β. Κώδικας Ποινικής Δικονομίας.....σελ.99

2. Οι ρυθμίσεις του ν. 3424/2005.....σελ.100

Z. Η Εθνική Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες.....σελ.107

1. Αρμοδιότητες.....σελ.109

H. Συγκριτικά Συμπεράσματα.....σελ.112

VIII. Οι ποινικές κυρώσεις από πλευράς συγκριτικού δικαίου.....σελ.116

A. Αυστρία.....σελ.117

Β. Γερμανία.....	σελ.118
Γ. Γαλλία.....	σελ.120
Δ. Ιταλία.....	σελ.121
ΙΧ. Τελικά Συμπεράσματα - Επίλογος.....	σελ.124
Χ. Βιβλιογραφία.....	σελ.131
Α. Ελληνική.....	σελ.131
Β.Αλλοδαπή.....	σελ.137
ΧΙ. Παράρτημα Νομοθετημάτων.....	σελ.139
Α. Νόμος 2331/1995. Προγενεστερο καθεστώς μέχρι και τον ν. 3148/2003.....	σελ.139
Β. ΝΟΜΟΣ 2331/1995. Υφιστάμενο καθεστώς με την τροποποίηση του ν. 3424/2005. προσαρμογή στην οδηγία 2001/97/EK.....	σελ.147
Γ. Αυστρία – Österreich.....	σελ.160
Δ. Ιταλία – Italia.....	σελ.161
Ε. Γαλλία – France.....	σελ.162
ΣΤ. Γερμανία – Deutschland.....	σελ.164

Συντομογραφίες.

ά.	άρθρο
ΑΠ	Άρειος Πάγος
Αρμεν.	Αρμενόπουλος
ΑυστρΠΚ	Αυστριακός Ποινικός Κώδικας
Βλ.	Βλέπε
ΓαλλΠΚ	Γαλλικός Ποινικός Κώδικας
ΓερμΠΚ	Γερμανικός Ποινικός Κώδικας
ΔΕΕΤ	Δελτίο Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών
ΔΣΑΠΔ	Διεθνές Σύμφωνο Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων
ΕΔΔΑ	Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΕΔ	Ελληνική Επιθεώρηση Ευρωπαϊκού Δικαίου
Εκδ.	Έκδοση
ΕλλΔνη	Ελληνική Δικαιοσύνη
Επ.	Επόμενα
ΕΣΔΑ	Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
Εφ	Εφετείο
ΙταλΠΚ	Ιταλικός Ποινικός Κώδικας
ΚΝοΒ	Κώδικας Νομικού Βήματος
ΚΠΔ	Κώδικας Ποινικής Δικονομίας
Ν.	Νόμος
ΝοΒ	Νομικό Βήμα
ΟΗΕ	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
Όπ.π.	όπου παραπάνω
Παρ.	Παράγραφος
Περ	περίπτωση
ΠΚ	Ποινικός Κώδικας
Πλημ.	Πλημμελειοδικείο
ΠοινΛογ	Ποινικός Λόγος
ΠοινΔικ	Ποινική Δικαιοσύνη
ΠοινΧρ	Ποινικά χρονικά
Σελ.	Σελίδα

Στοιχ.	στοιχείο
Συμβ.	Συμβούλιο
ΣυστΕρΜΠΚ	Συστηματική Ερμηνεία Ποινικού Κώδικα
Τευχ.	Τεύχος
Τριμ.	Τριμελής
Υπερ.	Υπεράσπιση
Υποσ.	Υποσημείωση

Abs.	Absatz
Art	Artikel
Aufl	Auflage
CP	Codice Penale(Ιταλία)
CP	Code Penale(Γαλλία)
EuZW	Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsstrafrecht
FATF	Financial Action Task Force (on Money Laundering)
GA	Goldammer's Archiv für Strafrecht
GAFI	Groupe d'action financière sur le blanchiment de capitaux
Hgb	Herausgeber
JR	Juristische Rundschau
JZ	Juristenzeitung
NJW	Neue Juristische Wochenschrift.
NStZ	Neue Zeitschrift für Strafrecht
SchwZStR	Schweizerische Zeitschrift für Strafrecht
StGB	Strafgesetzbuch
StV	StrafVerteidiger
ZStrW	Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft
Wistra	Zeitschrift für Wirtschaft, Steuer, Strafrecht.

I. Εισαγωγή.

Μελετώντας κανείς το εθνικό ποινικό δίκαιο σήμερα, παρατηρεί ότι διαμορφώνεται με σαφείς επιρροές από το διεθνές κι ευρωπαϊκό δίκαιο. Οι σύγχρονες μορφές εγκλημάτων αλλά και οι σύγχρονοι τρόποι τέλεσης αυτών, κατέστησαν αναγκαία τη συνεργασία κρατών για την αντιμετώπιση της σύγχρονης εγκληματικότητας. Παρατηρείται έτσι τα τελευταία χρόνια σύγκλιση των κανόνων του ποινικού δικαίου και ομοιόμορφη αντιμετώπιση εγκλημάτων.

Στη διαμόρφωση αυτού του σκηνικού πάντως συνέβαλαν καθοριστικά η ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων και αγαθών καθώς και η σύγχρονη τεχνολογία. Οι δύο αυτοί παράγοντες ενδυνάμωσαν το υπερεθνικό έγκλημα, το οποίο τα κράτη καλούνται να προλάβουν και να καταστείλουν. Καθοριστικό ρόλο έπαιξε και το διαδίκτυο βοηθώντας τη δημιουργία μιας διεθνοποιημένης και αυτοματοποιημένης οικονομίας, που με τη σειρά της διευκόλυνε την εμφάνιση του φαινομένου του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος¹.

Σε αυτά τα πλαίσια εμφανίστηκε τα τελευταία χρόνια ένα νέου τύπου ποινικό αδίκημα, η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Εφόσον τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια ποιοτική μεταβολή της εγκληματικότητας, προς αδικήματα που αποφέρουν οικονομικά οφέλη, έπρεπε να βρεθεί ένας τρόπος να «βαφτίζονται» τα κέρδη αυτά ως νόμιμα για να μπορούν να ενταχθούν στην νόμιμη οικονομία. Σιγά – σιγά έτσι, βρέθηκαν διάφοροι τρόποι, οι οποίοι αναλύονται παρακάτω, με τους οποίους τα χρήματα που προέκυπταν από παράνομη δραστηριότητα θα «ξεπλένονταν». Μπροστά σε αυτό το φαινόμενο, ο νομικός κόσμος διαπίστωσε ότι το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος είναι ιδιαίτερα επικίνδυνο για τη δομή ολόκληρης της

¹ Βλ. Roger/Molander/Wilson . Cyberpayments and money laundering : problems and promise.1998.

οικονομίας των κρατών. Είναι μάλιστα τέτοιος ο φαινότυπός του, που δίνει την εντύπωση ότι περιβάλλεται από μια ομιχλώδη κι ασαφή περιρρέουσα εικόνα. Αυτό συμβαίνει διότι αποτελεί ένα εξαιρετικά δυναμικό φαινόμενο, συνεχώς μεταβαλλόμενο και προσαρμοζόμενο στις οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες. Το γεγονός αυτό αποτελεί και αιτία για την οποία είναι δύσκολο να περιγραφεί ακριβώς το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος σαν έγκλημα.

Όταν η παραπάνω εικόνα έγινε σαφής διεθνώς, άρχισαν να καταβάλλονται προσπάθειες προς όλες τις κατευθύνσεις για την αντιμετώπιση αυτού του φαινομένου. Λήφθηκαν πολλά μέτρα, όπως : Διεθνείς Συμβάσεις, Οδηγίες κι Αποφάσεις-Πλαίσιο, τα οποία μέτρα κατέληξαν σε επιμέρους εθνικά νομοθετήματα και διαμορφώθηκε έτσι ένα νομοθετικό πλέγμα για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Ένας από τους στόχους της παρούσας εργασίας είναι να καταγραφεί η διεθνής νομοθετική πορεία για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος που κατέληξε και στην ψήφιση των νόμων που ισχύουν στην Ελλάδα για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Ακόμη ένα εξαιρετικά ενδιαφέρον ζήτημα είναι η διασύνδεση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες με το οργανωμένο έγκλημα. Σε επιστημονικό επίπεδο έχουν υποστηριχθεί πολλές απόψεις επ'αυτού. Κάποιοι θεώρησαν ότι ξέπλυμα μπορεί να διαπραχθεί μόνο στα πλαίσια οργανωμένης ομάδας ανθρώπων (οργανωμένη εγκληματική δράση). Άλλοι θεώρησαν ότι ξέπλυμα μπορεί να διαπράξει κι ένα μεμονωμένο άτομο. Το ζήτημα αυτό θα θιγεί παρακάτω. Κοινή διαπίστωση είναι πάντως από όλους, ότι το οργανωμένο έγκλημα διεθνώς χρησιμοποιεί μεθόδους για ξέπλυμα βρώμικου χρήματος με σκοπό τη νομιμοποίηση των εσόδων που προκύπτουν από τη διάπραξη κάθε είδους εγκλημάτων. Το πόσο

συνδέεται επομένως το ξέπλυμα με το οργανωμένο έγκλημα θα αναλυθεί παρακάτω.

Αυτό στο οποίο πάντως θα δοθεί έμφαση είναι η ανάλυση του νόμου 2331/1995 καθώς και η τροποποίηση που επέφερε ο νόμος 3424/2005. Ιδιαίτερα ο τελευταίος αυτός νόμος έδωσε αφορμή για πολλές συζητήσεις κι επικρίσεις για λόγους που αναλύονται παρακάτω στο οικείο κεφάλαιο αλλά κυρίως για το γεγονός ότι διαπνέεται από μια ιδιαίτερα έντονη αυστηρότητα που πολλοί επισήμαναν ότι είναι αδικαιολόγητη.

Με βάση όλα τα ανωτέρω, λόγος θα γίνει και για ένα ευρύτερο θέμα που απασχολεί σήμερα τον κλάδο του Ποινικού Δικαίου. Πρόκειται για το ότι στα πλαίσια καταπολέμησης της σύγχρονης εγκληματικότητας (ξέπλυμα, οργ. έγκλημα, τρομοκρατία) έμφαση δίδεται περισσότερο στην επίτευξη μεγαλύτερης δυνατής ασφάλειας και για το σκοπό αυτό συχνά έχουμε επεμβάσεις σε δικαιώματα κι ελευθερίες των πολιτών. Κάτι τέτοιο όμως είναι ιδιαίτερα προβληματικό, διότι με τον τρόπο αυτό, τα κράτη μπορούν, με το πρόσχημα της καταπολέμησης της εγκληματικότητας, να «εγκληματούν» τα ίδια σε βάρος των πολιτών.

Στα παραπάνω πλαίσια κινείται λοιπόν το παρόν πόνημα που επλίζει να καταλήξει, μέσα από μια εκτενή ανάλυση, σε ένα χρήσιμο συμπέρασμα σχετικά με την ισχύουσα νομοθεσία για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Αρωγός στην προσπάθεια αυτή θα είναι και η έρευνα της νομολογίας των εθνικών ποινικών δικαστηρίων που αρκετές φορές έδωσε λύση σε καίρια ερμηνευτικά προβλήματα το νόμου. Τέλος σημαντική έμφαση δίδεται και στην επισκόπηση της νομοθεσίας κάποιων από τα σημαντικότερα Ευρωπαϊκά κράτη, που σε σύγκριση με την Ελληνική νομοθεσία θα δώσει χρήσιμα συμπεράσματα για το πώς

αντιμετωπίζεται και το πώς θα έπρεπε ίσως να αντιμετωπίζεται η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

II. Φάσεις και Τεχνικές Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές δραστηριότητες.

A. Φάσεις.

Η οικονομία των κρατών είναι σήμερα μια από τις πιο σημαντικές προτεραιότητες. Ιδιαίτερα μετά την κατάρρευση των κομμουνιστικών καθεστώτων της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης υπερτονίστηκε η έννοια της αγοράς και μάλιστα, σε μεγάλο, βαθμό διευρύνθηκε η έννοια αυτή. Πολύ παλαιότερα μπορεί να έπαιζε τεράστιο ρόλο η στρατιωτική δύναμη μιας χώρας αλλά σήμερα αυτό που καταξιώνει ένα κράτος ως διεθνή δύναμη είναι η οικονομική του δύναμη και το κατά πόσον προσελκύει κεφάλαια κι επενδύσεις. Παράλληλα πολλά κεφάλαια συγκεντρώνονται και σε χέρια ιδιωτών, και ας μὴν ξεχνάμε επίσης το μεγάλο ρόλο που διαδραματίζουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Το χρήμα λοιπόν πρωταγωνιστεί κι έχει εξέχουσα σημασία, κατά τα φαινόμενα. Κάθε κράτος έτσι, ανάλογα με την ένταση της επιβολής φορολογίας και την κανονιστική δραστηριότητα, προσελκύει και τα ανάλογα κεφάλαια ή όχι. Βασικό μέλημα των κρατών έπρεπε να αποτελέσει επομένως η αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες .

Κατά καιρούς έγιναν προσπάθειες να απεικονισθεί η διαδικασία νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες σε μοντέλα, τα

οποία παρουσιάζονται παρακάτω με σκοπό την πληρέστερη κατανόηση του φαινομένου.

1. Κυκλικά Μοντέλα².

Έγινε λοιπόν λόγος, ότι η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες μπορεί να αναλυθεί σαν ένα κυκλοφοριακό σύστημα, σύμφωνα με το οποίο τα έσοδα των εγκληματικών πράξεων εισέρχονται στη νόμιμη αγορά όπου τοποθετούνται και διαστρωματώνονται/συσσωρεύονται(placement/layering). Στη συνέχεια επανατοποθετούνται είτε άμεσα σε νέες εγκληματικές δραστηριότητες (illicit activity) είτε έμμεσα μέσω νομίμων επενδύσεων (intergration)³.

Παρόμοιο με το παραπάνω είναι και το γνωστό ως μοντέλο του Zünd στο οποίο παρομοιάζεται το κυκλοφοριακό σύστημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες με αυτό του υδρολογικού συστήματος. Πρόκειται για ένα μοντέλο που αντιλαμβάνεται το φαινόμενο ως μία κλειστή διαδικασία ανακύκλωσης, με βάση την οποία τα εγκληματικής προέλευσης περιουσιακά στοιχεία επενδύονται αποκλειστικά εκ νέου σε νέες αξιόποινες πράξεις⁴.

2. Τελεολογικό μοντέλο⁵.

Αναπτύχθηκε από τον Ελβετό Dr. Jürg-Beat Ackermann σε συνεργασία με τον Αμερικανό Καθηγητή Dr. James Preston και εστιάζει στους σκοπούς της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές

² Στ. Κάτσιος. Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος. Η γεωπολιτική του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος : Το φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Εκδ. Σάκκουλα Θεσσαλονίκη 1998 σελ 77

³ Στ. Κάτσιος. ό.π. σελ 77

⁴ Στ. Κάτσιος. ό.π. σελ 78, υποσημ. 5 στην οποία σχηματικά αποδίδεται το μοντέλο αυτό ως εξής : Βροχή(εισροή ρευστού χρήματος) -είσοδος υδάτων στο έδαφος(πρώτο καθάρισμα) -σχηματισμός υπογείων υδάτων(σχηματισμός αποθεματικών) -σχηματισμός υπογείων θαλάσσιων με αποχετεύσεις(προετοιμασία και μεταφορά στο εξωτερικό) -επανασύλλογή σε υπόγειες θαλάσσιες(προετοιμασία για τη νομιμοποίηση) -Σταθμός άντλησης(είσοδος στο νόμιμο οικονομικό σύστημα) - Εγκαταστάσεις βιολογικού καθαρισμού(δεύτερο καθά ρισμα)- Κατανάλωση/χρήση(μεταφορά κι επένδυση) – εξάτμιση(νόμιμη επανεισαγωγή στη χώρα προέλευσης)-νέα βροχή(νέα εισροή ρευστού χρήματος από εγκληματικές δραστηριότητες).

⁵ Στ. Κάτσιος. ό.π. σελ 78

δραστηριότητες. Για την πραγμάτωση των στόχων αυτών είναι διαθέσιμοι ορισμένοι τρόποι δράσης. Εφόσον έχουν οριστεί οι σκοποί και οι τρόποι δράσης, ο δράστης χρησιμοποιεί υφιστάμενους νομικούς και πραγματικούς ενισχυτικούς παράγοντες, οι οποίοι εξυπηρετούν το «καμουφλάρισμα» των περιουσιακών στοιχείων. Το μοντέλο αυτό περιλαμβάνει τρία επίπεδα:

α) Σκοποί της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες:

- Ολοκλήρωση(μετατροπή/απόκρυψη)
- Επένδυση
- Φοροδιαφυγή,Φοροαποφυγή
- Χρηματοδότηση εγκληματικών πράξεων

β) Δυνατότητες Δράσης:

- Εσωτερικό, εξωτερικό, υπεράκτια κέντρα
- Εταιρίες βιτρίνα, μεγάλες εταιρίες
- Αξιόγραφα, λογαριασμοί, εμπράγματα αξίες
- Χρηματοδότηση εγκληματικών ενεργειών, διαφθορά

γ) Ενισχυτικοί παράγοντες

- Διεθνής χαρακτήρας των δραστηριοτήτων, πλημμελής άσκηση οικονομικής εποπτείας και ανυπαρξία συντονισμού εθνικών αρχών
- Προστασία του απορρήτου
- Απόκρυψη μέσω νομικών προσώπων, κατάτμηση και αλυσιδωτά αποτελέσματα(layering)
- Ηλεκτρονικό σύστημα πληρωμών

3. Μοντέλα των φάσεων⁶.

Πρωταρχικός στόχος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι η αποτροπή αποκάλυψης περιουσιακών στοιχείων, κυρίως όσον αφορά την εγκληματική προέλευσή τους. Δεν είναι όμως και ο μοναδικός στόχος. Απλή απόκρυψη δεν προσφέρει ουσιαστικά κάτι στο δράστη αφού για να τα αξιοποιήσει ή χρησιμοποιήσει ή επενδύσει πρέπει οι πρόσοδοι αυτοί να ενταχθούν *ως νόμιμοι* πια στην οικονομία.

Εμπνευστής των μοντέλων αυτών είναι ο Ελβετός Paolo Bernasconi, ο οποίος και αποτέλεσε πρωτεργάτη της εισαγωγής διατάξεων στον Ελβετικό Ποινικό Κώδικα για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Το μοντέλο βασικά ξεχωρίζει το ξέπλυμα σε πρώτου και δευτέρου βαθμού. Διακρίνει ακόμη σε *χώρες εμπορίου* (όπου γίνεται η κύρια πράξη από την οποία προέρχεται το βρώμικο χρήμα) και σε *χώρες ξεπλύματος* (μεγάλα χρηματοοικονομικά κέντρα, γνωστά και ως φορολογικοί παράδεισοι)

Πρώτη Φάση

- Νομιμοποίηση περιουσιακών στοιχείων, άμεσα προερχομένων από ποινικά κολάσιμες πράξεις
- Μετρητό χρήμα(κατά κανόνα)
- Βραχυπρόθεσμες συναλλαγές
- Ο δράστης επιδιώκει να εμποδίσει την αναγνώριση των περιουσιακών στοιχείων.

⁶Στ. Κάτσιος, όπ.π. σελ. 79.

Δεύτερη Φάση

- Νομιμοποίηση περιουσιακών στοιχείων προερχομένων αποκλειστικά από την τέλεση ποινικά κολάσιμων πράξεων
- Μεσο-μακροπρόθεσμες επιχειρήσεις
- Στόχος η απάλειψη του στίγματος της παρανομίας από τα εγκληματικής προέλευσης περιουσιακά στοιχεία, προσδίδοντάς τους τον χαρακτήρα νόμιμης οικονομικής δραστηριότητας.

4. Αμερικανικό μοντέλο τριών φάσεων⁷.

Η συστηματοποίηση αυτή έχει ως αφετηρία τις ΗΠΑ και με βάση αυτήν διακρίνονται τρεις φάσεις στη διαδικασία νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες

α) *φάση τοποθέτησης (placement stage)*, κατά την οποία το ρευστό χρήμα διοχετεύεται και αναμιγνύεται με νόμιμα κεφάλαια ή ακόμη απλά κατατίθεται σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Το στάδιο αυτό συμπεριλαμβάνει και τη «φυσική», διασυνοριακή μεταφορά χαρτονομισμάτων. Κλασσικά ακόμη παραδείγματα είναι η αγορά περιουσιακών στοιχείων μεγάλης αξίας, πχ αντικείμενα τέχνης ή εταιρικά μερίδια. Πρόκειται για φάση υψηλής επικινδυνότητας αφού το εξωλογιστικό χρήμα μπορεί να εντοπιστεί ευκολότερα. Με την

⁷ Στ. Κάτσιος. όπ.π. σελ. 81.

ολοκλήρωση της φάσης αυτής τα έσοδα των εγκληματικών ενεργειών δεν έχουν πλέον μορφή ρευστού χρήματος.

β) *φάση διαστρωμάτωσης-συσσώρευσης(layering stage)*, κατά την οποία με ένα σύνθετο πλέγμα ενεργειών γίνεται η αποσύνδεση των παρανόμων εσόδων από την πραγματική-εγκληματική προέλευσή τους. Μπορεί λ.χ. να γίνει μεταφορά, λογιστικά πλέον, σε ένα διεθνές οικονομικό κέντρο (φορολογικό παράδεισο- βλ. offshore τραπεζικά κέντρα) που πάνω από όλα εξασφαλίζει κινητικότητα και διακριτικότητα.

γ) *φάση ολοκλήρωσης(integration stage)*, ένταξη των περιουσιακών στοιχείων στο οικονομικό σύστημα έχοντας αποκτήσει νομιμοφάνεια. Απλή απόκρυψη θα προστάτευε μόνο βραχυπρόθεσμα από τις διωκτικές αρχές. Επιθυμητό όμως είναι τα παράνομα έσοδα να αποκτήσουν νομιμοφανή υπόσταση ώστε να μπορούν να αξιοποιηθούν- επενδυθούν- χρησιμοποιηθούν.

B. Τεχνικές ξεπλύματος βρώμικου χρήματος.

1. Μαύρη αγορά ανταλλαγής πέσο(Black Market Peso Exchange)⁸

Αποτελεί παράδειγμα υπογείων ή παραλλήλων τραπεζικών υπηρεσιών. Η μέθοδος αυτή χρησιμοποιείται από τα κολομβιανά καρτέλ για να ξεπλύνουν το βρώμικο χρήμα που προκύπτει από τη διακίνηση ναρκωτικών στις ΗΠΑ. Πρόκειται για μια σχετικά απλή μέθοδο που καταφέρνει πάντως να παραμερίσει τις απαγορεύσεις για την πρόληψη

⁸W. Filipkowski. Νέες τάσεις στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. ΠοινΔικ2005 σελ 886.

και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα. Η εν λόγω τεχνική αποτελείται από τρία στάδια που περιγράφονται ως εξής :

1^ο Στάδιο- Τα καρτέλ ναρκωτικών.

Βρισκόμαστε στο στάδιο κατά το οποίο από την διακίνηση ναρκωτικών στις ΗΠΑ, τα Κολομβιανά καρτέλ έχουν αποκομίσει τεράστια ποσά σε δολάρια ΗΠΑ και το πρόβλημα είναι πως αυτά τα χρήματα θα επιστρέψουν στην Κολομβία. Και γενικότερα υφίσταται το πρόβλημα αυτό που αφορά στη μεταφορά των προσόδων από εγκληματική δραστηριότητα σε τόπο διαφορετικό.

2^ο Στάδιο- Ο μεσίτης πέσο.

Στο στάδιο αυτό παρεμβάλεται το πρόσωπο «κλειδί». Είναι ο μεσίτης πέσο, ο οποίος δεν είναι τίποτα άλλο παρά ανεπίσημο σύστημα μεταφοράς χρημάτων ή αξιών. Αγοράζει δολάρια από τα Καρτέλ στις ΗΠΑ χρησιμοποιώντας πέσο. Η τιμή του συναλλάγματος συμφωνείται και είναι συνήθως λίγο χαμηλότερη από την επίσημη τιμή. Η συναλλαγή γίνεται μέσω τηλεφώνων, φάξ και, περισσότερο πλέον, μέσω διαδικτύου.

3^ο Στάδιο- ο λαθρέμπορος⁹

Αποτελεί βασικό πρόσωπο για την ολοκλήρωση της διαδικασίας. Αγοράζει διάφορα αγαθά στις ΗΠΑ και τα μεταπωλεί στην Κολομβία. Το πρόβλημα είναι ότι αυτός έχει πέσο ενώ χρειάζεται δολάρια. Βρίσκεται δηλαδή στην αντίστροφη θέση από αυτή των καρτέλ. Και ο μεσίτης

⁹ W. Filipkowski. όπ.π. σελ 887

αυτές τις αντίρροπες απαιτήσεις έρχεται και καλύπτει. Αντιστοιχεί την προσφορά των καρτέλ σε δολάρια με τη ζήτηση του λαθρεμπορίου γι' αυτά. Ανταλλάσσει τα πέσο του λαθρεμπορίου με δολάρια των καρτέλ.

Ο λαθρέμπορος όμως δεν λαμβάνει δολάρια σε μετρητά, διότι κάτι τέτοιο μπορεί να ήταν ύποπτο για τους χονδρέμπορους από τους οποίους αγοράζει. Οι μεσίτες λοιπόν φτιάχνουν ένα δίκτυο από υπαλλήλους (smurfs- smurfing) οι οποίοι καταθέτουν τα ποσά καταμερισμένα σε μικρά ποσά σε διάφορους λογαριασμούς. Διότι μια κατάθεση υψηλού ποσού και πάνω από ένα συγκεκριμένο όριο θα έκανε τον ταμία της τράπεζας να ειδοποιήσει τις αρμόδιες υπηρεσίες για ύποπτη(για ξέπλυμα) συναλλαγή. Οι καταθέτες λοιπόν, λαμβάνουν επιταγές ή άλλους τίτλους που αντιστοιχούν στους λογαριασμούς και τις οπισθογραφούν, εν λευκώ, στο μεσίτη, ο οποίος έτσι τις πουλάει στο λαθρέμπορο κι έτσι αυτός τελικά πληρώνει τους χονδρεμπόρους.

Ο μεσίτης έτσι αναλαμβάνει τη διαδικασία ξεπλύματος και σαφέστατα αποκομίζει κέρδος από αυτή τη διαδικασία αφού στην μετατροπή των δολαρίων σε πέσο επιτυγχάνει συμφέροντες γι' αυτόν τιμές, διαφορετικές από τις επίσημες ισοτιμίες.

Η εν λόγω μέθοδος δεν στερείται βέβαια αδυναμιών, αφού πρώτα απ' όλα το βρώμικο χρήμα είναι ίσως πιο εύκολα ανιχνεύσιμο στο στάδιο της τοποθέτησης που αποκαλείται και «αχίλλειος πτέρνα», καθ' ότι το χρήμα βρίσκεται ακόμη κοντά στην παράνομη προέλευσή του. Ακόμη ένα δύσκολο σημείο είναι, όταν συγκεντρώνεται το χρήμα και φυλάγεται σε κρυψώνες πριν αναλάβουν οι smurfs να το καταθέσουν σε τράπεζες. Πολλές φορές η Αστυνομία ανακαλύπτει τέτοια μέρη και τα υπέρογκα μετρητά αμέσως παραπέμπουν σε ξέπλυμα βρώμικου χρήματος.

Σημαντικό χαρακτηριστικό είναι επίσης και ο τρόπος πληρωμής του χονδρεμπορίου, ο οποίος λαμβάνει από τον λαθρέμπορο δέσμη επιταγών που είναι πληρωτέες από διαφορετικούς τραπεζικούς

λογαριασμούς. Έτσι, η τράπεζα του χονδρεμπόρου μπορεί να εντοπίζει τέτοιους ύποπτους τρόπους πληρωμής.

2. Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος μέσω του κυβερνοχώρου¹⁰.

Πρόκειται ξεκάθαρα για τεχνική που αξιοποιεί τις νέες τεχνολογίες. Περισσότερο, βέβαια, γίνεται χρήση του διαδικτύου, οι συναλλαγές μέσω του οποίου γίνονται ολοένα και πιο απλές, χωρίς να υπάρχει ο έλεγχος και η διασφάλιση που θα έπρεπε να υπάρχει. Έτσι οι νέες τεχνολογίες πληρωμής επιτρέπουν στους χρήστες τη μεταφορά κεφαλαίων ηλεκτρονικά. Οι κυριότερες μορφές συναλλαγής στο διαδίκτυο είναι οι εξής :

- Συστήματα πληρωμής μέσω διαδικτύου: οι τράπεζες εφοδιάζουν τους πελάτες τους με ηλεκτρονικό χρήμα το οποίο χρησιμοποιείται για συναλλαγές είτε ανάμεσα σε επιχειρήσεις(B2B) είτε ανάμεσα σε επιχειρήσεις και πελάτες τους (B2C).
- Αποθηκευτικές κάρτες αξιών. Είναι πλαστικές κάρτες στις οποίες έχει ενσωματωθεί μικροτσίπ. Αποθηκεύει έτσι στη μνήμη της χρήματα. Τέτοιες κάρτες κυκλοφορούν στο εμπόριο σήμερα (προπληρωμένες κάρτες για αγορές κυρίως στο διαδίκτυο). Άλλη δυνατότητα είναι η μεταφορά χρημάτων από τον τραπεζικό μας λογαριασμό απευθείας στην κάρτα.
- Τραπεζικές συναλλαγές στο διαδίκτυο(on-line banking). Πρόκειται για δυνατότητα που παρέχουν οι τράπεζες στους πελάτες τους να πραγματοποιούν συνήθεις συναλλαγές τους μέσω Ηλεκτρονικού Υπολογιστή. Μπορούν να πληρώνουν,

¹⁰W. Filipkowski, όπ.π. σελ. 887.

τοιουτοτρόπως, λογαριασμούς, να μεταφέρουν κεφάλαια από μια τράπεζα σε μία άλλη κ.α.

Επιπλέον, μια σειρά από παράγοντες καθιστά την αντιμετώπιση αυτού του είδους νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες εξαιρετικά δύσκολη. Κι αυτό διότι πλέον η πρόσβαση στο διαδίκτυο είναι ευρύτατα διαδεδομένη και θα έλεγα, ότι σχεδόν κάθε σπίτι έχει τουλάχιστον έναν υπολογιστή, πιθανότατα και με πρόσβαση στο διαδίκτυο. Ακόμη, και οι κάθε είδους συναλλαγές μέσω διαδικτύου εξαπλώνονται σταδιακά, κυρίως λόγω της ευκολίας, του χαμηλού κόστους και της μεγάλης ταχύτητας. Ένας παράγοντας που δυσκολεύει την εξιχνίαση είναι, ότι δεν υπάρχει προσωπική επαφή ανάμεσα στον πελάτη και στον υπάλληλο χρηματοπιστωτικού ιδρύματος. Επέρχεται αποπροσωποποίηση της συναλλαγής και οι ύποπτες συναλλαγές καθίστανται έτι δυσκολότερες στον εντοπισμό. Μην ξεχνάμε ακόμη, ότι η ταυτότητα του προσώπου που χρησιμοποιεί έναν ηλεκτρονικό υπολογιστή βρίσκεται δύσκολα και μόνο με παρέμβαση ειδικών τεχνικών.

Ένα ακόμη ζήτημα είναι η δικαιοδοσία για εγκλήματα που διαπράχθηκαν μέσω διαδικτύου και κυρίως όταν στη διάπραξη αυτών εμπλέκονται πολλές χώρες. Είναι δύσκολο να καταφθαί ο τόπος τέλεσης του εγκλήματος και αυτομάτως καθίσταται δύσκολη και η αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω διαδικτύου.

3. Εκμετάλλευση φορολογικών παραδείσων(fiscal or tax paradises)¹¹.

Είναι πλέον γνωστό, ότι κλασσική επιλογή για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος είναι αυτή των φορολογικών παραδείσων. Πρόκειται για χώρες που η οικονομία τους, κυριολεκτικά, βασίζεται σε χρήματα που εισρέουν και που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες. Οι χώρες αυτές έχουν το πλεονέκτημα, ότι απλοποιούν τις διατόπιες συναλλαγές παρακάμπτοντας τη συνήθη γραφειοκρατία και μάλιστα αποκρύπτεται και η αληθινή ταυτότητα των προσώπων που έχουν εμπλακεί σε παράνομες δραστηριότητες. Πολλοί πάντως είναι οι παράγοντες που ευνοούν την τεχνική αυτή για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος.

Πρώτα απ'όλα τα νομικά συστήματα στις χώρες αυτές είναι συνήθως σε «πρωτόγονο» επίπεδο. Δυσκολεύει έτσι πάρα πολύ η συνεργασία με τις αρχές των κρατών αυτών για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Οι δράστες λοιπόν, έχοντας τους κατάλληλους συμβούλους επιλέγουν το σωστό τόπο για να ξεπλύνουν βρώμικο χρήμα, εκμεταλλευόμενοι τις διαφοροποιήσεις σε νομικό επίπεδο.

Αξιοσημείωτο είναι το ότι οι χώρες αυτές τηρούν απαρέγκλητα το τραπεζικό και εν γένει οικονομικό απόρρητο σε βαθμό που κάθε απόπειρα συνεργασίας για εξιχνίαση εγκλημάτων αποβαίνει άκαρπη. Κάποιος θα τολμούσε να υποψιαστεί, ότι το γεγονός αυτό δεν είναι διόλου τυχαίο, δεδομένου ότι οι οικονομίες των χωρών αυτών βασίζονται σε πολύ μεγάλο βαθμό στα κεφάλαια αυτά. Κι έτσι αν καταπολεμούσαν το ξέπλυμα, όπως θα έπρεπε, θα απέτρεπαν παράλληλα την τοποθέτηση

¹¹W. Filipkowski. όπ.π. σελ. 889.

των κεφαλαίων αυτών στην οικονομία τους, η οποία θα δεχόταν έτσι σοβαρό πλήγμα.

4. Ανάμιξη νομίμων και παρανόμων εσόδων(blending – merging)¹².

Αποτελεί μία από τις παλιότερες μεθόδους ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Μάλιστα τη μέθοδο αυτή χρησιμοποιούσε ο περιβόητος εγκληματίας Αλ Καπόνε για να νομιμοποιήσει τα έσοδα από το λαθρεμπόριο αλκοόλ.

Συνήθως έχουμε να κάνουμε με μία εγκληματική οργάνωση η οποία σε οργανωμένο σχέδιο συνεργάζεται με μια νόμιμη επιχείρηση. Μπορεί η νόμιμη επιχείρηση να ανήκει και σε κάποιο μέλος της εγκληματικής οργάνωσης, για να είναι και η συνεργασία πληρέστερη. Αυτό που ουσιαστικά γίνεται, είναι το ότι αναμιγνύεται το βρώμικο χρήμα με τα νόμιμα έσοδα της εταιρίας. Αξιοποιείται έτσι ο τραπεζικός λογαριασμός της νόμιμης εταιρίας και εντάσσεται με αυτόν τον τρόπο το βρώμικο χρήμα στο οικονομικό σύστημα, αποκτώντας έτσι νόμιμη όψη. Μάλιστα, πολλές φορές χρησιμοποιούνται περισσότερα του ενός νομικού προσώπου, ώστε να αμβλυνθεί ο κίνδυνος απώλειας των περιουσιακών στοιχείων σε περίπτωση που οι διωκτικές αρχές ή τα δικαστήρια ανακαλύψουν την ανάμιξη ενός νομικού προσώπου.

Οι εγκληματικές οργανώσεις που χρησιμοποιούν για τον παραπάνω σκοπό νομικά πρόσωπα δεν επιλέγουν τυχαία κάποια επιχείρηση, αλλά έχουν κάποια κριτήρια με γνώμονα να είναι πάντα το ξέπλυμα επιτυχημένο και δύσκολα διαπιστώσιμο από τις διωκτικές αρχές.

¹² W. Filipkowski. όπ.π. σελ. 890.

Έτσι μια τέτοια επιχείρηση πρέπει να παρέχει κάποιας μορφής υπηρεσία, π.χ. μάρκετινγκ ή διαφήμιση και να μην παράγουν προϊόντα διότι αν ζητηθεί επίδειξη προϊόντων μπορεί να υπάρξει πρόβλημα.. Επομένως καλύτερο είναι, οι προσφερόμενες υπηρεσίες να είναι *άυλες*. Επιπλέον, καλό είναι οι επιχειρήσεις αυτές να έχουν πολλούς πελάτες και ο αριθμός τους να είναι ακανόνιστος ώστε να μην κινεί υποψίες, αφού τα εισοδήματα θα διαφέρουν από μέρα σε μέρα. Αν λοιπόν καθημερινά τα έσοδα διαφέρουν, είναι πιο εύκολο να αναμιχθούν τα παράνομα με νόμιμα έσοδα.

Η μέθοδος αυτή έχει και κάποια βασικά πλεονεκτήματα. Είναι έτσι δύσκολο να αποδειχτεί ακριβώς ποσά ήταν τα παράνομα έσοδα και πόσα τα νόμιμα. Πολλές νομοθεσίες, μεταξύ αυτών και η ελληνική, έχουν καταπολεμήσει το πρόβλημα με την αντιστροφή του βάρους αποδείξεως(παραβιάζεται όμως έτσι το τεκμήριο αθωότητας), γεγονός που συνεπάγεται, ότι ο κατηγορούμενος πρέπει να αποδείξει ποιά ήταν τα νόμιμα έσοδα διαφορετικά θα κατασχεθούν όλα. Μην ξεχνάμε ακόμη, το ότι η συμμετοχή μιας εταιρίας στη διαδικασία ξεπλύματος, μπορεί να αυξήσει κατά πολύ την ανταγωνιστικότητά της, έστω και για μικρό χρονικό διάστημα. Αυτός είναι ένας από τους λόγους που ωθούν πολλούς επιχειρηματίες να εμπλακούν με το ξέπλυμα, διότι έτσι αποκομίζουν συμπληρωματικές πηγές εισοδημάτων και βελτιώνουν την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης. Οι επιχειρήσεις αυτές, εμφανίζονται έτσι οικονομικά εύρωστες και υγιείς. Στον αντίποδα όμως, μια τέτοια εταιρία δεν ακολουθεί πια τους κανόνες του ελεύθερου ανταγωνισμού αλλά εξυπηρετεί βασικά ανάγκες νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες κάτι που σιγά-σιγά με το πέρασ του χρόνου μπορεί να την οδηγήσει μέχρι και σε άκρα εξάρτηση από την εγκληματική οργάνωση και τέλος μέχρι και σε κήρυξη πτώχευσης.

III. Οργανωμένο Έγκλημα και Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος.

A. Το οργανωμένο έγκλημα σήμερα.

Η οργανωμένη εγκληματική δράση είναι ένα φαινόμενο το οποίο απειλεί ολοένα και περισσότερο τις δομές όλων των κρατών. Σε αυτό συνεισφέρουν μια σειρά από οικονομικούς, τεχνολογικούς, πολιτικούς και κοινωνικούς παράγοντες¹³. Μάλιστα εκτιμάται, ότι το σύνολο του βρώμικου χρήματος που δημιουργείται από αυτήν την παράνομη δραστηριότητα κάθε χρόνο κυμαίνεται κάπου στο ιλιγγιώδες ποσό μεταξύ 500 δισεκατομμυρίων κι ενός τρισεκατομμυρίου δολλάρια, το μεγαλύτερο μέρος του οποίου έχει άμεση κι έμμεση σχέση με την παραγωγή και διακίνηση ναρκωτικών παγκοσμίως¹⁴.

Τα άτομα τα οποία συμμετέχουν στην οργανωμένη εγκληματική δράση αναζητούν συνεχώς τρόπους για να νομιμοποιήσουν τα έσοδα που προκύπτουν από την παράνομη δραστηριότητα. Έτσι μόνον θα μπορέσουν να τα εμφανίσουν και να τα αξιοποιήσουν, χωρίς βέβαια να εντοπιστούν και να συλληφθούν από τις αρμόδιες προς τούτο αρχές. Για το σκοπό αυτό έχουν στη διάθεσή τους πολλά υλικά μέσα και πολλούς ανθρώπους επιστημονικά καταρτισμένους(οικονομολόγους, νομικούς, λογιστές, φοροτεχνικούς κ.α.), αξιοποιούν το χρηματοπιστωτικό σύστημα και σίγουρα την σύγχρονη τεχνολογία, όπως περιγράφηκε στο παραπάνω κεφάλαιο.

¹³ Βλ. αναλυτικά Ν. Λίβου.Οργανωμένο Έγκλημα : έννοια και δικονομικοί τρόποι αντιμετώπισής του, σε : « Το οργανωμένο έγκλημα από τη σκοπιά του ποινικού δικαίου» Πρακτικά Ζ'Πανελληνίου Συνεδρίου ΕΕΠΔ . Εκδόσεις Π. Ν. Σάκκουλα, Δίκαιο και Οικονομία.2000. σελ 17 επ και 25 επ.

¹⁴ Γ. Τραγάκη.Οργανωμένο έγκλημα και ξέπλυμα βρώμικου χρήματος.Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 1998, σελ 23.

Επιπλέον σε αντίθεση με την εσωστρεφή πολιτική που ακολούθησαν τα κράτη κατά τις προηγούμενες δεκαετίες, σήμερα παντού ισχύουν λιγότερο ή περισσότερο συνθήκες ελεύθερου ανταγωνισμού στη λειτουργία των αγορών χρήματος και κεφαλαίων, ενώ παράλληλα με την ελεύθερη διακίνηση των κεφαλαίων, έχουν αρθεί και οι περιορισμοί στις επενδύσεις ξένου κεφαλαίου¹⁵. Αναμφισβήτητα μεγάλο ρόλο έχει διαδραματίσει σε αυτήν την ολοένα εξελισσόμενη διαδικασία το σύγχρονο χρηματοπιστωτικό σύστημα, το οποίο φαίνεται προσιτό κι εύαλωτο στους χειρισμούς και στις προσβολές του οργανωμένου εγκλήματος σε εθνικό και διεθνές επίπεδο¹⁶.

Β. Η ενίσχυση της αρνητικής επίδρασης του «ζεύγους» οργανωμένου έγκλημα και ξέπλυμα βρώμικου χρήματος.

Πέρα από τις παραπάνω επιδράσεις από τη διείσδυση του οργανωμένου εγκλήματος στην κοινωνία, μία ακόμη σοβαρή παράμετρος είναι, ότι η πρακτική αυτή του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος επηρεάζει αρνητικά την ικανότητα των κυβερνήσεων να εφαρμόζουν με επιτυχία μέτρα δημοσιονομικής και νομισματικής πολιτικής¹⁷. Διότι όταν ένα μεγάλο κομμάτι των χρηματο-οικονομικών αξιών ελέγχεται ή είναι επενδυμένο από το οργανωμένο έγκλημα, οι βασικοί δείκτες της οικονομικής δραστηριότητας χάνουν την αξιοπιστία και τη χρησιμότητά τους σε ό,τι αφορά τη διαμόρφωση και εφαρμογή αποτελεσματικής οικονομικής πολιτικής.

Πάντως, βραχυπρόθεσμα η προσέλκυση των προσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες μπορεί να φαίνεται αβλαβής και ίσως ευεργετική, ιδιαίτερα όταν υπάρχει αδήριτη ανάγκη για την αντιμετώπιση

¹⁵ Γ.Τραγάκη.όπ.π. σελ 24.

¹⁶ Γ. Τραγάκη.όπ.π. σελ 24

¹⁷ Γ.Τραγάκη.όπ.π. σελ 25

μεγάλων ελλειμμάτων στη δημοσιονομική διαχείριση. Αλλά τελικά αυτό στο οποίο καταλήγουμε είναι ο κλονισμός της εμπιστοσύνης στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, η εμφάνιση οικονομικών σκανδάλων και η απώλεια του κύρους των τραπεζών και άλλων χρηματοπιστωτικών φορέων. Επομένως τα όποια βραχυχρόνια οφέλη από την εισρροή κεφαλαίων ύποπτης ή εγκληματικής προέλευσης εκμηδενίζονται¹⁸.

Γ. Η σύνδεση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες με το οργανωμένο έγκλημα ειδικότερα.

Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος αντιμετωπίζεται σήμερα και από τη Διεθνή Εταιρία Ποινικού Δικαίου ως μορφή αξιόποινης δραστηριότητας από εκείνες που θεωρούνται, μεταξύ άλλων, ως χαρακτηριστικές της οργανωμένης εγκληματικότητας¹⁹. Μάλιστα η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες συνδέεται με το οργανωμένο έγκλημα με διττή έννοια : αφενός, ως υπαγόμενη η ίδια στον κατάλογο των πράξεων που συνιστούν οργανωμένο έγκλημα είναι και η ίδια μια βασική δραστηριότητα του οργανωμένου εγκλήματος²⁰. αφετέρου, ως μηχανισμός διευκόλυνσης και ενσωμάτωσης του οργανωμένου εγκλήματος στην οικονομία επιτελεί μια βασική λειτουργία υποστήριξης και ενδυνάμωσης του οργανωμένου εγκλήματος²¹.

¹⁸ Γ.Τραγάκη.όπ.π. σελ 27.

¹⁹T.Weigend. Το οργανωμένο έγκλημα από τη σκοπιά του ποινικού δικαίου. Πρακτικά Ζ΄Πανελληνίου Συνεδρίου ΕΕΠΔ . Εκδόσεις Π. Ν. Σάκκουλα, Δίκαιο και Οικονομία.2000. . σελ 1 επ.

²⁰ βλ. Ν.Λίβου. όπ.π. σελ 31επ.

²¹ βλ. αναλυτικά Στ.Παύλου. Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές ενέργειες και ιδίως η οριοθέτησή της από την αποδοχή και διάθεση προϊόντων εγκλήματος(394 ΠΚ). Υπερ 2000 σελ 635 και 643.

Χαρακτηριστικό είναι επίσης το ότι, σε πολλά βασικά νομοθετικά κείμενα προκύπτει, άμεσα ή έμμεσα, η σύνδεση του οργανωμένου εγκλήματος με το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος²².

Ειδικότερα, στο άρθρο πρώτο του νόμου 1990/1991 («κύρωση Σύμβασης Ηνωμένων Εθνών κατά της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών φαρμάκων και ψυχοτρόπων ουσιών») αναφέρεται χαρακτηριστικά, ότι τα Μέρη που έλαβαν μέρος στη Σύμβαση αυτή συμφώνησαν στο περιεχόμενό της «...Έχοντας επίγνωση του ότι η παράνομη διακίνηση αποφέρει μεγάλα οικονομικά κέρδη και πλούτο που παρέχουν την δυνατότητα στις διεθνείς εγκληματικές οργανώσεις να διεισδύουν, μολύνουν και διαφθείρουν τις κυβερνητικές δομές, τις νόμιμες οικονομικές κι εμπορικές επιχειρήσεις και την κοινωνία σε όλα τις τα επίπεδα... αποφασισμένα να στερήσουν στα πρόσωπα που ασχολούνται με την παράνομη διακίνηση εσόδων από τις εγκληματικές τους δραστηριότητες κι έτσι να εξαλείψουν το κύριο κίνητρό τους γι'αυτές...».

Επιπλέον, στο προοίμιο της κρίσιμης οδηγίας 91/308/ΕΟΚ διαβάζει κανείς, ότι « η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες επηρεάζει καταφανώς την ανάπτυξη του οργανωμένου εγκλήματος γενικά και ειδικότερα του λαθρεμπορίου ναρκωτικών και ότι συνειδητοποιείται ολοένα και περισσότερο, ότι η καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων θεωρείται ως ένα από τα πλέον αποτελεσματικά μέσα για την αντιμετώπιση αυτής της μορφής παράνομης δραστηριότητας, η οποία αποτελεί ιδιαίτερη απειλή για της κοινωνίες των κρατών μελών».

Τέλος, πρέπει να σημειωθεί, ότι στο προοίμιο της 2001/500/ΔΕΥ Απόφασης-Πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης της 26^{ης} Ιουνίου 2001

²² Γ. Δημήτριντας. Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος. Ζητήματα Εφαρμογής του ν. 2331/1995. Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 2002. σελ. 58επ.

διαβάζουμε , ότι το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο «... έκρινε, ότι η νομιμοποίηση προσόδων από παράνομες δραστηριότητες αποτελεί τον πυρήνα του οργανωμένου εγκλήματος και πρέπει να εκριζωθεί παντού, όπου υπάρχει». Έτσι, στη συνέχεια στο άρθρο 1 της Απόφασης – Πλάνισιο αναγράφεται, ότι τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα « προκειμένου να ενισχυθεί η καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος».

Καταληκτικά μπορεί να ειπωθεί, ότι το απαξιολογικό στίγμα της συμπεριφοράς, που συνιστά η νομιμοποίηση εσόδων, συνδέεται άμεσα με την εμφάνισή της ως μορφής οργανωμένου εγκλήματος, αλλά και με τη λειτουργία της στην περαιτέρω ενίσχυση του τελευταίου. Έτσι, το «ξέπλυμα βρώμικου χρήματος» πολύ ορθά αντιμετωπίζεται ως βασική λειτουργία και δραστηριότητα του «οργανωμένου εγκλήματος», η οποία όχι μόνο διασφαλίζει τα κέρδη του οργανωμένου εγκλήματος, αλλά επιτρέπει και την επαύξησή τους, ακόμη και με την πολιτική άλωση ολόκληρων πολιτικοκοινωνικών σχηματισμών²³.

Εξάλλου, και στην Αιτιολογική Έκθεση του νέου νόμου, είναι χαρακτηριστικό, ότι για πρώτη φορά οι ειδικές ρυθμίσεις συναρτώνται με τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας,²⁴. Όμως, το έγκλημα πρέπει με τη βοήθεια συσταλτικής ερμηνείας να περιορίζεται στο χώρο για τον οποίο είχε αρχικά προβλεφθεί, στο χώρο δηλ. του οργανωμένου εγκλήματος. Και αυτό μπορεί να επιτευχθεί μόνο αν γίνει δεκτό, όπως έχει ήδη προταθεί, ότι τα προς νομιμοποίηση έσοδα δεν μπορούν να προέρχονται από μία μεμονωμένη πράξη ενός προσώπου, αλλά πρέπει να προκύπτουν από τη δράση μιας εγκληματικής οργάνωσης με επιχειρηματική δομή που λειτουργεί με στόχο την επίτευξη κέρδους. Με τον περιορισμό αυτόν,

²³ Γ. Δημήτριντας,όπ.π. σελ. 60επ. και Στ.Παύλου,όπ.π. σελ 633 και 635.

²⁴ Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου.Το έγκλημα της νομιμοποίησης παρανόμων εσόδων μετά το ν. 3424/2005. Ερμηνευτικές προτάσεις. Εισήγηση σε Πρακτικά 4^{ου} Συνεδρίου ΕΕΠ «Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος- Καθαρή ή ελεύθερη κοινωνία» (υπο δημοσίευση).7^η σελ.

μπορούν να δικαιολογηθούν οι εξαιρετικές ρυθμίσεις του νέου νόμου και αποκαθίσταται τελικά η τήρηση της αρχής της αναλογικότητας²⁵.

²⁵ Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου.όπ.π. 7^η σελ

IV. Η Διεθνής πορεία για τη διαμόρφωση νομοθετικού πλαισίου για την καταπολέμηση της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες.

Ύστερα από τα παραπάνω, καθίσταται αναγκαία η παρουσίαση του Διεθνούς και του Ευρωπαϊκού περιβάλλοντος σε σχέση με την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Ακολουθεί λοιπόν καταγραφή του συνόλου των νομοθετημάτων που προηγήθηκαν της ρύθμισης του εθνικού νομοθέτη σε διεθνές κι ευρωπαϊκό επίπεδο, με τη μεγαλύτερη δυνατή πληρότητα. Μέσα από την καταγραφή αυτή προκύπτει σαφώς, αφενός η σημασία που δόθηκε παγκοσμίως για την καταπολέμηση του ξεπλύματος τις προηγούμενες δεκαετίες²⁶ και εφετέρου παρουσιάζεται η όλη διαδικασία που οδήγησε επαγωγικά στα Ελληνικά νομοθετικά μέτρα για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Τα παρακάτω νομοθετήματα χωρίζονται συστηματικά σε δύο βασικούς πόλους. Από τη μία έχουμε το Διεθνές περιβάλλον και από την άλλη το περιβάλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

A.Διεθνές περιβάλλον

Το Δεκέμβρη του 1988 υπεγράφη στη Βιέννη από 67 κράτη η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών και ψυχοτρόπων ουσιών²⁷ στο πλαίσιο της

²⁶ Βλ. Kai Ambos. Internationalisierung des Strafrechts : Das Beispiel Geldwäsche. ZStW 2002, 24 ff.

²⁷ Βλ. κείμενο Σύμβασης σε : http://www.unodc.org/pdf/convention_1988_en.pdf

οποίας προβλέπεται και η υποχρέωση λήψης όλων των αναγκαίων μέτρων για την καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, τη διεθνή συνεργασία, την άρση του τραπεζικού απορρήτου καθώς και την υποχρέωση ποινικοποίησης πράξεων που στοχεύουν στη νομιμοποίηση των παρανόμων εσόδων από το εμπόριο ναρκωτικών. Τη Σύμβαση αυτή υπέγραψε και η Ελλάδα και την κύρωσε με το νόμο 1990/1991²⁸. Το νομοθέτημα αυτό ερχόμενο πρώτο να θέσει τα θεμέλια για την καταπολέμηση του ξεπλύματος, ήταν το πρώτο που όρισε κάποιες βασικές έννοιες που συναντά κάποιος στη θεματική της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Για παράδειγμα ως «έσοδα» ορίστηκε κάθε περιουσία που προέρχεται ή αποκτάται αμέσως ή εμμέσως από τη διάπραξη εγκλήματος που θεσπίζεται σύμφωνα με το νόμο αυτό ή ως «περιουσία» ορίστηκε το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων κάθε είδους, ενσώματα ή ασώματα, κινητά ή ακίνητα, απτά ή μη απτά και νομικά έγγραφα ή στοιχεία που αποδεικνύουν τίτλο ιδιοκτησίας ή συμφέρον προς απόκτηση τέτοιων στοιχείων.

Περαιτέρω, στο άρθρο 3 του νόμου προβλέπεται ως αξιόποινη πράξη²⁹ : *«η μετατροπή ή μεταβίβαση περιουσίας, εν γνώσει ότι η περιουσία αυτή προέρχεται από οποιοδήποτε έγκλημα ή εγκλήματα από αυτά που θεσπίζονται στο νόμο αυτό ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιο έγκλημα, με σκοπό την απόκρυψη ή συγκάλυψη της παράνομης προέλευσης της περιουσίας ή την υποβοήθηση οποιουδήποτε προσώπου που είναι αναμεμειγμένο στη διάπραξη ενός τέτοιου εγκλήματος να αποφύγει τις έννομες συνέπειες των πράξεών του»*. Και *«η απόκρυψη ή συγκάλυψη της πραγματικής φύσης, πηγής, του τόπου όπου βρίσκεται, της διάθεσης, της*

²⁸ Ν. 1990 της 13/16-12-1991(ΦΕΚ Α'193), «Κύρωση Σύμβασης Ηνωμένων Εθνών κατά της παράνομης διακίνησης ναρκωτικών φαρμάκων και ψυχοτρόπων ουσιών». Για τη Σύμβαση της Βιέννης και το νόμο 1990/1991 βλέπε αναλυτικά: Στ.Παύλου.Ναρκωτικά:Δογματικά κι ερμηνευτικά προβλήματα του ν.1729/1987.Εκδ. Π.Ν.Σάκκουλα Δίκαιο και Οικονομία 1997 σελ 32επ και 311επ.

²⁹ βλ και Στ. Κάτσιο. Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος. Η γεωπολιτική του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος : Το φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. 1998 σελ. 163.

διακίνησης δικαιωμάτων επί περιουσίας ή κυριότητας περιουσίας, εν γνώσει ότι η περιουσία αυτή προέρχεται από έγκλημα που θεσπίζεται σύμφωνα με το νόμο αυτό ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιο έγκλημα». Είναι εμφανές άρα, ότι ο νόμος αυτός ήρθε εκ του μηδενός να ρυθμίσει και να ορίσει βασικά θέματα τα οποία συναντάμε ακόμη και σήμερα στη συζήτηση γύρω από την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες³⁰.

Επόμενη συνεισφορά στην καταπολέμηση του ξεπλύματος είναι η δεύτερη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών που υπεγράφη το 2000 στο Παλέρμο και από τη χώρα μας. Η Σύμβαση αυτή επικέντρωσε στο φαινόμενο του οργανωμένου εγκλήματος και στην καταπολέμησή του, όπως άλλωστε και ο τίτλος της μαρτυρεί(*UN Convention against Transnational Organised Crime*³¹). Κατέστησε όμως σαφές, ότι το ξέπλυμα συναρτάται πλέον λειτουργικά με το οργανωμένο έγκλημα.

B. Οι 40 Συστάσεις της FATF.

Η FATF(: Financial Action Task Force on Money Laundering³²) αποτελεί δημιούργημα των επτά ισχυροτέρων οικονομικά κρατών, γνωστών και ως G7³³ (τότε, διότι πλέον υφίσταται η G8 αποτελούμενη από ένα ακόμη κράτος-μέλος, τη Ρωσία). Μεταφράζεται ως Επιτροπή Οικονομικής Δράσης και δημιουργήθηκε στις 16 Ιουλίου του 1989 κατά τη σύνοδο του Παρισιού. Στην ουσία πρόκειται για μια διακυβερνητική επιτροπή, της οποίας στόχος είναι μια συντονισμένη και συστηματική προσπάθεια καταπολέμησης του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος σε

³⁰Γ. Δημήτριάδης, Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος, Ζητήματα Εφαρμογής του ν. 2331/1995.2002. σελ. 26επ.

³¹ βλ. κείμενο Σύμβασης σε:

http://www.uncjin.org/Documents/Conventions/dcatoc/final_documents_2/convention_eng.pdf

³² Βλ. <http://www.fatf-gafi.org>

³³ ΗΠΑ, Ιαπωνία, Γερμανία, Γαλλία, Μ.Βρετανία, Ιταλία, Καναδάς με τη συμμετοχή του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

εθνικό και διεθνές επίπεδο. Μέλη της ομάδας είναι σήμερα είκοσι εννέα κυβερνήσεις και δύο περιφερειακοί οργανισμοί³⁴ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα Κράτη-Μέλη του Συμβουλίου Συνεργασίας του Κόλπου).

Τον Απρίλιο του 1990 η Επιτροπή αυτή εξέδωσε ένα κατάλογο από 40 Συστάσεις για την καταπολέμηση του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Ο κατάλογος με τις συστάσεις αυτές αναθεωρήθηκε δύο φορές, το 1996 και το 2003, κυρίως για να ληφθούν υπόψιν αλλαγές που είχαν διαπιστωθεί στις μεθόδους ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Οι Συστάσεις αυτές δεν αποτέλεσαν κάποιο αυστηρά δεσμευτικό κείμενο, παρά ένα σύνολο αρχών δράσης για την αντιμετώπιση του φαινομένου. Πάντως με τον κατάλογο αυτόν, κυρίως τονιζόταν η ανάγκη λήψης μέτρων που θα βοηθούσαν τον περιορισμό του τραπεζικού απορρήτου, τη διακρατική συνεργασία και τη διαμόρφωση κοινού νομοθετικού πλαισίου για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος³⁵. Με την πρώτη Σύσταση προτεινόταν η άμεση λήψη μέτρων για την επικύρωση και πλήρη εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών (Σύμβαση Βιέννης). Με την Τρίτη Σύσταση προτεινόταν η προώθηση της πολυμερούς συνεργασίας πάνω σε υποθέσεις που αφορούν το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Με την τέταρτη Σύσταση προτεινόταν η ποινική τυποποίηση του αδικήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και μάλιστα ευρύτερα από την πρόβλεψη της Σύμβασης της Βιέννης αφού τονιζόταν, ότι ήταν αναγκαίο να σχετιστεί η νομιμοποίηση παρανόμων εσόδων και με άλλα σοβαρά αδικήματα(που παράγουν κι αυτά έσοδα) πλήν των ναρκωτικών, τα οποία θα αποτελούσαν την «προηγούμενη εγκληματική

³⁴Βλ. Γ. Δημήτρηνα,όπ.π. σελ. 31.

³⁵ Βλ αναλυτικά Στ. Κάτσιου,όπ.π. σελ165επ. και Ε. Συμεωνίδου- Καστανίδου. Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές πράξεις. Σε «Ποινικό Δίκαιο- Ελευθερία- Κράτος Δικαίου», Τιμ.Τομ. Γ.Α. Μαγκάκη. Εκδόσεις Αντ.Ν.Σάκκουλα Αθήνα-Κονοτηνή 1999, σελ 382 και Γ. Δημήτρηνα, όπ.π. σελ 30 επ.

πράξη». Με την έβδομη Σύσταση προτεινόταν η λήψη μέτρων για την κατάσχεση και δήμευση της περιουσίας που νομιμοποιήθηκε, των εσόδων που αποκτήθηκαν ή και των μέσων που χρησιμοποιήθηκαν.

Αυτά είναι τα βασικότερα σημεία των 40 Συστάσεων και αυτό που αποκομίζει κάποιος σαν συμπέρασμα μελετώντας τα Κείμενα είναι, ότι τονίζεται για μια ακόμη φορά η ανάγκη πρόληψης και καταστολής του νέου αυτού ποινικού αδικήματος, της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και μάλιστα σε διευρυμένο επίπεδο σε σύγκριση με την προγενέστερη Σύμβαση της Βιέννης που περιοριζόταν σε κύρια αδικήματα που έχουν να κάνουν με Ναρκωτικά³⁶.

Γ. Το Ευρωπαϊκό Περιβάλλον.

1. Σύμβαση του Στρασβούργου.

Το Νοέμβρη του 1990 υπεγράφη στο Στρασβούργο από το Συμβούλιο της Ευρώπης η «Σύμβαση για το ξέπλυμα, την έρευνα, την κατάσχεση και δήμευση των προϊόντων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες»³⁷. Η Ελλάδα άργησε πολύ να κυρώσει τη Σύμβαση αυτή με νόμο, με αποτέλεσμα να γίνει αυτό εν έτει 1998 με το νόμο 2655/1998³⁸, αρκετά χρόνια μετά και από την ψήφιση του νόμου 2331/1995 !

Με το νόμο αυτό άρχισαν σιγά-σιγά να αποκρυσταλλώνονται ορισμοί εννοιών όπως: «προϊόν» ή «περιουσία». Το πρώτο θεωρείται ως κάθε οικονομικό πλεονέκτημα που προέρχεται από ποινικά δικάματα και το δεύτερο θεωρείται ως το κάθε είδους περιουσιακό στοιχείο, ενσώματο

³⁶ βλ. και Γ. Δημήτρινας,όπ.π. σελ. 34.

³⁷ Σύμβαση Νο 141, 8/11/1990 βλ. σε <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ListeTraites.asp>

³⁸ Νόμος 2655 της 1^{ης} Δεκέμβρη 1998 (ΦΕΚ Α'264) και επ' αυτού βλ. Θ. Σάμιου. Ενημερωτικό Σημείωμα στο ν.2655/1998 σε ΠοινΧρ1998, σελ 1034.

ή ασώματο, κινητό ή ακίνητο καθώς και νομικές πράξεις ή έγγραφα που πιστοποιούν έναν τίτλο ή δικαίωμα επί του περιουσιακού στοιχείου. Σε γενικές γραμμές υιοθετήθηκαν από τη Σύμβαση αυτή όλα τα κοινώς αποδεκτά σημεία που μέχρι τότε διαμορφώνουν το αδίκημα του ξεπλύματος, το οποίο με τη σειρά του άρχισε να οριοθετείται.

Ήδη προς αντικατάσταση της Σύμβασης αυτής και για την ευθυγράμμιση με τις αναθεωρημένες Συστάσεις της FATF (2003) εκπονήθηκε η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης του 2005, η οποία δεν έχει τεθεί ακόμη σε ισχύ. Στη συγκεκριμένη Σύμβαση εντάσσεται και η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας στην καταπολέμηση του ξεπλύματος. Επίσης εισάγεται νέος διευρυμένος κατάλογος αξιοποιώνων πράξεων

2. 1^η Οδηγία 91/308/ΕΟΚ.

Η Οδηγία αυτή εκδόθηκε την 10^η Ιουνίου του 1991 και αφορούσε « την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού Συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες»³⁹. Η παρούσα Οδηγία βασίστηκε στις 40 Συστάσεις της FATF σε πολύ μεγάλο βαθμό⁴⁰. Βασικός στόχος ήταν τότε να αντιμετωπιστεί το ξέπλυμα με ενιαίο τρόπο από τα κράτη μέλη διότι σε αντίθετη περίπτωση και αν κάθε κράτος ελάμβανε μεμονωμένα και ξεχωριστά το καθένα τα αναγκαία μέτρα που εκείνο πίστευε, θα δυσκόλευε σε μεγάλο βαθμό η ολοκλήρωση της επιτυχίας μιας ενιαίας αγοράς. Το πόσο αλληλένδετα είναι μεταξύ τους τα «γενεσιουργά» αυτά νομοθετήματα φαίνεται από το ότι γίνεται ρητή αναφορά στο γεγονός, ότι για τις ανάγκες της παρούσας

³⁹ Βλ. κείμενο Οδηγίας σε http://europa.eu.int/eur-lex/el/lif/dat/1991/el_391L0308.html

⁴⁰ βλ. Α.Πατσαβέλλα. Οι νομοθετικές και επιχειρησιακές πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες- οι νεότερες εξελίξεις. ΠοινΧρ 2006 σελ 367επ.

Οδηγίας, ο ορισμός της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, έχει ληφθεί από τη Σύμβαση της Βιέννης. Με Βάση όμως, κυρίως, τη Σύμβαση του Στρασβούργου, ο παραπάνω ορισμός και γενικότερα το αδίκημα του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος δεν αφορά μόνο τα παράνομα έσοδα από το εμπόριο ναρκωτικών αλλά αφορά τα προϊόντα πολλών ακόμη παράνομων δραστηριοτήτων, τις οποίες τα κράτη-μέλη πρέπει να λάβουν υπόψιν.

Για την παρούσα Οδηγία νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι :

- «η μετατροπή ή μεταβίβαση περιουσίας, εν γνώσει του ότι προέρχεται από παράνομη δραστηριότητα ή από πράξη συμμετοχής σε παράνομη δραστηριότητα, με σκοπό την απόκρυψη ή τη συγκαλύψη της παράνομης προέλευσής της, ή την παροχή συνδρομής σε οποιονδήποτε ενέχεται στη δραστηριότητα αυτή, προκειμένου να αποφύγει τις έννομες συνέπειες των πράξεών του,
- η απόκρυψη ή η συγκαλύψη της αλήθειας, όσον αφορά τη φύση, προέλευση, διάθεση ή διακίνηση περιουσίας ή τον τόπο στον οποίο αυτή ευρίσκεται, ή την κυριότητα επί περιουσίας ή εκ σχετικών μ'αυτή δικαιωμάτων, εν γνώσει του ότι προέρχεται από παράνομη δραστηριότητα ή από πράξη συμμετοχής σε παράνομη δραστηριότητα,
- η απόκτηση, η κατοχή, η χρήση περιουσίας εν γνώσει, κατά το χρόνο της κτήσης, του γεγονότος ότι η περιουσία προέρχεται από παράνομη δραστηριότητα ή από πράξη συμμετοχής σε παράνομη δραστηριότητα,
- η συμμετοχή σε μία από τις πράξεις που αναφέρουν τα προηγούμενα τρία σημεία, η σύσταση οργανώσεως για τη διάπραξή της, η υποβοήθηση, η υποκίνηση, η παροχή συμβουλών σε τρίτο για τη διάπραξή της ή η διευκόλυνση της τέλεσης της πράξης».

Αποτελεί ένα από τα βασικότερα διεθνή κείμενα στον τομέα της καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές

δραστηριότητες, μαζί με τις προαναφερθείσες Σύμβαση Βιέννης(1988) και Σύμβαση Στρασβούργου(1990) και τις 40 Συστάσεις της FATF(1990).

Η Ελλάδα για την ενσωμάτωση της Οδηγίας αυτής προχώρησε στην ψήφιση του νόμου 2145/1993, ο οποίος προσέθεσε στον Ποινικό μας Κώδικα το άρθρο 394Α για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα. Η «προσπάθεια» όμως αυτή δεν κρίθηκε επαρκής και για το λόγο αυτό ασκήθηκε προσφυγή κατά της Ελλάδας⁴¹. Έτσι, υπό την πίεση μιας καταδίκης, η χώρα μας ψήφισε το νόμο 2331/1995 για το ξέπλυμα, στον οποίο ουσιαστικά εντάχθηκε ολόκληρη η οδηγία και παράλληλα καταργήθηκε το άρθρο 394Α από τον Ποινικό Κώδικα.

3. 2^η Οδηγία 2001/97/EK⁴².

Ήδη από το 1999 είχε υποβληθεί από την Επιτροπή πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 91/308/ΕΟΚ για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες⁴³.

Λίγο αργότερα, το έτος 2001 θεσπίστηκε ακολούθως και η δεύτερη οδηγία (2001/97/EK). Μια δεκαετία μετά την πρώτη οδηγία, ήρθε να καλύψει τα κενά που διαπιστώθηκαν, να ικανοποιήσει τις αντεγκληματικές ανάγκες που προέκυψαν και να προσαρμόσει την νομοθεσία για την καταπολέμηση του ξεπλύματος στις σύγχρονες οικονομικές και κοινωνικές κυρίως εξελίξεις. Υπενθυμίζω, ότι το 1996 είχε γίνει και αναθεώρηση των 40 Συστάσεων της FATF, γεγονός που και αυτό δημιουργούσε ανάγκες νομοθετικών αλλαγών.

⁴¹ Βλ. Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου.όπ.π. Σε Τιμ.Τομ. Γ.Α. Μαγκάκη 1999, σελ 387.

⁴² ΕΕ L 344, 28/12/2001.

⁴³ Γ. Δημήτρινας. όπ.π. σελ. 48 βλ και υποσημ.51.

Η δεύτερη οδηγία, πρώτα απ'όλα, διεύρυνε την έννοια της αξιόποινης συμπεριφοράς που εμπίπτει στις διατάξεις της σε μεγαλύτερο φάσμα σοβαρών αδικημάτων και όχι μόνο στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος προερχόμενου από εμπόριο ναρκωτικών και συναφείς με αυτό πράξεις⁴⁴(άρθρο 1). Επιπλέον, επεκτείνει τις υποχρεώσεις καταπολέμησης του ξεπλύματος χρήματος σε περισσότερες κατηγορίες επαγγελματιών και δραστηριοτήτων σε σχέση με αυτές που υπάγονταν στην πρώτη οδηγία(άρθρο 2α). Πλέον, εκτός από τον χρηματοπιστωτικό τομέα, υπάγονται τώρα στην οδηγία αυτή οι ελεγκτές, οι εξωτερικοί λογιστές, οι συμβολαιογράφοι, οι δικηγόροι, τα καζίνο και οι κτηματομεσίτες. Η μεταστροφή από τις παραδοσιακές μεθόδους ξεπλύματος χρήματος σε νέες μεθόδους, όπως είναι οι πληρωμές σε μετρητά, με την ανωνυμία που τις χαρακτηρίζει, είναι αναμφισβήτητο γεγονός. Γι'αυτό και η οδηγία του 2001 κάνει συχνά λόγο για τη μέθοδο πληρωμής μεγάλων χρηματικών ποσών σε μετρητά. Τα κράτη μέλη οφείλουν λοιπόν να επεκτείνουν τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στην οδηγία, ώστε αυτές να βαρύνουν και ορισμένους εμπόρους αγαθών μεγάλης αξίας όταν η πληρωμή γίνεται με μετρητά και αφορά ποσό 15.000 € και άνω. Στην Οδηγία αυτή αντιμετωπίζεται και το ζήτημα της ανάστροφης πληροφόρησης και της ανταλλαγής στοιχείων σχετικά με το ξέπλυμα χρήματος μεταξύ του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα, προβλέποντας την υποχρέωση των κρατών μελών να μεριμνούν, ώστε τα ιδρύματα, οι οργανισμοί και τα πρόσωπα που υπάγονται στην οδηγία να έχουν πρόσβαση σε ενημερωμένες πληροφορίες σχετικά με τις πρακτικές των μετερχομένων τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες

⁴⁴ βλ. Α.Πατσαβέλλα. όπ.π.σελ 369.

δραστηριότητες και τις ενδείξεις για τον εντοπισμό υπόπτων συναλλαγών⁴⁵.

Αξιοσημείωτο είναι το ότι ειδικά η επέκταση του καθήκοντος αναφοράς υπόπτων συναλλαγών στους δικηγόρους είχε σαν συνέπεια την 2ετή καθυστέρηση των διαπραγματεύσεων, λόγω ενστάσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με τις πιθανές συνέπειες των παραπάνω προβλέψεων στους τομείς της δίκαιης δίκης και της τήρησης της εμπιστευτικότητας στη σχέση δικηγόρου-εντολέα. Τελικά τα γεγονότα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου έδωσαν και εδώ την ώθηση που οδήγησε στην υιοθέτηση της οδηγίας πριν την εκπνοή του 2001⁴⁶.

Η Ελλάδα ενσωμάτωσε στο εθνικό της δίκαιο την Οδηγία αυτή με την ψήφιση του νόμου 3424/2005, ο οποίος τροποποίησε σημαντικά τον προγενέστερο 2331/1995. Ειδικότερες λεπτομέρειες για τον ν. 3424/2005 ακολουθούν παρακάτω, στο οικείο κεφάλαιο.

4. Απόφαση Πλαίσιο 2001/500/ΔΕΥ.

Αποτελεί πολύ σημαντικό τμήμα του νομοθετικού πλέγματος για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Ανήκει στο Τρίτο Πυλώνα και εξεδόθη από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης την 26^η Ιουνίου 2001. Αφορά το ξέπλυμα χρήματος, τον προσδιορισμό, τον εντοπισμό, τη δέσμευση, την κατάσχεση και τη δήμευση των οργάνων και των προϊόντων του εγκλήματος. Ήδη από το προοίμιο της Απόφασης Πλαίσιο τονίζεται από το Συμβούλιο η ιδιαίτερη σημασία της σύγκλισης κανόνων ποινικού

⁴⁵ βλ. Α. Πατσαβέλλα, όπ.π. σελ 369.

⁴⁶ Δ. Ζημιανίτης. Η Τρίτη κοινοτική οδηγία για το ξέπλυμα χρήματος: μια προκαταρκτική θεώρηση. Εισήγηση σε Πρακτικά 4^{ου} Συνεδρίου ΕΕΠ «Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος- Καθαρή ή ελεύθερη κοινωνία» (υπο δημοσίευση). 2^η σελ.

δικαίου και ποινικής δικονομίας στον τομέα της πρόληψης και καταστολής του ξεπλύματος χρήματος. Ακολουθεί επιγραμματική αναφορά των κυριοτέρων σημείων της ανωτέρω απόφασης-πλαίσιο.

Στο 1^ο άρθρο αναγράφεται, ότι προκειμένου να ενισχυθεί η καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα, ούτως ώστε να μη διατυπώσουν ούτε να διατηρήσουν επιφυλάξεις για τα ακόλουθα άρθρα της Σύμβασης του 1990(Στρασβούργου):

-για το άρθρο 2 της Σύμβασης του 1990, εφόσον το έγκλημα τιμωρείται με στερητική της ελευθερίας ποινή ή μέτρο ασφαλείας μέγιστης διάρκειας άνω του έτους. Τα κράτη μέλη μπορούν πάντως να διατηρήσουν επιφυλάξεις για το άρθρο 2 της Σύμβασης του Στρασβούργου όσον αφορά τη δήμευση προϊόντων φορολογικών αδικημάτων, με μόνο σκοπό να μπορούν να προβαίνουν στη δήμευση αυτών των προϊόντων, τόσο σε εθνικό όσο και σε πλαίσιο διεθνούς συνεργασίας, βάσει νομοθετημάτων του εθνικού, κοινοτικού και διεθνούς δικαίου επί θεμάτων είσπραξης φορολογικών απαιτήσεων.

-για το άρθρο 6, προκειμένου για σοβαρά αδικήματα. Τα εγκλήματα αυτά πρέπει, οπωσδήποτε, να περιλαμβάνουν τα εγκλήματα που τιμωρούνται με στερητική της ελευθερίας ποινή ή μέτρο ασφαλείας μέγιστης διάρκειας άνω του έτους ή, στα κράτη μέλη των οποίων το νομικό σύστημα προβλέπει ελάχιστες ποινές, τα εγκλήματα που τιμωρούνται με στερητική της ελευθερίας ποινή ή με μέτρο ασφαλείας ελάχιστης διάρκειας άνω των έξι μηνών.

Στο 2^ο άρθρο της Απόφασης –Πλαίσιο προβλέπεται, ότι : «Κάθε κράτος-μέλος λαμβάνει τα απαραίτητα μέτρα, τα οποία συνάδουν με το ισχύον σ'αυτό σύστημα, ούτως ώστε να εγκλήματα που αναφέρει το άρθρο 6 παράγρ. 1 στοιχ. α και β της Σύμβασης του Στρασβούργου

(αφορούν ξέπλυμα), να τιμωρούνται με ποινές στερητικές της ελευθερίας και η μέγιστη διάρκεια εκτιθείσης ποινής να μην μπορεί να είναι μικρότερη από τέσσερα έτη». Παρατηρούμε σύνδεση σε μεγάλο βαθμό της Απόφασης Πλαίσιο με τη Σύμβαση του Στρασβούργου, γεγονός όμως που δεν προκαλεί απορία αφού σε πολύ μεγάλο βαθμό ολόκληρο το νομοθετικό πλαίσιο για το ξέπλυμα είναι αλληλένδετο.

Δ. Η Προοπτική του μέλλοντος.

1. Η Τρίτη Οδηγία.

Το μέχρι τώρα θεσπισμένο νομοθετικό πλαίσιο ποτέ δεν διεκδίκησε δάφνες πληρότητας και αυτό διότι κάτι τέτοιο είναι εξαιρετικά δύσκολο να επιτευχθεί όσο μιλάμε για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, ένα φαινόμενο που όπως προείπαμε συνεχώς μεταλλάσσεται ανάλογα με τις κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες και αξιοποιεί ολοένα και περισσότερο τις νέες εφαρμογές της σύγχρονης τεχνολογίας.

Έτσι στις 26/10/2005 θεσπίστηκε η Τρίτη Οδηγία 2005/60/EK σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας⁴⁷. Τα κυριότερα σημεία της Οδηγίας αυτής είναι τα παρακάτω.

Στο οικείο κεφάλαιο θα αναφερθώ εκτενώς στην προβληματική του εντοπισμού του εννόμου αγαθού εκείνου που προστατεύουν οι διατάξεις για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος. Η προβληματική αυτή απασχόλησε πολύ τους θεωρητικούς του ποινικού δικαίου. Πάντως, η Τρίτη οδηγία έρχεται να σημειώσει, ότι προστατευόμενο έννομο αγαθό

⁴⁷ ΕΕ L 309, 26/10/2005.

είναι η φερεγγυότητα, η ακεραιότητα και η σταθερότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και των χρηματοπιστωτικών οργανισμών και η αξία του χρηματοπιστωτικού συστήματος στο σύνολό του⁴⁸.

Κατά τα άλλα, ο ορισμός της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες παραμένει ο ίδιος με αυτόν που εισήγαγε η πρώτη Οδηγία 91/308/ΕΟΚ και τροποποίησε η δεύτερη Οδηγία 2001/97/ΕΚ. Ένα είναι το νέο στοιχείο που περιλαμβάνει η Τρίτη Οδηγία και αυτό είναι η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και με αυτό τον όρο εννοείται η παροχή ή συλλογή κεφαλαίων καθ'οιονδήποτε τρόπο άμεσα ή έμμεσα με την πρόθεση να χρησιμοποιηθούν ή εν γνώσει του ότι θα χρησιμοποιηθούν στο σύνολό τους ή εν μέρει για τη διάπραξη αδικήματος κατά την έννοια των άρθρων 1 έως 4 της Απόφασης Πλαίσιο 2002/475/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 13/6/2002 για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας⁴⁹.

Η προσθήκη όμως αυτή μας οδηγεί αμέσως σε μια πρώτη παρατήρηση. Ενώ το ξέπλυμα αφορά αποκλειστικά προϊόν εγκληματικής δραστηριότητας (παράνομες προσόδους), η χρηματοδότηση της τρομοκρατίας μπορεί κάλλιστα να γίνει και με νομίμως παραχθέντα έσοδα. Έτσι στην περίπτωση αυτή της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, η περιουσία που τίθεται υπό παρακολούθηση δεν είναι αναγκαία και φορέας μιας απαξίας , αλλά **μπορεί** να γίνει μέσο ενίσχυσης της τέλεσης συγκεκριμένων πράξεων και γι'αυτό υπάγεται στο σύστημα παρακολούθησης των συναλλαγών που αφορά το ξέπλυμα. Έτσι όμως εκπίπτει ένα βασικό χαρακτηριστικό που διαπνέει το ξέπλυμα χρήματος, που είναι η εξάρτησή του από μια προηγούμενη αξιόποινη πράξη. Δημιουργείται επομένως έτσι ένας εξαιρετικά διευρυμένος

⁴⁸ Βλ. 2^η παράγραφο του προοιμίου της οδηγίας 2005/60/ΕΚ.

⁴⁹ ΕΕ L 164, 22/6/2002.

κύκλος προσώπων που υπόκεινται σε υποχρεώσεις επιτήρησης και αναφοράς παρανόμων συναλλαγών⁵⁰.

Περαιτέρω, η Τρίτη αυτή οδηγία έδωσε ιδιαίτερο βάρος στην εξακρίβωση της ταυτότητας του πελάτη και στον ακριβή ορισμό της έννοιας του πραγματικού δικαιούχου σχετικά με συναλλαγές στο χρηματοπιστωτικό σύστημα. «Πραγματικός δικαιούχος» θεωρείται το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που τελικά κατέχει ή ελέγχει τον πελάτη ή/και φυσικό πρόσωπο για λογαριασμό του οποίου διεξάγεται η συναλλαγή. Όταν έχουμε να κάνουμε με εταιρίες «πραγματικός δικαιούχος» θεωρείται αυτός που κατέχει ή ελέγχει το νομικό πρόσωπο (από ποσοστό 25% και άνω) και γενικώς τα πρόσωπα που ασκούν διαχείριση των νομικών προσώπων.

Ακόμη στο άρθρο 6 θεσπίζεται υποχρέωση να απαγορεύουν τα κράτη μέλη στα πιστωτικά ιδρύματα να τηρούν ανώνυμους λογαριασμούς ή ανώνυμα βιβλιάρια καταθέσεων, ενώ οι υφιστάμενοι κάτοχοι τέτοιων λογαριασμών θα πρέπει πριν από τη χρησιμοποίηση των λογαριασμών αυτών να υπόκεινται σε μέτρα δέουσας επιμέλειας. Αυτά είναι : η εξακρίβωση της ταυτότητας του πραγματικού δικαιούχου, και συλλογή πληροφοριών για το σκοπό και το χαρακτήρα της επιχειρηματικής σχέσης μεταξύ πελάτη και χρηματοπιστωτικού ιδρύματος. Σε περίπτωση που το πρόσωπο ή ο οργανισμός που είναι επιφορτισμένος με το καθήκον αυτό δεν μπορέσει τελικά να εξακριβώσει τις απαραίτητες πληροφορίες, δεν θα εκτελούν την τραπεζική συναλλαγή και θα υποβάλλουν έκθεση στη Μονάδα Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (ΜΧΠ) σχετικά με τον πελάτη αυτόν.

⁵⁰ Ειδικά επ' αυτών βλ. Μ. Καϊάφα-Γκμπάντι. Η ποινική αντιμετώπιση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος : μεταξύ διεθνούς, ευρωπαϊκής κι εθνικής νομοθεσίας. Σε Πρακτικά 4^{ου} Συνεδρίου ΕΕΠ «Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος- Καθαρή ή ελεύθερη κοινωνία;» (υπο δημοσίευση), 18^η σελ.

Η Μονάδα Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών⁵¹ είναι κάτι που προβλέπεται για πρώτη φορά στην Οδηγία αυτή. Η ΜΧΠ ιδρύεται σε επίπεδο εθνικής αρχής και είναι υπεύθυνη να ζητά, να παραλαμβάνει, να αναλύει και να διαβιβάζει στις αρμόδιες αρχές πληροφορίες που συνιστούν ενδεχομένως νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότηση τρομοκρατίας (21^ο άρθρο Οδηγίας). Τα κράτη μέλη απαιτούν από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να τηρούν αρχεία και να είναι σε θέση τάχιστα να πληροφορούν τη ΜΧΠ για το αν συνήψαν επιχειρηματική σχέση κατά τη διάρκεια των πέντε τελευταίων ετών με συγκεκριμένα φυσικά ή νομικά πρόσωπα και τι ακριβώς συναλλαγή αφορούσε (32^ο άρθρο Οδηγίας). Μάλιστα, ενδοευρωπαϊκά οι διάφορες ΜΧΠ των κρατών μελών μπορούν να ανταλλάσσουν πληροφορίες μεταξύ τους και σε αυτό ακριβώς συνεισφέρει και η Επιτροπή Ε.Ε.

Αυτά είναι εν ολίγοις τα κομβικά σημεία της τρίτης οδηγίας που αφορά το ξέπλυμα. Τελειώνοντας, το 39^ο άρθρο της οδηγίας αναφέρει ότι τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι κυρώσεις εναντίον αυτών των φυσικών ή νομικών προσώπων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας θα είναι αποτελεσματικές , ανάλογες και αποτρεπτικές. Εδώ υπάρχει σχετική επιφύλαξη υπέρ του (αποκλειστικού;) δικαιώματος των κρατών μελών να επιβάλλουν ποινικές κυρώσεις⁵². Το βασικό ερώτημα εδώ λοιπόν είναι, το αν οι ρυθμίσεις της τρίτης Οδηγίας για το ξέπλυμα μπορεί να αφορούν το ποινικό δίκαιο ή περιορίζονται μόνο σε ρύθμιση τεχνικών θεμάτων που αφορούν συναλλαγές, χρηματοπιστωτικά ιδρύματα κλπ. Κρατούσα γνώμη επ' αυτού είναι, ότι κοινοτική ποινική αρμοδιότητα για επιβολή υποχρεώσεων ποινικοποίησης ορισμένων συμπεριφορών καθώς και για τον καθορισμό του ύψους των ποινών

⁵¹ Financial Information Unit (FIU).

⁵² βλ. Α.Πατσαβέλλα. όπ.π. σελ 373 και υποσημ. 38.

αυτών, δεν μπορεί να υποστηριχθεί διότι δεν προκύπτει ρητά από τις Ιδρυτικές Συνθήκες⁵³. Ερμηνευτικό πρόβλημα προέκυψε όμως το Σεπτέμβριο του 2005 με την πολύ σημαντική απόφαση που εξέδωσε το ΔΕΚ⁵⁴ και με την οποία αναγνώριζε στην κοινότητα αρμοδιότητα παρέμβασης για την επιβολή στα κράτη μέλη υποχρέωσης ποινικοποίησης και για την οριοθέτηση του αξιοποίνου μέσω οδηγιών σε τομείς βασικών στόχων και ειδικότερων αντικειμένων δράσης της κοινότητας (άρθρο 2 και 3 ΣυνθΕΚ). Η ερμηνεία όμως αυτή που το ΔΕΚ αναγνώρισε στην κοινότητα προβλέπεται ρητά μόνο στη Συνθήκη για το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα, το οποίο όμως δεν είναι ισχύον δίκαιο και ούτε μπορεί να γίνει με απόφαση του ΔΕΚ⁵⁵. Επομένως καταλήγουμε στο συμπέρασμα, ότι οι ρυθμίσεις της τρίτης οδηγίας δεν μπορούν να αφορούν την εισαγωγή ποινικών διατάξεων αλλά αφορούν θέματα προληπτικού άξονα, όπως: τη ρύθμιση υποχρεώσεων των τραπεζικών ιδρυμάτων, την παρακολούθηση κι αναφορά υπόπτων συναλλαγών, τη δημιουργία ΜΧΠ. Αυτό βέβαια δεν αποτελεί και ανυπέρβλητο κώλυμα αφού ούτως ή άλλως θέματα που αφορούν ποινικοποίηση του ξεπλύματος ρυθμίστηκαν βασικά από την Απόφαση Πλαίσιο του 2001 και τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης του 1990⁵⁶. Τις αντιρρήσεις πάντως των κρατών-μελών περί την ύπαρξη και τα όρια της ποινικής αρμοδιότητας της κοινότητας, έκαμψε η υποχρέωση «απαγόρευσης» κι όχι «ποινικοποίησης» του ξεπλύματος που πρώτη εισήγαγε η Οδηγία του 1991.

Μελετώντας τα παραπάνω, αβίαστα συμπεραίνει κανείς, ότι το πλέγμα των διατάξεων σε κοινοτικό και διεθνές επίπεδο είναι ιδιαίτερα

⁵³ Βλ. αναλυτικά : Μ. Καϊάφα-Γκμπάντι. Νεότερες εξελίξεις του ποινικού δικαίου στην Ε.Ε. και δικαιοκρατικά ελλείμματα. ΠοινΧρ 2006 σελ 580επ.

⁵⁴ C-176/2003 της 13^{ης} Σεπτεμβρίου 2005 σε ΠοινΔικ 2005 σελ 1291επ.

⁵⁵ Μ. Καϊάφα-Γκμπάντι. Η ποινική αντιμετώπιση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος : μεταξύ διεθνούς, ευρωπαϊκής κι εθνικής νομοθεσίας. Σε Πρακτικά 4^{ου} Συνεδρίου ΕΕΠ «Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος- Καθαρή ή ελεύθερη κοινωνία» (υπο δημοσίευση), 16^η σελ.

⁵⁶ Μ. Καϊάφα-Γκμπάντι.όπ.π. 16^η σελ.

ευρύ. Μάλιστα συνεχώς τα τελευταία χρόνια επέρχονται αλληπάλληλες τροποποιήσεις, οι οποίες διογκώνουν το υφιστάμενο νομικό καθεστώς. Αυτό συμβαίνει για διάφορους λόγους οι κυριότεροι των οποίων είναι : η ευθυγράμμιση με τις συχνά αναθεωρούμενες και συμπληρούμενες συστάσεις της FATF, οι μεταβαλλόμενες πρακτικές σε επίπεδο αγοράς και ο παγκόσμιος πόλεμος κατά της τρομοκρατίας⁵⁷. Ο νομικός που καλείται επομένως να ασχοληθεί με τα νομοθετήματα αυτά έρχεται αντιμέτωπος με συνθετότητα και πολυπλοκότητα. Σίγουρα πάντως έχουμε οδηγηθεί στη δημιουργία ενός μηχανισμού με υποχρεώσεις κατόπτευσης, υποψίας και καταγγελίας για μια σειρά φορέων που είναι αμφίβολο, εάν είναι δυνατόν να τηρηθούν.

Δεν θα ήταν δυνατόν να μην αναφερθώ και στην προβληματική της ελλιπούς προστασίας των θεμελιωδών ατομικών δικαιωμάτων. Πρώτα απ'όλα ζήτημα τίθεται σχετικά με την προστασία προσωπικών δεδομένων αφού, κατά τους ορισμούς της οδηγίας, τέτοια δεδομένα διαβιβάζονται σε ευρύτατη κλίμακα μεταξύ ΜΧΠ διαφόρων κρατών-μελών και μεταξύ άλλων εθνικών αρχών. Στην Οδηγία μπορεί να αναφέρεται ότι η γνωστοποίηση πληροφοριών θα πρέπει να συνάδει με τις προβλέψεις της οδηγίας 95/46/ΕΚ «για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών», αλλά θα πρέπει να τονιστεί, ότι στο πεδίο της νομιμοποίησης από εγκληματικές δραστηριότητες δεν τυγχάνει εφαρμογής η Οδηγία αυτή, δεδομένου ότι ρητά (άρθρο 3§2) εξαιρούνται της εφαρμογής της δραστηριότητες εμπίπτουσες στους τίτλους V (Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας) και VI ΣυνθΕΕ (Αστυνομική και Δικαστική Συνεργασία σε

⁵⁷ Δ. Ζημιανίτης. ό.π.π. 7^η σελ.

Ποινικές Υποθέσεις)⁵⁸. Κατά τα φαινόμενα λοιπόν η προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα δεν είναι επαρκής.

Ενόψει όλων αυτών και του γεγονότος ότι ο Έλληνας νομοθέτης καλείται να ενσωματώσει στην Ελληνική έννομη τάξη την Τρίτη οδηγία για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, απαίτηση του συνόλου του νομικού κόσμου είναι κατά την ενσωμάτωση να μη γίνει μια απλή μεταφορά διατάξεων αλλά μια ορθή νομικά ενσωμάτωση με συντακτική σαφήνεια και δογματική συνέπεια.

Παρακάτω ακολουθεί ανάλυση των νομοθετημάτων, τα οποία θέσπισε ο Έλληνας νομοθέτης σε συμμόρφωση με τα παραπάνω διεθνή κι ευρωπαϊκά νομοθετήματα.

⁵⁸ Δ. Ζημιανίτης,όπ.π. 9^η σελ.

V. Η Πρόδρομη ρύθμιση : άρθρο 394Α Π.Κ.

Ύστερα από την έκδοση της Οδηγίας 91/308/ΕΟΚ, τα κράτη μέλη έπρεπε να ενσωματώσουν την Οδηγία αυτή στην εθνική τους νομοθεσία. Και αυτό έπρεπε να το πράξουν το αργότερο μέχρι την 1^η Ιανουαρίου 1993, όπως ορίζεται στο άρθρο 16 § 1 της Οδηγίας 91/308/ΕΟΚ.

Έτσι και η Ελλάδα προχώρησε στην ψήφιση του νόμου 2145/1993, ο οποίος προσέθεσε στον Ποινικό μας Κώδικα το άρθρο 394Α για τη «Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα»⁵⁹. Το άρθρο αυτό ανήκε στο εικοστό τέταρτο κεφάλαιο του Ποινικού Κώδικα, δηλαδή στα εγκλήματα «κατά των περιουσιακών δικαιωμάτων»⁶⁰.

Η οικεία πρόβλεψη είχε ως ακολούθως:

«§ 1. Με κάθειρξη μέχρι 10 ετών τιμωρείται όποιος από κερδοσκοπία ή με σκοπό να συγκαλύψει την αληθή προέλευση ή να παράσχει συνδρομή σε πρόσωπο που ενέχεται στα κατωτέρω εγκλήματα, προκειμένου αυτό να αποφύγει τη δίωξη, την εκτέλεση επιβληθείσας ποινής ή μέτρου ασφαλείας ή δημεύσεως, αγοράζει, αποκρύπτει, λαμβάνει ως εμπράγματα ασφάλεια, δέχεται στην κατοχή του, καθίσταται οπωσδήποτε δικαιούχος, μετατρέπει ή μεταβιβάζει οποιοδήποτε περιουσιακό στοιχείο, που προέρχεται από εγκλήματα αρπαγής(322 ΠΚ), ληστείας(380 ΠΚ), εκβίασης σε βαθμό κακουργήματος(385 παρ. 1^α ΠΚ), κλοπής κατά το άρθρο 374, περιπτώσεις α'- στ', παραγωγής, εμπορίας ή διακίνησης ναρκωτικών, κατασκευής, εμπορίας ή διακίνησης όπλων, εκρηκτικών ή εμπρηστικών υλών, ή μέσων χημικού ή βιολογικού πολέμου, ή από έγκλημα που αφορά αφαίρεση ή

⁵⁹ Βλ. Θ. Γιαννόπουλο. Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα κατ' άρθρο 394Α ΠΚ. ΠοινΧρ1993, σελ 1238επ. Ο συγγραφέας υποστηρίζει εδώ, ότι συνεπέστερος προς το περιεχόμενο του άρθρου θα ήταν ο τίτλος: « Καταστολή της συσκότισης προέλευσης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα». Βλ. και Β. Δούβλη. Η αντιμετώπιση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος από την ελληνική τραπεζική νομοθεσία. ΕλλΔνη1995 σελ 27επ.

⁶⁰ Σημειωτέον, ότι και ο Γερμανός νομοθέτης προτίμησε τη λύση της ποινικής τυποποίησης του φαινομένου της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα με την προσθήκη νέας διάταξης στον Γερμανικό Ποινικό Κώδικα. § 261 StGB.

μεταμόσχευση ανθρωπίνων ιστών και οργάνων ή από συμμετοχή σε τέτοια εγκλήματα, ή μεσολαβεί στη διενέργεια τέτοιων πράξεων. Αν ο δράστης ενεργεί τέτοιες πράξεις κατ'επάγγελμα ή κατά συνήθεια ή αν το περιουσιακό στοιχείο είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, επιβάλλεται κάθειρξη. Επίσης επιβάλλεται υποχρεωτικά δήμευση των παραπάνω περιουσιακών στοιχείων, ως και πάσης φύσεως αντικειμένων, χρημάτων ή αξιών, που χρησίμευσαν ή προορίζονταν να χρησιμεύσουν για την τέλεση του εγκλήματος πλήν εκείνων των οποίων διατάσσεται η επιστροφή στον ιδιοκτήμονα».

«§ 2. Οι ποινές της προηγούμενης παραγράφου επιβάλλονται ανεξάρτητα από το αν είναι τιμωρητέος ή όχι ο υπαίτιος του εγκλήματος, από το οποίο προέρχεται το περιουσιακό στοιχείο, ή αν το έγκλημα αυτό τελέστηκε στην αλλοδαπή».

«§ 3. Ως περιουσιακά στοιχεία κατά την έννοια της πρώτης παραγράφου νοούνται κινητά και ακίνητα πράγματα, δικαιώματα και έγγραφα που αποτελούν τίτλο ιδιοκτησίας ή ενσωματώνουν ή αποδεικνύουν περιουσιακά δικαιώματα, το τίμημά τους και τα αντικείμενα που αποκτήθηκαν μέσω αυτών».

Για να διαπιστωθεί η πρόοδος που είχε κάνει μέχρι εκείνο το σημείο το Ελληνικό κράτος αναφορικά με την πρόληψη και καταστολή του ξεπλύματος, διενεργήθηκε επιτόπια «αμοιβαία εξέταση» τον Ιανουάριο του 1994 στην Αθήνα από εμπειρογνώμονες της FATF. Τα συμπεράσματα της Έκθεσης που συνέταξαν, όπως υιοθετήθηκε από την Ολομέλεια της εν λόγω «ομάδας κρούσης» στις 23 Απριλίου 1994 είχαν ως εξής⁶¹ :

«42. Η Ελλάδα δεν έχει θεσπίσει ένα πλήρες πρόγραμμα για την καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Θα πρέπει να

⁶¹ Επ'αυτών βλ Γ. Τραγάκη. Οργανωμένο έγκλημα και ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 1998, σελ 346. Mutual Evaluation Report on Greece, Paris 9.5.1994.

ληφθούν κι άλλα μέτρα παρά το γεγονός ότι έγιναν μερικά θετικά βήματα κυρίως με τη θέσπιση του άρθρου 394Α ΠΚ και με την ανάληψη άλλων πρωτοβουλιών από τον τραπεζικό τομέα. Όπως συμβαίνει με άλλες χώρες, η Ελλάδα αποτελεί έναν δυνητικά ελκυστικό στόχο για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, διότι η οικονομία και το χρηματοπιστωτικό της σύστημα ανοίγονται στο διεθνή στίβο και για το λόγο ότι γειτνιάζει με γνωστούς διαδρόμους διακινήσεως ναρκωτικών.

43. Σχεδόν όλοι οι εκπρόσωποι των αρχών που ρωτήθηκαν για το θέμα, ιδιαίτερα στον τραπεζικό τομέα, εκφράστηκαν υπέρ της εισαγωγής λεπτομερών κανονισμών σχετικά με τα καθήκοντα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων για την αποτροπή των πράξεων ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Η έλλειψη αυτή πρέπει να καλυφθεί με νόμο όσο το δυνατόν πιο γρήγορα και όχι με απόφαση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος που είναι σε θέση να ελέγξει ένα μόνο μέρος του χρηματοπιστωτικού τομέα.

44. Πρέπει να καταβληθούν οι δέουσες προσπάθειες, ώστε να εφαρμοστούν πλήρως η Σύμβαση της Βιέννης και οι Συστάσεις της FATF το συντομότερο δυνατόν. Το πρώτο βήμα που πρέπει να γίνει είναι ο ορισμός μιας κρατικής αρχής που θα αναλάβει το συντονισμό του όλου έργου εφαρμογής της πολιτικής για το ξέπλυμα σε εθνικό επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό επιβάλλεται να ιδρυθεί μια ομάδα ειδικών προσώπων για να εξασφαλίζει, ότι όλοι οι υπεύθυνοι φορείς εργάζονται προς επίτευξη του κοινού στόχου. Αρχικά χρειάζεται η ίδρυση μιας ομάδας μελέτης του προβλήματος καθώς αυτό εξελίσσεται στην Ελλάδα, έτσι ώστε να είναι δυνατή η πρόταση λήψεως συμπληρωματικών νομοθετικών μέτρων.

45. Η Ελληνική Κυβέρνηση θα πληροφορήσει τα μέλη της FATF για την πρόοδο που έχει κάνει σχετικά με την εφαρμογή των 40 Συστάσεων πριν

από το τέλος του 1994. Η δεύτερη αμοιβαία εξέταση της Ελλάδος, θα λάβει χώρα κατά την έναρξη του δεύτερου γύρου, στις αρχές του 1996».

Η προσπάθεια λοιπόν που κατέβαλε η Ελλάδα δεν κρίθηκε επαρκής και πέρα από τα παραπάνω ασκήθηκε και προσφυγή σε βάρος της Ελλάδος για πλημμελή ενσωμάτωση της Οδηγίας 91/308/ΕΟΚ⁶². Υπό την πίεση μιας καταδίκης η Ελλάδα προχώρησε στη λήψη άμεσων μέτρων.

Ακολούθησε απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, τον Ιούνιο του 1994, με την οποία συγκροτήθηκε ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή για την κατάρτιση σχεδίου νόμου για την συμπλήρωση της ελληνικής νομοθεσίας σχετικά με την πρόληψη και την καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα. Το σχέδιο που κατήρτισε η επιτροπή αυτή, υπεβλήθη στον Υπουργό Δικαιοσύνης δέκα περίπου μέρες πριν τα Χριστούγεννα του 1994. Έτσι η χώρα μας προέβη στην ψήφιση του νόμου 2331/1995 για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, στον οποίο ουσιαστικά εντάχθηκε ολόκληρη η οδηγία και καταργήθηκε το άρθρο 394Α από τον Ποινικό μας Κώδικα⁶³.

Από τα παραπάνω αναλυθέντα, ζήτημα εγείρεται σχετικά με τη συμβατότητα με την αρχή της νομιμότητας και τη δημοκρατική αρχή, της απόπειρας εισαγωγής υπό το μανδύα των νομικά δεσμευτικών κοινοτικών κειμένων, παγκοσμίων προτύπων δράσης που εισηγούνται άτυποι φορείς, στερούμενοι δημοκρατικής νομιμοποίησης. Ο λόγος αφορά προεχόντως την FATF και τις Συστάσεις που κατά καιρούς εκδίδει. Η διατύπωση Συστάσεων και η λήψη μέτρων κατά του ξεπλύματος, σε επίπεδο διεθνές και εθνικό από μια τέτοια άτυπη

⁶² Βλ. Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου.όπ.π. Σε Τιμ.Τομ. Γ.Α. Μαγκάκη 1999, σελ 387.

⁶³ Για τα πρώτα σχόλια επί του νόμου βλ. Γ. Ρήγου. Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Μια πρώτη προσέγγιση των διατάξεων των αρ. 1-9 ν.2331/1995, ΕλλΔνη 1996,σελ 261 επ. και Ε. Βασιλακάκη. Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομη δραστηριότητα στην αλλοδαπή : πρόσφατες νομοθετικές εξελίξεις στην Ελλάδα, ΕΕΕΔ 1997, Σελ. 111επ.

επιτροπή, εκφράζει μια υφιστάμενη συνισταμένη βούληση Κυβερνήσεων και περιφερειακών οργανισμών που μετέχουν σε αυτήν, αλλά σε αντίθεση με τα θεσμικά, νομικά εργαλεία διάπλωσης του κοινοτικού δικαίου, δεν συνιστούν οι Συστάσεις αυτές «διεθνή νομικά μέσα», προς τα οποία υφίσταται υποχρέωση συμμόρφωσης της διεθνούς κοινότητας. Τίθεται επομένως το ερώτημα από που αντλεί τη νομιμοποίησή της η Ομάδα δράσης αφού, σύμφωνα με τα παραπάνω εκτεθέντα, αφενός «βαθμολόγησε» και την Ελλάδα για την επίδοσή της σχετικά με τα μέτρα που έλαβε για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος και αφετέρου οι Συστάσεις που εκδίδει αντιμετωπίζονται ως δεσμευτικές.

VI. Ο νόμος 2331/1995 πριν την τροποποίησή του και ζητήματα που ανέκυψαν κατά την ερμηνεία κι εφαρμογή του.

Ξεκινώντας την ανάλυση του νόμου, ως αφετηρία τίθεται η αντικειμενική υπόσταση των διατάξεων του νόμου που διαμορφώνουν έγκλημα, η οποία με τη συνθετότητα που τη διακατέχει, έδωσε αφορμή τόσο για κριτική επί του νομοθετήματος, όσο και για θεωρητικές αναλύσεις με σκοπό την πληρέστερη κατανόηση του νόμου.

A. Αντικειμενική Υπόσταση

Στο πρώτο άρθρο του νόμου παρατίθενται βασικοί ορισμοί εννοιών που χρησιμοποιούνται συχνότατα στις υπόλοιπες ρυθμίσεις του νόμου. Πρώτα απ'όλα το πρώτο άρθρο εισάγει κατάλογο εγκλημάτων που συνιστούν την «εγκληματική δραστηριότητα» του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Στην ουσία πρόκειται για τα εγκλήματα από τα οποία προκύπτει η προς νομιμοποίηση περιουσία. Τα αδικήματα που παρατίθενται στο πρώτο άρθρο στοιχ. α' (βλ. παράρτημα) έχουν να κάνουν με : ναρκωτικά, ληστεία, εκβίαση, κλοπή ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, υπεξαίρεση ιδιαίτερα μεγάλης αξίας, απάτη με ζημία ιδιαίτερα μεγάλη, λαθρεμπορία κ.α. και κατά καιρούς υπέστησαν διάφορες τροποποιήσεις και προσθήκες. Πρόκειται για περίπτωση «χωλού ποινικού κανόνα», κανόνα δηλαδή πρωταρχικό κυρωτικό που για την ακριβή συμπλήρωσή του περιεχομένου της αξιόποινης συμπεριφοράς, όπως αυτή διατυπώνεται στον κανόνα αυτό, θα πρέπει να προστρέξουμε σε άλλο κανόνα⁶⁴.

⁶⁴ Βλ Γ. Δημήτρηνα. Ξέπλυμα Βρώμιου Χρήματος. Ζητήματα Εφαρμογής του ν. 2331/1995. Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 2002. σελ 109 και Ι.Μανωλεδάκη. Ποινικό Δίκαιο, Επιτομή Γενικού

Χρήσιμη είναι μια ακόμη διευκρίνιση σχετικά με το προϊόν της εγκληματικής δραστηριότητας. Η νομιμοποίηση εσόδων είναι συνδεδεμένη με το προϊόν της προηγούμενης εγκληματικής δραστηριότητας. Αρχικά θα μπορούσε να υποθέσει κανείς, ότι υλικό αντικείμενο της νομιμοποίησης μπορεί να είναι οποιοδήποτε προϊόν της προγενέστερης εγκληματικής δραστηριότητας. Ωστόσο, ποινικό ενδιαφέρον παρουσιάζει όχι οποιοδήποτε προϊόν, αλλά εκείνο που έχει οικονομική αξία⁶⁵. Τούτο προκύπτει και γραμματικά από την έννοια της περιουσίας που πρέπει να προκύπτει άμεσα και αιτιακά από την τέλεση της προηγούμενης εγκληματικής δραστηριότητας, να συνιστά έτσι έσοδο.

Στη συνέχεια στο στοιχ. γ' ορίζεται η «**περιουσία**»: Περιουσιακά στοιχεία κάθε είδους, ενσώματα ή ασώματα, κινητά ή ακίνητα, υλικά ή άυλα, καθώς και τα νομικά έγγραφα ή στοιχεία που αποδεικνύουν τίτλο ιδιοκτησίας ή δικαιώματα προς απόκτηση τέτοιων περιουσιακών στοιχείων.

Στο στοιχείο δ' ορίζεται το «**πιστωτικό ίδρυμα**»: Επιχείρηση, η δραστηριότητα της οποίας συνίσταται στην αποδοχή καταθέσεων από το κοινό ή άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων και στη χορήγηση πιστώσεων για λογαριασμό της, καθώς και το στερούμενο ίδιας νομικής προσωπικότητας υποκατάστημα ή γραφείο αντιπροσωπείας στην Ελλάδα πιστωτικού ιδρύματος που έχει την έδρα του στην αλλοδαπή. Περισσότερα υποκαταστήματα στην ημεδαπή του ίδιου αλλοδαπού πιστωτικού ιδρύματος θεωρούνται ως ενιαίο πιστωτικό ίδρυμα. Στον ορισμό αυτόν εμπίπτει επίσης το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων (Τ.Π.Δ.), η Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Αναπτύξεως (Ε.Τ.Β.Α.) και η Τράπεζα της Ελλάδος (Τ.Ε.).

Μέρους Εκδόσεις Σάκκουλα Θεσσαλονίκη 2001,σελ 57 και Α.Χαραλαμπίκη. Διάγραμμα Ποινικού Δικαίου, Γενικό μέρος. Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή. 1999, σελ. 60.

⁶⁵ S. Barton. Das Tatobjekt der Geldwäsche : Wann rührt ein Gegenstand aus einer der im Katalog des § 261 I Nr. 1-3 StGB bezeichneten Straftaten her? NStZ 1993,σελ 159 επ.

Στο στοιχείο ε' ορίζεται ο «χρηματοπιστωτικός οργανισμός» : Επιχείρηση, η οποία δεν είναι πιστωτικό ίδρυμα και της οποίας η κύρια δραστηριότητα συνίσταται σε τοποθετήσεις σε τίτλους ή στην άσκηση μιας ή περισσότερων από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στα σημεία β'-ιβ' του άρθρου 24 του ν. 2076/1992. "Ανάληψη και άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων και άλλες συναφείς διατάξεις". Στην έννοια του χρηματοπιστωτικού οργανισμού, για τις ανάγκες των διατάξεων του πρώτου κεφαλαίου του νόμου αυτού, περιλαμβάνονται ιδίως οι εταιρείες επενδύσεων χαρτοφυλακίου, διαχειρίσεως αμοιβαίων κεφαλαίων, τα μέλη του Χρηματιστηρίου και όσοι ενεργούν για λογαριασμό τους, κάθε δραστηριότητα ανταλλαγής συναλλάγματος, οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της καταναλωτικής πίστης, οι ασφαλιστικές εταιρίες, καθώς και τα υποκαταστήματα χρηματοπιστωτικών οργανισμών που έχουν την έδρα τους στην αλλοδαπή.

Κατωτέρω στο στοιχείο στ' ορίζεται η «αρμόδια αρχή»: Η Τράπεζα της Ελλάδος για τα πιστωτικά ιδρύματα, τις εταιρίες χρηματοδοτικής μίσθωσης, τις εταιρίες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων τρίτων, τις εταιρίες επιχειρηματικού κεφαλαίου, τα ανταλλακτήρια συναλλάγματος και τις επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών διαμεσολάβησης στη μεταφορά κεφαλαίων. Το Υπουργείο Ανάπτυξης για τις ασφαλιστικές εταιρίες και η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς για τους λοιπούς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς.»

Τέλος, «αρμόδιος φορέας» του στοιχείου ζ', είναι η προβλεπόμενη από το άρθρο 7 Επιτροπή.

Το άρθρο 2 παρ.1 του νόμου 2331/1995 ορίζει ότι : « Με ποινή κάθειρξης μέχρι δέκα ετών τιμωρείται όποιος από κερδοσκοπία ή με

σκοπό να συγκαλύψει την αληθή προέλευση ή να παράσχει συνδρομή σε πρόσωπο που ενέχεται σε εγκληματική δραστηριότητα, αγοράζει, αποκρύπτει, λαμβάνει ως εμπράγματα ασφάλεια, δέχεται στην κατοχή του, καθίσταται οπωσδήποτε δικαιούχος, μετατρέπει ή μεταβιβάζει οποιαδήποτε περιουσία που προέρχεται από την προαναφερόμενη δραστηριότητα. Αν ο δράστης ασκεί τέτοιου είδους δραστηριότητες κατ'επάγγελμα ή είναι ιδιαίτερα επικίνδυνος ή υπότροπος, τιμωρείται με ποινή καθειρξέως τουλάχιστον δέκα ετών, εφόσον δεν συντρέχει περίπτωση βαρύτερης ποινή».

Το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες περιλαμβάνει στην αντικειμενική του υπόσταση πολλούς τρόπους τέλεσης και είναι έγκλημα σωρευτικώς μικτό. Επιπλέον είναι αδίκημα υπερχειλούς υποκειμενικής υποστάσεως, περιέχοντας Υποκειμενικά στοιχεία του αδίκου (κερδοσκοπία ή συγκάλυψη ή παροχή συνδρομής), η συνδρομή των οποίων απαιτείται για την πλήρωση της αντικειμενικής υπόστασης.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει, τέλος, η παράγραφος 4 του άρθρου 2 του ν.2331/1995 σύμφωνα με την οποία : « Τα εγκλήματα του άρθρου αυτού τιμωρούνται ακόμη και στην περίπτωση που η εγκληματική δραστηριότητα έλαβε χώρα στην αλλοδαπή και δεν υπόκειται στη δικαιοδοσία των ελληνικών ποινικών δικαστηρίων». Σαφώς πρέπει η εγκληματική δραστηριότητα που τελέστηκε στην αλλοδαπή να ανήκει σε ένα από τα εγκλήματα του καταλόγου του άρθρου 1 του ν.2331/1995. Πρέπει ακόμη όμως η πράξη που τελείται στην αλλοδαπή να είναι τυποποιημένη ως αξιόποινη⁶⁶. Όπως μάλιστα επισημαίνεται⁶⁷, το διπλό αξιόποινο είναι εδώ απαραίτητο στοιχείο από την ίδια τη φύση του

⁶⁶ βλ. Γ. Δημήτρηνα. ό.π. σελ 141 και Burr. Die Strafbarkeit wegen Geldwäsche bei Auslandstaten.wistra 1995, σελ 255. Έτσι δέχεται και η ΣυμβΕφΛάρισ50/2004, σε ΠοινΔικ2004 σελ 531επ.

⁶⁷ Μ.Καϊάφα-Γκμπάντι. Το ποινικό δίκαιο στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2003 σελ 23-24 και 129-130.

αδικήματος της νομιμοποίησης εσόδων, διότι ο εξαρτημένος χαρακτήρας του καθιστά προφανές, ότι δεν μπορεί να υπάρξει νομιμοποίηση εσόδων, όταν αυτά με τον τρόπο και στον τόπο που αποκτήθηκαν ήταν νόμιμα.

Φαίνεται λοιπόν από τη διάταξη, ότι η Ελλάδα επιφυλάσσει για τον εαυτό της το δικαίωμα να τιμωρήσει το δράστη της νομιμοποίησης εσόδων στην Ελλάδα, ανεξάρτητα από το αν θα τιμωρηθεί ο υπαίτιος της προηγούμενης εγκληματικής δραστηριότητας, ο οποίος για την αξιόποινη πράξη που πραγμάτωσε στην αλλοδαπή μπορεί να υπάγεται στη δικαιοδοσία εκείνης της χώρας.

B. Έννομο Αγαθό που θίγεται με το Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος.

Η εγκληματική συμπεριφορά ως «κακό» προσβάλλει αυτονόητα ένα «καλό», προς χαρακτηρισμό του οποίου χρησιμοποιείται η λέξη : *έννομο αγαθό*. Το έννομο αγαθό δεν είναι τίποτε άλλο από ένα «όνωμα» με το οποίο χαρακτηρίζουμε το θετικό μέγεθος που πλήττεται από το έγκλημα⁶⁸. Ο Μανωλεδάκης⁶⁹ υποστηρίζει ότι τα έννομα αγαθά είναι βασικά στοιχεία-όροι της κοινωνικής ζωής που η προσβολή τους επισύρει την κοινωνική αντίδραση και ως τέτοια μπορούν να θεωρηθούν μόνο τα πολλά όμοια και ισότιμα πρόσωπα και πράγματα του εμπειρικού κοινωνικού χώρου, τα οποία ελεύθερα διακινούνται σ' αυτόν καθώς και τα επίσης πολλά και όμοια πρόσωπα και πράγματα που έχουν τη δυνατότητα να διευκολύνουν αυτή τη διακίνηση και να την εξασφαλίζουν. Πέρα πάντως από οποιοδήποτε δυσνόητο ορισμό, είναι κοινώς παραδεκτό ότι ως έννομο αγαθό εννοούμε το εκάστοτε αγαθό

⁶⁸ Ν. Ανδρουλάκης. Ποινικό Δίκαιο. Γενικό Μέρος. Εκδόσεις Π. Ν. Σάκκουλα Δίκαιο και Οικονομία 2000, σελ. 66.

⁶⁹ Ι. Μανωλεδάκης. Το έννομο αγαθό ως βασική έννοια του ποινικού δικαίου. Εκδόσεις Σάκκουλα Θεσσαλονίκη 1998, σελ. 40,91.

που προστατεύει ένας ποινικός νόμος, δεδομένου ότι δεν υπάρχει ποινικός νόμος που να μην προστατεύει κάποιο έννομο αγαθό.

Έτσι και η νομοθεσία για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα προστατεύει ένα έννομο αγαθό. Βέβαια γύρω από αυτό υπάρχει πολλή συζήτηση και η θεωρία διατυπώνει τις απόψεις της κατά βούληση. Έχει υποστηριχθεί⁷⁰, ότι προστατευόμενο έννομο αγαθό είναι η ίδια η κοινωνία, η ίδια η οικονομία και η ομαλή λειτουργία της και ακόμη ο υγιής ανταγωνισμός, που διαταράσσονται από τη νομιμοποίηση αυτή καθ' αυτή.

Έχει υποστηριχθεί ακόμη ότι θιγόμενο έννομο αγαθό στις εν λόγω περιπτώσεις είναι το ίδιο έννομο αγαθό που προσβάλλεται και με την προηγούμενη πράξη⁷¹. Ότι δηλαδή οι παραπάνω διατάξεις προστατεύουν τα έννομα αγαθά που προσβάλλονται με την προηγούμενη κύρια εγκληματική πράξη, αφού στόχος του ποινικού κολασμού των κρίσιμων συμπεριφορών είναι η καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, το οποίο και ενδυναμώνεται από τη νομιμοποίηση των εσόδων του. Εν ολίγοις η άποψη αυτή υποστηρίζει, ότι όποιο είναι το έννομο αγαθό το οποίο προστατεύεται με τη διάταξη που τυποποιείται ως προηγούμενη εγκληματική δραστηριότητα στο άρθρο 1 του ν.2331/1995, εκείνο είναι και το έννομο αγαθό που προσβάλλεται με το έγκλημα του άρθρου 2 παρ1. του ιδίου νόμου.

Επιπλέον έχει διατυπωθεί η άποψη ότι προστατευόμενο έννομο αγαθό είναι η απονομή της δικαιοσύνης⁷². Όμως η απονομή της

⁷⁰ Π. Νικολούδης. Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. ΠοινΧρ 2000, 771.

⁷¹ Π.Βασιλακόπουλος, Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος. ΠοινΧρ 1996, 1365 και Θ.Γιαννόπουλος. Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα. ΠοινΧρ 1993, 1241. Στ. Παύλου. Διοικτικές εκτροπές στην εφαρμογή του Ν. 2331/95, για το ξέπλυμα του βρώμικου χρήματος, και ο απαιτούμενος εξορθολογισμός της εφαρμογής του. ΠοινΧρ 2003, 194. Η άποψη αυτή έχει υποστηριχθεί και από μέρος της Γερμανικής Θεωρίας, βλ. W. Hetzer. Der Geruch des Geldes- Ziel, Inhalt und Wirkung der Gesetze zur Verfolgung der Geldwäsche, NJW 93, σελ 3298 επ.

⁷² Σ. Κάτσιος. Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. 1998, 273-274. Αθ. Διονυσοπούλου. Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και αποδοχή προϊόντων εγκλήματος. ΠοινΧρ 1999 σελ 987 επ. και επικρατούσα στη Γερμανική Επιστήμη θεώρηση. βλ. H.Körner/E. Dach. Geldwäsche, ein Leitfaden zum geltendem Recht, Beck, München 1994, σελ 13.

δικαιοσύνης , ως ειδικότερη όψη της πολιτειακής εξουσίας, της ικανότητας δηλ. επιβολής της κρατικής βούλησης, προσβάλλεται μόνο στο πεδίο επιβολής της. Τούτο συμβαίνει όταν η κρατική βούληση είναι ήδη διαμορφωμένη και εμποδίζεται απλώς η πραγμάτωσή της⁷³. Όταν αντίθετα ο κρατικός μηχανισμός αγνοεί στο σύνολό του την τέλεση μιάς πράξης , όπως κατά κανόνα συμβαίνει όταν τελείται νομιμοποίηση παρανόμων εσόδων, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι θίγεται η πολιτειακή εξουσία, στην ειδικότερή της όψη την απονομή της δικαιοσύνης⁷⁴. Έχει περαιτέρω διατυπωθεί η άποψη ότι προστατευόμενο έννομο αγαθό είναι το χρηματοπιστωτικό ή γενικότερα το οικονομικό σύστημα⁷⁵. Η λειτουργία πάντως του σύγχρονου χρηματοπιστωτικού συστήματος καθόλου δεν προϋποθέτει τη νόμιμη προέλευση των περιουσιακών στοιχείων και δεν έχει σημασία αν νόμιμα και παράνομα περιουσιακά στοιχεία αναμιγνύονται, κατά την παλαιά ρήση *pecunia non olet* (το χρήμα δεν έχει οσμή).

Από τα παραπάνω καθίσταται σαφές ότι η γραμματική διατύπωση του άρθρου 2 του ν.2331/95 αδυνατεί να προσφέρει μια πειστική πρόταση για το αντικείμενο που θέλησε να προστατεύσει ο νομοθέτης, διαμορφώνοντας τη συγκεκριμένη διάταξη. Τα προβλήματα αυτά είναι το τίμημα που πληρώνει κανείς όταν ο νομοθέτης δε λέει αυτό που πράγματι εννοεί και αυτό που λέει δεν το έχει σκεφτεί επαρκώς⁷⁶.

Στο σημείο αυτό, καθίσταται αναγκαία η ιστορικοβουλευτική και λογικοσυστηματική ερμηνεία, με βάση την οποία η ειδική προέλευση του περιουσιακού προϊόντος και ο ειδικός *modus operandi* ο οποίος

⁷³ Λ.Μαργαρίτης. Εγκλήματα περί την απονομή της δικαιοσύνης. Εκδόσεις Σάκκουλα Θεσσαλονίκη 1986, σελ. 203.

⁷⁴ Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου. Το έγκλημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες πράξεις . ΠοινΔικ2002, 290.

⁷⁵ E-J. Lampe. Der neue Tatbestand der Geldwäsche, JZ 1994, 125.

⁷⁶ Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου. Το έγκλημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες πράξεις. ΠοινΔικ2002, 290 όπου και παραπομπή σε G. Stratenwerth. Geldwäsche- ein Lehrstück der Gesetzgebung, in : Mark Pieth (Hrsg) , Bekämpfung der Geldwäsche.1992, 102.

ενυπάρχει στην πραγμάτωση του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα, διαφοροποιούν το έγκλημα της νομιμοποίησης από την κοινή αποδοχή προϊόντων εγκλήματος, προσδίδοντας αυξημένο και διαφορετικό άδικο, το οποίο με τη σειρά του δικαιολογεί το πλαίσιο της αυξημένης ποινικής κύρωσης. Εδώ πρέπει να αναζητηθεί και το προστατευόμενο έννομο αγαθό⁷⁷. Και τελικά η άποψη αυτή καταλήγει στο ότι, το προστατευόμενο έννομο αγαθό αναζητείται όχι προς την κατεύθυνση προσωπικών-ατομικών αγαθών αλλά μάλλον ενός αορίστου αριθμού εννόμων αγαθών με την ουσιαστική ενίσχυση του οργανωμένου εγκλήματος. Θίγεται έτσι η δημόσια τάξη⁷⁸.

Και έρχεται τελικά η Τρίτη οδηγία και ρητά λύνει το ζήτημα, ορίζοντας ως προστατευόμενο αγαθό των διατάξεων για το ξέπλυμα τη φερεγγυότητα, την ακεραιότητα και τη σταθερότητα των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και των χρηματοπιστωτικών οργανισμών και την αξία του χρηματοπιστωτικού συστήματος στο σύνολό του⁷⁹. Υποστηρίζεται δηλαδή, ότι αυτό που τελικά προστατεύεται είναι το χρηματοπιστωτικό σύστημα από την προσπάθεια να ενταχθούν σε αυτό παράνομα περιουσιακά αγαθά, εμφανιζόμενα σαν να ήταν νόμιμα.

Γ. Ειδικότερα προβλήματα.

Τα προβλήματα που ανέκυψαν κατά την εφαρμογή της διάταξης αυτής ήταν πολλά και σημαντικά.

⁷⁷ Γ. Δημήτριντας. Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος. 2002, σελ. 102

⁷⁸ Γ. Δημήτριντας. Νομιμοποίηση εσόδων: θέσεις της νομολογίας σε ειδικότερα ζητήματα εφαρμογής του ν. 2331/1995, σε ΠοινΔικ2004, σελ.589.

⁷⁹ Βλ. 2^η παράγραφο του προοιμίου της οδηγίας 2005/60/EK.

Εγινε δεκτό ότι τελεί το έγκλημα της νομιμοποίησης εκείνος που αγοράζει κλεμμένο αυτοκίνητο και κατέχει το αυτοκίνητο αυτό⁸⁰, εκείνος που κατ'επάγγελμα αγοράζει και πωλεί κλεμμένα ρολόγια, κοσμήματα και διαβατήρια⁸¹, όπως κι εκείνος που αγοράζει έναντι ποσού 2,5 εκατ. Δρχ. αριθμό ποδηλάτων τα οποία είναι προϊόντα απάτης⁸². Το πρόβλημα εδώ είναι, ότι η νομιμοποίηση των παρανόμων εσόδων δεν διαφοροποιείται από το έγκλημα της αποδοχής και διάθεσης προϊόντων εγκλήματος (άρθρο 394 ΠΚ⁸³), το οποίο μάλιστα τιμωρείται με φυλάκιση ενώ η νομιμοποίηση τιμωρείται με κάθειρξη. Η ποινική αντιμετώπιση είναι αντιφατική και γι'αυτό θα πρέπει να γίνει εννοιολογική οριοθέτηση.

Η σχέση των δύο αυτών διατάξεων πρέπει να αναζητηθεί στο υλικό κατ'αρχήν αντικείμενο και στον ειδικό *modus operandi* που υπονοείται στο άρθρο 2 του ν.2331/95 ενόψει του ειδικότερου σκοπού του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, αλλά και της διασυνδέσεως του εγκλήματος με το οργανωμένο έγκλημα⁸⁴. Διότι η νομιμοποίηση εσόδων εμφανίζεται αντικειμενικά ως συμβολή στην ανάπτυξη κι επέκταση του οργανωμένου εγκλήματος, εικότερα ως ενίσχυση της δομής του οργανωμένου εγκλήματος, η οποία με αυτόν τον τρόπο, αποκτά ταυτόχρονα οικονομική και κοινωνική ισχύ και διευκολύνεται στην επέκταση της εγκληματικής της δράσης. Το στοιχείο αυτό προσδίδει στη νομιμοποίηση παρανόμων εσόδων αυξημένο αλλά και διαφορετικό άδικο σε σχέση με αυτό της απλής κλεπταποδοχής⁸⁵.

⁸⁰ Εισαγγελική πρόταση και μειοψηφούσα άποψη στο ΒουλΣυμβΠλημΑλεξ 16/1999 σε ΠοινΔικ 2000, 376 και ΒουλΣυμβΕφΘρακ 37/2000, Υπερ. 2000, 573.

⁸¹ ΠεντΕφΠειρ 18, 19/2000 σε ΠοινΔικ 2001, 1245.

⁸² ΑΠ 478/2000 ΠοινΧρ 2000, 928 και ΒουλΣυμβΕφΑθ 1161/2000, ΠοινΔικ 2001, 136.

⁸³ Βλ. μεταξύ άλλων Γ. Δημήτρη. Αποδοχή και διάθεση προϊόντων εγκλήματος(394 ΠΚ). Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 1998.

⁸⁴ Βλ. Στ. Παύλου. Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές ενέργειες και ιδίως η οριοθέτησή της από την αποδοχή και διάθεση προϊόντων εγκλήματος (394 ΠΚ). Υπερ 2000, 644

⁸⁵ Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου. Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές πράξεις. Σε «Ποινικό Δίκαιο- Ελευθερία- Κράτος Δικαίου», Τιμ.Τομ. Γ.Α. Μαγκάκη. Εκδόσεις Αντ.Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 1999, σελ 383.

Περαιτέρω, μεγάλο βάρος πρέπει να δοθεί και στην έννοια της «νομιμοποιήσεως» των εσόδων. Αυτό σημαίνει ότι αποκλείεται η στοιχειοθέτηση της νομιμοποίησης παρανόμων εσόδων όταν θα πρόκειται για μια περίπτωση όπου ο δράστης θα επιδιώκει απλώς να καρπωθεί τα οφέλη του εγκλήματος ή έστω να μεταλλάξει το προϊόν που αποδέχτηκε σε χρήμα. Θα πρέπει να ενεργεί ως οιονεί εντολοδόχος της οργανωμένης ομάδας, για χάρη της οποίας θα επιχειρήσει να εξαφανίσει, μέσα στους δαιδαλώδεις οικονομικούς αρμούς, τα κέρδη από το έγκλημα, κατά τρόπο που αυτά θα μπορούν να διακινηθούν ως «νόμιμα» έσοδα και να επενδυθούν προς όφελος της εγκληματικής ομάδας⁸⁶. Η Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου υποστηρίζει⁸⁷ πάντως ότι η νομιμοποίηση και ειδικά η βασική μορφή της παραγράφου 1 εδαφ. 1 μπορεί να τελεστεί κι από ένα μεμονωμένο άτομο.

Στην Εισηγητική Έκθεση του νόμου, ο ίδιος ο νομοθέτης δηλώνει, ότι κίνητρο για την προώθηση του συγκεκριμένου νομοσχεδίου είναι η *πάταξη του οργανωμένου εγκλήματος* το οποίο ενισχύεται με το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Μεταξύ δε των δύο διατάξεων υπάρχει σχέση όχι συρροής, αλλά αλληλοαποκλεισμού⁸⁸.

Το ΒουλΣυμπλημΑλεξ 16/1999 υιοθετεί, ότι για τη στοιχειοθέτηση του αδικήματος πρέπει ο κατηγορούμενος να χρησιμοποιεί κάποια ειδική τεχνική μέσω του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος, για να αποκρύψει την πραγματική προέλευση του αντικειμένου της πράξης. Μολονότι όμως αυτό γίνεται συχνά⁸⁹, δεν συμβαίνει μόνο αυτό. Η διασφάλιση νόμιμου τίτλου για τα

⁸⁶ Στ. Παύλου. Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές ενέργειες Υπερ 2000, 644. Έτσι και Γ. Δημήτρινας. Νομιμοποίηση εσόδων : Θέσεις τις νομολογίας σε ειδικότερα ζητήματα εφαρμογής του ν. 2331/95. σε ΠοινΔικ 2004, 588.

⁸⁷ Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου. Το έγκλημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες πράξεις . ΠοινΔικ2002, 291.

⁸⁸ Στ. Παύλου. Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές ενέργειες Υπερ 2000, 645.

⁸⁹ Γ. Τραγάκη. Οργανωμένο έγκλημα και ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 1998. 36επ και 54επ.

παράνομα έσοδα μπορεί να γίνει και με άλλους τρόπους. Κάποιος μπορεί να διαθέτει λοιπόν κατάστημα πώλησης ετοιμών φαγητών και να εμφανίζει σαν κέρδη του καταστήματος αυτού χρήματα που προέρχονται από πώληση ναρκωτικών ή όπλων⁹⁰.

Άλλο ζήτημα αποτελεί το αν η χρήση του χρηματοπιστωτικού συστήματος είναι αρκετή για τη στοιχειοθέτηση του αδικήματος της νομιμοποίησης. Αρκεί λοιπόν το να καταθέτει κάποιος τα χρήματα που απέκτησε από εγκληματική δράση σε ατομικό του λογαριασμό; Καταφατικά εδώ απάντησε το ΒουλΣυμβΠλημΘεσ 51/2000⁹¹. Ωστόσο όμως ο δράστης εδώ δεν αποκτά πράγματι κάποιο νόμιμο τίτλο για τα παράνομα έσοδά του. Η πράξη του δεν διαφέρει σε τίποτα από την απλή απόκρυψη των χρημάτων στο σπίτι του.

Ιδιαίτερα κατατοπιστικό είναι το **Βούλευμα του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών Αθηνών 2593/2006**⁹² σχετικά με τα παραπάνω ζητήματα. Σημειώνει λοιπόν, ότι εν όψει της κακοτεχνίας και της αοριστίας της διάταξης δεν αρκεί επουδενί η γραμματική ερμηνεία της διάταξης αλλά δέουσα είναι η αξιοποίηση της ιστορικοβουλευτικής και λογικοσυστηματικής ερμηνείας. Σκοπός λοιπόν του νομοθέτη δεν είναι να τυποποιήσει πράξεις απλής αγοράς , απόκρυψης κλπ εγκληματικών εσόδων, την απαξία των οποίων καλύπτει η αποδοχή προϊόντων εγκλήματος, αλλά πράξεις νομιμοποίησης και ένταξης των εσόδων αυτών, ως νόμιμων πλέον, στην οικονομική διαδικασία. Με τις πράξεις αυτές η, εγκληματικώς αποκτηθείσα, περιουσία αποκτά νομιμοφανή υπόσταση, δηλ. εξασφαλίζεται κάποιος νόμιμος τίτλος. Περαιτέρω για την τέλεση του εγκλήματος δεν είναι πάντοτε αναγκαία η χρησιμοποίηση του χρηματοπιστωτικού συστήματος και σαφώς η χρησιμοποίηση του

⁹⁰ Έτσι και Π. Νικολούδης. Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. ΠοινΧρ 2000, 773.

⁹¹ Υπερ 2000, 1037.

⁹² Σε ΝοΒ 2006 σελ1566 με σημείωμα Στ. Χούρσογλου.

χρηματοπιστωτικού συστήματος δεν σημαίνει άνευ ετέρου, ότι στοιχειοθετείται νομιμοποίηση. Απλή κατάθεση λοιπόν από κάποιον βρώμικου χρήματος στο λογαριασμό του δεν διαφέρει σε τίποτα από την απλή απόκρυψη στο σπίτι του. Ενώ αν μετά από σειρά τραπεζικών συναλλαγών με την παρεμβολή και άλλων, κατάφερνε να εμφανίσει ότι τα παράνομα χρήματα δεν κατατέθηκαν από αυτόν, αλλά έχουν προέλευση διαφορετική και είναι λ.χ. προϊόντα κερδών από τη συμμετοχή του σε μια εταιρία, τότε έχουμε περίπτωση ξεπλύματος. Η πράξη μπορεί να τελεστεί επομένως κι από ένα μεμονωμένο πρόσωπο.

Δ. Υποκείμενο του Εγκλήματος.

Από το κείμενο του νόμου συνάγεται, ότι ο δράστης του εγκλήματος μπορεί να είναι οποιοσδήποτε, άρα και ο δράστης της πράξης από την οποία προέκυψαν τα προς νομιμοποίηση έσοδα. Με βάση τη γραμματική αυτή ερμηνεία, υποστηρίχθηκε, ότι ο δράστης του εγκλήματος της νομιμοποίησης μπορεί να είναι και ο φυσικός αυτουργός της προηγούμενης πράξης, από την οποία προέκυψαν τα παράνομα έσοδα⁹³. Μέχρι πρόσφατα, τα δικαστήρια δεν φαινόταν να έχουν υιοθετήσει ένα σταθερό κριτήριο αντιμετώπισης του ζητήματος. Βέβαια, υπερεπέρυσε η άποψη ότι δράστης της νομιμοποίησης παρανόμων προσόδων, δεν μπορεί να είναι και δράστης του προηγούμενου εγκλήματος, άποψη που υποστήριζε και η πλειονότητα της θεωρίας⁹⁴. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η άποψη που διέκρινε σε δύο περιπτώσεις,

⁹³ Έτσι Π. Νικολούδης. Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. ΠοινΧρ 2000, 772.

⁹⁴ Ν. Ανδρουλάκης. Η ποινική δογματική και η απήχυσή της στην πράξη 50 χρόνια μετά. ΠοινΧρ 2002 σελ 289 επ. Στ. Παύλου. Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές ενέργειες Υπερ 2000, 645. Γ. Δημήτρηνας. Νομιμοποίηση εσόδων : Θέσεις τις νομολογίας σε ειδικότερα ζητήματα εφαρμογής του ν. 2331/95. σε ΠοινΔικ 2004, 588. Σ. Κάτσιος. Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος. 1998.281..

αφενός στην περίπτωση που ο δράστης του εγκλήματος συνδέεται με μία μεμονωμένη προηγούμενη πράξη και αφετέρου στην περίπτωση όπου η πράξη του δράστη της νομιμοποίησης εσόδων εκλαμβάνεται ως πράξη συνδρομής στην εγκληματική οργάνωση. Στην πρώτη περίπτωση φαίνεται, ότι δράστης μπορεί να είναι οποιοδήποτε άτομο, όχι όμως ο φυσικός αυτουργός της προηγούμενης πράξης, ενώ στη δεύτερη περίπτωση, υποκείμενο της νομιμοποίησης μπορεί να είναι απεριόριστα και ο δράστης της προηγούμενης πράξης⁹⁵.

Πρόσφατες είναι οι κρίσεις των Συμβουλίων Εφετών Αθηνών⁹⁶ και Πειραιώς⁹⁷, όπου ξεκάθαρα καταγράφεται η θέση ότι για τη στοιχειοθέτηση του εγκλήματος της νομιμοποίησης παρανόμων εσόδων απαιτείται, μεταξύ άλλων, η ύπαρξη διαφόρων δραστών από εκείνους της εγκληματικής δραστηριότητας(προηγούμενου εγκλήματος). Το ίδιο δέχτηκε και το Συμβούλιο Εφετών Λαρίσης με το βούλευμα υπ' αριθμ. 50/2004⁹⁸. Ο Άρειος Πάγος δεν είχε μέχρι τότε αντιμετωπίσει το θέμα ρητά και με σαφήνεια και δεν είχε διατυπωθεί επομένως η θέση του. Αυτό μέχρι την απόφαση ΑΠ 402/2004⁹⁹, η οποία παρέσχε μια κρυστάλλινη θέση του Αρείου Πάγου για το ζήτημα : ο δράστης ενός εγκλήματος δεν μπορεί να είναι και δράστης μεταγενέστερης νομιμοποίησης των βρώμικων αυτών εσόδων, που ο ίδιος παρήγαγε. Έτσι ο Άρειος Πάγος υιοθέτησε με απόλυτη ευκρίνεια, αυτό που εξ' αρχής η πλειοψηφία της θεωρίας υποστήριζε και το ζήτημα έκλεισε προσωρινά για τη νομολογία.

Ενδεικτικό αστάθειας και αβεβαιότητας είναι ότι γρήγορα η επί του θέματος νομολογία μεταβλήθηκε με το βούλευμα ΣυμβΑΠ 1231/04

⁹⁵ βλ αναλυτικά Ε.Συμεωνίδου-Καστανίδου. .όπ.π.. Σε Τιμ.Τομ. Γ.Α. Μαγκάκη, σελ 390επ .

⁹⁶ ΣυμβΕφΑθ 1270/2003, ΠοινΔικ 2003, 1075.

⁹⁷ ΣυμβΕφΠειρ 109/2003, ΠοινΔικ 2003, 515.

⁹⁸ ΣυμβΕφΛαρ 50/2004, ΠοινΔικ 2004, 531 επ..

⁹⁹ ΠοινΛογ 2004, 525.

(με σύμφωνη εισαγγελική πρόταση)¹⁰⁰ που δέχθηκε ότι χωρεί ταυτότητα του ενεργητικού υποκειμένου του πρότερου εγκλήματος και της ύστερης νομιμοποίησης.

Ακολούθησε όμως και το βούλευμα ΣυμβΠΛΑΘ 2593/2006¹⁰¹ το οποίο με πραγματικά εξαντλητική παράθεση όλης της, επί του θέματος, επιχειρηματολογίας και επιλέγοντας ως προσήκουσα ερμηνευτική μέθοδο την τεολογική ερμηνεία (κι όχι τη γραμματική) και μάλιστα τόσο του άρθρου 2 παρ.1 του ν. 2331/95, όσο και των υπερεθνικών κανόνων δικαίου, που συνιστούν τη ratio του εθνικού νομοθετήματος, δέχθηκε ότι ο δράστης του βασικού εγκλήματος είναι αδύνατον να θεωρηθεί υπαίτιος και της ύστερης νομιμοποίησης.

Στη Γερμανία υπήρχε την εποχή εκείνη το ίδιο πρόβλημα, κυρίως λόγω της ασάφειας της διάταξης του ΓερμΠΚ. Στη συνέχεια όμως επήλθε τροποποίηση και προστέθηκε δεύτερο εδάφιο στην παράγραφο 9 του Γερμανικού νομοθετήματος¹⁰², σύμφωνα με το οποίο ο δράστης της προγενέστερης πράξης, δεν μπορεί να τιμωρηθεί και για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος¹⁰³.

Ε. Το γνωστικό περιεχόμενο του δόλου του δράστη.

Το ζήτημα που τέθηκε εδώ έχει να κάνει με τη γνωστική επικάλυψη του σκέλους της προηγούμενης εγκληματικής δραστηριότητας από το δράστη της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Όπως προανέφερα, η εγκληματική δραστηριότητα του άρθρου 2 παρ.1 του ν. 2331/95 απαριθμείται

¹⁰⁰ ΠοινΧρ 2005 σελ 527 και ομοίως οι μεταγενέστερες ΑΠ 83/06 και ΑΠ 2458/06 ΠοινΧρ 2006 σελ 623 αλλά και το ΣυμβΠΛΑΘ 1330/06 σε ΠοινΔικ 2006 , σελ 727.

¹⁰¹ ΝοΒ 2006 σελ 1566 με σημείωμα Στ. Χούρσογλου

¹⁰² StGB § 261 IX 2 : “Nach den Absätzen 1 bis 5 wird außerdem nicht bestraft, wer wegen Beteiligung an der Vortat strafbar ist”.

¹⁰³ Βλ και Kreß. Das Neue Recht der Geldwäschekämpfung, wistra 1998, σελ 125.

περιοριστικά στον κατάλογο του άρθρου 1 εδαφ.1 του ιδίου νόμου, αποτελώντας ένα αντικειμενικό προσδιοριστικό στοιχείο της προελεύσεως της ύποπτης περιουσίας. Έτσι η περιουσία ως υλικό αντικείμενο του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων είναι αυτή τούτη που προήλθε από τη συγκεκριμένη γενεσιουργό εγκληματική δραστηριότητα που προσδιορίζεται αυστηρά. Είναι μέγεθος που ανταποκρίνεται στο άδικο της πράξης και γι' αυτό το λόγο θεωρείται ότι είναι στοιχείο της αντικειμενικής υπόστασης του εν λόγω αδικήματος, τόσο η περιουσία αλλά και η προσδιοριστική της προελεύσεως της τέλεση της προηγούμενης εγκληματικής πράξης¹⁰⁴. Η νομοτεχνική τοποθέτηση των στοιχείων αυτών στο πεδίο της αντικειμενικής υπόστασης υποδεικνύει και την υποκειμενική τοποθέτηση του δράστη, κι έτσι απαιτείται και γι' αυτά τα στοιχεία υποκειμενική επικάλυψη. Σε πρόσφατο βούλευμά του ο Άρειος Πάγος¹⁰⁵ υποστήριξε, ;οτι το γνωστικό στοιχείο του δόλου του δράστη πρέπει να καλύπτει την ταυτότητα της προηγούμενης εγκληματικής πράξης , δηλ. : πρόσωπο του δράστη, χρόνο και τόπο τέλεσης, είδος εγκλήματος και έκταση περιουσιακών ωφελημάτων που αποκόμισε ο δράστης.

ΣΤ. Ειδικοί Όροι και Προϋποθέσεις για τη Δήμευση του άρθρου 2.

Ο νόμος 2331/1995 ορίζει στο άρθρο2 και στην παράγραφο 6 τα της δήμευσης ως εξής :

«6. Περιουσία που αποτελεί προϊόν εγκληματικής δραστηριότητας ή που αποκτήθηκε με οποιονδήποτε τρόπο από προϊόν τέτοιας εγκληματικής δραστηριότητας ή περιουσία που χρησιμοποιήθηκε, εν όλω ή εν μέρει, για

¹⁰⁴ Στ. Παύλου. Διωτικές εκτροπές στην εφαρμογή του Ν. 2331/95, για το ξέπλυμα του βρώμικου χρήματος, και ο απαιτούμενος εξορθολογισμός της εφαρμογής του. ΠοινΧρ 2003, 199. και Γ. Δημήτρινας. Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. 2002, σελ 106 επ.

¹⁰⁵ ΣυμβΑΠ 372/2002, ΠοινΧρ 2003, 208.

εγκληματική δραστηριότητα κατάσχεται και, εφόσον δεν συντρέχει περίπτωση αποδόσεώς της στον ιδιοκτήτη κατά τα άρθρα 310 παράγραφος 2 και 373 Κ.Π.Δ., δημεύεται υποχρεωτικά με την καταδικαστική απόφαση. Η δήμευση επιβάλλεται ακόμη και αν η περιουσία ανήκει σε τρίτο, εφόσον αυτός τελούσε εν γνώσει της εγκληματικής δραστηριότητας κατά το χρόνο κτήσεως της περιουσίας.

7. Σε περίπτωση καταδίκης για απόπειρα τελέσεως εγκλήματος από τα αναφερόμενα στο άρθρο 1 στοιχείο α' κατάσχεται και δημεύεται, η περιουσία την οποία ο δράστης σκόπευε να χρησιμοποιήσει στο έγκλημα.»

Πρίν εισέλθουμε σε ειδικότερες αναλύσεις μπορούμε να πουμε, ότι η δήμευση όπως προβλέπεται στο νόμο 2331/1995 αφορά τρεις ομάδες δημευτέων αντικειμένων. Από τη μία έχουμε τα άμεσα περιουσιακά προϊόντα της εγκληματικής δραστηριότητας, από την άλλη τα υποκατάστατα περιουσιακά προϊόντα της εγκληματικής δραστηριότητας και η τρίτη κατηγορία είναι η περιουσία-μέσο τέλεσης της εγκληματικής δραστηριότητας που ολοκληρώθηκε.

1. Τα υπο δήμευση αντικείμενα .

α. Τα άμεσα περιουσιακά προϊόντα.

Αυτά προέρχονται καταρχήν από τον κύκλο προϊόντων που μπορεί να προκύψουν από τη διάπραξη εγκλημάτων που περιέχονται στον κατάλογο του άρθρου 1 του υπό έρευνα νόμου και μπορεί να είναι μόνο περιουσιακά στοιχεία κάθε είδους, ενσώματα ή ασώματα, κινητά ή ακίνητα, υλικά ή άυλα καθώς και νομικά έγγραφα ή στοιχεία που αποδεικνύουν τίτλο ιδιοκτησίας ή δικαιώματος προς απόκτηση τέτοιων

περιουσιακών στοιχείων. Τα παραπάνω σημαίνουν βασικά, ότι αντικείμενο δήμευσης μπορεί να αποτελέσει μόνον ό,τι έχει περιουσιακή αξία¹⁰⁶. Έτσι λοιπόν στην κατηγορία αυτή ανήκουν τα άμεσα (πρωτογενή) προϊόντα της προηγούμενης εγκληματικής δραστηριότητας, που έχουν περιουσιακή αξία και η δημιουργία τους οφείλεται αιτιακά κατά τρόπο άμεσο στην περιγραφόμενη στο έγκλημα συμπεριφορά.

β. Τα υποκατάστατα περιουσιακά προϊόντα.

Η κατηγορία αυτή αφορά τα (δευτερογενή) περιουσιακά στοιχεία που αποκτήθηκαν έμμεσα από την εγκληματική δραστηριότητα. Έτσι ο νόμος αναφέρεται σε περιουσία που αποκτήθηκε «με οποιονδήποτε τρόπο από προϊόν τέτοιας εγκληματικής δραστηριότητας». Από τη γραμματική διατύπωση του νόμου μπορεί κανείς να συμπεράνει, ότι στην έννοια της υπό δήμευση περιουσίας μπορεί να συμπεριληφθούν και επιπρόσθετα, έμμεσα υλικά ή άυλα ωφελήματα, αρκεί να έχουν περιουσιακή αξία. Δηλ. είναι αδιάφορο αν σώζεται ή όχι το αρχικό προϊόν, αφού η δήμευση μπορεί να επιβληθεί σωρευτικά και σε έμμεσα προϊόντα που αποκτήθηκαν καθ'οιονδήποτε τρόπο από το άμεσο προϊόν της εγκληματικής δραστηριότητας. Μπορεί όμως η δήμευση να εκτείνεται και σε ό,τι αποκτήθηκε με ανάλωση ή επένδυση του τιμήματος που προέκυψε από την εκποίηση του αρχικού προϊόντος; Εδώ η γραμματική ερμηνεία δίνει τη λύση καθώς υπόκειται σε δήμευση οτιδήποτε αποκτήθηκε «από προϊόν» της προηγούμενης εγκληματικής δραστηριότητας. Έτσι ο κύκλος των περιουσιακών στοιχείων που μπορεί

¹⁰⁶ Βλ. Γ. Δημήτριάνα. Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος 2002, σελ 193 και Στ. Παύλου. Η δήμευση στον ποινικό κώδικα και στους ειδικούς ποινικούς νόμους, σειρά : Μελέτες 1, Εκδόσεις Αντ.Ν.Σάκκουλα Αθήνα- Κομοτηνή . 1994, σελ 80.

να αποκτήθηκαν με οποιονδήποτε τρόπο από το αρχικό προϊόν, δεν μπορεί να εκτείνεται στο διηνεκές¹⁰⁷.

Μάλιστα ο νόμος καλύπτει μέχρι και την περίπτωση κατά την οποία δεν υπάρχει ούτε το αρχικό προϊόν, αλλά ούτε σώζεται κάποια υποκατάστατη περιουσία. Στην περίπτωση αυτή, επιβάλλεται χρηματική ποινή ίση με την κατά το χρόνο της δικαστικής απόφασης αξία της περιουσίας αυτής την οποία προσδιορίζει το δικαστήριο¹⁰⁸.

γ. Τα περιουσιακά μέσα που χρησιμοποιήθηκαν στην τέλεση της εγκληματικής δραστηριότητας.

Η κατηγορία των δημευτέων αυτών αντικειμένων, αφορά την περιουσία που χρησιμοποιήθηκε εν όλω ή εν μέρει για εγκληματική δραστηριότητα (μέσο τέλεσης). Πρόκειται λοιπόν για περιουσία που χρησιμοποιήθηκε για την πραγμάτωση της προηγούμενης εγκληματικής δραστηριότητας του άρθρου 1. Περιουσία με την παραπάνω έννοια είναι όποιο περιουσιακό στοιχείο είναι το μέσο τέλεσης της εγκληματικής δραστηριότητας που ολοκληρώθηκε, η περιουσία που χρησιμοποιήθηκε από το δράστη, ώστε να επιτύχει την πραγμάτωση των στοιχείων της αντικειμενικής υπόστασης του διαπραχθέντος εγκλήματος.

Ύστερα έχουμε και την περίπτωση του άρθρου 2 § 7 του ν. 2331/1995 κατά την οποία : *«Σε περίπτωση καταδίκης για απόπειρα τελέσεως εγκλήματος από τα αναφερόμενα στο άρθρο 1 στοιχείο α' κατάσχεται και δημεύεται, η περιουσία την οποία ο δράστης σκόπευε να χρησιμοποιήσει στο έγκλημα»*. Και εδώ η περιουσία αντιμετωπίζεται ως

¹⁰⁷ Στ. Παύλου. Η δήμευση, όπ.π. σελ 85.

¹⁰⁸ Άρθρο 2 § 10 ν.2331/1995 . *«Αν η αναφερόμενη στην παράγραφο 6 του άρθρου αυτού περιουσία δεν υπάρχει πλέον ή δεν έχει βρεθεί, επιβάλλεται χρηματική ποινή ίση με την κατά το χρόνο της καταδικαστικής απόφασης αξία της περιουσίας αυτής, την οποία προσδιορίζει το δικαστήριο.»*

μέσο τέλεσης αλλά έχουμε περίπτωση απόπειρας τέλεσης εγκληματικής δραστηριότητας με την έννοια του νόμου.

2. Παρεκκλίσεις της ειδικής δήμευσης από τη γενική διάταξη του α. 76 ΠΚ.

Ως γνωστόν, η δήμευση κατά το άρθρο 76 ΠΚ αποτελεί μια κλασσική διφυή κύρωση έχοντας άλλοτε το χαρακτήρα παρεπόμενης ποινής και άλλοτε το χαρακτήρα μέτρου ασφαλείας¹⁰⁹. Στην παράγραφο 1 του άρθρου 76 προβλέπεται ως δυνητικά επιβαλλόμενη παρεπόμενη ποινή και αφορά τη δήμευση αντικειμένων-προϊόντων κακουργήματος ή πλημμελήματος με δόλο καθώς και του τιμήματός τους ή των πραγμάτων που αποκτήθηκαν με αυτά καθώς επίσης και των αντικειμένων που χρησίμευσαν ή ήταν προορισμένα να χρησιμοποιηθούν στην τέλεση τέτοιας πράξης. Βασική προϋπόθεση είναι να έχει προηγηθεί η κατάγνωση κύριας ποινής. Από την άλλη, στην παράγραφο 2 του άρθρου 76 ΠΚ, η δήμευση έχει το χαρακτήρα μέτρου ασφαλείας, αφού αυτή επιβάλλεται υποχρεωτικά σε περίπτωση αντικειμένου από το οποίο προκύπτει κίνδυνος για τη δημόσια τάξη¹¹⁰.

Σε σύγκριση με το ν.2331/1995 χρήσιμες είναι οι ακόλουθες επισημάνσεις. Η ειδική δήμευση του νόμου για το ξέπλυμα έχει ως αντικείμενο την περιουσία που προέκυψε ως προϊόν από την προηγούμενη εγκληματική δραστηριότητα και όχι την περιουσία που προκύπτει από την ύστερη νομιμοποίηση¹¹¹. Όμως, ο κατάλογος των

¹⁰⁹ Στ. Παύλου. Η δήμευση, όπ.π. σελ 49επ.

¹¹⁰ Ειδικότερες αναλύσεις σε Στ. Παύλου. Η δήμευση, όπ.π. σελ 52 επ.

¹¹¹ βλ και Α.Διονυσοπούλου. Η δήμευση των προϊόντων της εγκληματικής δραστηριότητας. Παρατηρήσεις και de lege ferenda προτάσεις στις διατάξεις του ν. 2331/1995. Υπερ.2000 σελ 796 επ.

πράξεων, οι οποίες συνιστούν την εγκληματική δραστηριότητα αποτελείται από εγκλήματα για τα προϊόντα των οποίων προβλέπεται η παρεπόμενη ποινή της δήμευσης του άρθρου 76 παρ. 1 ΠΚ. Έτσι εμφανίζεται το εξής παράδοξο: ενώ ο νόμος αποσκοπεί στην καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα, δεν επιβάλλει δήμευση για τα προϊόντα της νομιμοποίησης, υπολαμβάνοντας εσφαλμένως, κατά κρατούσα γνώμη, ότι τα προϊόντα του ξεπλύματος ταυτίζονται με τα προϊόντα της προηγούμενης εγκληματικής δραστηριότητας¹¹². Έχουμε επιπλέον εδώ το παράδοξο η δήμευση να επιβάλλεται με καταδικαστική απόφαση που αφορά άλλο δράστη που καταδικάστηκε για άλλη πράξη (ξέπλυμα).

Μια απόκλιση από τη γενική διάταξη του άρθρου 76 ΠΚ είναι και το γεγονός ότι η δήμευση του νόμου 2331/1995 αφορά περιουσία με ευρύτερη έννοια και πέραν των υλικών αντικειμένων του 76 ΠΚ, περιλαμβάνοντας έτσι εμπράγματα και λοιπά δικαιώματα και γενικά οτιδήποτε έχει περιουσιακή αξία¹¹³.

Απόκλιση αποτελεί και το ότι η ειδική ρύθμιση του ν. 2331/1995 επεκτείνεται και στα έμμεσα παράγωγα που συνδέονται με την απόκτηση της περιουσίας που προέρχεται από προηγούμενη εγκληματική δραστηριότητα αλλά και σ' αυτή την ίδια την περιουσία ως όργανο τέλεσης του εγκλήματος¹¹⁴.

Τέλος, η ειδική δήμευση του νόμου για την καταπολέμηση του ξεπλύματος επιβάλλεται υποχρεωτικά, ενώ η δήμευση του άρθρου 76 ΠΚ είναι είτε δυνητική ως παρεπόμενη ποινή (§ 1), είτε υποχρεωτική ως μέτρο ασφαλείας (§2).

¹¹² Βλ. επ' αυτού Α.Διονυσοπούλου. Η δήμευση ό.π.π. Υπερ2000, σελ 796.

¹¹³ Στ. Παύλου. Η δήμευση, ό.π.π. σελ 72-73 και Α.Διονυσοπούλου. Η δήμευση ό.π.π. Υπερ2000, σελ 796.

¹¹⁴ Βλ Γ. Δημήτρηνα. Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος 2002, σελ 207.

3. Η νομική φύση της δήμευσης του ν. 2331/1995.

Προϋπόθεση για την επιβολή δήμευσης του νόμου 2331/1995, είναι η έκδοση καταδικαστικής απόφασης για το δράστη της νομιμοποίησης εσόδων. Η σύνδεση της δήμευσης με την έκδοση καταδικαστικής απόφασης παραπέμπει αρχικά σε παρεπόμενη ποινή. Όμως η επιβαλλόμενη δήμευση δεν συνδέεται με την πράξη για την οποία το δικαστήριο κήρυξε ένοχο και καταδίκασε τον κατηγορούμενο(ξέπλυμα), αλλά αποκλειστικά με την προηγούμενη εγκληματική δραστηριότητα. Ακόμη και ο υποχρεωτικός χαρακτήρας της δήμευσης του ν. 2331/1995, μαζί με τα παραπάνω οδηγούν στο συμπέρασμα, ότι η ειδική αυτή δήμευση δεν μπορεί χαρακτηριστεί ως παρεπόμενη ποινή. Μήπως άρα αποτελεί μέτρο ασφαλείας ; Για να ισχύει το τελευταίο θα πρέπει να αφορά σε αντικείμενα από τα οποία να προκύπτει κίνδυνος για τη δημόσια τάξη¹¹⁵. Εν προκειμένω όμως, τα κάθε είδους περιουσιακά στοιχεία δεν είναι αυτά καθαυτά επικίνδυνα και δεν αποτελούν κίνδυνο για τη δημόσια τάξη. Αποσυνδέεται, έτσι η κατά τα άνω υποχρεωτικά επιβαλλόμενη δήμευση από οποιοδήποτε κριτήριο επικινδυνότητας. Συνοψίζοντας και με βάση τα παραπάνω εκτεθέντα, καταλήγουμε στο συμπέρασμα, ότι στην περίπτωση της δήμευσης του νόμου 2331/1995, έχουμε να κάνουμε με μια *ιδιόμορφη περίπτωση μέτρου ασφαλείας* που δεν συνδέεται ούτε με καταδικαστική απόφαση του δράστη του εγκλήματος, ούτε με την προϋπόθεση της δημιουργίας κινδύνου για τη δημόσια τάξη¹¹⁶.

¹¹⁵ Βλ. Στ. Παύλου. Η δήμευση, όπ.π. σελ 49επ. και Ν. Παρασκευόπουλο σε :Μαργαρίτη-Παρασκευόπουλου. Ποινολογία, στέκδοση. Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2000, σελ 112επ.

¹¹⁶ Γ. Δημήτριάδης. Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος.2002, σελ 211.

Όσον αφορά όμως την δήμευση του άρθρου 2 § 7 του ιδίου νόμου, επειδή έχουμε να κάνουμε με καταδικαστική απόφαση για το δράστη ή συμμετόχο της απόπειρας τέλεσης προηγούμενης εγκληματικής δράσης και η δήμευση αφορά τον ίδιο, έχουμε να κάνουμε με *παρεπόμενη ποινή*¹¹⁷.

Z. Πρώτη Εκτίμηση.

Συμπερασματικά, παρατηρούμε ότι το προηγούμενο νομοθετικό καθεστώς που προέβλεπε το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες πάσχει νομοτεχνικά και δικαιολογικά. Η πρόβλεψη αυτή χαρακτηρίστηκε πρόχειρη κι επιπόλαιη και στόχο είχε όχι να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά το ξέπλυμα αλλά να εμφανίσει την Ελλάδα ως χώρα που ενδιαφερόταν για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος¹¹⁸. Αν μάλιστα μείνουμε στο γράμμα του νόμου με ποινή κάθειρξης μέχρι 10 ετών κινδύνευε να τιμωρηθεί π.χ. εκείνος που για να βοηθήσει ένα φίλο του, έκρυβε ένα πολύτιμο κόσμημα που αυτός έκλεψε. Ενώ βέβαια ο έτερος που διέπραξε κλοπή ιδιαίτερα μεγάλης αξίας απειλείται με φυλάκιση 2-5 ετών. Με βάση την αρχή αναλογικότητας η αντιμετώπιση αυτή δεν δικαιολογείται. Κρίνεται δυσανάλογη και είναι, για σχεδόν το σύνολο της θεωρίας αμφίβολης ορθότητας¹¹⁹. Γι' αυτό και κρίνεται επιτακτική η ανάγκη για ιστορικοβουλευτική και λογικοσυστηματική ερμηνεία.

¹¹⁷ Γ. Δημήτριάδης, Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος, 2002, σελ 211 και Α. Διονυσοπούλου, Η δήμευση όπ.π. Υπερ2000, σελ 797.

¹¹⁸ Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές πράξεις. Σε «Ποινικό Δίκαιο- Ελευθερία- Κράτος Δικαίου», Τιμ. Τομ. Γ.Α. Μαγκάκη 1999, σελ 387.

¹¹⁹ Βλ. Γ. Τριανταφύλλου, Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Σε Τιμ. Τομ Νικ. Ανδρουλάκη. Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκουλα 2003. σελ 786, Ν. Ανδρουλάκης, Η ποινική δογματική και η απήχυσή της στην πράξη 50 χρόνια μετά. ΠοινΧρ 2002 σελ 291. Π. Βασιλακόπουλος, Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος. ΠοινΧρ 1996, 1369.

Ο ν. 2331/95 έχει χαρακτηριστεί σαν νόμος που θεσπίζει διατάξεις που εύκολα μπορούν να εξελιχθούν σε ρωγμή στην εγγυητική λειτουργία του ποινικού δικαίου, μέσα από την άκριτη και διωκτικά ενστικτώδη εφαρμογή του, υποκαθιστώντας την αποδοχή προϊόντων εγκλήματος σε μια ιδιαίτερα διευρυμένη εκδοχή της¹²⁰.

Μεγαλύτερο όμως πρόβλημα για το συγκεκριμένο νόμο ήταν η γενικότερη αναποτελεσματικότητά του, γεγονός που αναγνωρίστηκε και από την πολιτική εξουσία¹²¹. Στην αναποτελεσματικότητα αυτή συμβάλλουν σε μεγάλο βαθμό τα εγγενή προβλήματα του νόμου αλλά και η «προσαρμοστικότητα» των δραστών που γνωρίζουν την υπάρχουσα νομοθεσία και φροντίζουν κάθε φορά να προσαρμόζουν ανάλογα τη συμπεριφορά τους εκμεταλλευόμενοι πιθανά κενά ή ελλείψεις¹²².

Σοβαρός λόγος αναποτελεσματικότητας θα πρέπει να αναζητηθεί και στο γεγονός ότι η αντιμετώπιση του ξεπλύματος λειτουργεί ανταγωνιστικά, τόσο στα συμφέροντα των τραπεζικών και άλλων συναφών ιδρυμάτων, όσο και στα μεγάλα οικονομικά συμφέροντα που αντιδρούν σε κάθε διαδικασία περιορισμού της ελεύθερης δράσης τους, αλλά και στα συμφέροντα του ιδίου του κράτους, το οποίο ακόμη κι όταν δηλώνει ότι ενδιαφέρεται να πατάξει ο ξέπλυμα του χρήματος, έχει ταυτόχρονα άμεσο συμφέρον στην εισροή κεφαλαίων, κυρίως όταν η οικονομία του δεν είναι αρκετά ισχυρή¹²³.

Αναγκαίο είναι λοιπόν το ποινικό δίκαιο να λειτουργεί μέσα σε ισορροπίες αναλογικότητας, ισότητας κι εγγυήσεων, ώστε να συνδυάζεται ομαλά η τιμωρητική με την εγγυητική λειτουργία του

¹²⁰ Στ. Παύλου. Διωκτικές εκτροπές στην εφαρμογή του Ν. 2331/95, για το ξέπλυμα του βρώμικου χρήματος, και ο απαιτούμενος εξορθολογισμός της εφαρμογής του. ΠοινΧρ 2003, 199.

¹²¹ Βλ. δηλώσεις αρμόδιου Υπουργού σε εφημερίδα Ελευθεροτυπία της 27/1/1998 σελ.18-19 και σε εφημ. Εξουσία της 21/2/1998 σελ.3.

¹²² Σ. Κάτσιου. Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. 1998. 272-273.

¹²³ Ε.Συμεωνίδου-Καστανίδου. Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές πράξεις. Σε «Ποινικό Δίκαιο- Ελευθερία- Κράτος Δικαίου», Τιμ.Τομ. Γ.Α. Μαγκάκη 1999, σελ 393. Σ. Κάτσιου. «Manus manum lavat» ή η ευθύνη των τραπεζών απέναντι στην κοινωνία. Δελτίο ΕΕΤ.1995, 83. Γ. Τραγάκης. Οργανωμένο έγκλημα και ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, 1998. 228.

ποινικού δικαίου. Άμοιρη ευθυνών δεν είναι βέβαια και η δουλική αντιγραφή των ευρωπαϊκών νομικών κανόνων, χωρίς την αναγκαία επεξεργασία για μία σωστή ενσωμάτωση στη νομική δογματική μας.

VII. Η Τροποποίηση του ν. 3424/2005 -- Η αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες σήμερα και η προβληματική της.

Στο προηγούμενο κεφάλαιο έγινε ανάλυση των προβληματικών ζητημάτων του προγενέστερου νομοθετικού πλαισίου για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος. Έργο του παρόντος κεφαλαίου είναι να παρουσιάσει τις αλλαγές που επέφερε ο νόμος 3424/2005 στην αντιμετώπιση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος, την προβληματική που απορρέει από αυτές και γενικά να σχηματίσει άποψη για το αν μετά τις πραγματοποιηθείσες αλλαγές βελτιώθηκε σε γενικές γραμμές ή όχι η πρόληψη και καταστολή του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Ας δούμε πως έχει σήμερα διαμορφωθεί η διάταξη.

Ενώ με την παλαιότερη διατύπωσή του ο ν. 2331/1995 καθόριζε την «προηγούμενη εγκληματική δραστηριότητα» στο άρθρο 1 με πίνακα αποκλειστικά απαριθμούμενων εγκλημάτων, όπου περιλαμβάνονταν 24 κατηγορίες εγκλημάτων, με την τροποποίηση του ν. 3424/2005 ο πίνακας υπέστη μετατροπή και , εκτός του ότι μεταβαπτίζει την «προηγούμενη εγκληματική δραστηριότητα» σε «βασικό έγκλημα»¹²⁴, περιλαμβάνει πλέον 16 βασικά εγκλήματα¹²⁵, τα οποία αναφέρονταν κατα βάση και

¹²⁴ Στη δε Σύμβαση Στρασβούργου αρ.6 , γίνεται λόγος για «κύριο αδίκημα (predicate offence)».

Έχουμε έτσι, προφανή ορολογική ασυνέπεια.

¹²⁵ «α. «Εγκληματικές δραστηριότητες»: ι) Τα εξής εγκλήματα, καλούμενα **βασικά εγκλήματα**: αα) εγκληματική οργάνωση (άρθρο 187 παράγραφοι 1, 2, 4 και 5 του Ποινικού + Κώδικα (ΠΚ)), ββ) τρομοκρατικές πράξεις (άρθρο 187Α ΠΚ), γγ) χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, όπως προβλέπεται στην παράγραφο 6 του + άρθρου 187Α ΠΚ, δδ) παθητική δωροδοκία (άρθρο 235 ΠΚ), εε) εμπορία ανθρώπων (άρθρο 323Α ΠΚ), στστ) απάτη με υπολογιστή (άρθρο 386Α ΠΚ), ζζ) σωματεμπορία (άρθρο 351 ΠΚ), ηη) τα προβλεπόμενα στα άρθρα 4, 5, 6, 7 και 8 του ν. 1729/1987 (ΦΕΚ 144 Α') + «καταπολέμηση της διάδοσης ναρκωτικών», θθ) τα προβλεπόμενα στα άρθρα 15 και 17 του ν. 2168/1993 (ΦΕΚ 147 Α') «όπλα, + πυρομαχικά, εκρηκτικές ύλες κ.λπ.», ιι) τα προβλεπόμενα στα άρθρα 2, 53-55, 61 και 63 του ν. 3028/2002 (ΦΕΚ 153 Α') «για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς», ιαια) τα προβλεπόμενα στο άρθρο 8 παράγραφοι 1 και 3 του ν.δ. 181/1974 (ΦΕΚ 347 Α') «περί προστασίας εξ ιοντιζουσών ακτινοβολιών», ιβιβ) τα προβλεπόμενα στο άρθρο 87 παράγραφοι 5, 6, 7 και 8 και στο άρθρο 88 + του ν. 3386/2005, ιγιγ) τα προβλεπόμενα στα

στον αρχικό ν. 2331/1995, καθώς και μια γενική κατηγορία εγκλημάτων : *«κάθε αξιόποινη πράξη που τιμωρείται με ποινή στερητική της ελευθερίας άνω των έξι μηνών, εφόσον προέκυψε από την τέλεσή της περιουσία τουλάχιστον 15.000 €».*

A. Διεύρυνση της έννοιας της «βασικής εγκληματικής πράξης».

Με την πρώτη επαφή με το (νέο) κείμενο του νόμου, διαπιστώνεται διεύρυνση του καταλόγου των εγκλημάτων που αποτελούν τη βάση για την τέλεση περαιτέρω του εγκλήματος της νομιμοποίησης παρανόμων εσόδων. Μόνο και μόνο η παρουσία διατάξεων για το οργανωμένο έγκλημα και ειδικότερα του άρθρου 187 ΠΚ, εισάγει εμμέσως και τον εκεί πίνακα(κατάλογο) αξιοποιίνων πράξεων και επιπλέον με την τροποποίηση, στην οποία προέβη ο νομοθέτης καλύπτει αδιάκριτα όλα τα κακουργήματα και πάρα πολλά πλημμελήματα. Μάλιστα, στην αρχική διατύπωση του 3424/2005 στην έννοια του βασικού εγκλήματος συμπεριλαμβάνονταν και φορολογικά εγκλήματα του ν. 2523/1997. Είχε καταστρατηγηθεί η διάκριση μεταξύ «μαύρου» και «βρώμικου χρήματος» και το μαύρο μεταβαπτιζόταν απλά σε βρώμικο. Βέβαια ο νομοθέτης στη συνέχεια αναλογιζόμενος το ποιούς και πόσους ανθρώπους μπορεί να συμπεριλάβει η διάταξη (σχετικά με τη φοροδιαφυγή, τη μη καταβολή χρεών προς το δημόσιο) και αναλογιζόμενος ουσιαστικά το μέγεθος της παραοικονομίας, έσπευσε να τροποποιήσει εκ νέου με το άρθρο 17 του ν. 3472/2006 κι έτσι εξήρσε

άρθρα δεύτερο, τρίτο, τέταρτο και έκτο του ν. + 2803/2000 (ΦΕΚ 48 Α') «προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών + Κοινοτήτων», ιδίδ) δωροδοκία αλλοδαπού δημόσιου λειτουργού, όπως προβλέπεται στο άρθρο + δεύτερο του ν. 2658/1998 (ΦΕΚ 265 Α') «για την καταπολέμηση της δωροδοκίας + αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών σε διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές», ιειε) δωροδοκία υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των Κρατών - Μελών της + Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως προβλέπεται στα άρθρα τρίτο και τέταρτο του ν. + 2802/2000 (ΦΕΚ 47 Α'), ιστιστ) η κατάχρηση αγοράς είτε συντελείται με κατάχρηση προνομιακής + πληροφορίας είτε με χειραγώγηση της αγοράς, όπως προβλέπεται από τις διατάξεις του ν. 3340/2005 (ΦΕΚ 112 Α').

από τον κύκλο των βασικών εγκλημάτων τη φοροδιαφυγή και τη μη καταβολή χρεών προς το δημόσιο, **«ίνα πληρωθεί το ρηθέν, ότι εν Ελλάδι πρώτα νομοθετούμε και μετά σκεπτόμαστε τι ακριβώς νομοθετήσαμε¹²⁶»!**

Παρά τον αμέσως παραπάνω περιορισμό δεν παύει η διεύρυνση αυτή που πραγματοποιήθηκε να διακρίνεται από αξιολογική αστοχία, αφού τελικά κατασκευάζει τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες σαν ένα συνοδευτικό έγκλημα, για όλα σχεδόν τα εγκλήματα της ποινικής μας νομοθεσίας¹²⁷. Μάλιστα, δεν προβλέπεται καμία ασφαλιστική δικλείδα και για την αιτιώδη σχέση που πρέπει να συνδέει αυτά τα εγκλήματα με την παραγόμενη επιλήψιμη «περιουσία». Διότι ο νομος 3424/2005 λέγει απλά, ότι από τα εν λόγω εγκλήματα «προέκυψε περιουσία», χωρίς να ζητά την ευθεία παραγωγική σχέση μεταξύ εγκλήματος και περιουσίας. Έτσι κινδυνεύει να θεωρείται ως δήθεν «βρώμικη περιουσία», και συνεπώς να είναι υλικό αντικείμενο του εγκλήματος νομιμοποίησης, κάθε ωφέλεια του δράστη, άμεση ή έμμεση, από το έγκλημα που είναι οικονομικά μετρήσιμη ή αποτιμητή.

Η διάταξη είναι λοιπόν φανερό, ότι χρήζει εκλογίκευσης, και αυτή η εκλογίκευση έχει δύο όψεις. Η πρώτη μπορεί να επιτευχθεί με τη σωστή γραμματική ερμηνεία του νόμου και περαιτέρω με την ασφαλή αιτιακή σύνδεση του προηγούμενου εγκλήματος με την παραγόμενη «βρώμικη περιουσία»¹²⁸. Είναι αναγκαία λοιπόν η ευθεία αιτιακή παραγωγή της βρώμικης περιουσίας. Δεν αρκεί η περιουσία απλώς να «προέκυψε», χωρίς να προϋποτίθεται η **ευθεία παραγωγική σχέση** μεταξύ εγκλήματος και περιουσίας. Αποκλείεται επιπλέον να

¹²⁶ Βλ. εισήγηση Π. Βασιλακόπουλου σε : Σε Πρακτικά 4^{ου} Συνεδρίου ΕΕΠ «Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος- Καθαρή ή ελεύθερη κοινωνία» (υπο δημοσίευση) 21^η σελίδα.

¹²⁷ Βλ. Στ. Παύλου. Η Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Από τον ν. 2331/1995 στον 3424/2005 : η εξέλιξη και γιγάντωση μιας δογματικής και κυρωτικής εκτροπής, σε: ΠοινΧρ 2006 σελ 346.

¹²⁸ Στ. Παύλου όπ.π. σελ 346.

θεωρηθούν ως κρίσιμα προϊόντα τα ίδια τα υλικά προϊόντα του εγκλήματος, όπως π.χ. τα ίδια τα ναρκωτικά¹²⁹.

Κατόπιν τούτου, παρατηρεί κανείς, ότι τα απαριθμούμενα εγκλήματα στον διευρυμένο πίνακα δεν έχουν όλα καν παραγόμενη περιουσία. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η αναφορά στην τρομοκρατία (187Α ΠΚ), η οποία μόνο συμβολική σημασία επιτελεί, αφού δεν αφορά πράξεις που παράγουν ευθέως περιουσία, περιλαμβάνοντας στον κατάλογό του εγκλήματα όπως : ανθρωποκτονία από πρόθεση (299 ΠΚ), βαριά σωματική βλάβη (310 ΠΚ) ή θανατηφόρο σωματική βλάβη (311 ΠΚ) που δεν μπορούν ποτέ φυσικά να έχουν άμεσο περιουσιακό αποτέλεσμα.

Στο δε κατάλογο της παραγράφου 1 έχουμε και το εξής παράδοξο. Μετά το στοιχείο ββ) που αφορά το 187 Α, προστίθεται και το στοιχείο γγ) το οποίο έχει να κάνει με τη «χρηματοδότηση» τρομοκρατίας». Γιατί όμως να γίνει αυτή η προσθήκη αφού ήδη περιλαμβάνεται στο άρθρο 187 Α ΠΚ § 6 που προβλέπεται ήδη στο στοιχείο ββ) ;; Αυτό αποτελεί συμβολισμό του πόσο ο Έλληνας νομοθέτης επιθυμεί να επιδεικνύει εναρμόνιση, εν προκειμένω στις συστάσεις FATF, και παραβλέπει να δημιουργήσει μια, νομοτεχνικά τουλάχιστον, ορθή διάταξη.

Δεύτερη εκλογίκευση μπορεί να έρθει μέσα από τη δογματική «ανάγνωση» της απαιτήσεως της συνδρομής της αξίας της περιουσίας¹³⁰. Εδώ αναρωτιέται κανείς αν η συνδρομή του στοιχείου της αξίας θα πρέπει να είναι εκ τω προτέρων προσδιορισμένη στο νόμο ή αρκεί να επιβεβαιώνεται απλά ότι *in concreto* προέκυψε. Κατά την ορθότερη

¹²⁹ Στ. Παύλου. (προηγούμενη) εγκληματική δραστηριότητα : ταυτολογία ή μετεξέλιξη : Σε Πρακτικά 4^{ου} Συνεδρίου ΕΕΠ «Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος- Καθαρή ή ελεύθερη κοινωνία» (υπο δημοσίευση) 9^η σελίδα.

¹³⁰ Στ. Παύλου. Η Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Από τον ν. 2331/1995 στον 3424/2005 : η εξέλιξη και γιγάντωση μιας δογματικής και κυρωτικής εκτροπής, σε: ΠοινΧρ 2006. σελ 347.

ερμηνεία¹³¹ θα πρέπει το στοιχείο της αξίας «τουλάχιστον 15.000€» να μην αρκεί να προκύπτει απλώς στην κάθε περίπτωση, αλλά και να προβλέπεται ήδη νομοτυπικά ως δεδομένο στοιχείο της αντικειμενικής υπόστασης, είτε του βασικού εγκλήματος είτε κάποιας παραλλαγής του (ρητά αξιόποινο περιουσιακό αποτέλεσμα¹³²). Οπότε, υπό το ερμηνευτικό αυτό πρίσμα, από τα εγκλήματα που απειλούνται με ποινή στερητική της ελευθερίας άνω των έξι μηνών, περιλαμβάνονται στον κατάλογο των «βασικών εγκλημάτων» μόνο εκείνα που έχουν ρυθμισμένη και τυποποιημένη ευθέως ή σε παραλλαγή τους τη δημιουργία περιουσίας, άνω των 15.000€ in abstracto. Με τη σωστή γραμματική και κυρίως λογικοσυστηματική ερμηνεία της σχετικής προβλέψεως, μπορεί να συρρικνωθεί έτι περαιτέρω η αρχικά διαφαινόμενη διεύρυνση της έννοιας της βασικής εγκληματικής συμπεριφοράς, της παραγωγικής δηλ. του «βρώμικου χρήματος»¹³³. Η θέση αυτή είναι η μόνη δογματικά και εγγυητικά ορθή στην προσέγγιση της ερμηνείας του καταλόγου των βασικών εγκλημάτων, που εν τέλει δεν περιλαμβάνουν τα πάντα, αλλά συγκεκριμένα μόνο εγκλήματα που έχουν περιουσιακό αποτέλεσμα, δηλ παραγωγή (βρώμικης) περιουσίας και τα οποία τυποποιούν την περιουσία αυτή, με το συγκεκριμένο οικονομικό ύψος των 15.000 € τουλάχιστον, ήδη στη νομοτυπική τους μορφή. Διότι, όπως προανέφερα, υπάρχει τελικώς σαφής κίνδυνος να αποτελέσει το έγκλημα αυτό, υπό τη «νέα» του διατύπωση, ένα συνοδευτικό έγκλημα για όλα σχεδόν τα εγκλήματα της ποινικής μας νομοθεσίας¹³⁴.

¹³¹ Βλ Γ. Δημήτρηνα. Η διεύρυνση της έννοιας της βασικής εγκληματικής πράξης στο έγκλημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. ΠοινΧρ 2006 σελ 351 επ.

¹³² Στ. Παύλου. (προηγούμενη) εγκληματική δραστηριότητα : ταυτολογία ή μετεξέλιξη : Σε Πρακτικά 4^{ου} Συνεδρίου ΕΕΠ «Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος- Καθαρή ή ελεύθερη κοινωνία» (υπο δημοσίευση) 12^η σελίδα.

¹³³ Βλ Γ. Δημήτρηνα. Όπ.π. σελ 351 επ.

¹³⁴ Στ. Παύλου. (προηγούμενη) εγκληματική δραστηριότητα : ταυτολογία ή μετεξέλιξη : Σε Πρακτικά 4^{ου} Συνεδρίου ΕΕΠ «Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος- Καθαρή ή ελεύθερη κοινωνία» (υπο δημοσίευση) 7^η σελίδα.

Αξιοσημείωτη είναι μια σημαντική παραδοχή του πρόσφατου Βουλεύματος ΣυμβΠΛΑθ 2593/2006¹³⁵ σχετικά με την προσθήκη προϋπόθεσης η περιουσία που προέκυψε παράνομα να είναι ύψους τουλάχιστον 15.000 €. Προκρίνεται λοιπόν, στις υπό δικαστική επίλυση περιπτώσεις του προγενέστερου καθεστώτος του νόμου 2331/95, η αναδρομική εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 2 παρ. 1 περ. 2 του ν. 3424/2005, αφού η διάταξη αυτή, προσθέτοντας ένα επιπλέον στοιχείο στην αντικειμενική υπόσταση του αδικήματος, είναι **ευμενέστερη** για τον κατηγορούμενο κι ως εκ τούτου είναι αναδρομικώς εφαρμοστέα (άρθρο 2 παρ. 1 ΠΚ).

Σημειωτέον, ότι για την ακριβή συμπλήρωση του περιεχομένου της βασικής εγκληματικής πράξης, ο ερμηνευτής πρέπει να προστρέξει είτε στον ποινικό κώδικα, είτε σε ειδικούς ποινικούς νόμους. Πρόκειται επομένως για ένα πρωταρχικό/γνήσιο κυρωτικό κανόνα, όπου για την ακριβή συμπλήρωση του περιεχομένου της αξιόποινης συμπεριφοράς πρέπει να προστρέξουμε σε άλλο, συγκεκριμένο ποινικό κανόνα. Χαρακτηρίζεται έτσι σαν χωλός ποινικός νόμος¹³⁶.

Β. Τυποποίηση των εγκλημάτων νομιμοποίησης εσόδων.

Το επόμενο νομοτεχνικό ατόπημα είναι το ότι, ενώ ο νομοθέτης θα έπρεπε να τυποποιήσει τα κρίσιμα εγκλήματα τηρώντας απαρέγκλητα τις

¹³⁵ βλ. ΝοΒ 2006, σελ 1566.

¹³⁶ Γ. Δημήτρινας. Η διεύρυνση της έννοιας της βασικής εγκληματικής πράξης στο έγκλημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. ΠοινΧρ 2006 σελ 355. και για διάκριση μεταξύ χωλού ποινικού νόμου και ποινικού νόμου εν λευκώ βλ. Α. Χαραλαμπίκη. Διάγραμμα Ποινικού Δικαίου, Γενικό Μέρος, Δ' έκδοση 1999, σελ 60 και Ι. Μανωλεδάκη, Ποινικό Δίκαιο, Επιτομή Γενικού Μέρους, Στ' έκδοση, 2001, σελ 57.

αρχές του n.c.n.p.s.l., προβαίνει σε μια νομοτεχνική επιλογή που αναδεικνύει νομοτεχνικό πρωτογονισμό¹³⁷.

Συγκεκριμένα, διασπά την τυποποίηση των εγκλημάτων σε δύο διατάξεις : στην πρώτη δίνει τον ορισμό της νομιμοποίησης εσόδων και σε άλλο άρθρο περιγράφει τα υπόλοιπα στοιχεία των εγκλημάτων που τυποποιεί, ποινική κύρωση και διακεκριμένες παραλλαγές του. Αυτό συμβαίνει συχνά στους νόμους που ψηφίζονται στα πλαίσια της ενσωμάτωσης της Ευρωπαϊκής νομοθεσίας στην εθνική (βλέπε π.χ. και τον ν. 3371/2005 για τα θέματα Κεφαλαιαγοράς). Σε άλλο άρθρο η νομοτυπική περιγραφή και σε άλλο άρθρο η κύρωση, σε αντίθεση με τη γνωστή εικόνα ενός κυρωτικού νόμου που σε μία διάταξη περιλαμβάνει και τυποποιεί αντικειμενική-υποκειμενική υπόσταση και ποινική κύρωση. Ο ορισμός της νομιμοποίησης είναι εν τέλει ο ακόλουθος : *«Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες : οι ακόλουθες εκ προθέσεως τελούμενες πράξεις :*

- η μετατροπή ή η μεταβίβαση περιουσίας εν γνώσει του γεγονότος ότι προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες, με σκοπό την απόκρυψη ή τη συγκάλυψη της παράνομης προέλευσης της ή την παροχή συνδρομής σε οποιονδήποτε εμπλέκεται στις δραστηριότητες αυτές, προκειμένου να αποφύγει τις έννομες συνέπειες των πράξεων του,

- η απόκρυψη ή η συγκάλυψη της αλήθειας όσον αφορά τη φύση, προέλευση, διάθεση ή διακίνηση περιουσίας ή τον τόπο όπου αυτή ευρίσκεται ή αποκτήθηκε ή την κυριότητα επί περιουσίας ή σχετικών με αυτή δικαιωμάτων, εν γνώσει του γεγονότος ότι η περιουσία αυτή προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοια δραστηριότητα,

¹³⁷ Στ. Παύλου. Η Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Από τον ν. 2331/1995 στον 3424/2005 : η εξέλιξη και γιγάντωση μιας δογματικής και κυρωτικής εκτροπής, σε: ΠoinXp 2006 σελ 347.

- η απόκτηση, κατοχή ή χρήση περιουσίας, εν γνώσει, κατά το χρόνο της κτήσης, του γεγονότος ότι η περιουσία προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες,
- η συμμετοχή σε μία από τις πράξεις που αναφέρουν οι προηγούμενες περιπτώσεις, η σύσταση οργάνωσης για τη διάπραξη της, η απόπειρα διάπραξης, η υποβοήθηση, η υποκίνηση, η παροχή συμβουλών σε τρίτο για τη διάπραξη της ή η διευκόλυνση της τέλεσης της πράξης.»

Μέσω αυτού του ορισμού διατυπώνεται πλέον η αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος, το οποίο είναι πολύτροπο, σωρευτικώς μικτό. Πρόκειται ακόμη, για εγκλήματα υπερχειλούς υποκειμενικής υποστάσεως, αφού τις πράξεις αυτές τις θέλει ο νομοθέτης να τελούνται με έναν επιπλέον σκοπό, διακλαδιζόμενο σε επιμέρους εναλλακτικές μορφές αφού θα πρέπει να πρόκειται για πράξεις που γίνονται «με σκοπό την απόκρυψη ή τη συγκάλυψη της παράνομης προέλευσής της ή την παροχή συνδρομής σε οποιονδήποτε εμπλέκεται στη δραστηριότητα αυτή, προκειμένου να αποφύγει τις έννομες συνέπειες των πράξεών του», ως υποκειμενικά στοιχεία του αδικού, η συνδρομή των οποίων απαιτείται για να πληρούται η αντικειμενική υπόσταση.

Για την πλήρωση της υποκειμενικής υπόστασης απαιτείται συνδρομή δόλου οποιουδήποτε βαθμού, αλλά ειδικά ως προς το στοιχείο της επέλευσης της επίμαχης περιουσίας, συστέλει το είδος δόλου με το «εν γνώσει» και απαιτεί ειδικά ως προς αυτό άμεσο δόλο, αποκλεισμένου του ενδεχομένου δόλου.

Με νομοτεχνικά επίσης άστοχο τρόπο τις μορφές εμφάνισης των εγκλημάτων που τυποποιεί, δηλ. την απόπειρα και τη συμμετοχή, τις ανάγει σε πλήρη εγκλήματα, και τις εξισώνει από πλευράς απαξίας με τις πλήρεις συμπεριφορές και μάλιστα στο σκέλος του ορισμού.

Την απειλούμενη κύρωση θα πρέπει ο αναγνώστης να την αναζητήσει σε άλλο άρθρο, στο άρθρο 2¹³⁸ όπου προβλέπεται, ότι α. Με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών τιμωρείται ο υπαίτιος πράξεων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Εκεί διαπλάθεται επίσης μια σειρά διακεκριμένων παραλλαγών των εγκλημάτων αυτών, όταν τελούνται πχ κατ'επάγγελμα ή από δράστη που είναι υπότροπος ή στα πλαίσια οργανωμένης εγκληματικής ή

¹³⁸ «1.α. Με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών τιμωρείται ο υπαίτιος πράξεων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. β. Ο υπαίτιος των πράξεων του στοιχείου α' τιμωρείται με κάθειρξη αν έδρασε ως υπάλληλος των νομικών προσώπων που αναφέρονται στο άρθρο 2α παράγραφος 1 και με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα (10) ετών αν ασκεί τέτοιου είδους πράξεις κατ'επάγγελμα ή είναι υπότροπος ή έδρασε στα πλαίσια οργανωμένης εγκληματικής ή τρομοκρατικής ομάδας ή οργάνωσης. γ. Με ποινή φυλάκισης μέχρι δύο (2) ετών τιμωρείται όποιος υπάλληλος των προσώπων του άρθρου 2α παράγραφος 1 ή όποιο άλλο υπόχρεο προς αναφορά υπόπτων συναλλαγών πρόσωπο, παραλείπει από πρόθεση να αναφέρει αρμοδίως ύποπτες ή ασυνήθεις συναλλαγές ή παρουσιάζει ψευδή ή παραπλανητικά στοιχεία, κατά παράβαση των σχετικών νομοθετικών, διοικητικών και κανονιστικών διατάξεων και κανόνων. δ. Η ποινική ευθύνη για βασικό έγκλημα δεν αποκλείει την τιμωρία του υπαιτίου και για τις πράξεις των ανωτέρω στοιχείων α', β' και γ' της παραγράφου αυτής. Όμως, στις περιπτώσεις αυτές, ο υπαίτιος τιμωρείται και ως αυτουργός ή ως ηθικός αυτουργός των πράξεων των ανωτέρω στοιχείων α', β' και γ', αν η τέλεση τους από τον ίδιο ή από άλλον εντάσσεται στο συνολικό σχεδιασμό δράσης. Εάν το βασικό έγκλημα τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα (1) έτος, ο ανωτέρω υπαίτιος ή τρίτος τιμωρείται, για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, με φυλάκιση τουλάχιστον έξι (6) μηνών. Αν εχώρησε καταδίκη του υπαιτίου για βασικό έγκλημα, η τυχόν ποινή κατ'αυτού ή τρίτου για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων που προέκυψαν από αυτό το βασικό έγκλημα δεν μπορεί να υπερβαίνει την επιβληθείσα ποινή για διάπραξη του βασικού εγκλήματος. Αν επιβάλλονται διαφορετικές ποινές σε δύο ή περισσότερους υπαιτίους για το ίδιο βασικό έγκλημα, η τυχόν ποινή εκάστου υπαιτίου για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων που προέκυψαν από αυτό το βασικό έγκλημα δεν μπορεί να υπερβαίνει την επιβληθείσα κατ'αυτού ποινή για διάπραξη του βασικού εγκλήματος. Εάν, στην περίπτωση αυτή, τρίτος διέπραξε ή συμμετείχε στο αδίκημα της νομιμοποίησης από εγκληματικές δραστηριότητες, η ποινή κατ'αυτού για το αδίκημα αυτό δεν μπορεί να υπερβαίνει την υψηλότερη ποινή που επιβλήθηκε κατ'υπαίτιου για διάπραξη του βασικού εγκλήματος. Οι ανωτέρω διατάξεις του παρόντος στοιχείου δ' ισχύουν με την επιφύλαξη των διατάξεων του στοιχείου β'. Σε περίπτωση εξάλειψης του αξιοποίνου ή απαλλαγής του υπαιτίου για το βασικό έγκλημα, αν αυτό τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα (1) έτος, αίρεται το αξιοποinio ή απαλλάσσεται αντίστοιχα ο υπαίτιος και για τις πράξεις που προβλέπονται στο άρθρο 1 στοιχείο β'». «ε. Πρόσοδοι που προέρχονται από τα πλημμελήματα της φοροδιαφυγής και μη καταβολής χρεών προς το Δημόσιο, δεν συνιστούν έσοδα προερχόμενα από εγκληματική δραστηριότητα, κατά την έννοια του παρόντος νόμου. Πρόσοδοι που προέρχονται από μη καταβολή εργατικών και εργοδοτικών εισφορών προς τα ασφαλιστικά ταμεία δεν συνιστούν έσοδα προερχόμενα από εγκληματική δραστηριότητα, κατά την έννοια του παρόντος νόμου, εφόσον το οφειλόμενο ποσό δεν υπερβαίνει συνολικά τις εκατόν πενήντα χιλιάδες ευρώ (150.000)». 2. Όποιος εξεταζόμενος από δικαστικές αρχές ως μάρτυς, ή από άλλες αρμόδιες αρχές ή αναφερόμενος σ'αυτές, υπό οιονδήποτε ιδιότητα με πρόθεση αποκρύπτει ή συγκαλύπτει την αλήθεια όσον αφορά τη φύση, προέλευση, διάθεση ή διακίνηση περιουσίας ή τον τόπο στον οποίο η περιουσία αυτή βρίσκεται, γνωρίζοντας ότι η περιουσία αυτή προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα, τιμωρείται με ποινή φυλακίσεως τουλάχιστον έξι μηνών, εφόσον δεν συντρέχει περίπτωση βαρύτερης τιμωρίας του. Το δικαστήριο δύναται να μην επιβάλει ποινή, αν ο εξεταζόμενος ή αναφερόμενος είναι σύζυγος ή συγγενής εξ αίματος μέχρι δεύτερου βαθμού με εκείνον ο οποίος ανέπτυξε εγκληματική δραστηριότητα. 3. Όποιος ιδρύει ή αποκτά επιχείρηση ή συνιστά οργάνωση με σκοπό τη διάπραξη εγκλήματος της πρώτης παραγράφου ή εν γνώσει συμμετέχει σε τέτοια επιχείρηση ή οργάνωση ή παρέχει σε άλλον συμβουλές για τη διάπραξη τέτοιου εγκλήματος, τιμωρείται με ποινή φυλακίσεως τουλάχιστο δύο ετών, εφόσον δεν συντρέχει περίπτωση βαρύτερης τιμωρίας του.

τρομοκρατικής ομάδας. Εδώ έχουμε πάντως μια ακόμη αξιολογική αστοχία, εν είδει λογικού κύκλου. Στον κατάλογο των βασικών εγκληματικών πράξεων απαριθμείται και η περίπτωση της εγκληματικής οργάνωσης. Ενώ λοιπόν η ύπαρξή της υποτίθεται ότι αποτελεί την παραγωγική βάση του βρώμικου χρήματος, η ίδια η ύπαρξή της αποτελεί και επιβαρυντικό στοιχείο του ξεπλύματος. Η αναφορά αυτή σαν στοιχείο επιτάσεως της απαξίας, αποτελεί διπλή αξιολόγηση του αυτού μοναδικού στοιχείου¹³⁹. Ευτυχώς όμως το θεωρητικό αυτό πρόβλημα στερείται τελικά πρακτικής σημασίας, παραμένοντας όμως ένα σφάλμα σε επίπεδο λογικής.

Γ. Ο Δράστης του ξεπλύματος .

Ο νέος νόμος λύνει με νομοθετική παρέμβαση ένα αμφισβητούμενο στη νομολογία και στη θεωρία ζήτημα. Αυτό του κατά πόσο μπορεί να είναι δράστης του εγκλήματος, ο δράστης του πρωτογενούς βασικού εγκλήματος, από το οποίο παρήχθη το βρώμικο χρήμα. Η θεωρία σχεδόν ομόφωνα¹⁴⁰ και η μεγάλη μερίδα της νομολογίας, τάχθηκαν υπέρ της άποψης ότι αυτό είναι δικαιοπολιτικά μη ανεκτό, νομοτεχνικά και κυρίως ιστορικοβουλευτικά μη προβλεπόμενο.

Από την ίδια την αιτιολογική έκθεση του νόμου προκύπτει, ότι το ζήτημα αυτό δεν πέρασε απαρατήρητο και γι' αυτό ο νομοθέτης θέλησε να το λύσει με ρητή νομοθετική πρόβλεψη. Γίνεται λόγος λοιπόν στην αιτιολογική έκθεση για «ένα θέμα που είχε διχάσει τη νομολογία και τη θεωρία». Κάτι τέτοιο όμως φαίνεται ανακριβές. Διότι είναι γνωστό, και

¹³⁹ Στ. Παύλου. Όπ.π. σελ 348.

¹⁴⁰ Ν. Ανδρουλάκης. Όπ.π.ΠοινΧρ 2002 σελ 289επ. Γ. Δημήτρινας. Όπ.π. ΠοινΔικ 2004, σελ 588 επ. Στ. Παύλου. Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές ενέργειες Υπερ 2000, 633 επ. Του ιδίου. Διοικτικές εκτροπές στην εφαρμογή του Ν. 2331/95, για το ξεπλύμα του βρώμικου χρήματος, και ο απαιτούμενος εξορθολογισμός της εφαρμογής του. ΠοινΧρ 2003, 196 επ. Ε.Συμεωνίδου-Καστανίδου. . Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές πράξεις. Σε «Ποινικό Δίκαιο- Ελευθερία- Κράτος Δικαίου», Τμ.Τομ. Γ.Α. Μαγκάκη 1999, σελ 390 επ. Της ίδιας. Το έγκλημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες πράξεις.ΠοινΔικ2002, 288επ. Αντίθετος ο Π. Νικολούδης. Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. ΠοινΧρ 2000, 769 επ.

προκύπτει και από τα παραπάνω επ' αυτού γραφέντα, ότι οι θέσεις που διατυπώθηκαν στην Επιστήμη ήταν κατά το πλείστον αρνητικές στο να μπορεί να καταδικαστεί για νομιμοποίηση ο δράστης της προγενέστερης εγκληματικής πράξης. Η αντίθετη άποψη υποστηρίχθηκε μεμονωμένα.

Αλλά και η νομολογία δεν παρουσίασε διχασμό αφού, πέρα από κάποια βουλεύματα Συμβουλίου Πλημμελειοδικών, τα οποία εξεδόθησαν και στην αρχή εφαρμογής του νόμου, ακολούθησαν αλλεπάλληλες δικαιοδοτικές κρίσεις Εφετείων και Αρείου Πάγου που υιοθέτησαν τον αποκλεισμό ταυτότητας των δύο δραστών. Καταρρίπτεται έτσι το βασικό επιχείρημα ότι επιλύεται ένα θέμα το οποίο είχε διχάσει θεωρία και νομολογία. Διότι θεωρία και νομολογία είχαν καταλήξει να προκρίνουν ως ορθή ερμηνεία το ότι ο δράστης της προηγούμενης εγκληματικής δραστηριότητας, δεν μπορεί να είναι και δράστης νομιμοποίησης. Έτσι τα παραπάνω αξιοποιήθηκαν περισσότερο σαν αφορμή νομοθετικής παρέμβασης¹⁴¹.

Επιπλέον, η συγκεκριμένη νομοθετική παρέμβαση δεν υλοποιούσε κάποια απαίτηση της Οδηγίας 2001/97/EK, την οποία ενσωμάτωσε στην Ελληνική έννομη τάξη. Αντίθετα, τόσο η Ευρωπαϊκή Σύμβαση του Στρασβούργου, όσο και το κείμενο των Συστάσεων της FATF, αφήνουν στο θέμα αυτό το δικαίωμα επιλογής στα κράτη μέλη¹⁴². Και αφού είχε ο νομοθέτης ξεκάθαρα το δικαίωμα επιλογής προτίμησε να προβλέψει ρητά τη δυνατότητα ταυτότητας δράστη προγενέστερου εγκλήματος και νομιμοποίησης. Στην αιτιολογική έκθεση γίνεται λόγος για ιδιαίτερους λόγους που επέβαλαν την υιοθέτηση της θέσης αυτής, διότι στην πλειοψηφία τους, οι υποθέσεις που έχουν να κάνουν με νομιμοποίηση και φτάνουν στα ακροατήρια, έχουν να κάνουν με ένα άτομο που έδρασε

¹⁴¹ επ' αυτών βλ. ειδικά Γ. Δημήτρινας, ο δράστης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες : Σε Πρακτικά 4^{ου} Συνεδρίου ΕΕΠ «Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος-Καθαρή ή ελεύθερη κοινωνία» (υπο δημοσίευση) 2^η σελίδα.

¹⁴² Γ. Δημήτρινας, Ό.π. 2^η Σελ.

τόσο στην προηγούμενη εγκληματική πράξη, όσο και στη νομιμοποίηση. Ακόμη γίνεται λόγος για το ότι δεν υπάρχουν στη χώρα μας οργανωμένα παράνομα δίκτυα που ξεπλένουν χρήμα. Αν ο νομοθέτης επέλεγε λοιπόν την εκδοχή να μην επιτρέπεται ταυτότητα δράστη, οι καταδικαστικές αποφάσεις θα ήταν λίγες. Το επιθυμητό όμως ήταν να αυξηθεί ο αριθμός καταδικαστικών αποφάσεων για να φανεί αποτελεσματική η αντεγκληματική πολιτική της χώρας μας στον τομέα αυτόν. **Δεν αρκέστηκε ο νομοθέτης στο ότι στην Ελλάδα δεν υπάρχουν οργανωμένα δίκτυα για ξέπλυμα και θέλησε να «δημιουργήσει» άλλους δράστες, έτσι ώστε να δείξει, μέσω της μελλοντικής αύξησης καταδικαστικών αποφάσεων, ότι στην καταπολέμηση ξεπλύματος η χώρα μας ανταποκρίθηκε επαρκώς¹⁴³.**

Έτσι, νόμος 3424/2005 (άρθρο 2 παρ. 1 στοιχ. δ'¹⁴⁴) προβλέπει, ότι : η ποινική ευθύνη για το βασικό έγκλημα δεν αποκλείει την τιμωρία του υπαιτίου και για τις πράξεις της νομιμοποίησης. Ρητή όμως προϋπόθεση της τιμωρίας του δράστη του προηγούμενου εγκλήματος, τόσο για το βασικό, πρωτογενές έγκλημα, όσο και για τη νομιμοποίηση εσόδων είναι, να συντρέχει ένα ακόμη αντικειμενικό στοιχείο, που για πρώτη φορά εισάγεται στην παρούσα περίπτωση : το να επιβεβαιώνεται

¹⁴³ Γ. Δημήτριάδης. Όπ.π 4^η Σελ.

¹⁴⁴ δ. Η ποινική ευθύνη για βασικό έγκλημα δεν αποκλείει την τιμωρία του υπαιτίου και για τις πράξεις των ανωτέρω στοιχείων α', β' και γ' της παραγράφου αυτής. Όμως, στις περιπτώσεις αυτές, ο υπαίτιος τιμωρείται και ως αντουργός ή ως ηθικός αντουργός των πράξεων των ανωτέρω στοιχείων α', β' και γ', αν η τέλεση τους από τον ίδιο ή από άλλον εντάσσεται στο συνολικό σχεδιασμό δράσης. Εάν το βασικό έγκλημα τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα (1) έτος, ο ανωτέρω υπαίτιος ή τρίτος τιμωρείται, για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, με φυλάκιση τουλάχιστον έξι (6) μηνών. Αν εχώρησε καταδίκη του υπαιτίου για βασικό έγκλημα, η τυχόν ποινή κατ' αυτού ή τρίτου για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων που προέκυψαν από αυτό το βασικό έγκλημα δεν μπορεί να υπερβαίνει την επιβληθείσα ποινή για διάπραξη του βασικού εγκλήματος. Αν επιβάλλονται διαφορετικές ποινές σε δύο ή περισσότερους υπαιτίους για το ίδιο βασικό έγκλημα, η τυχόν ποινή εκάστου υπαιτίου για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων που προέκυψαν από αυτό το βασικό έγκλημα δεν μπορεί να υπερβαίνει την επιβληθείσα κατ' αυτού ποινή για διάπραξη του βασικού εγκλήματος. Εάν, στην περίπτωση αυτή, τρίτος διέπραξε ή συμμετείχε στο αδίκημα της νομιμοποίησης από εγκληματικές δραστηριότητες, η ποινή κατ' αυτού για το αδίκημα αυτό δεν μπορεί να υπερβαίνει την υψηλότερη ποινή που επιβλήθηκε κατά υπαιτίου για διάπραξη του βασικού εγκλήματος. Οι ανωτέρω διατάξεις του παρόντος στοιχείου δ' ισχύουν με την επιφύλαξη των διατάξεων του στοιχείου β'. Σε περίπτωση εξάλειψης του αξιοποίνου ή απαλλαγής του υπαιτίου για το βασικό έγκλημα, αν αυτό τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα (1) έτος, αίρεται το αξιοποινό ή απαλλάσσεται αντίστοιχα ο υπαίτιος και για τις πράξεις που προβλέπονται στο άρθρο 1 στοιχείο β'.

δηλ. ότι « η τέλεσή τους από τον ίδιον ή άλλον εντάσσεται στο συνολικό σχεδιασμό δράσης». Για να τιμωρηθεί δηλ. κάποιος και για τα δύο εγκλήματα θα πρέπει να επιβεβαιώνεται, ότι αυτή η εξελισσόμενη συμπεριφορά υπάκουε σε έναν «συνολικό σχεδιασμό», σε μια δεδομένη και εκδηλωμένη εμπειρικά συμπεριφορά, που αναδεικνύει τα δύο εγκλήματα, ως προσχεδιασμένα και εντεταγμένα σε ένα γενικότερο εγκληματικό σχεδιασμό. Το στοιχείο δηλ. του συνολικού σχεδιασμού που πρέπει να συνδέει το βασικό έγκλημα και τη νομιμοποίηση, όταν θα πρόκειται για τον ίδιο δράστη, είναι νέο, πρόσθετο στοιχείο της αντικειμενικής υπόστασης, το οποίο συνδέει την προηγούμενη εγκληματική δραστηριότητα , με τη νομιμοποίηση, κατά τρόπο που να παράγει τελικά ένα οιονεί σύνθετο έγκλημα¹⁴⁵. Αυτό το σύνθετο έγκλημα θεσπίζεται το πρώτον με τον 3424/2005 και δεν μπορεί να έχει αναδρομική εφαρμογή. Γι' αυτό και όσες πράξεις νομιμοποιήθηκαν πριν από την ισχύ του 3424/2005, θα πρέπει, εν όψει του άρθρου 2 ΠΚ, να κριθεί ότι δεν μπορούν να τελεστούν από το δράστη της προηγούμενης εγκληματικής δραστηριότητας.

Τελειώνοντας, όπως προείπα, η πλειοψηφία της θεωρίας και της νομολογίας είχε προκρίνει ως ορθή την ερμηνεία να αποκλείεται η ταυτότητα δράστη προγενέστερου εγκλήματος και νομιμοποίησης. Ο νομοθέτης όμως προέβη στην άλλη λύση και αυτό κρίθηκε από την πλειονότητα εσφαλμένο. Και το σφάλμα δεν βρίσκεται στα διεθνή κείμενα, στα οποία εξάλλου συμμορφώθηκε η χώρα μας. Το σφάλμα έγκειται είτε στην επιστημονική αδυναμία είτε στην προχειρότητα είτε στη σκοπιμότητα, είτε σε ένα συνδυασμό των παραπάνω αρνητικών «αρετών». Δυστυχώς, ο Έλληνας νομοθέτης για να αυξήσει τις καταδικαστικές αποφάσεις και να παρουσιάσει την Ελλάδα σαν χώρα

¹⁴⁵ Βλ. Στ. Παύλου. Η Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Από τον ν. 2331/1995 στον 3424/2005 : η εξέλιξη και γιγάντωση μιας δογματικής και κυρωτικής εκτροπής, σε: ΠοινΧρ 2006 σελ 348.

που καταστέλει το ξέπλυμα, προσβάλλοντας το ποινικό δόγμα και την εγγυητική λειτουργία του ποινικού νόμου¹⁴⁶.

Δ. Τεκμήρια επιβαλλόμενης ποινής .

Με τις ακόλουθες διατάξεις αρχίζει να καταρρέει όλη η δογματική συνέπεια του ποινικού δικαίου και της ποινικής δικονομίας. Έτσι ορίζονται στο άρθρο 2 παρ. 1 στοιχ. δ' του νόμου 3424/2005 :

« -Εάν το βασικό έγκλημα τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα (1) έτος, ο ανωτέρω υπαίτιος ή τρίτος τιμωρείται, για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, με φυλάκιση τουλάχιστον έξι (6) μηνών.

-Αν εχώρησε καταδίκη του υπαιτίου για βασικό έγκλημα, η τυχόν ποινή κατ' αυτού ή τρίτου για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων που προέκυψαν από αυτό το βασικό έγκλημα δεν μπορεί να υπερβαίνει την επιβληθείσα ποινή για διάπραξη του βασικού εγκλήματος.

-Αν επιβάλλονται διαφορετικές ποινές σε δύο ή περισσότερους υπαιτίους για το ίδιο βασικό έγκλημα, η τυχόν ποινή εκάστου υπαιτίου για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων που προέκυψαν από αυτό το βασικό έγκλημα δεν μπορεί να υπερβαίνει την επιβληθείσα κατ' αυτού ποινή για διάπραξη του βασικού εγκλήματος.

-Εάν, στην περίπτωση αυτή, τρίτος διέπραξε ή συμμετείχε στο αδίκημα της νομιμοποίησης από εγκληματικές δραστηριότητες, η ποινή κατ' αυτού για το αδίκημα αυτό δεν μπορεί να υπερβαίνει την υψηλότερη ποινή που επιβλήθηκε κατά υπαιτίου για διάπραξη του βασικού εγκλήματος.

-Οι ανωτέρω διατάξεις του παρόντος στοιχείου δ' ισχύουν με την επιφύλαξη των διατάξεων του στοιχείου β'».

¹⁴⁶ Γ. Δημήτρηνας, Όπ.π 21^η Σελ.

Σύμφωνα με τις παραπάνω διατάξεις, ο δικαστής δεν θα κρίνει και δεν θα δικάζει πλέον ελεύθερα μια υπόθεση, αλλά θα δεσμεύεται από τεκμήρια που παρήχθησαν σε άλλη ποινική δίκη. Καταλύεται έτσι κάθε έννοια επιμέτρησης, καταστρατηγείται κατάφωρα η αρχή της αναλογικότητας που διατρέχει όλη την επιμέτρηση, αναιρείται η εκ του νόμου προβλεπόμενη ελαστικότητα της απειλούμενης ποινής ενόψει της συνδρομής ελαφρυντικών περιστάσεων και εν τέλει εισάγονται τεκμαρτές ανελαστικές ποινές για τις *in concreto* περιπτώσεις¹⁴⁷. Κατά τη γνώμη μου, κάμπτεται επίσης και μια θεμελιώδης δικονομική αρχή, η αρχή της Ηθικής απόδειξης (άρθρο 177 ΚΠΔ), που επιτρέπει στο δικαστή να αποφασίζει κάθε φορά κατά την πεποίθησή του με βάση τη συνείδησή του και την απροσωπώληπτη κρίση του που προκύπτει από τα αξιοποιηθέντα νόμιμα αποδεικτικά μέσα, μακριά από νομικούς κανόνες αποδείξεων.

Ε. Δήμευση.

Τα βασικά χαρακτηριστικά της Δήμευσης που επιβάλλεται σε περιπτώσεις καταδίκης για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα έχουν καταγραφεί στο προηγούμενο κεφάλαιο που αφορά τον νόμο 2331/1995 πριν την τροποποίησή του από τον ν. 3424/2005. Επομένως στο σημείο αυτό θα αναφερθώ σε κάποια βασικά συμπληρωματικά στοιχεία για το θέμα της επιβαλλόμενης δήμευσης, κυρίως για να έχει ο αναγνώστης πλήρη, πλέον, εικόνα για τις προϋποθέσεις επιβολής της δήμευσης.

Πιο συγκεκριμένα θα αναφερθώ στη δήμευση του άρθρου 3 του νόμου 2331/1995. Το άρθρο αυτό έχει ως εξής : «*1. Το Δημόσιο μπορεί, ύστερα από γνωμάτευση του Νομικού Συμβουλίου του*

¹⁴⁷ Στ. Παύλου όπ.π. ΠοινΧρ 2006 σελ 348.

Κράτους, να αξιώσει ενώπιον των αρμόδιων πολιτικών δικαστηρίων από τον αμετακλήτως καταδικασμένο σε ποινή καθείρξεως ή σε ποινή φυλακίσεως τουλάχιστον τριών ετών, για έγκλημα από αναφερόμενα στο άρθρο 1 στοιχείο α' του νόμου αυτού, κάθε περιουσία που αυτός έχει αποκτήσει από έγκλημα αναφερόμενο στην ίδια διάταξη, έστω και αν γι' αυτό δεν χώρησε καταδίκη. Με την ίδια διαδικασία δημεύεται και κάθε περιουσία που το πρόσωπο αυτό απέκτησε κατά τα τελευταία πέντε έτη πριν από το χρόνο τελέσεως εγκλήματος, που αναφέρεται στο άρθρο 1 στοιχ. α' του νόμου αυτού για το οποίο χώρησε καταδίκη και μέχρι το χρονικό σημείο που η καταδίκη αυτή έγινε αμετάκλητη. Η περιουσία αυτή τεκμαίρεται υπέρ του Δημοσίου ότι αποκτάται από έγκλημα που αναφέρεται στην ίδια διάταξη, επιτρέπεται όμως ανταπόδειξη». Πρόκειται για τη λεγόμενη αστική δήμευση.

Είναι αλήθεια, ότι πολλές φορές η απόδειξη προέλευσης ενός περιουσιακού στοιχείου από εγκληματική δραστηριότητα αποδεικνύεται ιδιαίτερα δυσχερής. Έτσι, αλλοδαπά δίκαια¹⁴⁸ έχουν θεσπίσει αποδεικτικές «διευκολύνσεις» που δίνουν τη δυνατότητα στο Δικαστήριο να θεωρήσει σαν δεδομένο ότι η υπό δήμευση περιουσία προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα, αντί να χρειαστεί να το αποδείξει πλήρως. Χρησιμοποιούνται λοιπόν τεκμήρια, με τα οποία αντιστρέφεται το βάρος απόδειξης και καθίσταται δυνατή η δήμευση ακόμη και νομίμων περιουσιακών στοιχείων, στην περίπτωση που ο κατηγορούμενος δεν κατορθώσει να ανταποδείξει ότι η απειλούμενη με δήμευση περιουσία δεν προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα¹⁴⁹ (π.χ. εξαιτίας

¹⁴⁸ Βλ. π.χ. στη Γερμανική έννομη τάξη τη λεγόμενη διευρυμένη δήμευση- *erweiterter Verfall*, § 73d StGB.

¹⁴⁹ Επ' αυτών βλ. Α. Τζαννετή. Η δήμευση των νομιμοποιούμενων προϊόντων της εγκληματικής δραστηριότητας. Σε : Πρακτικά 4^{ου} Συνεδρίου ΕΕΠ «Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος- Καθαρή ή ελεύθερη κοινωνία» (υπο δημοσίευση) 37^η σελίδα.

δυσκολίας ανεύρεσης στοιχείων λόγω της παρόδου του χρόνου). Εμφανίζεται έτσι το φαινόμενο να επιβάλλονται ποινικές κυρώσεις με τα ισχύοντα standards απόδειξης της αστικής δίκης(*ισχυρισμοί*).

Στην Ελληνική έννομη τάξη έχει εισαχθεί το παραπάνω παρατιθέμενο άρθρο 3 του ν.2331/1995. Η διάταξη αυτή προβλέπει ότι το Δημόσιο μπορεί να αξιώσει από τα πολιτικά δικαστήρια από τον αμετακλήτως καταδικασθέντα κάθε περιουσία, που αυτός απέκτησε από εγκληματική δραστηριότητα, έστω κι αν γι' αυτήν δεν εχώρησε καταδίκη, κατά τα τελευταία πέντε έτη από την τέλεση του εγκλήματος μέχρι το αμετάκλητο της καταδίκης. Εισάγεται έτσι μαχητό τεκμήριο υπέρ το δημοσίου, ότι η περιουσία έχει αποκτηθεί από το έγκλημα. Σημειωτέον, ότι η δήμευση του άρθρου 3 του ν.2331/1995, παρά την αλλαγή ετικέτας, δεν διαφέρει σε τίποτα από απόψεως συνεπειών του άρθρου 2 § 6 ν. 2331/1995. Μάλιστα η ανάθεση αρμοδιότητας για την επιβολή ενός ποινικού μέτρου (δήμευση του αρ. 3) στα πολιτικά δικαστήρια, αντιτίθεται στο άρθρο 96 του Συντάγματος¹⁵⁰ και στο μέτρο που καθίσταται δυνατή η δήμευση του συνόλου της περιουσίας ανακύπτει ζήτημα εναρμόνισης με το άρθρο 7 § 3 του Συντάγματος που απαγορεύει τη γενική δήμευση¹⁵¹.

Τόσο η φύση της προσβολής όσο και η βαρύτητα της κύρωσης (κριτήρια που έχει υιοθετήσει το ΕΔΔΑ στη θεμελιώδη απόφαση *Engels vs Ολλανδίας* για τη διάγνωση του κυρωτικού χαρακτήρα ενός μέτρου) κατοχυρώνουν το συμπέρασμα, ότι η δήμευση του άρθρου 3 ν. 2331/1995 είναι κατ'ουσίαν ποινή¹⁵². Το βασικότερο πάντως ζήτημα,

¹⁵⁰ Βλ Π. Βασιλακόπουλο. Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος(κριτικές παρατηρήσεις στις διατάξεις του ν.2331/1995) ΠοινΧρ 1996, 1372. και Α.Διονυσοπούλου. Η δήμευση των προϊόντων της εγκληματικής δραστηριότητας.Παρατηρήσεις και de lege ferenda προτάσεις στις διατάξεις του ν. 2331/1995. Υπερ.2000 σελ 804.

¹⁵¹ Βλ Α. Τζαννετή. Όπ.π. 38^η σελ.

¹⁵² Βλ. Α. Τζαννετή. Όπ.π. 38^η σελ.

είναι το κατά πόσον η δήμευση του άρθρου 3 αντίκειται στο άρθρο 6 παρ. 2 της ΕΣΔΑ που προβλέπει το τεκμήριο αθωότητας του κατηγορουμένου. Διότι η αντιστροφή του βάρους αποδείξεως τον καθιστά εξ'αρχής ύποπτο και οφείλει πλέον ο κατηγορούμενος να ανατρέψει την εις βάρος του κατάσταση. Το ΕΔΔΑ πάντως δέχεται (στην, από τις σημαντικότερες για το τεκμήριο αθωότητας, απόφαση *Salabiaku vs Γαλλίας*) ότι η ΕΣΔΑ δεν αποκλείει κατ'αρχάς τη δυνατότητα του κράτους να θεσπίσει στην ποινική νομοθεσία του τεκμήρια απόδειξης, αρκεί αυτά να κινούνται εντός ευλόγων ορίων και να μην αποκλείεται η ανατροπή τους από τον κατηγορούμενο. Η ανατροπή βεβαια εδώ από τον κατηγορούμενο δεν αποκλείεται. Βέβαια το κατά πόσο είναι κάθε φορά εύκολο να αποδείξει ο κατηγορούμενος πώς απέκτησε κάθε τι στα τελευταία πέντε χρόνια δεν είναι πάντα εύκολο. Γι'αυτό και η διάταξη κρίνεται ως ιδιαίτερα προβληματική.

Η αλήθεια είναι, ότι η δήμευση των προσόδων της εγκληματικής δραστηριότητας αποτελεί όπλο εξαιρετικής ισχύος για την καταπολέμηση του ξεπλύματος. Όμως οι αυστηρές περί δημεύσεως διατάξεις του ν. 2331/1995 δεν έχουν εμφυτευθεί ορθόδοξα στο εν γένει κυρωτικό μας σύστημα, ενώ, όχι σπάνια, οδηγούν σε ανεπιεική αποτελέσματα¹⁵³.

ΣΤ. Το ξέπλυμα και η « κατάρρευση της επαγγελματικής εχεμύθειας ».

Αυτό το νέο στοιχείο όμως που προκάλεσε έντονη αρνητική κριτική από το σύνολο του νομικού κόσμου, είναι η θέσπιση νέων εντελώς εγκλημάτων που αγγίζουν μεγάλη ομάδα επαγγελματιών¹⁵⁴.

¹⁵³ Βλ. Α. Τζαννετή, Όπ.π. 39^η σελ

¹⁵⁴ Επ'αυτών βλ. και Π. Τσιρίδη, Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και το λειτούργημα του συνηγόρου. Εισήγηση σε : Πρακτικά 4^{ου} Συνεδρίου ΕΕΠ «Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος- Καθαρή ή ελεύθερη κοινωνία» (υπο δημοσίευση).

Με τον 3424/2005 θεσπίζεται λοιπόν νέο άρθρο με αριθμό 2α όπου μια πλειάδα επαγγελματιών, μεταξύ των οποίων και δικηγόροι, συμβολαιογράφοι, λογιστές κ.α., έχουν την υποχρέωση να καταγγέλλουν τις ύποπτες για ξέπλυμα συναλλαγές¹⁵⁵. Τα πρόσωπα λοιπόν αυτά είναι υποχρεωμένα να μην πραγματοποιούν τις σχετικές συναλλαγές, να θέτουν δε στον αρμόδιο φορέα (για τους δικηγόρους η ειδική επιτροπή ολομελείας δικηγορικών συλλόγων, για τους υπολοίπους η αρχή του άρθρου 7) ή στις δικαστικές αρχές, όλα τα στοιχεία και τις πληροφορίες που διαθέτουν, τα οποία καθίστανται τμήμα της δικογραφίας εφόσον ασκηθεί ποινική δίωξη.

Πρίν μπούμε σε λεπτομέρειες για τις υποχρεώσεις κυρίως των δικηγόρων κρίνεται ιδιαίτερα χρήσιμο να γίνει αναφορά γενικά στο δικηγορικό απόρρητο. Τι εμπεριέχει, πώς κατοχυρώνεται και που προβλέπεται. Και στη συνέχεια θα αναφερθώ στις ειδικές ρυθμίσεις του νόμου 2331/1995, όπως τροποποιήθηκε από τον 3424/2005, και στην κριτική τους.

1. Το δικηγορικό απόρρητο .

Πρώτα απ'όλα το δικηγορικό απόρρητο διασφαλίζεται στο ποινικό μας σύστημα τόσο στον Ποινικό Κώδικα όσο και στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Με το άρθρο 371 ΠΚ απειλούνται ποινικές κυρώσεις στο δικηγόρο όταν παραβιάζει την υποχρέωση εχεμύθειας που πηγάζει από το λειτούργημά του, ενώ με τα άρθρα 212, 261 και 262 ΚΠΔ υποχρεώνεται η πολιτεία πια σε σεβασμό του δικηγορικού απορρήτου.

¹⁵⁵ Wegner. Die Reform der Geldwäsche – Richtlinie und die Auswirkungen auf rechtsberatende Berufe, NJW 2002, 794 επ.

Πέρα από αυτές τις βασικές προβλέψεις υπάρχει βέβαια και πειθαρχική ευθύνη του δικηγόρου που παραβιάζει το δικηγορικό απόρρητο, η οποία προβλέπεται στα άρθρα 49 και 50 του Κώδικα Δικηγόρων (ν.δ. 3026/1954).

α) Ποινικός Κώδικας.

Στο άρθρο **371 ΠΚ** κατοχυρώνεται λοιπόν η υποχρέωση εχεμύθειας του δικηγόρου. Προστατευόμενο έννομο αγαθό είναι εδώ το «ιδιωτικό απόρρητο». Πρόκειται για ένα αμιγώς ατομικό αγαθό που περιλαμβάνει α) την ελευθερία να προσφεύγει κάθε άτομο σε δικηγόρο της επιλογής του και β) την ελευθερία του ατόμου να αποκαλύπτει στο πρόσωπο που θα επιλέξει όλα τα μυστικά του χωρίς να κινδυνεύει να γίνουν ευρύτερα γνωστά¹⁵⁶. Το δικηγορικό απόρρητο δεσμεύει όλους ανεξαιρέτως τους δικηγόρους, ακόμη κι αν δεν έχουν λάβει σχετική εντολή από συγκεκριμένο άτομο¹⁵⁷. Ιδιωτικό απόρρητο είναι κάθε τι που, με βάση τη βούληση του ατόμου που το αφορά, δεν πρέπει να γίνει ευρύτερα γνωστό. Καλύπτει και επαγγελματικά μυστικά ή γεγονότα που σχετίζονται με την εγκληματική δράση του ατόμου¹⁵⁸. Αν ο ίδιος ο ενδιαφερόμενος κοινοποιεί το γεγονός, θέμα απορρήτου δεν τίθεται πλέον. Βέβαια, σε περίπτωση παραβίασης του δικηγορικού απορρήτου, το κατ'αρχήν άδικο της πράξης μπορεί να αίρεται από κάποιο γενικό λόγο άρσης του αδίκου ή από ειδικό λόγο άρσης του αδίκου (π.χ. 371 §4 ΠΚ : *εκπλήρωση καθήκοντος ή διαφύλαξη εννόμου ή για άλλο λόγο δικαιολογημένου συμφέροντος δημοσίου, του ιδίου ή κάποιου άλλου, το οποίο δεν μπορούσε να διαφυλαχθεί διαφορετικά*). Γίνεται δεκτό λοιπόν, ότι τελικά δεν πράττει άδικο ο δικηγόρος όταν ανακοινώνει τη

¹⁵⁶ βλ. Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου. Δικηγορικό απόρρητο και νομιμοποίηση παρανόμων εσόδων. ΠοινΧρ 2006, σελ 290.

¹⁵⁷ Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου.όπ.π. σελ 291.

¹⁵⁸ Βλ. Ι.Μανωλεδάκη. Ερμηνεία κατ'άρθρο των όρων του Ειδικού Μέρους του Ποινικού Κώδικα. Εκδόσεις Σάκκουλα Θεσσαλονίκη 1996. άρθρο 370 κε.

σχεδιαζόμενη τέλεση κακουργήματος, έστω και αν την πληροφορήθηκε εμπιστευτικά από τους πελάτες του¹⁵⁹.

β) Κώδικας Ποινικής Δικονομίας.

Στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας το δικηγορικό απόρρητο κατοχυρώνεται αρχικά στο άρθρο **212 ΚΠΔ**, με βάση το οποίο η διαδικασία ακυρώνεται, αν εξεταστούν στην προδικασία ή στην κύρια διαδικασία οι συνήγοροι, σχετικά με τα όσα τους εμπιστεύτηκαν οι πελάτες τους. Η απαγόρευση ισχύει ακόμη κι αν αυτός που εμπιστεύτηκε το απόρρητο, απαλλάσσει το συνήγορο από την υποχρέωση τήρησης της επαγγελματικής του εχεμύθειας. Έχουμε επιπλέον και το άρθρο **261 ΚΠΔ**, με βάση το οποίο ο συνήγορος μπορεί να μην παραδώσει έγγραφα που θα του ζητηθούν από την ανάκριση, εφόσον δηλώσει εγγράφως, ότι περιέχουν μυστικό που σχετίζεται με το λειτούργημά του. Στις παραπάνω διατάξεις ο νομοθέτης προβάλλει τη σημασία του ρόλου που διαδραματίζουν οι δικηγόροι στη διεξαγωγή της ποινικής δίκης και τη διασφάλιση των θεμελιωδών ελευθεριών και σταθμίζοντάς την με το συμφέρον για ανακάλυψη της ουσιαστικής αλήθειας, την αναγνωρίζει ως υπέρτερη, θυσιάζοντας την αναζήτηση ουσιαστικής αλήθειας¹⁶⁰. Ακόμη κι αν η κατάθεση του συνηγόρου ή τα έγγραφα που κατέχει είναι τα μόνα αποδεικτικά μέσα για να διαπιστωθεί η τέλεση των πιο σοβαρών εγκλημάτων, η τήρηση της επαγγελματικής εχεμύθειας θεωρείται σημαντικότερη. Σημειωτέον ότι το καθήκον εχεμύθειας, με βάση την κρατούσα γνώμη, δεν αφορά μόνο τον συνήγορο που έχει λάβει εντολή

¹⁵⁹ Ν. Ανδρουλάκης. Ποινικό Δίκαιο. Γενικό Μέρος τ Ι .Εκδόσεις Π.Ν.Σάκκουλα Δίκαιο και Οικονομία 2000, σελ 320, σημ.15.

¹⁶⁰ Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου.όπ.π. σελ 292.

υπεράσπισης, αλλά με την αναγκαία εδώ πιο «πλατειά» ερμηνεία αφορά και το δικηγόρο που δεν έχει λάβει εντολή υπεράσπισης¹⁶¹.

Από τα παραπάνω συνάγεται, ότι το επαγγελματικό απόρρητο και το καθήκον εχεμύθειας του δικηγόρου-συνηγόρου κατοχυρώνονται επαρκώς στο νομικό μας σύστημα. Σαφώς όμως το απόρρητο αυτό δεν είναι απόλυτο και παραβιάζεται στις περιπτώσεις που είναι άκρως αναγκαίο να γίνει αυτό, περιπτώσεις που παραπάνω ενέφερα. Διότι ο ρόλος του δικηγόρου είναι να στέκεται στο πλευρό του πελάτη του ως μαχητικός υπερασπιστής, κι όχι ως συμμετοχος σε αξιόποινες πράξεις¹⁶².

2. Οι ρυθμίσεις του ν. 3424/2005.

Για πρώτη φορά με το νόμο 3424/2005, κατατάσσονται οι δικηγόροι μεταξύ των προσώπων που υποχρεούνται να βοηθούν τις αρχές στην αντιμετώπιση της νομιμοποίησης παρανόμων εσόδων. Αυτό ισχύει για τις περιπτώσεις που προβλέπει το άρθρο 2α §1 περ.ιβ' ν. 2331/1995¹⁶³. Στις περιπτώσεις αυτές οι δικηγόροι έχουν τις υποχρεώσεις του άρθρου 4 του νόμου 2331/1993, δηλ:

¹⁶¹ Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου.όπ.π. σελ 293.

¹⁶² Γ.-Α. Μαγκάκης. Ο συνήγορος : Μια παράδοξη κατάκτηση του πολιτισμού.Εκδόσεις Αντ.Ν.Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 1988, σελ 27.

¹⁶³ ιβ) οι συμβολαιογράφοι και οι δικηγόροι όταν συμμετέχουν είτε βοηθώντας στο σχεδιασμό ή στην υλοποίηση συναλλαγών για τους πελάτες τους σχετικά με την αγορά και πώληση ακινήτων ή επιχειρήσεων, τη διαχείριση χρημάτων, τίτλων ή άλλων περιουσιακών στοιχείων των πελατών τους, το άνοιγμα ή τη διαχείριση τραπεζικών λογαριασμών ταμειωτηρίου ή λογαριασμών τίτλων, την οργάνωση των εισφορών των αναγκαιών για τη δημιουργία, λειτουργία ή διοίκηση εταιρειών, τη σύσταση, λειτουργία ή διοίκησηκαταπιστευματικώνεταιρειών,επιχειρήσεων ή ανάλογων μονάδων, είτε ενεργώντας εξ ονόματος και για λογαριασμό των πελατών τους στο πλαίσιο χρηματοοικονομικών συναλλαγών ή συναλλαγών επί ακινήτων. Η παροχή νομικών συμβουλών εξακολουθεί να υπόκειται στην τήρηση του επαγγελματικού απόρρητου, εκτός εάν ο ίδιος ο νομικός σύμβουλος συμμετέχει σε δραστηριότητες νομιμοποίησης παράνομων εσόδων, εάν οι νομικές συμβουλές παρέχονται με αποκλειστικό σκοπό τη νομιμοποίηση παράνομων εσόδων ή εάν ο δικηγόρος γνωρίζει ότι ο πελάτης του ζητεί νομικές συμβουλές προκειμένου να προβεί σε νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

α) να εξακριβώνουν τα στοιχεία ταυτότητας των συναλλασσομένων ή εκείνων που κρύβονται πίσω από αυτούς κατά τη σύναψη συγκεκριμένων συμβάσεων, στα πλαίσια οποιασδήποτε συναλλαγής, όταν το ποσό αυτής υπερβαίνει τις 15.000 ευρωπαϊκές νομισματικές μονάδες και σε κάθε περίπτωση υπάρχει σοβαρή υπόνοια ότι πρόκειται για νομιμοποίηση παρανόμων εσόδων.

β) να φυλάσσουν τα πιο πάνω στοιχεία για ορισμένο χρονικό διάστημα.

γ) να μην πραγματοποιούν συναλλαγές όταν γνωρίζουν, ότι αυτές συνδέονται με νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, με εξαίρεση τις επείγουσες περιπτώσεις.

δ) να παρέχουν στην Εθνική αρχή καταπολέμησης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, στην εισαγγελική αρχή, στον ανακριτή ή στο δικαστήριο, όταν ζητηθεί, τις απαιτούμενες πληροφορίες για τις πιο πάνω δραστηριότητες ή και τη διενέργεια άλλων συναλλαγών, όταν κατά την κρίση των αρχών αυτών είναι πιθανό να σχετίζονται με νομιμοποίηση παρανόμων εσόδων.

ε) να αναφέρουν συναλλαγές που θεωρούν ύποπτες για νομιμοποίηση παρανόμων εσόδων. Η παραβίαση μάλιστα της υποχρέωσης αυτής συνιστά πλέον ποινικό αδίκημα. Πρόκειται για γνήσιο έγκλημα παράλειψης, η κύρωση του οποίου προβλέπεται στο άρθρο 2¹⁶⁴. Παράλληλα είναι υποχρεωμένοι να μην αναφέρουν στον εντολέα τους ότι διαβίβασαν τα σχετικά στοιχεία. Εάν μάλιστα το αναφέρουν, έχουν ειδική ποινική ευθύνη, αφού θεσπίζεται ιδιώνυμο αδίκημα

¹⁶⁴ γ. Με **ποινή φυλάκισης μέχρι δύο (2) ετών** τιμωρείται όποιος υπάλληλος των προσώπων του άρθρου 2α παράγραφος 1 ή όποιο άλλο υπόχρεο προς αναφορά υπόπτων συναλλαγών πρόσωπο, παραλείπει από πρόθεση να αναφέρει αρμοδίως ύποπτες ή ασυνήθεις συναλλαγές ή παρουσιάζει ψευδή ή παραπλανητικά στοιχεία, κατά παράβαση των σχετικών νομοθετικών, διοικητικών και κανονιστικών διατάξεων και κανόνων.

(ανάστροφης) παραβίασης του καθήκοντος εχεμύθειας , απειλούμενο με ποινή φυλάκισης μέχρι 2 έτη.

Στο ίδιο το άρθρο 2α εισάγεται ρητή εξαίρεση αφού διευκρινίζεται ότι η παροχή νομικών συμβουλών εξακολουθεί να υπόκειται στην τήρηση του επαγγελματικού απορρήτου, εκτός αν εμπλέκονται οι ίδιοι σε πράξεις νομιμοποίησης, ή προσφέρουν τις νομικές τους συμβουλές με αποκλειστικό σκοπό τη νομιμοποίηση ή γνωρίζουν ότι ο πελάτης ζητεί νομικές συμβουλές προκειμένου να προβεί σε νομιμοποίηση παρανόμων εσόδων. Προβληματική εδώ είναι η πρώτη περίπτωση αφού εισάγει υποχρέωση συνεργασίας με τις αρχές όταν ο δικηγόρος εμπλέκεται ο ίδιος σε περιπτώσεις ξεπλύματος. Όμως ο δικηγόρος, όπως και ο οποιοσδήποτε άλλος πολίτης, έχει το δικαίωμα μη αυτοενοχοποίησης, όπως αυτό προβλέπεται στο άρθρο 14 παρ3. περ ζ' του Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα, το οποίο κύρωσε η χώρα μας με το νόμο 2462/1997. Έτσι, ο δικηγόρος μπορεί να έχει ποινική ευθύνη για τη συμμετοχή του σε αξιόποινες πράξεις, αλλά υποχρέωση παροχής στοιχείων που θα τον ενοχοποιούν ασφαλώς και δεν έχει¹⁶⁵.

Εξαίρεση από τις υποχρεώσεις αυτές εισάγεται επίσης ευθέως στο νόμο και συγκεκριμένα στο άρθρο 4 § 11 ν. 2331/1995 : *«Υποχρέωση προς ενημέρωση του αρμόδιου φορέα δεν έχουν τα πρόσωπα της περίπτωσης ιβ' του άρθρου 2α όταν οι σχετικές πληροφορίες αποκτήθηκαν από ή σχετικά με πελάτη τους, κατά την εξακρίβωση της νομικής θέσης του πελάτη ή όταν ασκούν το καθήκον τους προς υπεράσπιση ή τον εκπροσωπούν στο πλαίσιο ή σχετικά με κάποια δικαστική διαδικασία, συμπεριλαμβανομένων των συμβουλών που δόθηκαν*

¹⁶⁵ Βλ και K. Ambos. Annahme "bemakelten" Verteidigerhonorars als Geldwäsche ? Einschränkungsvorversuche im Lichte des Völker- und ausländischen Rechts.JZ 2002, s. 70 ff. και H. Matt. Geldwäsche durch Honorarannahme eines Strafverteidigers? GA 2002, s.137 ff.

στον πελάτη τους για την κίνηση ή την αποφυγή οποιασδήποτε διαδικασίας, ανεξαρτήτως αν οι πληροφορίες αυτές λαμβάνονται ή αποκτώνται πριν, κατά τη διάρκεια ή μετά από τη διαδικασία αυτή.» Ιδιαίτερη σημασία έχει στο σημείο αυτό μια επισήμανση. Η αμέσως παραπάνω εξαίρεση τέθηκε μόνον ως προς της υποχρέωση αναφοράς και όχι ως προς την υποχρέωση παροχής στοιχείων, όταν αυτά τους ζητηθούν, ζήτημα που ίσως δημιουργήσει προβλήματα¹⁶⁶.

Περαιτέρω υποχρέωση των δικηγόρων θεσπίζεται με το άρθρο 4 § 10 ν. 2331/1995. Έτσι, οι δικηγόροι είναι υποχρεωμένοι να αναφέρουν αυτοβούλως στην αρμόδια κατά το άρθρο 4 § 19 ν. 2331/1995 Επιτροπή Δικηγόρων που συγκροτείται σε κάθε Δικηγορικό Σύλλογο, κάθε συναλλαγή την οποία θεωρούν ύποπτη νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Από τα παραπάνω προκύπτει αβίαστα το συμπέρασμα περί άτεχνης νομοτεχνικής διατύπωσης. Στο κομμάτι των υποχρεώσεων των δικηγόρων υπάρχουν διάσπαρτες οι υποχρεώσεις σε άρθρα του νόμου και διάσπαρτες είναι και οι εξαιρέσεις από αυτές. Αυτό το γεγονός δεν βοηθάει ούτε τον ερμηνευτή, ούτε τον εφαρμοστή κι έτσι δεν είναι απίθανο να προκύψουν προβλήματα εξ' αυτού του γεγονότος.

Ακόμη υπάρχουν και πολλές πιθανότητες αιφνιδιασμού του δικηγόρου εξ αιτίας του ότι οι περιπτώσεις που μπορεί να σχετίζονται με νομιμοποίηση χαρακτηρίζονται από μεγάλη ευρύτητα και δεν είναι πάντα ξεκάθαρο τί είναι νομιμοποίηση. Χαρακτηριστικό παράδειγμα που μπορεί να επιφέρει σύγχυση για το αν έχουμε νομιμοποίηση είναι η απόκρυψη ή η επένδυση παρανόμων εσόδων που δεν είναι ξεκάθαρο πάντα αν πρόκειται για ξέπλυμα. Αυτά τα ερμηνευτικά προβλήματα

¹⁶⁶ Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου.όπ.π. σελ 295.

καθιστούν δύσκολο σε ένα δικηγόρο να ξέρει πότε έχει να κάνει με περίπτωση που πρέπει να αναφέρει στις αρχές¹⁶⁷.

Ένα ακόμη προβληματικό σημείο είναι το ότι, εφόσον θεσπίζεται υποχρέωση συνεργασίας με τις αρχές και ο δικηγόρος μπορεί να κληθεί να καταθέσει ως μάρτυρας για ύποπτες συναλλαγές, έχουμε σύγκρουση με το άρθρο 212 ΚΠΔ και επειδή ο νόμος ορίζει ότι οφείλει να παραδίδει όλα τα έγγραφα που του ζητούνται από τις αρμόδιες αρχές, ενώ αυτά μπορεί ακόμη και να κατασχεθούν, έχουμε σύγκρουση με τα άρθρα 261-262 ΚΠΔ. Η ρύθμιση αυτή είναι αντίθετη και με το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ, στο οποίο κατοχυρώνεται το δικαίωμα σεβασμού ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής. Διότι στην έννοια της κατοικίας εμπίπτει και το δικηγορικό γραφείο με βάση παραδοχές του ΕΔΔΑ¹⁶⁸. Έτσι η είσοδος στο γραφείο και η κατάσχεση εγγράφων και δεδομένων από Η/Υ έχει θεωρηθεί παρέμβαση στο δικαίωμα σεβασμού της κατοικίας¹⁶⁹.

Βασικό περαιτέρω πρόβλημα είναι το ότι τόσο το καθήκον καταγγελίας όσο και το καθήκον παροχής στοιχείων δεν συναρτώνται κατά βάση με εγκλήματα που τελούνται ή πρόκειται να τελεστούν, αλλά αναφέρονται σε πράξεις που έχουν ήδη ολοκληρωθεί. Διότι αν οι πράξεις δεν είχαν ολοκληρωθεί, θα υπήρχε ούτως ή άλλως υποχρέωση καταγγελίας, η οποία πηγάζει από το 232 ΠΚ. Όταν η πράξη όμως έχει ολοκληρωθεί, δεν απειλείται κάποιο έννομο αγαθό και η αποκάλυψη απορρήτων πλέον από το δικηγόρο έχει απλώς την έννοια συμβολής στη ανακάλυψη της ουσιαστικής αλήθειας. Είδαμε όμως παραπάνω, ότι ο νομοθέτης έχει ήδη σταθμίσει τα δύο αυτά στοιχεία και έδωσε προβάδισμα στην προστασία του απορρήτου με γνώμονα την διασφάλιση των ατομικών ελευθεριών και της δίκαιης δίκης. Έτσι όταν δεν παραβιάζεται το απόρρητο ούτε καν για περιπτώσεις ανθρωποκτονιών,

¹⁶⁷ Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου.όπ.π. σελ 297.

¹⁶⁸ Υπόθεση Buck vs Germany, απόφαση 28.4.2005 παρ 31.

¹⁶⁹ Υπόθεση Niemietz vs Germany απόφαση 16.12.1992 παρ 32.

βιασμών ή εγκλημάτων κατά του πολιτεύματος, πως είναι δυνατόν να κάμπτεται το απόρρητο για περιπτώσεις ξεπλύματος και να παραβιάζεται έτσι η συνταγματικά επιβεβλημένη αρχή αναλογικότητας που πρέπει να διέπει και τον παραμικρό περιορισμό ατομικών ελευθεριών¹⁷⁰;

Οι παραπάνω διατάξεις, με βάση τα όσα εκτέθηκαν, βρίσκονται σε προφανή δυσαρμονία τόσο με τους υπέρτερης τυπικής ισχύος κανόνες του Συντάγματος, της ΕΣΔΑ και του Διεθνούς Συμφώνου για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα., όσο και με τις γενικές διατάξεις που κατοχυρώνουν το δικηγορικό απόρρητο στην έννομη τάξη μας. Το σύνολο των θεωρητικών του ποινικής επιστήμης κατέκριναν τις ρυθμίσεις του νόμου 3424/2005 και, αν μη τι άλλο, σημασία έχει τουλάχιστον ο νέος νόμος που θα έρθει προς ενσωμάτωση της τρίτης Οδηγίας 2005/60/EK να τηρεί τις δεσμεύσεις που πηγάζουν από το Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ. Βασικά θα πρέπει να καταργηθεί η ποινική ευθύνη των Δικηγόρων για την παράλειψη καταγγελίας στις αρχές υπόπτων συναλλαγών αφού, ούτε η Οδηγία του 2001, ούτε αυτή του 2005 προβλέπουν την απειλή ποινικών κυρώσεων. Και εδώ φαίνεται το κατά πόσο υπερέβη ο Έλληνας νομοθέτης τα όσα ορίζονται στην Οδηγία 2001/97/EK¹⁷¹.

Η διάταξη που θέσπισε την ποινική ευθύνη δικηγόρων, έτυχε μεγάλης κατακραυγής και από τους Δικηγορικούς Συλλόγους της χώρας¹⁷², ως αντίθετη με την ΕΣΔΑ αλλά και το Σύνταγμά μας ως προσβάλλουσα το θεμελιώδες δικαίωμα στην υπεράσπιση, τη λειτουργική ανεξαρτησία του Δικηγόρου, το θεμελιώδες καθήκον

¹⁷⁰ Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου.όπ.π. σελ 299.

¹⁷¹ Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου.όπ.π. σελ 294,295,301.

¹⁷² βλ. Ανακοίνωση ΔΣΑ της 27-3-2007 για τις «νεότερες εξελίξεις στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και το επαγγελματικό απόρρητο», σε www.dsa.gr

επαγγελματικής εχεμύθειας, η σπουδαιότητα των οποίων έχει αναγνωριστεί τόσο από το ΕυρΔΔΑ όσο και από το ΔΕΚ. Αντιδράσεις σημειώθηκαν επί τούτου και από τον νομικό κόσμο άλλων Ευρωπαϊκών χωρών. Ειδικότερα στο Βέλγιο, τον Αύγουστο του 2004 οι δικηγορικοί Σύλλογοι προσέφυγαν ενώπιον του Βελγικού Συνταγματικού Δικαστηρίου (Cour d'arbitrage) το οποίο με απόφαση της 13^{ης} Ιουλίου 2005 υπέβαλε προδικαστικό ερώτημα στο ΔΕΚ. Στις 12 Σεπτεμβρίου 2006 διεξήχθη η ακροαματική διαδικασία ενώπιον του ΔΕΚ και η έκδοση απόφασης επ' αυτού, έχει ιδιαίτερη σημασία για την Ελλάδα, αφού με την απόφαση αυτή θα διαμορφωθεί εν πολλοίς το πλαίσιο, βάσει του οποίου θα κινηθεί κι ο Έλληνας νομοθέτης εν όψει της επερχόμενης τροποποίησης για την εφαρμογή της τρίτης Οδηγίας (2005/60/EK). Και η απόφαση αυτή εξεδόθη στις 26 Ιουνίου 2007 δυστυχώς χωρίς να ανατρέψει τα παραπάνω αρνητικά, αφού δέχθηκε, ότι η υποχρέωση των δικηγόρων να ενημερώνουν τις αρχές και να συνεργάζονται με αυτές για την καταστολή νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, όπως προβλέπει η Οδηγία 91/308/ΕΟΚ, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2001/97/EK, δεν προσβάλλει το δικαίωμα για δίκαιη δίκη, όπως κατοχυρώνεται στο άρθρο 6 της ΕΣΔΑ και το άρθρο 6§2 της ΣυνθΕΕ¹⁷³. Χάθηκε έτσι η ευκαιρία να δούμε μια τολμηρή απόφαση από πλευράς ΔΕΚ η οποία θα έθετε τα σωστά πλαίσια για το ρόλο των δικηγόρων στα πλαίσια μιας δίκαιης δίκης. Αυτό που απομένει είναι να δούμε τις ρυθμίσεις του νέου νόμου που θα ενσωματώσει την Τρίτη Οδηγία, για το αν θα βελτιώσει ή θα επιδεινώσει την παρούσα κατάσταση.

¹⁷³ βλέπε ανακοίνωση του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών της 28.6.2007 στην ιστοσελίδα www.dsa.gr

Ζ. Η Εθνική Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες.

Ένα ακόμη ζήτημα που προέκυψε από τη θέσπιση του νόμου 3424/2005 είναι η Ανεξάρτητη Διοικητική Αρχή με την επωνυμία : « Εθνική Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες». Εισήχθη στην Ελληνική έννομη τάξη με το άρθρο 7 ν.3424/2005¹⁷⁴, το οποίο αντικατέστησε το άρθρο 7 ν.

174

"1. Συνιστάται Ανεξάρτητη Διοικητική Αρχή με την επωνυμία «Εθνική Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες». Η Αρχή εδρεύει στην Αθήνα και έχει διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζεται ο ακριβής τόπος των συνεδριάσεων της Αρχής.

2. Η Αρχή συγκροτείται από Πρόεδρο και έντεκα Μέλη. Η θητεία του Προέδρου και των Μελών της Αρχής είναι τριετής, δυνάμενη να ανανεωθεί.

3. Πρόεδρος της Αρχής διορίζεται επί τιμή Ανώτατος Δικαστικός ή Εισαγγελικός Λειτουργός ή πρόσωπο εγνωσμένου κύρους, ευρείας κοινωνικής αποδοχής και εμπειρίας στο χρηματοπιστωτικό τομέα. Ο Πρόεδρος επιλέγεται και διορίζεται από το Υπουργικό Συμβούλιο, ύστερα από πρόταση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Δικαιοσύνης και γνώμη της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής. Ο Πρόεδρος της Αρχής είναι δημόσιος λειτουργός πλήρους απασχόλησης. Κατά τη διάρκεια της θητείας του αναστέλλεται η άσκηση οποιουδήποτε άλλου δημόσιου λειτουργήματος. Ο Πρόεδρος της Αρχής δεν επιτρέπεται να ασκεί καμία επαγγελματική δραστηριότητα ή να αναλαμβάνει άλλα καθήκοντα, αμειβόμενα ή μη, στο δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα, με εξαίρεση διδακτικά καθήκοντα Μελών Δ.Ε.Π. Α.Ε.Ι, υπό καθεστώς μερικής απασχόλησης.

4. Τα Μέλη της Αρχής και οι αναπληρωτές τους διορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Δικαιοσύνης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Ως Μέλη διορίζονται: α) δύο πρόσωπα που προτείνονται από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών, με τους αναπληρωτές τους, β) από ένα πρόσωπο που προτείνεται από τους Υπουργούς Εθνικής Άμυνας, Δικαιοσύνης, Δημόσιας Τάξης και Εμπορικής Ναυτιλίας με τον αναπληρωτή του, γ) ένα πρόσωπο που προτείνεται από τον Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος με τον αναπληρωτή του, δ) ένα πρόσωπο που προτείνεται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, με τον αναπληρωτή του, ε) ένα πρόσωπο που προτείνεται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Επιτροπής Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης, με τον αναπληρωτή του, στ) ένα πρόσωπο που προτείνεται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, με τον αναπληρωτή του και ζ) ένα πρόσωπο που προτείνεται από τον Πρόεδρο της Ενωσης Ελληνικών Τραπεζών, με τον αναπληρωτή του. Τα Μέλη της Αρχής πρέπει να διακρίνονται για την επιστημονική τους κατάρτιση και την επαγγελματική τους ικανότητα και εμπειρία στον τραπεζικό, οικονομικό ή νομικό τομέα.

5. Μέχρι την έκδοση της κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης για τη διαπίστωση του χρόνου έναρξης λειτουργίας της Επιτροπής Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης, σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 5 του ν. 3229/2004 (ΦΕΚ 38 Α'), στην ανωτέρω περίπτωση δ' το Μέλος της Αρχής με τον αναπληρωτή του ορίζονται από τον Υπουργό Ανάπτυξης

6. Η Αρχή έχει τις εξής αρμοδιότητες:

α) συγκεντρώνει, διερευνά και αξιολογεί τις πληροφορίες που διαβιβάζονται σε αυτήν και σχετίζονται με ύποπτες συναλλαγές νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, σύμφωνα με τα άρθρα 4 και 6 του ν. 2331/1995-

β) δέχεται, διερευνά και αξιολογεί κάθε πληροφορία σχετική με συναλλαγές νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες που διαβιβάζεται σε αυτήν από αλλοδαπούς φορείς, με τους οποίους και συνεργάζεται για την παροχή κάθε δυνατής συνδρομής

γ) έχει πρόσβαση σε κάθε μορφής αρχείο δημόσιας αρχής τήρησης και επεξεργασίας δεδομένων, περιλαμβανομένου του συστήματος Τειρεσίας. Στο πλαίσιο των ερευνών της δεν ισχύει το φορολογικό απόρρητο

δ) μπορεί να διενεργεί οικονομικούς ελέγχους, σε σοβαρές κατά την κρίση της περιπτώσεις, σε οποιαδήποτε δημόσια υπηρεσία ή σε οργανισμούς και επιχειρήσεις του δημόσιου τομέα, χωρίς προηγούμενη ενημέρωση άλλης Αρχής-

ε) ζητά, κατά τη διάρκεια των ελέγχων της προηγούμενης περίπτωσης, στοιχεία που αφορούν την κίνηση τραπεζικών λογαριασμών ή λογαριασμών άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων,

στ) ζητά τη συνεργασία υπηρεσιών και οργανισμών οποιασδήποτε μορφής και την παροχή στοιχείων, ακόμα και από δικαστικές αρχές, εξ αφορμής του ελέγχου και της έρευνας στοιχείων σχετικών με εγκληματικές δραστηριότητες νομιμοποίησης εσόδων, προερχόμενων από την τέλεση των εγκλημάτων που αναφέρονται στο άρθρο 10

ζ) ενημερώνει εγγράφως ή με ασφαλές ηλεκτρονικό μέσο τον διαβιβάζοντα την πληροφορία ότι την έλαβε και του παρέχει άλλα σχετικά στοιχεία χωρίς όμως να παραβιάζεται το απόρρητο των προανακριτικών της ενεργειών ή να δυσχεραίνεται η άσκηση των αρμοδιοτήτων της

η) αξιολογεί και διερευνά πληροφορίες και αναφορές που διαβιβάζονται σε αυτή από αρμόδιους φορείς της χώρας μας ή από τα αρμόδια όργανα διεθνών οργανισμών και αφορούν το έγκλημα της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας, σύμφωνα με την αριθμ. 1373/2002 Απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών και με τους Κανονισμούς του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης αριθ. 467/2001, 2580/2001 και 308/2002 όπως και με κάθε άλλη συναφή προς το θέμα αυτό πράξη των διεθνών οργανισμών και λαμβάνει τα απαραίτητα σχετικά μέτρα για την εφαρμογή των ανωτέρω πράξεων.

7. Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, ο Πρόεδρος και τα Μέλη της Αρχής έχουν υποχρέωση να τηρούν τις αρχές της αντικειμενικότητας και αμεροληψίας και έχουν καθήκον να τηρούν εχεμύθεια για πληροφορίες, των οποίων λαμβάνουν γνώση κατά την άσκηση των καθηκόντων τους για πέντε έτη μετά την ακούσια ή εκούσια αποχώρησή τους από την Αρχή.

8. Η Αρχή υποστηρίζεται από επιστημονικό, διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό που αποσπάται από τα Υπουργεία και τους δημόσιους φορείς που αναφέρονται στην παράγραφο 4, συμπεριλαμβανομένου του προσωπικού των Ενόπλων Δυνάμεων, της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού και του Λιμενικού Σώματος των Υπουργείων Εθνικής Άμυνας, Δημόσιας Τάξης και Εμπορικής Ναυτιλίας. Για το σκοπό αυτόν, με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, ύστερα από πρόταση του Προέδρου της Αρχής, συνιστώνται και κατανέμονται έως πενήντα (50) συνολικά θέσεις, οι οποίες πληρούνται μόνο με απόσπαση. Ειδικότερα, σε θέσεις επιστημονικού προσωπικού αποσπώνται άτομα με ειδικές γνώσεις και εμπειρία σε αντιμετώπιση υποθέσεων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Οι αποσπάσεις του προσωπικού που αναφέρεται στα προηγούμενα εδάφια γίνονται κατά παρέκκλιση των κειμένων διατάξεων, με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του αρμόδιου Υπουργού, ύστερα από πρόταση του Προέδρου της Αρχής. Οι υπηρετούντες με απόσπαση στην Αρχή λαμβάνουν το σύνολο των πάσης φύσεως αποδοχών και επιδομάτων από την υπηρεσία από την οποία έχουν αποσπασθεί, πλην αυτών που σχετίζονται με την ενεργό άσκηση των καθηκόντων τους.

9. Για τα εγκλήματα που προβλέπονται και τιμωρούνται από το νόμο αυτόν και τα συναφή με αυτά, οι υπάλληλοι της Αρχής θεωρούνται ειδικοί προανακριτικοί υπάλληλοι. Οι υπάλληλοι αυτοί δεν κωλύονται να εξεταστούν ως μάρτυρες στο ακροατήριο εκ του ότι ενήργησαν ανακριτικές πράξεις για τα εγκλήματα τα προβλεπόμενα από τις διατάξεις του νόμου αυτού και τα συναφή με αυτά. Ο Πρόεδρος και τα Μέλη της Αρχής, κατά παρέκκλιση των διατάξεων του άρθρου 243 Κ.Π.Δ., εποπτεύουν τους προαναφερόμενους ειδικούς προανακριτικούς υπαλλήλους κατά τη διενέργεια προανάκρισης και προκαταρκτικής εξέτασης. Η εποπτεία αυτή συνίσταται ιδίως στο δικαίωμα να ενημερώνονται για όλες τις πληροφορίες ή καταγγελίες που περιέχονται στις υπηρεσίες της Αρχής, να λαμβάνουν γνώση όλων των υποθέσεων που χειρίζονται και να παρακολουθούν την πορεία τους, να δίδουν οδηγίες, να κατευθύνουν και να παρίστανται κατά τη διενέργεια των ανακριτικών πράξεων. Κατά τη διάρκεια της προδικαστικής έρευνας επιτρέπεται, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, η προσαγωγή μαρτύρων και υπόπτων στην έδρα της Αρχής για εξέταση. Η κατά τα ανωτέρω σχηματιζόμενη δικογραφία διαβιβάζεται μετά την περάτωση της στον αρμόδιο για την ποινική δίωξη Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών.

10. Όταν η Αρχή θεωρεί ορισμένη σύμβαση ή συναλλαγή ύποπτη νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, συντάσσει αιτιολογημένο πόρισμα και το αποστέλλει μαζί με το φάκελο της υπόθεσης στον αρμόδιο Εισαγγελέα. Σε διαφορετική περίπτωση θέτει την υπόθεση στο αρχείο, από όπου είναι δυνατόν να ανασυρθεί, συσχετιζόμενη με την ίδια ή με οποιαδήποτε άλλη ύποπτη κατά την προαναφερόμενη έννοια, σύμβαση ή συναλλαγή.

11. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζονται τα ειδικότερα θέματα που

2331/1995. Αντικαταστάθηκε λοιπόν έτσι η επιτροπή του (προγενέστερου) άρθρου 7 από την Εθνική αυτή Αρχή που στόχο έχει την ουσιώδη συμβολή στην καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Πρόκειται για μια ενδεκαμελή επιτροπή, την οποία προεδρεύει επίτιμος δικαστικός και η οποία συγκροτείται από εκπροσώπους Υπουργείων και διαφόρων ελεγκτικών φορέων, μετέχει δε σ' αυτήν και εκπρόσωπος της Ένωσης Τραπεζών που έτσι καθίσταται κι ελεγχόμενος κι ελέγχων εν ταυτώ φορέας¹⁷⁵. Πάντως ο δικαστικός που προεδρεύει πρέπει οπωσδήποτε να τελεί επί τιμή, εξαιτίας του άρθρου 89§3 του Συντάγματος, το οποίο απαγορεύει την ανάθεση διοικητικών καθηκόντων σε δικαστικούς λειτουργούς.

1. Αρμοδιότητες.

Από τις πιο ριζοσπαστικές ρυθμίσεις, είναι αυτή που εισάγεται με το εδάφιο γ' της παραγράφου 9 του άρθρου 7: «Ο Πρόεδρος και τα μέλη της Αρχής, κατά παρέκκλιση των διατάξεων του άρθρου 243 ΚΠΔ, εποπτεύουν τους (αποσπασμένους σ' αυτήν) ειδικούς προανακριτικούς υπαλλήλους κατά τη διενέργεια προανάκρισης και προκαταρκτικής εξέτασης». Ορίζεται επιπλέον ρητά, ότι μπορούν να κατευθύνουν και να παρίστανται κατά τη διενέργεια των ανακριτικών πράξεων.

Το ότι οι ανεξάρτητες διοικητικές αρχές ασκούν και ανακριτικά καθήκοντα είναι γνωστό από παλαιότερα και συγκεκριμένα είναι γνωστό

αφορούν τη λειτουργία της Αρχής.

12. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζονται, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης διάταξης, οι αποδοχές του Προέδρου, η αποζημίωση των Μελών, καθώς και τυχόν πρόσθετες αμοιβές του προσωπικού που υπηρετεί με απόσπαση και βαρύνουν τις πιστώσεις του προϋπολογισμού του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών.

13. Ο Πρόεδρος της Αρχής και τα Μέλη αυτής υποβάλλουν κατ' έτος στην Εισαγγελία του Αρείου Πάγου την προβλεπόμενη από το ν. 3023/2002 (ΦΕΚ 146 Α'), όπως εκάστοτε ισχύει, δήλωση περιουσιακής κατάστασης".

¹⁷⁵ Στ. Παύλου. Η Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Από τον ν. 2331/1995 στον 3424/2005 : η εξέλιξη και γιγάντωση μιας δογματικής και κυρωτικής εκτροπής, σε: ΠοινΧρ 2006. σελ 349.

από τη δράση της Υπηρεσίας Ειδικών Ελέγχων(πρών ΣΔΟΕ) του α.30 §2 ν. 3296/2004 και της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών του α.6 § 1και 2 του ν.3115/2003. Το πρόβλημα όμως εδώ είναι η εποπτεία που ασκεί η ανεξάρτητη διοικητική αρχή στην προανάκριση, κατά παρέκκλιση όχι πλέον του 243 ΚΠΔ αλλά του άρθρου 34 ΚΠΔ. Κείται όμως έτσι πέραν του γράμματος του άρθρου 96 Συντ. και κατά του 26 Συντ., ερχόμενη σε αντίθεση προς την αρχή της διάκρισης των λειτουργιών¹⁷⁶. Και όχι μόνο αυτό αλλά παραβιάζεται και η αρχή της μυστικότητας, διότι παρέχεται η δυνατότητα στον Πρόεδρο και τα μέλη της Αρχής να παρίστανται και να απευθύνουν οδηγίες ή παραγγελίες στους προανακριτικούς υπαλλήλους της Αρχής.

Στα παράδοξα εντάσσεται και το ότι στην εν λόγω Αρχή δίδεται από το νόμο η δυνατότητα να διεξάγει προκαταρκτική εξέταση. Είναι η μοναδική περίπτωση στο δικονομικό μας σύστημα που μια διοικητική αρχή διεξάγει η ίδια, με δική της πρωτοβουλία κι εποπτεία, προκαταρκτική εξέταση¹⁷⁷. Το ερώτημα που τίθεται εδώ όμως είναι το πότε θα διενεργείται προανάκριση και πότε θα διενεργείται προκαταρκτική εξέταση, διότι ο νόμος δεν προβλέπει προϋποθέσεις προς τούτο.

Στις αρμοδιότητες της εν λόγω Αρχής εμπίπτει και η Σύνταξη πορίσματος ύστερα από διενεργηθείσα προκαταρκτική εξέταση. Έτσι, ενώ ύστερα από την προκαταρκτική εξέταση του άρθρου 31§ 2 ΚΠΔ δεν συντάσσεται εισαγγελικό πόρισμα, εδώ η Αρχή υποχρεούται, σύμφωνα με το άρθρο 7 § 10 εδ.α', να συντάξει αιτιολογημένο πόρισμα και να το στείλει μαζί με το φάκελο της υπόθεσης στον αρμόδιο για την άσκηση της ποινικής δίωξης Εισαγγελέα. Στο παρελθόν, η σύνταξη εισαγγελικού

¹⁷⁶ Βλ. Ν. Λίβου. «Πολύ κακό για το τίποτα»; Οι ανακριτικές αρμοδιότητες της Εθνικής Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες. Σε ΠοινΧρ2006 σελ381.

¹⁷⁷ . Ν. Λίβου. Όπ.π. ΠοινΧρ2006 σελ382.

πορίσματος ύστερα από διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης έτυχε μεγάλης κριτικής λόγω των προβλημάτων που επέφερε¹⁷⁸. Πάντως το μεγαλύτερο πρόβλημα κι εδώ θα είναι, ότι τις περισσότερες φορές το πόρισμα θα συναντάται αυτολεξεί σε εισαγγελικές προτάσεις, βουλεύματα και αποφάσεις¹⁷⁹.

Τελειώνοντας, κρίνεται χρήσιμο να επισημανθεί ακόμη μία ιδιαιτερότητα. Πρόβλημα δημιουργείται με τη δυνατότητα που παρέχεται στους ασκήσαντες προανακριτικά καθήκοντα υπαλλήλους της Αρχής να εξετάζονται ως μάρτυρες στο ακροατήριο σχετικά με αδικήματα που συνδέονται με ξέπλυμα, την τέλεση των οποίων διερεύνησαν στην προδικασία. Διότι με τον τρόπο αυτό ανατρέπεται μια βασική αρχή που προβλέπεται στο ποινικο-δικονομικό μας σύστημα και συγκεκριμένα στο άρθρο 211 α'ΚΠΔ σύμφωνα με το οποίο : « με ποινή ακυρότητας της διαδικασίας δεν εξετάζονται ως μάρτυρες στο ακροατήριο... όσοι άσκησαν εισαγγελικά ή ανακριτικά καθήκοντα». Έτσι με τη συγκεκριμένη διάταξη του ν. 3424/2005 παραβιάζεται και η **αρχή της απροκαταληψίας**, σύμφωνα με την οποία δεν μπορεί να συνιστά απόδειξη σε μεταγενέστερη φάση της ποινικής δίκης, η επιτέλεση προανακριτικών καθηκόντων σε προγενέστερη φάση αυτής¹⁸⁰. Διότι το έργο του προανακριτικού υπαλλήλου εξαντλείται στα οριζόμενα στα άρθρα 251 και 253 ΚΠΔ, ο ίδιος δε «μιλάει-αποδεικνύει» μόνο με το φάκελο της δικογραφίας που σχημάτισε και μόνο με τις εκθέσεις που συνέταξε¹⁸¹.

¹⁷⁸ Επ'αυτού βλ. Γ. Κουβέλη. Προβλήματα από την εφαρμογή του άρθρου 35 ΚΠΔ. ΠοινΧρ Μ', Σελ235 επ.

¹⁷⁹ Ν. Λίβου. Όπ.π. ΠοινΧρ2006 σελ382

¹⁸⁰ επ'αυτού βλ. Ν.Λίβου. Οι πνευματικές βάσεις της Ελληνικής ποινικής δίκης. Σε ΠοινΧρ ΝΕ', σελ 303.

¹⁸¹ Βλ. Ν. Λίβου. «Πολύ κακό για το τίποτα»; Οι ανακριτικές αρμοδιότητες της Εθνικής Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες. Σε ΠοινΧρ2006 σελ384.

Για τους παραπάνω λόγους η διάταξη του άρθρου 7 § 9 εδ.β' θεωρείται ιδιαίτερα προβληματική και ιδίως διότι με βάση τα παραπάνω, η εν λόγω Αρχή θα έχει τη δυνατότητα να επηρεάσει αποφασιστικά τη μεν προδικασία με το πόρισμά της, τη δε επ' ακροατηρίω διαδικασία με τους υπαλλήλους της που θα εξετάζονται ως μάρτυρες, παραβιάζοντας έτσι βασικές αρχές του ποινικο-δικονομικού μας συστήματος, με μόνο στόχο την ευχερέστερη καταδίκη του εκάστοτε κατηγορουμένου. Η Αρχή Καταπολέμησης Ξεπλύματος χαρακτηρίστηκε μάλιστα ως «παραεισαγγελία του άρθρου 7», αφού όχι μόνο επεξεργάζεται τις πάσης φύσεως πληροφορίες κάμπτοντας κάθε απόρρητο, αλλά τις τεκμηριώνει με πόρισμα, ζητάει την άσκηση ποινικής δίωξης, οι δε υπάλληλοι της, όπως προείπα, και διενεργούν τις έρευνες ως προανακριτικοί υπάλληλοι και καταθέτουν ως μάρτυρες στις δίκες¹⁸². Ακόμη, προβληματισμό σχετικά με τη φύση της δημιουργεί το γεγονός ότι η εν λόγω αρχή δεν προβλέπεται από το Σύνταγμα κι έτσι δεν μπορεί να θεωρηθεί Ανεξάρτητη Αρχή με την τυπική έννοια του όρου. Αλλά και ουσιαστικά δεν πρόκειται για Ανεξάρτητη Αρχή αφού τα μέλη τη διορίζονται, άγνωστο με ποια κριτήρια.

Η. Συγκριτικά Συμπεράσματα.

Μετά τα όλα όσα αναφέρθηκαν κι έχοντας διαμορφώσει μια, κατά το δυνατόν, πλήρη εικόνα σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες στη χώρα μας, είμαστε σε θέση να διατυπώσουμε μια πρώτη συμπερασματική θέση για το υφιστάμενο νομοθετικό καθεστώς.

Το πρώτο συμπέρασμα στο οποίο καταλήγει κανείς στην προσπάθεια επεξεργασίας κι ερμηνείας του νόμου 2331/1995, όπως

¹⁸² Στ. Παύλου. Η Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Από τον ν. 2331/1995 στον 3424/2005 : η εξέλιξη και γιγάντωση μιας δογματικής και κυρωτικής εκτροπής, σε: ΠοινΧρ 2006. σελ 349.

τροποποιήθηκε απ'τον νόμο 3424/2005, είναι ότι από νομοτεχνικής άποψης είναι προβληματικός. Το πώς διαρθρώνεται ο νόμος, η αντικειμενική υπόσταση, η υποκειμενική υπόσταση, οι όροι και προϋποθέσεις της δήμευσης, η δυσανάγνωστη ως δυσνόητη ανάλυση των υποχρεώσεων των δικηγόρων, όλα τα παραπάνω χαρακτηρίζονται από μια επιπολαιότητα και μια σφοδρή επιθυμία περισσότερο για αυστηρότητα παρά για σαφήνεια, δογματική συνέπεια και συνέπεια προς την αρχή αναλογικότητας.

Μέρος ευθύνης για τα παραπάνω αποτελέσματα, φέρει η άκριτη μεταφορά των διατάξεων των διεθνών κι ευρωπαϊκών νομοθετημάτων στην Ελληνική έννομη τάξη. Αυτό γίνεται για να φανεί η Ελλάδα σαν μια χώρα που υπακούει στις «προσταγές των ανωτέρων» και είναι συνεπής στις δεσμεύσεις που έχει διεθνώς αναλάβει. Όταν αυτό όμως γίνεται εις βάρος των παραδεδεγμένων αρχών του ποινικού δόγματος, υπάρχει σοβαρό πρόβλημα. Διότι μην ξεχνάμε ότι στόχος μας δεν είναι η εξεύρεση της ουσιαστικής αλήθειας με κάθε τίμημα, ούτε μια αυστηρή και παραδειγματική μόνο τιμώρηση κάποιου. Βαθύτερος στόχος είναι να επιτυγχάνονται τα παραπάνω σε ένα πλαίσιο σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων και σε ένα πλαίσιο μιας δίκαιης δίκης.

Και τελικά φαίνεται ότι η ενσωμάτωση των διατάξεων των οδηγιών αποτελεί ένα πρόσχημα τελικά για να γίνουν αποδεκτές κάποιες νομοθετικές λύσεις που είναι κατάφωρα και υπέρμετρα αυστηρές. Διότι η Ελλάδα σαφώς κι έπρεπε να ενσωματώσει τις Οδηγίες αλλά σαφώς επίσης είχε και τα περιθώρια εκτιμήσεων και αποκλίσεων που η ίδια θα έκρινε ως αναγκαίες, πράγμα το οποίο δεν έκανε. Τρανταχτό παράδειγμα είναι και οι κυρώσεις που προβλέφθηκαν στο νόμο 3424/2005 εις βάρος των δικηγόρων που δεν καταγγέλουν ύποπτες συναλλαγές πελατών τους. Η Οδηγία 2001/97/EK στο προοίμιο στα σημεία 16 και 17 που αναφέρεται σε αυτό, πουθενά δεν καθιστά αναγκαία την ποινικοποίηση

μιας τέτοιας συμπεριφοράς από δικηγόρο. Εξάλλου πουθενά η Οδηγία αυτή δεν απαίτησε τη δημιουργία Εθνικής Αρχής για το ξέπλυμα και μάλιστα με τις αρμοδιότητες που τις προσέδωσε ο Έλληνας νομοθέτης. Τελικώς σε αρκετά σημεία λοιπόν ο Έλληνας νομοθέτης υπερέβη τα όρια που διέγραψαν τα διεθνή κι ευρωπαϊκά νομοθετήματα, δημιουργώντας ένα αυστηρότατο νομοθετικό πλαίσιο.

Το πιο λυπηρό συμπέρασμα από όλα όμως είναι το εξής. Ο Έλληνας νομοθέτης, δεν προέβη στις παραπάνω ρυθμίσεις για να αντιμετωπίσει μια κατάσταση που είχε αρχίσει να παίρνει επικίνδυνες διαστάσεις. Διότι αν τα πράγματα είχαν έτσι, ίσως τότε να ήταν η λήψη τέτοιων μέτρων κάτι σαν **ultimum refugium**. Η πραγματικότητα απέχει πολύ από κάτι τέτοιο. Η χώρα μας προέβη σε αυτά τα νομοθετικά μέτρα για να δείξει, κυρίως προς τα έξω, ότι είναι μια χώρα που τηρεί τις δεσμεύσεις της και πατάσσει παραδειγματικά το ξέπλυμα. Ενώ το ξέπλυμα σαν έννοια σχετίζεται παγκοσμίως με την οργανωμένη εγκληματική δράση, ο Έλληνας νομοθέτης για να εμφανίσει ποινική ύλη περιέλαβε στην έννοια του ξεπλύματος και ατομικές συμπεριφορές, για να διογκώσει το αντικείμενο εφαρμογής των διατάξεων και να δείξει ότι καταστέλλει την τοιαύτη εγκληματική δράση. Έτσι όμως δεν τηρήθηκε η αρχή αναλογικότητας στο αναγκαίο μέτρο, αφού οι αυστηρές ποινές που προβλέφθηκαν δικαιολογούνται για οργανωμένη εγκληματική δράση, όχι όμως για μεμονωμένη ατομική συμπεριφορά, για την οποία αρκούσαν άλλωστε οι ρυθμίσεις της πλημμεληματικής αποδοχής και διάθεσης προϊόντων εγκλήματος.

Επιτακτική ανάγκη είναι λοιπόν, ενόψει της θέσπισης νέου νόμου για την ενσωμάτωση της Τρίτης Οδηγίας, να γίνουν οι αναγκαίες διορθωτικές κινήσεις, ώστε το νέο νομοθετικό πλαίσιο για την καταπολέμηση του ξεπλύματος να τηρεί απαρέγκλητα τις αρχές του

ποινικού δόγματος, με σκοπό πάντα την πλήρη και αποτελεσματική απονομή της δικαιοσύνης σε δίκαια πλαίσια.

VIII. Οι ποινικές κυρώσεις από πλευράς συγκριτικού δικαίου.

Στο σημείο αυτό αναγκαία κρίθηκε μια σύντομη αναφορά στο τι ισχύει σε κάποιες άλλες έννομες τάξεις σχετικά με την αντιμετώπιση νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Βέβαια μια πρώτη σκέψη που θα μπορούσε κάποιος να κάνει, είναι, ότι διαφορές δεν θα έπρεπε να υπάρχουν αφού οι βάσεις όλων των νομοθετημάτων είναι κοινές. Τα ίδια διεθνή κι ευρωπαϊκά νομοθετήματα αποτέλεσαν τον κοινό παρονομαστή για τη λήψη επιμέρους μέτρων σε όλα τα κράτη. Αυτό αν και λογικό, αποδεικνύεται ανακριβές αφού τελικά πολλές είναι οι διαφορές που προκύπτουν. Οι διαφορές αυτές δεν προκύπτουν τόσο στην αντικειμενική υπόσταση του αδικήματος της νομιμοποίησης, στην οποία όντως επήλθε σύγκλιση αλλά στο πόσο αυστηρές είναι οι ποινές που προβλέπει ο εκάστοτε νομοθέτης. Κι εδώ ακριβώς εδράζεται και η μεγάλη κριτική που ασκήθηκε στον Έλληνα ποινικό νομοθέτη. Διότι οι ποινές κακουργηματικού χαρακτήρα που προέβλεψε για τους παραβάτες κρίθηκαν ως αδικαιολόγητα αυστηρές και υπερβαίνουσες έτσι την αρχή αναλογικότητας.

Έτσι, σε αλλοδαπές έννομες τάξεις η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες διαμορφώνεται ως μέσης βαρύτητας έγκλημα και οι απειλούμενες ποινές τελούν σε αναλογία με τη βαρύτητα των προτέρων πράξεων και τις ποινές που απειλούνται για τις άλλες πράξεις συναφείας, την αποδοχή προϊόντων εγκλήματος και την

υπόθαλψη εγκληματία¹⁸³. Ας δούμε όμως ειδικότερα τι προβλέπουν κάποιες άλλες έννομες τάξεις.

Α. Αυστρία.

Σε αντίθεση με τον Έλληνα νομοθέτη, ο Αυστριακός νομοθέτης επέλεξε να εισάγει ρύθμιση στον Αυστριακό Ποινικό Κώδικα. Έχουμε λοιπόν το άρθρο 165 ΑυστρΠΚ περί Ξεπλύματος βρώμικου χρήματος (Geldwäscherei). Αρχικά, ο κατάλογος των προτέρων πράξεων (165§1ΑυστρΠΚ) περιλαμβάνει τα κακουργήματα (Verbrechen), δηλαδή αξιόποινες πράξεις που τιμωρούνται με ποινή τουλάχιστον τριών ετών, και συγκεκριμένα πλημμελήματα (Vergehen) όπως την πλαστογραφία, την υπεξαγωγή εγγράφων, τη σύσταση εγκληματικής οργάνωσης, τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, την παθητική κι ενεργητική δωροδοκία υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και άλλων κρατών μελών της Ένωσης, την ψευδορκία κλπ. Περαιτέρω λοιπόν και όσον αφορά την αντικειμενική υπόσταση του αδικήματος, νομιμοποίηση τελεί όποιος αποκρύπτει ή συσκοτίζει/καλύπτει την προέλευση (Herkunft) εσόδων που προέρχονται από τις παραπάνω παράνομες πράξεις, με την παροχή ψευδών στοιχείων (165§1ΑυστρΠΚ). Νομιμοποίηση τελεί επίσης όποιος φυλάττει, επενδύει, αξιοποιεί ή μεταφέρει έσοδα που προκύπτουν από τις παραπάνω παράνομες πράξεις (165§2ΑυστρΠΚ). Απειλούμενη ποινή για τις παραπάνω αξιόποινες πράξεις είναι φυλάκιση από μια μέρα ως δύο έτη (165§§ 1 και 2ΑυστρΠΚ), ενώ σύμφωνα με το άρθρο 165§3 ΑυστρΠΚ αν το αντικείμενο της νομιμοποίησης υπερβαίνει το ποσό των 40.000€ ή η πράξη τελέστηκε από μέλος εγκληματικής οργάνωσης που σκοπό έχει την κατ'εξακολούθηση διάπραξη νομιμοποίησης,

¹⁸³ Αθ. Διονυσοπούλου. Κακουργήματα στο ν. 2331/1995. Μοναδική επιλογή για το νομοθέτη; Σε: Πρακτικά 4^{ου} Συνεδρίου ΕΕΠ «Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος- Καθαρή ή ελεύθερη κοινωνία» (υπο δημοσίευση) 10^η Σελ.

απειλούμενη ποινή είναι φυλάκιση από 6 μήνες ως πέντε έτη. Ακόμη, σύμφωνα με το άρθρο 165§5 ΑυστρΠΚ με την ίδια ποινή τιμωρείται ο δράστης που τελεί πράξεις νομιμοποίησης περιουσίας που υπερβαίνει το ποσό των 40.000€ και εν γνώσει του (“wissentlich”) ανήκει σε εγκληματική(278αΑυστρΠΚ) ή τρομοκρατική οργάνωση(278bΑυστρΠΚ).

Ακόμη σύμφωνα με το άρθρο 165αΑυστρΠΚ ατιμώρητος μένει όποιος, με τη θέλησή του και πριν οι αρχές πληροφορηθούν μόνες τους για την πράξη του, παρέχει στοιχεία στις αρχές και τις πληροφορήσει για το αδίκημα ξεπλύματος που διέπραξε (έμπρακτη μετάνοια- “Tätige Reue”).

B. Γερμανία.

Και στη Γερμανία προτιμήθηκε η εισαγωγή ρύθμισης στον Γερμανικό Ποινικό Κώδικα. Έτσι έχουμε το άρθρο 261 ΓερμΠΚ(StGB), το οποίο τιτλοφορείται ως : «ξεπλύμα χρήματος, κάλυψη παράνομα κεκτημένων εσόδων (Geldwäsche, Verschleierung unrechtmäßig erlangter Vermögenswerte). Προηγούμενη εγκληματική πράξη μπορεί να αποτελέσει με βάση το ίδιο το άρθρο κάθε κακούργημα (Verbrechen), πράξη δηλ. για την οποία απειλείται ποινή τουλάχιστον ενός έτους και από τα πλημелήματα(Vergehen) δωροληψία, δωροδοκία, αδικήματα του νόμου περί ναρκωτικών, εμπορία ανθρώπων, μαστροπεία, κλοπή, υπεξαίρεση, εκβίαση, κλεπταποδοχή, απάτη, απιστία, πλαστογραφία, πλημелήματα που τελούνται από μέλος εγκληματικής οργάνωσης (kriminellen Vereinigung §129 StGB), και κάποια άλλα ακόμη ακόμη κι αν τελέστηκαν στην αλλοδαπή(Auslandstaten §8). Έτσι, όσον αφορά την αντικειμενική υπόσταση της παραγράφου 1 του αδικήματος(261, 1

ΓερμΠΚ), νομιμοποίηση τελεί όποιος αποκρύπτει ένα αντικείμενο που προέρχεται από τις παραπάνω πράξεις, όποιος συσκοτίζει/καλύπτει την παράνομη προέλευση ενός τέτοιου αντικειμένου και όποιος ματαιώνει ή θέτει σε κίνδυνο την ανακάλυψη της προέλευσης ή την εύρεση ή τη δήμευση ή τη διασφάλιση ενός τέτοιου αντικειμένου. Απειλούμενη ποινή για το δράστη είναι φυλάκιση από τρείς μήνες ως πέντε έτη. Ακόμη σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου, νομιμοποίηση τελεί και με την ίδια ποινή τιμωρείται, όποιος προσπορίζει στον εαυτό του ή σε τρίτο ένα αντικείμενο που προέρχεται από τις παραπάνω πράξεις, όποιος φυλάττει τέτοιο αντικείμενο και όποιος για τον εαυτό του ή για τρίτο μεταχειρίζεται τέτοιο αντικείμενο, γνωρίζοντας την προέλευση του αντικειμένου.

Επιπλέον, σύμφωνα με την παράγραφο 4 με φυλάκιση από έξι μήνες ως δέκα έτη τιμωρείται ο δράστης αν η πράξη τελέστηκε κατ'επάγγελμα(gewerbsmäßig) ή από μέλος οργάνωσης(als Mitglied einer Bande) που συστήθηκε με σκοπό την κατ'εξακολούθηση τέλεση νομιμοποίησης.

Με ποινή φυλάκισης ως δύο ετών ή με χρηματική ποινή τιμωρείται ο δράστης των πράξεων της παραγράφου 1 και 2 που από αμέλεια δεν γνώριζε την παράνομη προέλευση των αντικειμένων.

Σύμφωνα, τέλος, με την παράγραφο 9 του άρθρου 261ΓερμΠΚ ατιμώρητος παραμένει όποιος με τη θέλησή του(freiwillig) παρέχει πληροφορίες στις αρχές για την εξιχνίαση πράξεων ξεπλύματος πρίν αυτές από μόνες τους λάβουν γνώση. Ατιμώρητος παραμένει όποιος διασφαλίσει ένα αντικείμενο που σχετίζεται με τις πράξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου. Επιπλέον με ρητή πρόβλεψη (§9 άρθρου 261ΓερμΠΚ) δεν τιμωρείται για νομιμοποίηση όποιος είναι αξιόποινος για συμμετοχή στην πρότερη πράξη.

Γ. Γαλλία.

Εδώ επίσης προτιμήθηκε η προβλεψη του αδικήματος της νομιμοποίησης παρανόμων εσόδων στον Γαλλικό Ποινικό Κώδικα και ειδικότερα στο άρθρο 324 ΓαλλΠΚ. Το άρθρο αυτό ανήκει στο τέταρτο κεφάλαιο του ΓαλλΠΚ και συνολικά τιτλοφορείται “Du blanchiment”. Ο όρος αυτός ετυμολογικά σημαίνει άσπρισμα/λεύκανση και χρησιμοποιείται στη Γαλλική έννομη τάξη για την έννοια του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Προηγούμενη εγκληματική δραστηριότητα μπορεί να αποτελέσει, σύμφωνα με το άρθρο 324-1 ΓαλλΠΚ, κάθε κακούργημα(crime) ή πλημμέλημα(délit). Στο ίδιο άρθρο προβλέπεται και η αντικειμενική υπόσταση του αδικήματος, κι έτσι νομιμοποίηση τελεί όποιος με κάθε τρόπο διευκολύνει την ψευδή δικαιολόγηση της προέλευσης περιουσίας του δράστη της προηγούμενης εγκληματικής δραστηριότητας, που του απέφερε άμεσο ή έμμεσο κέρδος. Νομιμοποίηση επίσης αποτελεί και η συνέργεια στην επένδυση, απόκρυψη ή μετατροπή άμεσων ή έμμεσων προϊόντων κακουργήματος ή πλημμελήματος. Στις παραπάνω περιπτώσεις η απειλούμενη ποινή είναι φυλάκιση(emprisonnement) ως πέντε ετών και χρηματική ποινή(amende) 375.000€. Όταν η νομιμοποίηση τελείται κατ’επάγγελμα(l’exercice d’une activité professionnelle), κατά συνήθεια(façon habituelle) ή σε οργανωμένη ομάδα(bande organisée), η απειλούμενη ποινή διαμορφώνεται σε φυλάκιση ως δέκα χρόνια και χρηματική ποινή 750.000€ (324-2 ΓαλλΠΚ). Διχογνωμία έχει δημιουργηθεί για το δράστη της νομιμοποίησης και για το κατά πόσον μπορεί να υπάρχει ταυτότητα δράστη της νομιμοποίησης και της προηγούμενης εγκληματικής δράσης.

Η μεν θεωρία υποστηρίζει ότι δεν μπορεί να ταυτίζεται με το πρόσωπο του δράστη της προηγούμενης πράξης, η δε νομολογία το αντίθετο¹⁸⁴.

Σύμφωνα με το άρθρο 324-3 ΓαλλΠΚ οι παραπάνω χρηματικές ποινές μπορεί να αυξηθούν μέχρι το μισό της αξίας της περιουσίας που αποτέλεσε αντικείμενο νομιμοποίησης.

Το δε άρθρο 324-4 ΓαλλΠΚ προβλέπει, ότι αν η πρότερη πράξη τιμωρείται βαρύτερα από τη νομιμοποίηση, τότε ο δράστης τιμωρείται με τις ποινές που απειλούνται για την πρότερη πράξη, εφόσον την ε γνώριζε.

Δ. Ιταλία.

Στην Ιταλία για ακόμη μια φορά ο ποινικός νομοθέτης επέλεξε την εισαγωγή ρύθμισης στον Ιταλικό Ποινικό Κώδικα(codice penale). Πρόκειται για τα άρθρα 648bis και 648ter ΙταλΠΚ (**Riciclaggio**) . Για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, προηγούμενη εγκληματική πράξη μπορεί να αποτελέσει κάθε κακούργημα(delitto non colposo- έγκλημα όχι εξ'αμελείας). Αναφορικά με την αντικειμενική υπόσταση του αδικήματος, νομιμοποίηση τελεί όποιος αντικαθιστά/υποκαθιστά ή μεταβιβάζει κάποιο αντικείμενο που προέκυψε από τις παραπάνω αξιόποινες πράξεις ή με κάποιο άλλο τρόπο καθιστά δύσκολη τη διακρίβωση της προέλευσης των προϊόντων των προτέρων πράξεων(648bis ΙταλΠΚ). Νομιμοποίηση επίσης τελεί όποιος χρησιμοποιεί τα προϊόντα των προηγούμενων εγκληματικών πράξεων σε οικονομικές ή χρηματιστηριακές δραστηριότητες (648ter ΙταλΠΚ).Ο δράστης των παραπάνω πράξεων τιμωρείται με φυλάκισης(reclusione)

¹⁸⁴ Αθ. Διονυσιοπούλου. Κακουργήματα στο ν. 2331/1995. Μοναδική επιλογή για το νομοθέτη; Σε: Πρακτικά 4^{ου} Συνεδρίου ΕΕΠ «Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος- Καθαρή ή ελεύθερη κοινωνία» (υπο δημοσίευση) 11^η Σελ.

από τέσσερα ως δώδεκα χρόνια και με χρηματική ποινή(multa) από 1.032€ ως 15.493€. Και στις δύο περιπτώσεις η ποινή αυξάνεται, όταν το αδίκημα τελέστηκε στα πλαίσια άσκησης επαγγελματικής δράσης(attivita professionale).

Από το σύνολο των παραπάνω αναφερομένων διαπιστώνει κανείς, ότι τω όντι υπάρχει σε διεθνές κι ευρωπαϊκό επίπεδο εναρμόνιση των κανόνων που στις επιμέρους έννομες τάξεις των κρατών προβλέπουν το ποινικό αδίκημα της νομιμοποίησης. Οι Διεθνείς Συμβάσεις, οι Οδηγίες και οι Συστάσεις της FATF είχαν ως αποτέλεσμα την αποκρυστάλλωση, τουλάχιστον σε θεωρητικό επίπεδο, της έννοιας της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Εκεί που υπήρξε απόκλιση ήταν στην εκτίμηση της βαρύτητας του εγκλήματος κι επομένως στο ύψος της απειλούμενης ποινής. Είδαμε ότι χώρες οι οποίες νομικά θεωρούνται υψηλού επιπέδου, όπως η Γερμανία και η Γαλλία, χώρες με τις οποίες τα δίκαια μας έχουν κοινές αφετηρίες αποφάσισαν να κατατάξουν το αδίκημα της νομιμοποίησης στην κατηγορία πλημμελήματος, απειλώντας για το έγκλημα αυτό στην βασική του μορφή πλημμεληματικές ποινές φυλάκισης ως πέντε ετών. Η Ελλάδα όμως, όπως και η Ιταλία κατά τα παραπάνω προέβλεψε στη νομοθεσία της ποινές κακουργηματικού χαρακτήρα ως δέκα ετών στην απλή μορφή του αδικήματος. Και ακριβώς στο σημείο αυτό έχει ασκηθεί μεγάλη κριτική, διότι η πρόβλεψη αυτή δεν συμβαδίζει με την αρχή αναλογικότητας. Η εν λόγω αρχή θα έπρεπε να διαδραματίσει μεγαλύτερο ρόλο στη επιλογή της αναγκαίας ποινής που θα έπρεπε να τελεί σε εύλογη σχέση με την αξιόποινη συμπεριφορά. Έτσι η νομιμοποίηση ως πράξη συναφείας θα έπρεπε να τιμωρείται με πλημμεληματικές ποινές, αφού άλλωστε με πλημμεληματική ποινή τιμωρούνται και οι άλλες πράξεις συναφείας, η υπόθαλψη εγκληματία

και η αποδοχή προϊόντων εγκλήματος. Διαφορετικά έχει το θέμα αν η νομιμοποίηση εσόδων έχει να κάνει με παράνομες πράξεις που έχουν τελεστεί από μέλη εγκληματικών οργανώσεων, και τότε μόνον δικαιολογούνται κακουργηματικές ποινές, διάκριση την οποία ορθά εισήγαγε και ο Γερμανός και ο Γάλλος νομοθέτης.

ΙΧ. Τελικά Συμπεράσματα - Επίλογος.

Δυστυχώς ο νέος ν. 3424/2005, ενώ θα μπορούσε να βελτιώσει τη νομοθεσία για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος, χαρακτηρίζεται από την πλειοψηφία της θεωρίας ως νομοτεχνικά πρωτόγονος, δικαιοπολιτικά αυθαίρετος, απροκάλυπτα κατασταλτικός σε σημείο μάλιστα που να κείται ουσιαστικά εκτός ακόμη και των ορίων της ευρωπαϊκής νομοθεσίας¹⁸⁵, με βάση την οποία όμως εισήχθη. Οδηγεί σε περιστολή δικαιωμάτων και κατάρρευση των εγγυητικών παραδοχών του ποινικού δόγματος, πάντα με το πρόσχημα της εναρμόνισης με την ευρωπαϊκή νομοθεσία. Η ενσωμάτωση όμως των ευρωπαϊκών νομοθετημάτων στην εθνική έννομη τάξη γίνεται δυστυχώς με δουλική και άκριτη μεταφορά των διατάξεων, έτσι όμως τραυματίζεται καίρια η δογματική φυσιογνωμία του ελληνικού ποινικού δικαίου.

Είναι εμφανές, ότι ο νόμος για την αντιμετώπιση νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες κινδυνεύει να εξελιχθεί σε βαθιά ρωγμή στην εγγυητική λειτουργία του ποινικού δικαίου. Έχει μάλιστα, με δόση υπερβολής, τονιστεί, ότι *αυτά συμβαίνουν όταν το σχέδιο νόμου δεν έχει συνταχθεί από νομικούς με στοιχειώδη σεβασμό στις αρχές του φιλελεύθερου κράτους δικαίου αλλά από τεχνοκράτες-φοροεισπράκτορες οι οποίοι είναι επικίνδυνοι όχι μόνο για τα θεμελιώδη δικαιώματα αλλά και για την έννομη συνταγματική τάξη της χώρας μας*¹⁸⁶.

Το επικίνδυνο είναι λοιπόν να υποκαταστήσει ο τροποποιηθείς 2331/1995, μέσα από την ενδεχόμενη άκριτη εφαρμογή του, την αποδοχή προϊόντων εγκλήματος σε μια ιδιαίτερα μάλιστα διευρυμένη εκδοχή της, που όμως κείται εκτός ορίων τόσο της λογικοσυστηματικής

¹⁸⁵ Στ. Παύλου όπ.π. ΠοινΧρ 2006 σελ 350.

¹⁸⁶ Κ. Χρυσικόπουλος- Β. Ρουπακιώτης. Η ποινικοποίηση της άσκησης της δικηγορίας ως εργαλείο αντεγκληματικής πολιτικής. Σε Δικαιόραμα τεύχος 4^ο 2005 . σελ 12.

ερμηνείας, όσο και εντελώς μακριά από την ιστορική αναγκαιότητα πάταξης του οργανωμένου εγκλήματος, για χάρη της οποίας, επιβληθείς έξωθεν, θεσπίστηκε και ο αρχικός 2331/95. Εξέλιξη που απεύχομαι είναι να μετατραπεί ο νόμος για την αντιμετώπιση του ξεπλύματος σε συνοδευτική κύρωση για κάθε έγκλημα, να υποκαταστήσει τις δικαστικές αρχές με διοικητικά μορφώματα και να αλλοτριώσει το θεσμό του νομικού παραστάτη, καθιστώντας τον ανενεργό, λόγω του φόβου της εμπλοκής, είτε καταδότη ομιχλωδών και αδιασταύρωτων υπονοιών για την τέλεση ενός απροσδιόριστου εγκλήματος! Τα παραπάνω όμως δεν συνάδουν με ένα σύγχρονο ποινικό δίκαιο που οφείλει να λειτουργεί μέσα σε ισορροπίες αναλογικότητας, ισότητας και εγγυήσεων, ώστε να συνδυάζεται ομαλά η τιμωρητική με την εγγυητική λειτουργία του.

Είναι αλήθεια, ότι το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος έχει λάβει τεράστιες διαστάσεις σε βαθμό μάλιστα που να απειλεί τις βάσεις της οικονομικής και κοινωνικής ζωής. Γι' αυτό και η λήψη μέτρων, με την ενίσχυση του νομοθετικού πλαισίου σε διεθνές κι εθνικό επίπεδο, είναι πραγματικά απαραίτητη. Τα μέτρα αυτά όμως σε καμία περίπτωση δε πρέπει να θίγουν το φιλελεύθερο – δικαιοκρατικό κεκτημένο και τις εγγυήσεις υπέρ των πολιτών. **Η συρρίκνωση ή η κατάργηση βασικών αξιών του νομικού μας πολιτισμού εν ονόματι μιας πιο «καθαρής» κοινωνίας θα προκαλούσε πολύ βαθύτερη και μονιμότερη βλάβη στις βάσεις της οργανωμένης κοινωνικής ζωής απ' ότι το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος.** Τα παραπάνω μέτρα όμως, δυστυχώς, έχουν μονομερή αστυνομικό-διωκτικό προσανατολισμό και οδηγούν στη διάβρωση εγγυήσεων και δικαιωμάτων. Επίσης εισάγονται με ταχύτητα στις εθνικές νομοθεσίες, χωρίς να παρέχεται η ευχέρεια διαμόρφωσης και προσαρμογής τους στις παραδόσεις και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε χώρας.

Οι κυριότερες αδυναμίες του νέου νόμου 3424/2005 με βάση όλα τα παραπάνω γεγραμμένα καθώς και με βάση τα πορίσματα του 4^{ου} Συνεδρίου της Ένωσης Ελλήνων Ποινικολόγων με θέμα το Ξεπλύμα, που πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη 3-5 Νοεμβρίου 2006 είναι οι εξής :

- Χαώδης διεύρυνση της έννοιας της εγκληματικής δραστηριότητας με την αποσύνδεσή της από το οργανωμένο έγκλημα και την ένταξη του συνόλου σχεδόν των εγκλημάτων.
- Απουσία ποιοτικών χαρακτηριστικών των προβλεπομένων εγκλημάτων ξεπλύματος που να δικαιολογούν τις προβλεπόμενες κυρώσεις.
- Ασυμβατότητα με τις κλασσικές αρχές της ποινικής δογματικής (πχ. η υποδεέστερη απαξία των βοηθητικών πράξεων εν σχέσει προς την κύρια πράξη).
- Δρακόντειες κύριες και παρεπόμενες ποινές που παραβιάζουν την αρχή αναλογικότητας σε ορισμένες δε περιπτώσεις και την αρχή «ουδεμία ποινή άνευ ενοχής».
- Κάμψη προστασίας σφαιρών απορρήτου όταν καλείται λχ ο δικηγόρος να διαδραματίσει ρόλο αμίσθου πληροφοριοδότη και βοηθητικού διωκτικού οργάνου, απειλούμενος μάλιστα με ποινική τιμωρία αν δεν συμμορφωθεί.

Οι παραπάνω επισημάνσεις καθιστούν απαραίτητη την αναθεώρηση και εκλογίκευση της νομοθεσίας περί ξεπλύματος με σκοπό μεταξύ άλλων τον περιορισμό του πεδίου εφαρμογής της εν λόγω νομοθεσίας στις γνήσιες κι επικίνδυνες μορφές οργανωμένου ξεπλύματος που προέρχεται από τη δράση εγκληματικών οργανώσεων. Είναι ακόμη απαραίτητο να περιγράφονται σαφώς τα στοιχεία των οικείων εγκληματικών πράξεων και να εναρμονιστεί η νομοθεσία με τις

κλασσικές δογματικές αρχές του δικαιικού μας συστήματος. Οι ποινές που προβλέπονται πρέπει να καταστούν ανάλογες και να περιοριστούν τα μέτρα που θίγουν αμέτοχους τρίτους. Πρέπει ακόμη να γίνει περιορισμός των εξουσιών και ενίσχυση του δημοκρατικού ελέγχου των ειδικών αρχών για την καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος. Επιτακτική ανάγκη είναι ακόμη να προστατευτεί ο πυρήνας του δικηγορικού και επαγγελματικού εν γένει απορρήτου.

Απαίτηση του συνόλου του νομικού κόσμου είναι γίνουν οι απαραίτητες αλλαγές στο νόμο για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης παρανόμων εσόδων και να γίνουν μάλιστα γρήγορα και εν όψει της ενσωμάτωσης της τρίτης οδηγίας για το ξέπλυμα, με σκοπό την αποκατάσταση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης των πολιτών ως βασικού όρου της ομαλής κοινωνικής συμβίωσης σε μια κοινωνία ελεύθερων πολιτών. Διότι μια «καθαρή» κοινωνία από βρώμικο χρήμα η οποία όμως θα έχει παύσει να είναι ελεύθερη, δεν αποτελεί όραμα αλλά εφιάλτη του μέλλοντος .

Επιπλέον, αυτό στο οποίο θα ήθελα να επικεντρώσω, είναι η νέα φάση στην οποία ιστορικά έχει εισέλθει το Ποινικό Δίκαιο. Και αυτό το διαπιστώνει κανείς βλέποντας την επιρροή σειράς εξωγενών παραγόντων στην ποινική δογματική. Παρατηρούμε λοιπόν, με αφορμή τη νομοθεσία για την καταπολέμηση του ξεπλύματος, πληθώρα διεθνών κι ευρωπαϊκών νομοθετημάτων και κυρίως οδηγίες και Αποφάσεις-Πλαίσιο οι οποίες ενσωματώνονται στην εθνική έννομη τάξη, προστατεύοντας νέα έννομα αγαθά και μάλιστα με τρόπο ιδιαίτερα αυστηρό. Προστατεύονται πλέον έννομα αγαθά τα οποία, κανείς δεν ξέρει αν ο εθνικός νομοθέτης, θα επέλεγε να προστατεύσει αλλά κι αν επέλεγε να τα προστατεύσει, είναι σχεδόν σίγουρο ότι δεν θα επέλεγε τέτοιο τρόπο αντιμετώπισης, με τέτοια αυστηρότητα. Και μην ξεχνάμε, ότι παρόμοια νομοθετήματα έχουν ψηφιστεί με τον ίδιο τρόπο για την αντιμετώπιση του οργανωμένου

εγκλήματος και της τρομοκρατίας¹⁸⁷. Συμπεραίνουμε έτσι, ότι αργά αλλά σταθερά η εθνική κρατική εξουσία αντικαθίσταται από υπερεθνική εξουσία¹⁸⁸.

Έτσι η διπλής φύσεως παραδοσιακή λειτουργία του ποινικού δικαίου¹⁸⁹, προστατευτική των εννόμων αγαθών και εγγυητική των ατομικών ελευθεριών, μπορεί κάποιος να πεί, ότι μεταλλάσσεται και ευρισκόμαστε, ούτως, σε ένα μεταβατικό ακόμη στάδιο. Και το σίγουρο είναι ότι το επερχόμενο ποινικό δίκαιο θα αναζητήσει αναγκαστικώς κάποιο είδος νέας νομιμοποίησης¹⁹⁰. Διαχρονικά πάντως η νομιμοποίηση έπαιξε πάντα σημαντικό ρόλο στο Ποινικό Δίκαιο καθώς και στον καθορισμό των πρακτικών του. Έτσι θέτονταν πάντα τα όρια του κρατικού ελέγχου και τιμωρείν. Σήμερα όμως, στα πλαίσια του Ποινικού Δικαίου, η ισορροπία μεταξύ περιορισμών κι εγγυήσεων εκ της νομιμοποιητικής του βάσης και των αρχών που το διέπουν από τη μία και των αναγκών νομοθετικής στοχοθεσίας, έχει καθοριστικώς διαταραχθεί¹⁹¹. Αναρωτιόμαστε έτσι αν η νομοθεσία χρήζει βελτίωσης ή αν η θεωρία είναι πλέον ανεπαρκής, κι έτσι ακριβώς προκύπτει η ανάγκη νέας νομιμοποίησης. Πρόκειται λοιπόν για την έξωθεν προερχόμενη έννοια της «ασφάλειας», η οποία αποτελεί τον πυρήνα της νέας νομιμοποίησης του ποινικού δικαίου. Είναι αυτή η ασφάλεια που προστατεύεται από τα νομοθετήματα που ανέφερα παραπάνω για την καταπολέμηση οργανωμένου εγκλήματος, τρομοκρατίας και, εν προκειμένω, ξεπλύματος.

¹⁸⁷ Βλέπε ν. 2928/2001 και 3251/2004.

¹⁸⁸ Επ'αυτών βλ. Μ. Καϊάφα-Γκμπάντι. Νεότερες εξελίξεις του ποινικού δικαίου στην Ε.Ε. και δικαιοκρατικά ελλείμματα, ΠοινΧρ2006, σελ. 577επ και Στ. Παύλου. Το Ποινικό Δίκαιο και οι Αποφάσεις- Πλαίσιο της Ε.Ε. Μια ακόμη (επικίνδυνη) πύλη εισόδου του Ευρωπαϊκού ποινικού δικαίου στο Ελληνικό, ΠοινΧρ2004, σελ. 961επ.

¹⁸⁹ Βλ. Χρ. Μυλωνόπουλο, Ποινικό Δίκαιο, Γενικό Μέρος Ι, Εκδόσεις Π.Ν.Σάκκουλα Δίκαιο και Οικονομία 2007, σελ. 5 επ και Λ. Κοτσαλή. Ποινικό Δίκαιο, Γενικό Μέρος, Εκδ. Αντ.Ν.Σάκκουλας Αθήνα Κομοτηνή 2005 σελ 9 επ.

¹⁹⁰ Ι. Γιαννίδης. Η νέα νομιμοποίηση του ποινικού δικαίου και το τέλος της κλασσικής δογματικής. ΠοινΧρ 2007, σελ 769επ.

¹⁹¹ βλ. Ι. Γιαννίδη. Όπ.π. σελ 770.

Βασικό χαρακτηριστικό της νέας αυτής νομιμοποίησης είναι ο υπερεθνικός χαρακτήρας. Εισάγονται έτσι στην εθνική έννομη τάξη διατάξεις που προβλέφθηκαν σε διεθνή και κυρίως ευρωπαϊκά νομοθετήματα τα οποία προστατεύουν αγαθά εξαιρετικής αβεβαιότητας και αοριστίας. Πιο συγκεκριμένα οι θεωρητικοί ακόμη αναζητούν ακριβώς ποιο είναι το έννομο αγαθό που προστατεύεται από τη νομοθεσία για την καταπολέμηση του ξεπλύματος¹⁹². Για την προστασία αυτών των αορίστων ή εν πάσει περιπτώσει δυσχερώς διαγνώσιμων εννόμων αγαθών προβλέπονται διατάξεις που θίγουν άμεσα βασικές αξίες του διαφωτισμένου δυτικού κόσμου, όπως η ζωή, η ελευθερία και η περιουσία. Ερχόμαστε όμως έτσι αντιμέτωποι με μια τεράστια αντίφαση. Η κοινωνία του δυτικού κόσμου διατυμπανίζει την ανωτερότητά της και επιθυμεί διακαώς να διατηρήσει την «ασφάλειά» της με τρόπο όμως που θίγει βασικές ανθρώπινες αξίες και δικαιώματα. Με τον τρόπο αυτό η μόνη ασφάλεια που προασπίζεται είναι η κρατικίστικη ασφάλεια διότι η πραγματική και ουσιαστική ασφάλεια έχει προ πολλού διαταραχθεί. Και μάλιστα κρατικίστικη ασφάλεια όχι με την έννοια της εσωτερικής ασφάλειας, διότι μην ξεχνάμε ότι η ασφάλεια αυτή είναι εισαγόμενη. Έχει διεθνή χαρακτήρα και αποκλείει την εσωτερική τάξη ως σημείο αναφοράς. Πρόκειται έτσι για μια αυτόνομη έννοια διεθνούς ασφάλειας η οποία έχει άξονα κάποια κοινά έννομα αγαθά, των οποίων την αναβάθμιση σε ποινικά προστατευόμενες αξίες ενδιαφέρονται να προωθήσουν κάποια ή κάποιες υπερεθνικές εξουσίες¹⁹³.

Έτσι στο κλασσικό νομιμοποιητικό δίδυμο προστασία εννόμων αγαθών κι εγγυητική λειτουργία, προστίθεται και η εξασφαλιστική της διεθνούς τάξης πραγμάτων λειτουργία του ποινικού δικαίου, η διεθνής

¹⁹² Βλ. ανωτέρω κεφ. VI, Β.

¹⁹³ . Ι. Γιαννίδη. Όπ.π. σελ 774.

ασφάλεια. Και δεν θα μπορούσε παρά να παρατηρηθεί αλληλεπίδραση μεταξύ αυτών των στοιχείων. Και η μεγαλύτερη αλληλεπίδραση υφίσταται μεταξύ της διεθνούς ασφάλειας και της εγγυητικής λειτουργίας. Διότι η διεθνής ασφάλεια φαίνεται να υπονομεύει την εγγυητική λειτουργία με το να εισάγονται διατάξεις οι οποίες δεν δικαιολογείται να παραβιάζουν σε τέτοιο βαθμό παραδεδεγμένες αξίες και θεμελιώδη δικαίωματα.

Με τα παραπάνω περιγράφεται το πώς έχει σήμερα δοθεί έμφαση στην επίτευξη μεγαλύτερης ασφάλειας, εις βάρος της ελευθερίας. Δεν μπορεί στο βωμό της ασφάλειας να θυσιάζεται η ελευθερία, διότι τότε ακριβώς υπάρχει η ασφάλεια με την κρατικίστικη έννοια και όχι η πραγματική και ουσιαστική ασφάλεια την οποία όλοι μας επιδιώκουμε. Διότι δεν μπορεί να γίνει αποδεκτό να διαπράττονται από το ίδιο το κράτος «εγλήματα» υπό το μανδύα των αναγκαίων μέτρων για την αντιμετώπιση της εγκληματικότητας και στο όνομα της διατήρησης (δήθεν) της διεθνούς ασφάλειας. Τότε υπάρχει ο κίνδυνος να μετατραπεί το ποινικό δίκαιο από μέσον διατήρησης των βασικών στοιχείων της κοινωνικής ζωής σε μέσον ιδεολογικής χειραγώγησης και κατ'επέκταση ιδεολογικής καταπίεσης, για όσους δεν συμμερίζονται το κυρίαρχο ιδεολογικό πρότυπο.-

X. Βιβλιογραφία.

A. Ελληνική.

- **N. Ανδρουλάκη.** Ποινικό Δίκαιο. Γενικό Μέρος. *Εκδόσεις Π.Ν.Σάκκουλα Δίκαιο και Οικονομία. 2000.*
- Του Ιδίου . Η ποινική δογματική και η απήχυσή της στην πράξη 50 χρόνια μετά. *ΠοινΧρ 2002, σελ 289 επ.*
- **Ε. Βασιλακάκη.** Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομη δραστηριότητα στην αλλοδαπή: πρόσφατες νομοθετικές εξελίξεις στην Ελλάδα. *ΕΕΕΔ 1997, σελ 111 επ.*
- **Π. Βασιλακόπουλου.** Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος. *ΠοινΧρ 1996 σελ.1362 επ.*
- Του Ιδίου. «Τινά περί ξεπλύματος», εισήγηση σε : *Σε Πρακτικά 4^{ου} Συνεδρίου ΕΕΠ «Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος- Καθαρή ή ελεύθερη κοινωνία» (υπο δημοσίευση).*
- **Ι. Γιαννίδη.** Η νέα νομιμοποίηση του ποινικού δικαίου και το τέλος της κλασσικής δογματικής. *ΠοινΧρ 2007, σελ 769 επ.*
- **Θ. Γιαννόπουλου.** Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα. *ΠοινΧρ 1993, σελ 1238 επ.*
- **Γ. Δημήτρηνα.** Νομιμοποίηση εσόδων : Θέσεις τις νομολογίας σε ειδικότερα ζητήματα εφαρμογής του ν. 2331/95. σε *ΠοινΔικ 2004, σελ 588 επ.*
- Του Ιδίου. Ο δράστης του εγκλήματος της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Εισήγηση σε : *Πρακτικά 4^{ου} Συνεδρίου ΕΕΠ «Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος- Καθαρή ή ελεύθερη κοινωνία» (υπο δημοσίευση).*
- Του Ιδίου. Αποδοχή και διάθεση προϊόντων εγκλήματος(394 ΠΚ). *Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 1998.*

- Του Ιδίου. Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος, ζητήματα εφαρμογής του ν. 2331/1995. *Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 2002*.
- Του Ιδίου. Η διεύρυνση της έννοιας της βασικής εγκληματικής πράξης στο έγκλημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. *ΠοινΧρ 2006 σελ 351 επ.*
- **Αθ. Διονυσοπούλου.** Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα και αποδοχή προϊόντων εγκλήματος. *Ποιν Χρ 1999 σελ 988 επ.*
- Της Ιδίας. Κακουργήματα στο Ν. 2331/1995: Μοναδική επιλογή για το νομοθέτη; Εισήγηση σε : *Πρακτικά 4^ο Συνεδρίου ΕΕΠ «Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος- Καθαρή ή ελεύθερη κοινωνία» (υπο δημοσίευση).*
- Της Ιδίας. Η δήμευση των προϊόντων της εγκληματικής δραστηριότητας. Παρατηρήσεις και de lege ferenda προτάσεις στις διατάξεις του ν. 2331/1995. *Υπερ.2000 σελ 796 επ.*
- **Β. Δούβλη.** Η αντιμετώπιση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος από την ελληνική τραπεζική νομοθεσία. *ΕλλΔνη1995, σελ.27 επ.*
- **Δ. Ζημιανίτη.** Η Τρίτη κοινοτική οδηγία για το ξέπλυμα χρήματος: μια προκαταρκτική θεώρηση. Εισήγηση σε : *Πρακτικά 4^ο Συνεδρίου ΕΕΠ «Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος- Καθαρή ή ελεύθερη κοινωνία» (υπο δημοσίευση).*
- **Μ. Καϊάφα-Γκμπάντι.** Η ποινική αντιμετώπιση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος : μεταξύ διεθνούς, ευρωπαϊκής κι εθνικής νομοθεσίας. Σε *Πρακτικά 4^ο Συνεδρίου ΕΕΠ «Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος- Καθαρή ή ελεύθερη κοινωνία» (υπο δημοσίευση).*
- Της Ιδίας. Νεότερες εξελίξεις του ποινικού δικαίου στην Ε.Ε. και δικαιοκρατικά ελλείμματα. *ΠοινΧρ 2006 σελ 577 επ.*
- Της Ιδίας. Το ποινικό δίκαιο στην Ευρωπαϊκή Ένωση. *Εκδόσεις Σάκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2003.*

- **Στ. Κάτσιου.** Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Η γεωπολιτική του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος: το φαινόμενο της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. *Εκδόσεις Σάκκουλα Θεσσαλονίκη 1998.*
- Του Ιδίου. «Manus manum lavat» ή η ευθύνη των τραπεζών απέναντι στην κοινωνία. *Δελτίο EET 1995.*
- **Λ. Κοτσαλή.** Ποινικό Δίκαιο, Γενικό Μέρος, *Εκδόσεις Αντ.Ν.Σάκκουλας Αθήνα Κομοτηνή 2005.*
- **Γ. Κουβέλη.** Προβλήματα από την εφαρμογή του άρθρου 35 ΚΠΔ. *ΠοινΧρ Μ', σελ. 235 επ.*
- **Ν. Λίβου.** «Πολύ κακό για το τίποτα;» Οι ανακριτικές αρμοδιότητες της Εθνικής Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. *ΠοινΧρ 2006, σελ. 380 επ.*
- Του Ιδίου. Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και η εξιχνίασή του. Εισήγηση σε : *Πρακτικά 4^ο Συνεδρίου ΕΕΠ «Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος- Καθαρή ή ελεύθερη κοινωνία» (υπο δημοσίευση).*
- Του Ιδίου. Οργανωμένο Έγκλημα : έννοια και δικονομικοί τρόποι αντιμετώπισής του, σε : « Το οργανωμένο έγκλημα από τη σκοπιά του ποινικού δικαίου» *Πρακτικά Ζ' Πανελληνίου Συνεδρίου ΕΕΠΔ . Εκδόσεις Π. Ν. Σάκκουλα, Δίκαιο και Οικονομία. 2000.*
- Του Ιδίου. Οι πνευματικές βάσεις της Ελληνικής ποινικής δίκης. *ΠοινΧρ ΝΕ', σελ 303.*
- **Γ.-Α. Μαγκάκη.** Ο συνήγορος : Μια παράδοξη κατάκτηση του πολιτισμού. *Εκδόσεις Αντ.Ν.Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 1988.*

- **Ι. Μανωλεδάκη.** Το έννομο αγαθό ως βασική έννοια του ποινικού δικαίου. *Εκδόσεις Σάκκουλα Θεσσαλονίκη. 1998.*
- Του Ιδίου. Ποινικό Δίκαιο, Επιτομή Γενικού Μέρους. *Εκδόσεις Σάκκουλα Θεσσαλονίκη 2001.*
- Του Ιδίου. Ερμηνεία κατ'άρθρο των όρων του Ειδικού Μέρους του Ποινικού Κώδικα. *Εκδόσεις Σάκκουλα Θεσσαλονίκη 1996.*
- **Λ. Μαργαρίτη.** Εγκλήματα περί την απονομή της δικαιοσύνης. *Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα 1986.*
- **Λ.Μαργαρίτη-Ν.Παρασκευόπουλου.** Ποινολογία, στή έκδοση. *Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2000.*
- **Χρ. Μυλωνόπουλου.** Ποινικό Δίκαιο, Γενικό Μέρος Ι. *Εκδόσεις Π.Ν.Σάκκουλα Δίκαιο και Οικονομία 2007.*
- **Π. Νικολούδη.** Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. *ΠοινΧρ 2000, σελ. 769επ.*
- **Λ. Πατσαβέλλα.** Οι νομοθετικές και επιχειρησιακές πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες- οι νεότερες εξελίξεις. *ΠοινΧρ 2006, σελ. 367 επ.*
- **Στ. Παύλου.** Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές ενέργειες και ιδίως η οριοθέτησή της από την αποδοχή και διάθεση προϊόντων εγκλήματος(394 ΠΚ). *Υπερ 2000, σελ.633 επ.*
- Του Ιδίου. (προηγούμενη) «εγκληματική δραστηριότητα» : ταυτολογία ή μετεξέλιξη; Εισήγηση σε : *Πρακτικά 4^{ov} Συνεδρίου ΕΕΠ «Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος- Καθαρή ή ελεύθερη κοινωνία» (υπο δημοσίευση).*
- Του Ιδίου. Η δήμευση στον ποινικό κώδικα και στους ειδικούς ποινικούς νόμους, σειρά : *Μελέτες 1, Εκδόσεις Αντ.Ν.Σάκκουλα Αθήνα- Κομοτηνή 1994.*

- Του Ιδίου. Διωκτικές εκτροπές στην εφαρμογή του Ν. 2331/95, για το ξέπλυμα του βρώμικου χρήματος, και ο απαιτούμενος εξορθολογισμός της εφαρμογής του. *ΠοινΧρ* 2003, σελ. 193 επ.
- Του Ιδίου. Ο δράστης της νομιμοποίησης εσόδων δεν μπορεί να είναι και δράστης της παραγωγικής του βρώμικου χρήματος προγενέστερης εγκληματικής δραστηριότητας . *ΠοινΛογ.* 2004, σελ. 519 επ.
- Του Ιδίου. Η Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Από τον ν. 2331/1995 στον 3424/2005 : η εξέλιξη και γιγάντωση μιας δογματικής και κυρωτικής εκτροπής. *ΠοινΧρ* . 2006, σελ. 342 επ.
- Του Ιδίου. Ναρκωτικά : Δογματικά κι ερμηνευτικά προβλήματα του νόμου 1729/1987. *Εκδόσεις Π.Ν.Σάκκουλας Δίκαιο και Οικονομία* 1997.
- Του Ιδίου. Το Ποινικό Δίκαιο και οι Αποφάσεις- Πλαίσιο της Ε.Ε. Μια ακόμη (επικίνδυνη) πύλη εισόδου του Ευρωπαϊκού ποινικού δικαίου στο Ελληνικό. *ΠοινΧρ* 2004, σελ. 961 επ.
- **Γ. Ρήγου.** Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Μια πρώτη προσέγγιση των αρ. 1-9 ν. 2331/1995. *ΕλλΔνη* 1996, σελ. 261 επ.
- **Θ. Σάμιου.** Ενημερωτικό Σημείωμα στο ν.2655/1998. *ΠοινΧρ.* 1998, σελ. 1034 επ.
- **Ε. Συμεωνίδου- Καστανίδου.** Η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές πράξεις. Σε «*Ποινικό Δίκαιο- Ελευθερία- Κράτος Δικαίου*», Τιμ.Τομ. Γ.Α. Μαγκάκη Εκδόσεις Αντ.Ν.Σάκκουλα Αθήνα- Κομοτηνή 1999, σελ. 381 επ.
- Της Ιδίας. Δικηγορικό απόρρητο και νομιμοποίηση παρανόμων εσόδων. *ΠοινΧρ.* 2006, σελ. 289 επ.
- Της Ιδίας. Το έγκλημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες πράξεις. *ΠοινΔικ.* 2002, σελ. 288 επ.

- Της Ιδίας. Το έγκλημα της νομιμοποίησης παρανόμων εσόδων μετά το ν. 3424/2005. Ερμηνευτικές προτάσεις. Εισήγηση σε *Πρακτικά 4^{ου} Συνεδρίου ΕΕΠ «Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος- Καθαρή ή ελεύθερη κοινωνία»* (υπο δημοσίευση).
- **Α. Τζαννετή.** Η δήμευση των νομιμοποιούμενων προϊόντων της εγκληματικής δραστηριότητας. Εισήγηση σε : *Πρακτικά 4^{ου} Συνεδρίου ΕΕΠ «Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος- Καθαρή ή ελεύθερη κοινωνία»* (υπο δημοσίευση).
- **Γ. Τραγάκη.** Οργανωμένο έγκλημα και ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. *Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη 1998.*
- **Γ. Τριανταφύλλου.** . Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες. Σε *Τιμ. Τομ Νικ.Ανδρουλάκη.Εκδόσεις Αντ.Ν.Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 2003, σελ. 739επ.*
- Του Ιδίου. Διεθνής Δικαστική Συνδρομή για την καταπολέμηση του ξεπλύματος : ο διεθνής καταμερισμός των ενεργειών για την αφαίρεση των εγκληματικών προσόδων. Εισήγηση σε : *Πρακτικά 4^{ου} Συνεδρίου ΕΕΠ «Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος- Καθαρή ή ελεύθερη κοινωνία»* (υπο δημοσίευση).
- **Π. Τσιρίδη.** Το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και το λειτούργημα του συνηγόρου. Εισήγηση σε : *Πρακτικά 4^{ου} Συνεδρίου ΕΕΠ «Ξέπλυμα βρώμικου χρήματος- Καθαρή ή ελεύθερη κοινωνία»* (υπο δημοσίευση).
- **Α.Χαραλαμπάκη.** Διάγραμμα Ποινικού Δικαίου, Γενικό μέρος. *Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα-Κομοτηνή 1999.*
- **Κ. Χρυσικόπουλου- Β. Ρουπακιώτη.** Η ποινικοποίηση της άσκησης της δικηγορίας ως εργαλείο αντεγκληματικής πολιτικής. *Δικαιόραμα τεύχος 4^ο, 2005, σελ. 10επ.*

B. Αλλοδαπή.

- **K. Ambos.** Internationalisierung des Strafrechts : das Beispiel “Geldwäsche”. *ZStW 2002*, σελ. 24επ.
- **K. Ambos.** Annahme “bemakelten” Verteidigerhonorars als Geldwäsche ? Einschränkungsversuche im Lichte des Völker- und ausländischen Rechts. *JZ 2002*, σελ.70 επ.
- **S. Barton.** Das Tatobjekt der Geldwäsche : Wann rührt ein Gegenstand aus einer der im Katalog des § 261 I Nr. 1-3 StGB bezeichneten Straftaten her? *NStZ 1993*.
- **Burr.** Die Strafbarkeit wegen Geldwäsche bei Auslandstaten. *wistra 1995*.
- **W. Filipkowski.** Νέες τάσεις στο ξέπλυμα βρώμικου χρήματος. Μετάφραση υπό Π. Τοπαλνάκο. *ΠοινΔικ 2005*, σελ.833επ.
- **W. Hetzer.** Der Geruch des Geldes- Ziel, Inhalt und Wirkung der Gesetze zur Verfolgung der Geldwäsche. *NJW 1993*, σελ.3298 επ.
- **H. Körner/ E. Dach.** Geldwäsche, ein Leitfadens zum geltendem Recht. *Beck, München 1994*.
- **Kreß.** Das Neue Recht der Geldwäschebekämpfung. *wistra 1998*, σελ.125 επ.
- **E-J. Lampe.** Der neue Tatbestand der Geldwäsche. *JZ 1994*, 125 επ.
- **H. Matt.** Geldwäsche durch Honorarannahme eines Strafverteidigers. *GA 2002*, 137 επ.

- **Roger/Molander/Wilson** . Cyberpayments and money laundering : problems and promise. 1998.
- **G. Stratenwerth**. Geldwäscherei- ein Lehrstück der Gesetzgebung, in : *Mark Pieth (Hrsg) , Bekämpfung der Geldwäscherei.1992, 102 επ.*
- **Wegner**. Die Reform der Geldwäsche – Richtlinie und die Auswirkungen auf rechtsberatende Berufe. *NJW 2002, 794 επ.*
- **T.Weigend**. Το οργανωμένο έγκλημα από τη σκοπιά του ποινικού δικαίου. *Πρακτικά Ζ΄Πανελληνίου Συνεδρίου ΕΕΠΔ . Εκδόσεις Π. Ν. Σάκκουλα, Δίκαιο και Οικονομία.2000.*

XI. Παράρτημα Νομοθετημάτων

A. ΝΟΜΟΣ 2331/1995. Προγενεστερο καθεστώς μέχρι και τον ν. 3148/2003

Άρθρο 1.

Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων.

Για την εφαρμογή των διατάξεων του πρώτου κεφαλαίου αυτού του νόμου οιακόλουθοι όροι έχουν την εξής έννοια:

α. Εγκληματική δραστηριότητα, τα εγκλήματα που προβλέπονται από τις εξής διατάξεις, όπως ισχύουν:
αα) Τα εγκλήματα που προβλέπονται από το νόμο για την καταπολέμηση της διάδοσης των ναρκωτικών.

αβ) Τα εγκλήματα της παραγράφου 1 του άρθρου 15 του ν. 2168/1993 όπλα, πυρομαχικά κλπ.

αγ) Της ληστείας (άρθρο 380 Ποινικού Κώδικα).

αδ) Της εκβίασης (άρθρο 385 παρ. 1, περίπτ. α'-β' Ποινικού Κώδικα).

αε) Της αρπαγής (άρθρο 322 Ποινικού Κώδικα).

αστ) Της κλοπής ιδιαίτερα μεγάλης αξίας (άρθρο 372 παράγραφος 1 εδάφιο β' Ποινικού Κώδικα) και των διακεκριμένων περιπτώσεων κλοπής του άρθρου 374 περίπτωσης α'-στ' του Ποινικού Κώδικα.

αζ) Της υπεξαίρεσης, αν το αντικείμενό της είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας (άρθρο 375 παράγραφος 1 β' του Ποινικού Κώδικα) ή αν η πράξη ενέχει κατάχρηση ιδιαίτερης εμπιστοσύνης ή συντρέχουν οι λοιπές περιστάσεις του άρθρου 375 παράγραφος 2 του Ποινικού Κώδικα.

αη) Της απάτης, αν η ζημία, που προξενήθηκε είναι ιδιαίτερα μεγάλη (άρθρο 386 παράγραφος 1 εδάφιο β' του Ποινικού Κώδικα) ή αν ο υπαίτιος διαπράττει απάτες κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια ή αν οι περιστάσεις υπό τις οποίες έγινε η πράξη μαρτυρούν ότι είναι ιδιαίτερα επικίνδυνος (άρθρο 386 παράγραφος 3 του Ποινικού Κώδικα).

"αθ) Των αξιόποινων πράξεων που έχουν ως αντικείμενο μνημείο".

αι) Της κλοπής φορτίου πλοίου, αν το αντικείμενό της είναι ιδιαιτέρως μεγάλης αξίας (άρθρο 217 παράγραφος 1 εδάφιο β' Κώδικα Δημοσίου Ναυτικού Δικαίου).

αια) Τα προβλεπόμενα υπό τα στοιχεία γ' και δ' εδάφιο δεύτερο της παραγράφου 2 και από την παράγραφο 3 του άρθρου 10 του ν. 1383/1983 "αφαιρέσεις και μεταμοσχεύσεις ανθρωπίνων ιστών και οργάνων".

αιβ) Της παραγράφου 1 του άρθρου 1 του ν. 1608/1950 "περί αυξήσεων των ποινών των προβλεπόμενων δια τους καταχραστάς του δημοσίου", όπως ισχύει.

αιγ) Της λαθρεμπορίας, όταν εμπίπτουν στις περιπτώσεις του άρθρου 102 παράγραφος 1 Β του Τελωνειακού Κώδικα (ν. 1165/1918, όπως ισχύει).

αιδ) Τα προβλεπόμενα από το ν.δ. 181/1974 "περί προστασίας εξ ιοντιζουσών ακτινοβολιών".

αιε) Τα προβλεπόμενα και τιμωρούμενα από τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 349 του Ποινικού Κώδικα.

αιστ) Τα προβλεπόμενα και τιμωρούμενα από τις διατάξεις του β.δ/τος 29/1971 "περί κωδικοποίησης εις ενιαίον κείμενον των ισχυουσών διατάξεων περί τυχηρών και μη παιγνίων".

"αιζ. Τα προβλεπόμενα και τιμωρούμενα από τις διατάξεις των άρθρων 235, 236 και 237 του Ποινικού Κώδικα".

"αιη") "της τοκογλυφίας αν αυτή ασκείται κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια (άρθρο 404, παρ. 3, Ποινικού Κώδικα),

"αιθ") της λαθρομεταναστεύσεως (άρθρο 19 του ν. 1941/1991),

"αικ") της λαθρεμπορίας πυρηνικών υλικών κ.λπ. ραδιενεργών ουσιών, πέραν της περιπτώσεως του ανωτέρω εδαφίου αιγ'".

"ακα) Το προβλεπόμενο και τιμωρούμενο από τη διάταξη του άρθρου 3 του παρόντος "για την καταπολέμηση της δωροδοκίας των αλλοδαπών δημόσιων λειτουργών σε διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές".

"ακβ) Τα προβλεπόμενα και τιμωρούμενα από τις διατάξεις των άρθρων τρίτο, τέταρτο και έκτο του

νόμου, με τον οποίο κυρώνεται η Σύμβαση σχετικά με την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των συναφών με αυτή Πρωτοκόλλων."

"ακγ') Τα προβλεπόμενα στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 187 του Ποινικού Κώδικα".

"ακδ) Τα κακούργηματα που προβλέπονται στα άρθρα 323Α και 351 του Ποινικού Κώδικα".

β. "Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα". Τα εγκλήματα τα προβλεπόμενα στο επόμενο άρθρο.

γ. "Περιουσία": Περιουσιακά στοιχεία κάθε είδους, ενσώματα ή ασώματα, κινητά ή ακίνητα, υλικά ή άυλα, καθώς και τα νομικά έγγραφα ή στοιχεία που αποδεικνύουν τίτλο ιδιοκτησίας ή δικαιώματα προς απόκτηση τέτοιων περιουσιακών στοιχείων.

δ. "Πιστωτικό ίδρυμα". Επιχείρηση, η δραστηριότητα της οποίας συνίσταται στην αποδοχή καταθέσεων από το κοινό ή άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων και στη χορήγηση πιστώσεων για λογαριασμό της, καθώς και το στερούμενο ιδίας νομικής προσωπικότητας υποκατάστημα ή γραφείο αντιπροσωπείας στην Ελλάδα πιστωτικού ιδρύματος που έχει την έδρα του στην αλλοδαπή. Περισσότερα υποκαταστήματα στην ημεδαπή του ίδιου αλλοδαπού πιστωτικού ιδρύματος θεωρούνται ως ενιαίο πιστωτικό ίδρυμα. Στον ορισμό αυτόν περιλαμβάνεται επίσης το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων (Τ.Π.Δ.), η Ελληνική Τράπεζα Βιομηχανικής Αναπτύξεως (Ε.Τ.Β.Α.) και η Τράπεζα της Ελλάδος (Τ.Ε.).

ε. "Χρηματοπιστωτικός οργανισμός". Επιχείρηση, η οποία δεν είναι πιστωτικό ίδρυμα και της οποίας η κύρια δραστηριότητα συνίσταται σε τοποθετήσεις σε τίτλους ή στην άσκηση μιας ή περισσότερων από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στα σημεία β'-ιβ' του άρθρου 24 του ν. 2076/1992. "Ανάληψη και άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων και άλλες συναφείς διατάξεις". Στην έννοια του χρηματοπιστωτικού οργανισμού, για τις ανάγκες των διατάξεων του πρώτου κεφαλαίου του νόμου αυτού, περιλαμβάνονται ιδίως οι εταιρείες επενδύσεων χαρτοφυλακίου, διαχείρισεως αμοιβαίων κεφαλαίων, τα μέλη του Χρηματιστηρίου και όσοι ενεργούν για λογαριασμό τους, κάθε δραστηριότητα ανταλλαγής συναλλάγματος, οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της καταναλωτικής πίστης, οι ασφαλιστικές εταιρείες, καθώς και τα υποκαταστήματα χρηματοπιστωτικών οργανισμών που έχουν την έδρα τους στην αλλοδαπή.

«στ. «Αρμόδια Αρχή»: Η Τράπεζα της Ελλάδος για τα πιστωτικά ιδρύματα, τις εταιρίες χρηματοδοτικής μίσθωσης, τις εταιρίες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων τρίτων, τις εταιρίες επιχειρηματικού κεφαλαίου, τα ανταλλακτήρια συναλλάγματος και τις επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών διαμεσολάβησης στη μεταφορά κεφαλαίων. Το Υπουργείο Ανάπτυξης για τις ασφαλιστικές εταιρείες και η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς για τους λοιπούς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς.»

ζ. "Αρμόδιος Φορέας". Η προβλεπόμενη από το άρθρο 7 Επιτροπή.

Άρθρο 2.

1. Με ποινή καθείρξεως μέχρι δέκα ετών τιμωρείται όποιος από κερδοσκοπία ή με σκοπό να συγκαλύψει την αληθή προέλευση ή να παράσχει συνδρομή σε πρόσωπο που ενέχεται σε εγκληματική δραστηριότητα, αγοράζει, αποκρύπτει, λαμβάνει ως εμπράγματη ασφάλεια, δέχεται στην κατοχή του, καθίσταται οπωσδήποτε δικαιούχος, μετατρέπει ή μεταβιβάζει οποιαδήποτε περιουσία που προέρχεται από την προαναφερόμενη δραστηριότητα. Αν ο δράστης ασκεί τέτοιου είδους δραστηριότητες κατ' επάγγελμα ή είναι ιδιαίτερα επικίνδυνος ή υπότροπος, τιμωρείται με ποινή καθείρξεως τουλάχιστον δέκα ετών, εφόσον δεν συντρέχει περίπτωση βαρύτερης ποινής.

2. Όποιος εξεταζόμενος από δικαστικές αρχές ως μάρτυς, ή από άλλες αρμόδιες αρχές ή αναφερόμενος σ' αυτές, υπό οιονδήποτε ιδιότητα με πρόθεση αποκρύπτει ή συγκαλύπτει την αλήθεια όσον αφορά τη φύση, προέλευση, διάθεση ή διακίνηση περιουσίας ή τον τόπο στον οποίο η περιουσία αυτή βρίσκεται, γνωρίζοντας ότι η περιουσία αυτή προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα, τιμωρείται με ποινή φυλακίσεως τουλάχιστον έξι μηνών, εφόσον δεν συντρέχει περίπτωση βαρύτερης τιμωρίας του. Το δικαστήριο δύναται να μην επιβάλει ποινή, αν ο εξεταζόμενος ή αναφερόμενος είναι σύζυγος ή συγγενής εξ αίματος μέχρι δευτέρου βαθμού με εκείνον ο οποίος ανέπτυξε εγκληματική δραστηριότητα.

3. Όποιος ιδρύει ή αποκτά επιχείρηση ή συνιστά οργάνωση με σκοπό τη διάπραξη εγκλήματος της πρώτης παραγράφου ή εν γνώσει συμμετέχει σε τέτοια επιχείρηση ή οργάνωση ή παρέχει σε άλλον συμβουλές για τη διάπραξη τέτοιου εγκλήματος, τιμωρείται με ποινή φυλακίσεως τουλάχιστον δύο ετών, εφόσον δεν συντρέχει περίπτωση βαρύτερης τιμωρίας του.

"4. Τα εγκλήματα του άρθρου αυτού τιμωρούνται ακόμη και στην περίπτωση που η εγκληματική δρα-

στηριότητα έλαβε χώρα στην αλλοδαπή και δεν υπόκειται στη δικαιοδοσία των ελληνικών ποινικών δικαστηρίων."

5. Τα κακουργήματα που προβλέπονται στο άρθρο αυτό δικάζονται από το Τριμελές Εφετείο Κακουργημάτων.

6. Περιουσία που αποτελεί προϊόν εγκληματικής δραστηριότητας ή που αποκτήθηκε με οποιονδήποτε τρόπο από προϊόν τέτοιας εγκληματικής δραστηριότητας ή περιουσία που χρησιμοποιήθηκε, εν όλω ή εν μέρει, για εγκληματική δραστηριότητα κατάσχεται και, εφόσον δεν συντρέχει περίπτωση αποδόσεως της στον ιδιοκτήτη κατά τα άρθρα 310 παράγραφος 2 και 373 Κ.Π.Δ., δημεύεται υποχρεωτικά με την καταδικαστική απόφαση. Η δήμευση επιβάλλεται ακόμη και αν η περιουσία ανήκει σε τρίτο, εφόσον αυτός τελούσε εν γνώσει της εγκληματικής δραστηριότητας κατά το χρόνο κτήσεως της περιουσίας.

7. Σε περίπτωση καταδίκης για απόπειρα τελέσεως εγκλήματος από τα αναφερόμενα στο άρθρο 1 στοιχείο α' κατάσχεται και δημεύεται, η περιουσία την οποία ο δράστης σκόπευε να χρησιμοποιήσει στο έγκλημα.

8. Δήμευση διατάσσεται και όταν δεν ασκήθηκε δίωξη λόγω θανάτου του υπαιτίου ή η δίωξη που ασκήθηκε έπαυσε ή κηρύχθηκε απαράδεκτη. Στις περιπτώσεις αυτές η δήμευση διατάσσεται με βούλευμα του δικαστικού συμβουλίου ή με απόφαση του δικαστηρίου που παύει ή κηρύσσει απαράδεκτη την ποινική δίωξη και αν δεν ασκήθηκε δίωξη, με βούλευμα του κατά τόπον αρμόδιου συμβουλίου πλημμελειοδικών. Οι διατάξεις του άρθρου 492 ΚΠΔ εφαρμόζονται αναλόγως και στην προκειμένη περίπτωση, εκτός αν η απόφαση ή το βούλευμα εκδόθηκε από τον 'Αρειο Πάγο ή δικαστήριο ή δικαστικό συμβούλιο που αποφαινεται τελεσιδικώς. Εφαρμόζονται επίσης αναλόγως και οι διατάξεις του άρθρου 504 παράγραφος 3 Κ.Π.Δ., εκτός αν η απόφαση εκδόθηκε από τον 'Αρειο Πάγο.

9. Τρίτος, κατά της περιουσίας του οποίου διατάχθηκε δήμευση, χωρίς αν συμμετάσχει στη δίκη, ούτε να κλητευθεί, δικαιούται να ασκήσει αίτηση ακυρώσεως της σχετικής διάταξης της απόφασης, μέσα σε τρεις μήνες από την επίδοσή της σ'αυτόν. Τα άρθρα 492 και 504 παράγραφος 3 Κ.Π.Δ. εφαρμόζονται αναλόγως και στην προκειμένη περίπτωση.

10. Αν η αναφερόμενη στην παράγραφο 6 του άρθρου αυτού περιουσία δεν υπάρχει πλέον ή δεν έχει βρεθεί, επιβάλλεται χρηματική ποινή ίση με την κατά το χρόνο της καταδικαστικής απόφασης αξία της περιουσίας αυτής, την οποία προσδιορίζει το δικαστήριο.

Άρθρο 3.

1. Το Δημόσιο μπορεί, ύστερα από γνωμάτευση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, να αξιώσει ενώπιον των αρμόδιων πολιτικών δικαστηρίων από τοναμετακλήτως καταδικασμένο σε ποινή καθείρξεως ή σε ποινή φυλακίσεωςτουλάχιστον τριών ετών, για έγκλημα από αναφερόμενα στο άρθρο 1στοιχείο α' του νόμου αυτού, κάθε περιουσία που αυτός έχει αποκτήσει από έγκλημα αναφερόμενο στην ίδια διάταξη, έστω και αν γ'αυτό δεν χώρησε καταδίκη. Με την ίδια διαδικασία δημεύεται και κάθε περιουσία που το πρόσωπο αυτό απέκτησε κατά τα τελευταία πέντε έτη πριν από το χρόνο τελέσεως εγκλήματος, που αναφέρεται στο άρθρο 1 στοιχ. α' του νόμου αυτού για το οποίο χώρησε καταδίκη και μέχρι το χρονικό σημείο που η καταδίκη αυτή έγινε αμετάκλητη. Η περιουσία αυτή τεκμαίρεται υπέρ του Δημοσίου ότι αποκτάται από έγκλημα που αναφέρεται στην ίδια διάταξη, επιτρέπεται όμως ανταπόδειξη.

2. Αν η περιουσία μεταβιβάσθηκε σε τρίτο, ο καταδικασμένος υποχρεούται σε αποζημίωση ίση με την αξία της, κατά το χρόνο συζητήσεως της αγωγής. Η παραπάνω αξίωση μπορεί να ασκηθεί και κατά τρίτου που απέκτησε από χαριστική αιτία, εφόσον κατά το χρόνο της κτήσης ήταν σύζυγος ή συγγενής εξ αίματος κατ' ευθεία γραμμή με τον καταδικασμένο ή αδελφός του ή θετό τέκνο του, και εναντίον κάθε τρίτου που απέκτησε μετά την άσκηση κατά του καταδικασμένου ποινικής δίωξης για τον πιο πάνω έγκλημα και τελούσε σε κακή πίστη, αν κατά το χρόνο που απέκτησε γνώριζε την άσκηση ποινικής δίωξης κατά του καταδικασμένου. Ο τρίτος και ο καταδικασμένος ευθύνονται εις ολόκληρον.

Άρθρο 4.

1. Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί οφείλουν κατά τη σύναψη συμβάσεων, στα πλαίσια οποιασδήποτε επιχειρηματικής σχέσης και ιδίως κατά το άνοιγμα λογαριασμού καταθέσεων οποιασδήποτε φύσεως, κατά τη σύναψη συμβάσεως παροχής υπηρεσιών φυλάξεως περιουσιών στοιχείων και κατά τη μίσθωση θυρίδας θησαυροφυλακείου, καθώς και κατά τη σύναψη συμβάσεως ενυπόθηκου δανείου, να απαιτούν την απόδειξη της ταυτότητας του συναλλασσόμενου. Η απόδειξη γίνεται με την επίδειξη του δελτίου αστυνομικής ταυτότητας ή του διαβατηρίου ή άλλου δημοσίου εγγράφου. Από τα στοιχεία πρέπει πάντως να προκύπτουν η παρούσα διεύθυνση κατοικίας, το ήδη ασκούμενο από το συμβαλλόμενο ή συναλλασσόμενο επάγγελμα και η επαγγελματική του διεύθυνση. Εκτός από τις αναφερόμενες στο πρώτο εδάφιο συναλλαγές, η υποχρέωση αυτή υπάρχει και για κάθε συναλλαγή, το ποσό της οποίας είναι ισότιμο σε δραχμές με δεκαπέντε χιλιάδες (15.000) ευρωπαϊκές νομισματικές μονάδες (ENM/ECU) τουλάχιστον, είτε γίνεται με μία πράξη είτε με περισσότερες που γίνονται την ίδια ημέρα ή ανάγονται στην ίδια έννομη σχέση. Αν το ποσό δεν είναι γνωστό κατά το χρόνο της συναλλαγής, το πιστωτικό ίδρυμα ή ο χρηματοπιστωτικός οργανισμός εξακριβώνει την ταυτότητα μόλις πληροφορηθεί το ποσό ή διαπιστώσει ότι αυτό ανέρχεται στο ισότιμο των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ENM/ECU τουλάχιστον.

2. Όταν ο συμβαλλόμενος ή συναλλασσόμενος ενεργεί για λογαριασμό άλλου, εκτός από την απόδειξη της δικής του ταυτότητας κατά την παράγραφο 1, οφείλει να αποδείξει και τα στοιχεία του τρίτου, φυσικού ή νομικού προσώπου, για λογαριασμό του οποίου ενεργεί. Το πιστωτικό ίδρυμα ή ο χρηματοπιστωτικός οργανισμός οφείλει να εξακριβώσει την αλήθεια και των στοιχείων αυτών και όταν ο συμβαλλόμενος ή συναλλασσόμενος δεν προβεί στην πιο πάνω δήλωση, αλλά υπάρχει βάσιμη αμφιβολία για το αν ενεργεί για δικό του λογαριασμό ή βεβαιότητα ότι ενεργεί για λογαριασμό άλλου.

3. Σε περίπτωση που υπάρχει αμφιβολία για το αν οι συμβαλλόμενοι ή συναλλασσόμενοι, που αναφέρουν οι προηγούμενες παράγραφοι, ενεργούν για ίδιο λογαριασμό ή σε περίπτωση βεβαιότητας για το ότι δεν ενεργούν για ίδιο λογαριασμό, τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί λαμβάνουν τα ευλόγως απαιτούμενα μέτρα προκειμένου να συλλέξουν πληροφορίες για την πραγματική ταυτότητα των προσώπων για λογαριασμό των οποίων αυτοί ενεργούν.

4. Κατά παρέκκλιση από τα αναφερόμενα στις προηγούμενες παραγράφους, δεν απαιτείται εξακρίβωση της ταυτότητας: α) Στις ασφαλιστικές συμβάσεις που συνάπτονται από ασφαλιστικές εταιρίες, οι οποίες υπάγονται κατά το άρθρο 1 στις διατάξεις του νόμου αυτού, αν το ποσό του ασφαλιστρού ή των περιοδικών ασφαλιστρών, που πρόκειται να καταβληθούν κατά τη διάρκεια ενός έτους, δεν υπερβαίνει το ισάξιο χιλίων (1.000) ENM/ECU ή στην περίπτωση εφάπαξ καταβολής το ισάξιο δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ENM/ECU. Αν το ασφαλιστρού ή τα περιοδικά ασφάλιστρα που πρόκειται να καταβληθούν κατά τη διάρκεια ενός έτους αυξηθούν έτσι ώστε να υπερβούν το κατώτατο όριο των χιλίων (1.000) ENM/ECU, απαιτείται η εξακρίβωση ταυτότητας. β) Στις συμβάσεις συνταξιοδοτικής ασφάλισης που συνάπτονται βάσει συμβάσεων εργασίας ή επαγγελματικής δραστηριότητας του ασφαλισμένου, υπό τον όρο ότι οι συμβάσεις αυτές δεν περιλαμβάνουν ρήτρα εξαγοράς ούτε μπορεί να χρησιμεύσουν ως εγγύηση δανείου.

5. Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί έχουν την ευχέρεια κατά την κρίση των, αλλά δεν υποχρεούνται να προβαίνουν στην κατά το άρθρο αυτό εξακρίβωση ταυτότητας, όταν ο συναλλασσόμενος είναι πιστωτικό ίδρυμα, χρηματοπιστωτικός οργανισμός, νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή οργανισμός που ανήκει κατά το 51% τουλάχιστον στο Δημόσιο.

6. Εξακρίβωση της ταυτότητας γίνεται και σε κάθε περίπτωση που υπάρχει σοβαρή υπόνοια ότι πρόκειται για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα.

7. Τα στοιχεία, τα σχετικά με τις παραπάνω συμβάσεις και συναλλαγές, και τα νομιμοποιητικά έγγραφα φυλάσσονται από το πιστωτικό ίδρυμα ή τον χρηματοπιστωτικό οργανισμό για χρονικό διάστημα τουλάχιστον πέντε ετών: α) όσον αφορά τις συμβάσεις, μετά τη λήξη των σχέσεων τους με τους πελάτες τους, β) όσον αφορά τις συναλλαγές, από τη διενέργεια της τελευταίας συναλλαγής, εκτός αν και στις δύο περιπτώσεις, επιβάλλεται από άλλη διάταξη νόμου η φύλαξή τους επί μακρότερο χρονικό διάστημα.

"8. Σε περίπτωση υπαίτιας παράβασης των κατά τις προηγούμενες παραγράφους υποχρεώσεών του, μπορεί να επιβληθεί σε βάρος του πιστωτικού ιδρύματος ή χρηματοπιστωτικού οργανισμού, με κοινή

απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Εμπορίου, που εκδίδεται ύστερα από πρόταση της αρμόδιας Αρχής ή της Επιτροπής του άρθρου 7 του παρόντος νόμου, πρόστιμο πεντακοσίων χιλιάδων (500.000) έως πενήντα εκατομμυρίων (50.000.000) δραχμών".

9. Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί οφείλουν: α) να εξετάζουν με ιδιαίτερη προσοχή κάθε συναλλαγή που από τη φύση της μπορεί να συνδεθεί με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, β) να θεσπίσουν διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου και επικοινωνίας, ώστε να προλαμβάνουν και να εμποδίζουν τη διενέργεια συναλλαγών που συνδέονται με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, γ) να μεριμνούν ώστε οι διαδικασίες της παραγράφου αυτής να εφαρμόζονται και στα υποκαταστήματά τους του εξωτερικού, εκτός αν αυτό απαγορεύεται από τη σχετική αλλοδαπή νομοθεσία, οπότε ενημερώνουν την αρμόδια εισαγγελική αρχή. Με απόφαση της Αρμόδιας Αρχής μπορεί να προσδιορίζονται ενδεικτικώς ειδικότερα κριτήρια ή στοιχεία των συναλλαγών αυτών, καθώς και ο τρόπος, τα όργανα και οι λεπτομέρειες ασκήσεως σχετικού ελέγχου.

10. Κάθε πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικός οργανισμός οφείλει να ορίσει ένα διευθυντικό στέλεχος, στο οποίο τα άλλα διευθυντικά στελέχη και οι υπάλληλοι θα αναφέρουν κάθε συναλλαγή που θεωρούν ύποπτη νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και κάθε γεγονός του οποίου λαμβάνουν γνώση λόγω της υπηρεσίας τους και το οποίο θα μπορούσε να αποτελέσει ένδειξη εγκληματικής δραστηριότητας. Στα υποκαταστήματα η αναφορά αυτή γίνεται κατευθείαν στο διευθυντή του υποκαταστήματος, ο οποίος αναφέρεται αμέσως στο αρμόδιο διευθυντικό στέλεχος αν συμμερίζεται τις υπόνοιες. Αν ο διευθυντής του υποκαταστήματος ή ο αναπληρωτής του κωλύεται ή αρνείται ή αμελεί ή δεν συμμερίζεται τις υπόνοιες του αναφέροντος υπαλλήλου, τότε ο υπάλληλος αναφέρεται στο αρμόδιο διευθυντικό στέλεχος. Ο τελευταίος ενημερώνει σχετικά, τηλεφωνικώς και με εμπιστευτικό έγγραφο, τον Αρμόδιο Φορέα παρέχοντάς του συγχρόνως κάθε χρήσιμη πληροφορία ή στοιχείο, αν μετά από την εξέταση που πραγματοποιεί κρίνει ότι οι πληροφορίες και τα υπάρχοντα στοιχεία αποτελούν ένδειξη εγκληματικής δραστηριότητας.

11. Την κατά την προηγούμενη παράγραφο υποχρέωση ενημερώσεως του Φορέα έχει και κάθε υπάλληλος της Αρμόδιας Αρχής, καθώς και κάθε άλλο πρόσωπο επιφορτισμένο με τη διενέργεια ελέγχου σε πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικό οργανισμό, αν κατά την άσκηση των καθηκόντων του υποπέσουν στην αντίληψή του γεγονότα τα οποία ενδέχεται να αποτελούν ένδειξη νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα.

12. Τα πιστωτικά ιδρύματα ή χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί οφείλουν να μην πραγματοποιούν συναλλαγές για τις οποίες γνωρίζουν ή βάσιμα υποπτεύονται ότι συνδέονται με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα, εκτός αν για την άμεση πραγματοποίηση της συναλλαγής συντρέχει επείγουσα περίπτωση ή αυτό επιβάλλεται από τη φύση της, καθώς και όταν η μη πραγματοποίηση της συναλλαγής ενδέχεται να δυσχεράνει την αποκάλυψη αποδεικτικών στοιχείων ή προσώπων που πιθανόν ενέχονται σε νομιμοποίηση εσόδων. Στην περίπτωση αυτή η αναφορά υποβάλλεται αμέσως μετά τη συναλλαγή.

13. Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί οφείλουν να παρέχουν στον Αρμόδιο Φορέα, στην εισαγγελική αρχή, στον ανακριτή και στο δικαστήριο, όταν τους ζητηθεί, τις απαιτούμενες πληροφορίες ή τα αποδεικτικά στοιχεία για όλες τις δραστηριότητες που αναφέρονται στις παραγράφους 108 του άρθρου αυτού ή τη διενέργεια άλλων συναλλαγών όταν, κατά την κρίση του Φορέα, της εισαγγελικής ή δικαστικής αρχής είναι πιθανόν να σχετίζονται με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα ή υπάρχει περίπτωση δημεύσεως, σύμφωνα με το άρθρο 2 του νόμου αυτού. Η σχετική αλληλογραφία είναι εμπιστευτική. Αν όμως ασκηθεί ποινική δίωξη για εγκληματική δραστηριότητα, η σχετική αλληλογραφία αποτελεί στοιχείο της δικογραφίας. Αλλιώς τίθεται στο αρχείο και παραμένει μυστική.

14. Οι κατά τις προηγούμενες παραγράφους πληροφορίες και τα στοιχεία χρησιμοποιούνται μόνο σε δίκες που αφορούν εγκληματική δραστηριότητα ή νομιμοποίηση εσόδων από τέτοια δραστηριότητα.

15. Η γνωστοποίηση πληροφοριών και στοιχείων, σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους, όταν γίνεται καλόπιστα, δεν αποτελεί άδικη ή αντισυμβατική πράξη και δεν μπορεί να θεμελιώσει οποιουδήποτε είδους ευθύνη.

16. Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, οι υπάλληλοι και τα διευθυντικά στελέχη της παραγράφου 10, καθώς και τα κατά την παράγραφο 11 πρόσωπα, απαγορεύεται να γνω-

στοποιούν το γεγονός ότι διαβιάστηκαν ή ζητήθηκαν πληροφορίες ή ότι διεξάγεται έρευνα για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα σε αυτόν τον οποίον αφορούν οι πληροφορίες ή σε τρίτους. Οποιος από πρόθεση παραβιάζει το κατά την παράγραφο αυτή καθήκον εχεμύθειας, τιμωρείται με ποινή φυλακίσεως μέχρι δύο ετών και με χρηματική ποινή.

17. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση των Υπουργών Δικαιοσύνης, Οικονομικών και Εμπορίου, αναπροσαρμόζονται τα προβλεπόμενα από το άρθρο αυτό ποσά.

Άρθρο 5.

1. Όταν διεξάγεται τακτική ανάκριση για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα, μπορεί ο ανακριτής, με σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα, να απαγορεύσει την κίνηση των λογαριασμών που τηρούνται σε πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικό οργανισμό, καθώς και το άνοιγμα των θυρίδων θησαυροφυλακείου του κατηγορουμένου, έστω και κοινών οποιουδήποτε είδους με άλλο πρόσωπο, εφόσον υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες ότι οι λογαριασμοί αυτοί ή οι θυρίδες περιέχουν χρήματα ή πράγματα που προέρχονται από νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα. Το ίδιο ισχύει και όταν διεξάγεται ανάκριση για εγκληματική δραστηριότητα και υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες ότι οι λογαριασμοί ή οι θυρίδες περιέχουν χρήματα ή πράγματα που υπόκεινται σε δήμευση, σύμφωνα με το άρθρο 2 αυτού του νόμου. Σε περίπτωση διεξαγωγής προκαταρκτικής εξέτασεως ή προανακρίσεως, η απαγόρευση της κινήσεως των λογαριασμών ή του ανοίγματος των θυρίδων μπορεί να διαταχθεί από το δικαστικό συμβούλιο. Η διάταξη του ανακριτή ή το βούλευμα του συμβουλίου επέχει θέση εκθέσεως κατασχέσεως, εκδίδεται χωρίς προηγούμενη κλήση του κατηγορουμένου ή του τρίτου, δεν είναι απαραίτητο να αναφέρει συγκεκριμένο λογαριασμό ή θυρίδα και επιδίδεται στον κατηγορούμενο και στο διευθυντή στέλεχος του πιστωτικού ιδρύματος ή του χρηματοπιστωτικού οργανισμού ή στο διευθυντή του υποκαταστήματος του τόπου όπου εδρεύει ο ανακριτής ή ο εισαγγελέας. Σε περίπτωση κοινού λογαριασμού ή κοινής θυρίδας επιδίδεται και στον τρίτο.

2. Η κατά την προηγούμενη παράγραφο απαγόρευση ισχύει από τη χρονική στιγμή της επίδοσης στο πιστωτικό ίδρυμα ή στο χρηματοπιστωτικό οργανισμό της διάταξης του ανακριτή ή του βουλεύματος. Από τότε απαγορεύεται το άνοιγμα της θυρίδας και είναι άκυρη έναντι του Δημοσίου τυχόν εκταμίευση χρημάτων από το λογαριασμό. Διευθυντικό στέλεχος ή υπάλληλος του πιστωτικού ιδρύματος ή του χρηματοπιστωτικού οργανισμού, που παραβαίνει με πρόθεση τις διατάξεις της παραγράφου αυτής, τιμωρείται με ποινή φυλακίσεως μέχρι δύο ετών και με χρηματική ποινή.

3. Αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού, μπορεί ο ανακριτής ή το δικαστικό συμβούλιο να διατάξει την απαγόρευση εκποιήσεως ορισμένου ακινήτου του κατηγορουμένου. Η διάταξη του ανακριτή ή το βούλευμα επέχει θέση εκθέσεως κατασχέσεως, εκδίδεται χωρίς προηγούμενη κλήση του κατηγορουμένου και επιδίδεται στον κατηγορούμενο και επιδίδεται στον κατηγορούμενο και στον αρμόδιο φύλακα μεταγραφών, ο οποίος υποχρεούται να προβεί την ίδια ημέρα σε σχετική σημείωση στα οικεία βιβλία και να αρχειοθετήσει το έγγραφο που του κοινοποιήθηκε. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής της διάταξης της παραγράφου αυτής. Κάθε δικαιοπραξία, υποθήκη, κατάσχεση ή άλλη πράξη που εγγράφεται στο βιβλίο του υποθηκοφυλακείου, μετά την πιο πάνω σημείωση, δεν λαμβάνεται υπόψη για την εφαρμογή των διατάξεων των παραγράφων 6 και επ. του άρθρου 2 του νόμου αυτού.

4. Ο κατηγορούμενος και ο τρίτος δικαιούνται να ζητήσουν την άρση της διάταξης του ανακριτή ή την ανάκληση του βουλεύματος, με αίτηση που απευθύνεται προς το δικαστικό συμβούλιο και κατατίθεται στον ανακριτή ή τον εισαγγελέα, μέσα σε δέκα ημέρες από την επίδοση σ' αυτόν της διάταξης, ή του βουλεύματος. Το συμβούλιο, στο οποίο δεν μετέχει ο ανακριτής, αποφαινεται μέσα σε πέντε ημέρες. Η υποβολή της αίτησης δεν αναστέλλει την εκτέλεση της διάταξης ή του βουλεύματος. Η διάταξη ή το βούλευμα ανακαλείται αν προκύψουν νέα στοιχεία.

Άρθρο 6.

1. Οι διατάξεις των παραγράφων 9 και επ. του άρθρου 4 του νόμου αυτού εφαρμόζονται αναλόγως και ως προς τα μέλη του Χρηματιστηρίου, καθώς και τις λοιπές επιχειρήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1 στοιχείο ε' εδάφιο β'.

2. Ο εισαγγελέας, ο ανακριτής και το δικαστήριο επιτρέπεται να λαμβάνουν γνώση των βιβλίων και των στοιχείων, τα οποία κατά τις κείμενες διατάξεις τηρούν τα μέλη του χρηματιστηρίου, καθώς και οι λοιπές επιχειρήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1 στοιχείο ε' εδάφιο β' του νόμου αυτού. Σε περίπτωση διεξαγωγής προκαταρκτικής εξέτασως, προανακρίσεως, ανακρίσεως ή δίκης επιτρέπεται να ζητηθεί και να επισυναφθεί στη δικογραφία μόνο απόσπασμα των βιβλίων ή των στοιχείων με τις σχετικές εγγραφές που αφορούν τον κατηγορούμενο. Την ακρίβεια του αποσπάσματος βεβαιώνει το μέλος του Χρηματιστηρίου ή ο εκπρόσωπος της επιχείρησης. Ο εισαγγελέας, ο ανακριτής και το δικαστήριο δικαιούνται να ελέγξουν τα βιβλία και τα στοιχεία αυτά για να διαπιστώσουν την ακρίβεια των περιεχομένων στο απόσπασμα εγγραφών ή την ύπαρξη άλλων εγγραφών που αφορούν τον κατηγορούμενο. Ο κατηγορούμενος μπορεί να ελέγξει μόνο την ύπαρξη των εγγραφών που φέρεται ή που ισχυρίζεται ότι τον αφορούν.

3. Κάθε μέλος του Χρηματιστηρίου και κάθε εκπρόσωπος των επιχειρήσεως που μνημονεύονται στην προηγούμενη παράγραφο οφείλει να αναφέρει, με εμπιστευτικό έγγραφο, στον Αρμόδιο Φορέα κάθε συναλλαγή που θεωρεί ότι είναι ύποπτη νομιμοποιήσεως εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα.

4. Ως ειδικοί προανακριτικοί υπάλληλοι, για τα εγκλήματα που προβλέπονται και τιμωρούνται από τις διατάξεις του πρώτου κεφαλαίου του νόμου αυτού, θεωρούνται και οι τελωνειακοί υπάλληλοι.

Άρθρο 7.

1. Συνιστάται Επιτροπή, έργο της οποίας είναι η συγκέντρωση, αξιολόγηση και διεύρυνση των πληροφοριών που διαβιβάζονται σ' αυτήν, ως ύποπτες συναλλαγών νομιμοποιήσεως εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, σύμφωνα με τα άρθρα 4 και 6 του νόμου αυτού.

"2. Πρόεδρος της Επιτροπής είναι ανώτερος δικαστικός ή εισαγγελικός λειτουργός των πολιτικών δικαστηρίων ή ανώτερος δικαστικός λειτουργός των διοικητικών δικαστηρίων, οριζόμενος με τον αναπληρωτή του από το οικείο Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο. Στην Επιτροπή μετέχουν από ένας εκπρόσωπος: α) των Υπουργείων Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Εθνικής Οικονομίας, Οικονομικών, Ανάπτυξης και Δημόσιας Τάξης, οριζόμενοι με τους αναπληρωτές τους από τους αντίστοιχους Υπουργούς, β) της Τράπεζας της Ελλάδος, οριζόμενος με τον αναπληρωτή του από το διοικητή της, γ) της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, οριζόμενος με τον αναπληρωτή του με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου αυτής, δ) του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών Α.Ε. οριζόμενος με τον αναπληρωτή του με απόφαση του διοικητικού συμβουλίου αυτού, ε) της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, οριζόμενος με τον αναπληρωτή του από τον πρόεδρο της. Η θητεία του προέδρου και των μελών της Επιτροπής είναι διετής, δυνάμενη να ανανεωθεί. Η Επιτροπή εδρεύει στο Υπουργείο Οικονομικών, χρέη δε γραμματέα της επιτροπής εκτελεί υπάλληλος του Υπουργείου Οικονομικών, οριζόμενος με τον αναπληρωτή του από τον Υπουργό".

3. Η Επιτροπή απασχολεί υπαλλήλους των αναφερόμενων στην προηγούμενη παράγραφο Υπουργείων, με γνώσεις και εμπειρία σε υποθέσεις νομιμοποιήσεως εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, οι οποίοι αποσπώνται με αποφάσεις των αρμόδιων Υπουργών, ώστε να απασχολούνται αποκλειστικώς με το έργο της Επιτροπής. "Γραμματειακή υποστήριξη της Επιτροπής παρέχει το Υπουργείο Οικονομικών με την Τελωνειακή Διεύθυνση Ελέγχου Οικονομικού Εγκλήματος, η οποία ενισχύεται, αν υπάρχει ανάγκη, και με υπαλλήλους που αποσπώνται για το σκοπό αυτόν από τα προαναφερόμενα Υπουργεία".

4. Οι Υπάλληλοι της Επιτροπής θεωρούνται, για τα εγκλήματα που προβλέπονται και τιμωρούνται από το νόμο αυτό, ειδικοί προανακριτικοί υπάλληλοι. Οι ειδικοί αυτοί προανακριτικοί υπάλληλοι, που ενήργησαν ανακριτικές πράξεις για τα εγκλήματα τα προβλεπόμενα από τις διατάξεις του πρώτου κεφαλαίου του νόμου αυτού ή συμμετείχαν σ' αυτές, δεν κωλύονται να εξεταστούν ως μάρτυρες στο ακροατήριο.

"5. Η Επιτροπή, όταν θεωρεί ορισμένη σύμβαση ή συναλλαγή ύποπτη νομιμοποιήσεως εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, συντάσσει αιτιολογημένο πόρισμα και το αποστέλλει μαζί με το φάκελο της υπόθεσης στον αρμόδιο εισαγγελέα. Σε διαφορετική περίπτωση θέτει την υπόθεση στο αρχείο, από όπου είναι δυνατόν να ανασυρθεί σε κάθε περίπτωση σχετιζόμενη με την ίδια ή με οποιαδήποτε άλλη ύποπτη, κατά την προαναφερόμενη έννοια, σύμβαση ή συναλλαγή. Η Επιτροπή οφείλει να ολοκληρώσει την έρευνα μέσα σε δεκαπέντε (15) το πολύ ημέρες από τότε που θα περιέλθει σε αυτήν η σχετική

πληροφορία. Σε κάθε περίπτωση ενημερώνεται για το αποτέλεσμα της έρευνας εκείνος που διαβίβασε την πληροφορία".

6. Τα μέλη της Επιτροπής και οι απασχολούμενοι σ' αυτήν υπάλληλοι έχουν το καθήκον της εχεμύθειας.

7. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζονται οι ειδικότερες διατάξεις που αφορούν τη συγκρότηση και τη λειτουργία της Επιτροπής. "Οι αμοιβές του προέδρου, των μελών, των υπαλλήλων και του γραμματέα της Επιτροπής καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών κατά παρέκκλιση των διατάξεων του ν. 1256/1982, καθώς και των άρθρων 18 του ν. 1505/1984 και 8 του ν. 1810/1988, και βαρύνουν τις πιστώσεις του προϋπολογισμού του Υπουργείου Οικονομικών".

8. Μέχρι την έκδοση του αναφερόμενου στην προηγούμενη παράγραφο διατάγματος, όλες οι κατά τα άρθρα 4 και 6 του νόμου αυτού πληροφορίες διαβιβάζονται στον αρμόδιο εισαγγελέα από τα αρμόδια, κατά την παράγραφο 10 του άρθρου 14 και την παράγραφο 3 του άρθρου 6, όργανα.

9. Η προβλεπόμενη από το άρθρο αυτό Επιτροπή δέχεται, αξιολογεί και διερευνά κάθε πληροφορία σχετική με συναλλαγές νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες που διαβιβάζεται σ' αυτήν από αλλοδαπούς φορείς, με τους οποίους και συνεργάζεται για την παροχή κάθε δυνατής συνδρομής.

Άρθρο 8.

Η γνωστοποίηση αρμοδίως πληροφοριών για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, από υπάλληλο ή διευθυντικό στέλεχος, κατά τα αναφερόμενα στα άρθρα 4 και 6 του νόμου αυτού, δεν αποτελεί παράβαση τυχόν συμβατικής, νομοθετικής, κανονιστικής ή διοικητικής απαγόρευσης ανακοίνωσης πληροφοριών και δεν συνεπάγεται οποιουδήποτε είδους ευθύνη για τα πιστωτικά ιδρύματα ή τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, όπως αυτά αναφέρονται στο άρθρο 1 στοιχεία δ' και ε' και για τους υπαλλήλους ή τα διευθυντικά στελέχη τους, εκτός αν αυτοί ενήργησαν κακοβούλως. Το ίδιο ισχύει και ως προς τα μέλη και τους υπαλλήλους της Επιτροπής και του άρθρου 7.

Άρθρο 9.

Από την έναρξη της ισχύος του νόμου αυτού, καταργούνται τα άρθρα 5 και 6 του τρίτου Κεφαλαίου (καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες) του ν. 2145/1993 (ΦΕΚ 88 Α') .

Β. ΝΟΜΟΣ 2331/1995. Υφιστάμενο καθεστώς με την τροποποίηση του ν. 3424/2005. προσαρμογή στην οδηγία 2001/97/ΕΚ.

Άρθρο 1.

Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων.

Για την εφαρμογή των διατάξεων του πρώτου κεφαλαίου αυτού του νόμου οι ακόλουθοι όροι έχουν την εξής έννοια: «α. «Εγκληματικές δραστηριότητες»: ι) Τα εξής εγκλήματα, καλούμενα βασικά εγκλήματα:

αα) εγκληματική οργάνωση (άρθρο 187 παράγραφοι 1, 2, 4 και 5 του Ποινικού Κώδικα (ΠΚ)),
ββ) τρομοκρατικές πράξεις (άρθρο 187Α ΠΚ),
γγ) χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, όπως προβλέπεται στην παράγραφο 6 του άρθρου 187Α ΠΚ,
δδ) παθητική δωροδοκία (άρθρο 235 ΠΚ),
εε) εμπορία ανθρώπων (άρθρο 323Α ΠΚ),
στστ) απάτη με υπολογιστή (άρθρο 386Α ΠΚ),
ζζ) σωματεμπορία (άρθρο 351 ΠΚ),
ηη) τα προβλεπόμενα στα άρθρα 4, 5, 6, 7 και 8 του ν. 1729/1987 (ΦΕΚ 144 Α') «καταπολέμηση της διάδοσης ναρκωτικών»,
θθ) τα προβλεπόμενα στα άρθρα 15 και 17 του ν. 2168/1993 (ΦΕΚ 147 Α') «όπλα, πυρομαχικά, εκρηκτικές ύλες κ.λπ.»,

ιι) τα προβλεπόμενα στα άρθρα 2, 53-55, 61 και 63 του ν. 3028/2002 (ΦΕΚ 153 Α') «για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς», ιαia) τα προβλεπόμενα στο άρθρο 8 παράγραφοι 1 και 3 του ν.δ. 181/1974 (ΦΕΚ 347 Α') «περί προστασίας εξ ιοντιζουσών ακτινοβολιών», ιβib) τα προβλεπόμενα στο άρθρο 87 παράγραφοι 5, 6, 7 και 8 και στο άρθρο 88 του ν. 3386/2005, ιγig) τα προβλεπόμενα στα άρθρα δεύτερο, τρίτο, τέταρτο και έκτο του ν. 2803/2000 (ΦΕΚ 48 Α') «προστασία των οικονομικών συμφερόντων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων», ιδid) δωροδοκία αλλοδαπού δημόσιου λειτουργού, όπως προβλέπεται στο άρθρο δεύτερο του ν. 2658/1998 (ΦΕΚ 265 Α') «για την καταπολέμηση της δωροδοκίας αλλοδαπών δημοσίων λειτουργών σε διεθνείς επιχειρηματικές συναλλαγές», ιειie) δωροδοκία υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των Κρατών - Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως προβλέπεται στα άρθρα τρίτο και τέταρτο του ν. 2802/2000 (ΦΕΚ 47 Α'), ισισst) η κατάχρηση αγοράς είτε συντελείται με κατάχρηση προνομιακής πληροφορίας είτε με χειραγώγηση της αγοράς, όπως προβλέπεται από τις διατάξεις του ν. 3340/2005 (ΦΕΚ 112 Α'). ii) Κάθε αξιοποίηση πράξης που τιμωρείται με ποινή στερητική της ελευθερίας, της οποίας το ελάχιστο όριο είναι άνω των έξι μηνών και από την τέλεση της προέκυψε περιουσία τουλάχιστον 15.000 ευρώ.»

«β. «Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες»: Οι ακόλουθες εκ προθέσεως τελούμενες πράξεις:

- η μετατροπή ή η μεταβίβαση περιουσίας εν γνώσει του γεγονότος ότι προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες, με σκοπό την απόκρυψη ή τη συγκάλυψη της παράνομης προέλευσης της ή την παροχή συνδρομής σε οποιονδήποτε εμπλέκεται στις δραστηριότητες αυτές, προκειμένου να αποφύγει τις έννομες συνέπειες των πράξεων του,
- η απόκρυψη ή η συγκάλυψη της αλήθειας όσον αφορά τη φύση, προέλευση, διάθεση ή διακίνηση περιουσίας ή τον τόπο όπου αυτή ευρίσκεται ή την κυριότητα επί περιουσίας ή σχετικών με αυτή δικαιωμάτων, εν γνώσει του γεγονότος ότι η περιουσία αυτή προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοια δραστηριότητα,
- η απόκτηση, κατοχή ή χρήση περιουσίας, εν γνώσει, κατά το χρόνο της κτήσης, του γεγονότος ότι η περιουσία προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες,
- η συμμετοχή σε μία από τις πράξεις που αναφέρουν οι προηγούμενες περιπτώσεις, η σύσταση οργάνωσης για τη διάπραξη της, η απόπειρα διάπραξης, η υποβοήθηση, η υποκίνηση, η παροχή συμβουλών σε τρίτο για τη διάπραξη της ή η διευκόλυνση της τέλεσης της πράξης.»

γ. "Περιουσία": Περιουσιακά στοιχεία κάθε είδους, ενσώματα ή ασώματα, κινητά ή ακίνητα, υλικά ή άυλα, καθώς και τα νομικά έγγραφα ή στοιχεία που αποδεικνύουν τίτλο ιδιοκτησίας ή δικαιώματα προς απόκτηση τέτοιων περιουσιακών στοιχείων. «δ. «Πιστωτικό Ίδρυμα»: Επιχείρηση, η δραστηριότητα της οποίας συνίσταται στην αποδοχή καταθέσεων από το κοινό ή άλλων επιστρεπτέων

κεφαλαίων και στη χορήγηση πιστώσεων για λογαριασμό της ή ίδρυμα ηλεκτρονικού χρήματος κατά την έννοια της παραγράφου 16 του άρθρου 2 του ν. 2076/1992 (ΦΕΚ 130 Α'), καθώς και το στερούμενο ιδίας νομικής προσωπικότητας υποκατάστημα ή γραφείο αντιπροσωπείας στην Ελλάδα πιστωτικού ιδρύματος που έχει την έδρα του στην αλλοδαπή. Περισσότερα υποκαταστήματα στην ημεδαπή του ίδιου αλλοδαπού πιστωτικού ιδρύματος θεωρούνται ως ενιαίο πιστωτικό ίδρυμα. Στον ορισμό αυτόν εμπίπτουν επίσης το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων και η Τράπεζα της Ελλάδος.»

«ε. «Χρηματοπιστωτικός Οργανισμός»: Επιχείρηση, η οποία δεν είναι πιστωτικό ίδρυμα και της οποίας η κύρια δραστηριότητα συνίσταται σε τοποθετήσεις σε τίτλους ή στην άσκηση μίας ή περισσότερων από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στα σημεία β' έως ιβ' του άρθρου 24 του ν. 2076/1992, καθώς επίσης και:

- α) οι εταιρείες επενδύσεων χαρτοφυλακίου
- β) οι εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων
- γ) οι εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων σε ακίνητη περιουσία
- δ) οι εταιρείες επενδύσεων σε ακίνητη περιουσία
- ε) οι εταιρείες παροχής επενδυτικών υπηρεσιών
- στ) οι εταιρείες επενδυτικής διαμεσολάβησης
- ζ) τα ανταλλακτήρια συναλλάγματος
- η) οι εταιρείες παροχής πιστώσεων
- θ) οι επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών διαμεσολάβησης στη μεταφορά κεφαλαίων
- ι) τα εγκατεστημένα στην Ελλάδα υποκαταστήματα χρηματοπιστωτικών οργανισμών, οι οποίοι έχουν την έδρα τους στην αλλοδαπή
- ια) οι ασφαλιστικές εταιρείες που ασκούν ασφαλίσεις ζωής.»

«στ. «Αρμόδια Αρχή»: Ως αρμόδια αρχή για τα πρόσωπα των περιπτώσεων α', γ', δ' και ιγ' της παραγράφου 1 του άρθρου 2α και των χρηματοπιστωτικών οργανισμών των περιπτώσεων ζ', η' και θ' του στοιχείου ε' του παρόντος άρθρου ορίζεται η Τράπεζα της Ελλάδος, για τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς των περιπτώσεων α' έως στ' του ίδιου στοιχείου ε' η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, για τις ασφαλιστικές εταιρείες της περίπτωσης ια' του ίδιου στοιχείου ε' η Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης, για τα πρόσωπα της περίπτωσης στ' της παραγράφου 1 του άρθρου 2α η Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, για τα πρόσωπα των περιπτώσεων ε', ζ', η', ι' και ια' της παραγράφου 1 του άρθρου 2α το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, για τα πρόσωπα της περίπτωσης ιβ' της παραγράφου 1 του άρθρου 2α το Υπουργείο Δικαιοσύνης και από τα πρόσωπα της περίπτωσης θ' της παραγράφου 1 του άρθρου 2α για μεν τα καζίνο του διαδικτύου, το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, για δε τα καζίνο και τις εταιρείες τυχερών παιχνιδιών η Επιτροπή Εποπτείας και Ελέγχου Τυχερών Παιχνιδιών. Για τα πρόσωπα της περίπτωσης ι' του ανωτέρω στοιχείου ε' αρμόδια αρχή είναι η κατά περίπτωση αρμόδια αρχή των ελληνικών χρηματοπιστωτικών οργανισμών οι οποίοι είναι αντιστοιχεί με τους αλλοδαπούς χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς που εγκαθιστούν υποκαταστήματα στην Ελλάδα.»

ζ. "Αρμόδιος Φορέας". Η προβλεπόμενη από το άρθρο 7 Επιτροπή.

«η. «Πρόσωπο»: Φυσικό ή νομικό πρόσωπο.»

«θ. «Ηλεκτρονική Μεταφορά Κεφαλαίων»: Συναλλαγή πραγματοποιούμενη με πρωτοβουλία του εντολέα μέσω πιστωτικού ιδρύματος ή χρηματοπιστωτικού οργανισμού, με χρήση ηλεκτρονικών μέσων, με σκοπό να τεθεί στη διάθεση του δικαιούχου χρηματικό ποσό σε άλλο πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικό οργανισμό. Ο εντολέας και ο δικαιούχος μπορεί να είναι το ίδιο φυσικό ή νομικό πρόσωπο.»

«ι. «Διασυνοριακή Μεταφορά Κεφαλαίων»: Μεταφορά κεφαλαίων στην οποία το πιστωτικό ίδρυμα ή ο χρηματοπιστωτικός οργανισμός που λαμβάνουν την εντολή μεταφοράς κεφαλαίων υπόκεινται σε διαφορετική έννομη τάξη από εκείνη στην οποία υπόκεινται το πιστωτικό ίδρυμα ή ο χρηματοπιστωτικός οργανισμός που θέτουν τα μεταφερόμενα κεφάλαια στη διάθεση του δικαιούχου.»

Άρθρο 2.

«1.α. Με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών τιμωρείται ο υπαίτιος πράξεων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

β. Ο υπαίτιος των πράξεων του στοιχείου α' τιμωρείται με κάθειρξη αν έδρασε ως υπάλληλος των νομικών προσώπων που αναφέρονται στο άρθρο 2α παράγραφος 1 και με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα (10) ετών αν ασκεί τέτοιου είδους πράξεις κατ' επάγγελμα ή είναι υπότροπος ή έδρασε στα πλαίσια οργανωμένης εγκληματικής ή τρομοκρατικής ομάδας ή οργάνωσης.

γ. Με ποινή φυλάκισης μέχρι δύο (2) ετών τιμωρείται όποιος υπάλληλος των προσώπων του άρθρου 2α παράγραφος 1 ή όποιο άλλο υπόχρεο προς αναφορά υπόπτων συναλλαγών πρόσωπο, παραλείπει από πρόθεση να αναφέρει αρμοδίως ύποπτες ή ασυνήθεις συναλλαγές ή παρουσιάζει ψευδή ή παραπλανητικά στοιχεία, κατά παράβαση των σχετικών νομοθετικών, διοικητικών και κανονιστικών διατάξεων και κανόνων.

δ. Η ποινική ευθύνη για βασικό έγκλημα δεν αποκλείει την τιμωρία του υπαιτίου και για τις πράξεις των ανωτέρω στοιχείων α', β' και γ' της παραγράφου αυτής. Όμως, στις περιπτώσεις αυτές, ο υπαίτιος τιμωρείται και ως αυτουργός ή ως ηθικός αυτουργός των πράξεων των ανωτέρω στοιχείων α', β' και γ', αν η τέλεση τους από τον ίδιο ή από άλλον εντάσσεται στο συνολικό σχεδιασμό δράσης. Εάν το βασικό έγκλημα τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα (1) έτος, ο ανωτέρω υπαίτιος ή τρίτος τιμωρείται, για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, με φυλάκιση τουλάχιστον έξι (6) μηνών. Αν εχώρησε καταδίκη του υπαιτίου για βασικό έγκλημα, η τυχόν ποινή κατ' αυτού ή τρίτου για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων που προέκυψαν από αυτό το βασικό έγκλημα δεν μπορεί να υπερβαίνει την επιβληθείσα ποινή για διάπραξη του βασικού εγκλήματος. Αν επιβάλλονται διαφορετικές ποινές σε δύο ή περισσότερους υπαιτίους για το ίδιο βασικό έγκλημα, η τυχόν ποινή εκάστου υπαιτίου για το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων που προέκυψαν από αυτό το βασικό έγκλημα δεν μπορεί να υπερβαίνει την επιβληθείσα κατ' αυτού ποινή για διάπραξη του βασικού εγκλήματος. Εάν, στην περίπτωση αυτή, τρίτος διέπραξε ή συμμετείχε στο αδίκημα της νομιμοποίησης από εγκληματικές δραστηριότητες, η ποινή κατ' αυτού για το αδίκημα αυτό δεν μπορεί να υπερβαίνει την υψηλότερη ποινή που επιβλήθηκε κατά υπαιτίου για διάπραξη του βασικού εγκλήματος. Οι ανωτέρω διατάξεις του παρόντος στοιχείου δ' ισχύουν με την επιφύλαξη των διατάξεων του στοιχείου β'. Σε περίπτωση εξάλειψης του αξιοποιήσιμου ή απαλλαγής του υπαιτίου για το βασικό έγκλημα, αν αυτό τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα (1) έτος, αίρεται το αξιοποιήσιμο ή απαλλάσσεται αντίστοιχα ο υπαίτιος και για τις πράξεις που προβλέπονται στο άρθρο 1 στοιχείο β'».

«ε. Πρόσοδοι που προέρχονται από τα πλημμελήματα της φοροδιαφυγής και μη καταβολής χρεών προς το Δημόσιο, δεν συνιστούν έσοδα προερχόμενα από εγκληματική δραστηριότητα, κατά την έννοια του παρόντος νόμου. Πρόσοδοι που προέρχονται από μη καταβολή εργατικών και εργοδοτικών εισφορών προς τα ασφαλιστικά ταμεία δεν συνιστούν έσοδα προερχόμενα από εγκληματική δραστηριότητα, κατά την έννοια του παρόντος νόμου, εφόσον το οφειλόμενο ποσό δεν υπερβαίνει συνολικά τις εκατόν πενήντα χιλιάδες ευρώ (150.000)».

2. Όποιος εξεταζόμενος από δικαστικές αρχές ως μάρτυς, ή από άλλες αρμόδιες αρχές ή αναφερόμενος σ' αυτές, υπό οιονδήποτε ιδιότητα με πρόθεση αποκρύπτει ή συγκαλύπτει την αλήθεια όσον αφορά τη φύση, προέλευση, διάθεση ή διακίνηση περιουσίας ή τον τόπο στον οποίο η περιουσία αυτή βρίσκεται, γνωρίζοντας ότι η περιουσία αυτή προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα, τιμωρείται με ποινή φυλάκισεως τουλάχιστον έξι μηνών, εφόσον δεν συντρέχει περίπτωση βαρύτερης τιμωρίας του. Το δικαστήριο δύναται να μην επιβάλει ποινή, αν ο εξεταζόμενος ή αναφερόμενος είναι σύζυγος ή συγγενής εξ αίματος μέχρι δευτέρου βαθμού με εκείνον ο οποίος ανέπτυξε εγκληματική δραστηριότητα.

3. Όποιος ιδρύει ή αποκτά επιχείρηση ή συνιστά οργάνωση με σκοπό τη διάπραξη εγκλήματος της πρώτης παραγράφου ή εν γνώσει συμμετέχει σε τέτοια επιχείρηση ή οργάνωση ή παρέχει σε άλλον συμβουλές για τη διάπραξη τέτοιου εγκλήματος, τιμωρείται με ποινή φυλάκισεως τουλάχιστο δύο ετών, εφόσον δεν συντρέχει περίπτωση βαρύτερης τιμωρίας του.

"4. Τα εγκλήματα του άρθρου αυτού τιμωρούνται ακόμη και στην περίπτωση που η εγκληματική δραστηριότητα έλαβε χώρα στην αλλοδαπή και δεν υπόκειται στη δικαιοδοσία των ελληνικών ποινικών δικαστηρίων."

5. Τα κακουργήματα που προβλέπονται στο άρθρο αυτό δικάζονται από το Τριμελές Εφετείο Κακουργημάτων.

6. Περιουσία που αποτελεί προϊόν εγκληματικής δραστηριότητας ή που αποκτήθηκε με οποιονδήποτε τρόπο από προϊόν τέτοιας εγκληματικής δραστηριότητας ή περιουσία που χρησιμοποιήθηκε, εν όλω ή εν μέρει, για εγκληματική δραστηριότητα κατάσχεται και, εφόσον δεν συντρέχει περίπτωση αποδόσεως της στον ιδιοκτήτη κατά τα άρθρα 310 παράγραφος 2 και 373 Κ.Π.Δ., δημεύεται υποχρεωτικά με την καταδικαστική απόφαση. «Σε περίπτωση που η περιουσία ή το προϊόν κατά το προηγούμενο εδάφιο υπερβαίνει τα 4.000 ευρώ και δεν είναι δυνατόν να κατασχεθεί, κατάσχονται και δημεύονται υπό τους όρους του προηγούμενου εδαφίου περιουσιακά στοιχεία ίσης αξίας προς εκείνη της προαναφερθείσας περιουσίας ή του προϊόντος.» Η δήμευση επιβάλλεται ακόμη και αν η περιουσία ανήκει σε τρίτο, εφόσον αυτός τελούσε εν γνώσει της εγκληματικής δραστηριότητας κατά το χρόνο κτήσεως της περιουσίας.

7. Σε περίπτωση καταδίκης για απόπειρα τελέσεως εγκλήματος από τα αναφερόμενα στο άρθρο 1 στοιχείο α' κατάσχεται και δημεύεται, η περιουσία την οποία ο δράστης σκόπευε να χρησιμοποιήσει στο έγκλημα.

8. Δήμευση διατάσσεται και όταν δεν ασκήθηκε δίωξη λόγω θανάτου του υπαιτίου ή η δίωξη που ασκήθηκε έπαισε ή κηρύχθηκε απαράδεκτη. Στις περιπτώσεις αυτές η δήμευση διατάσσεται με βούλευμα του δικαστικού συμβουλίου ή με απόφαση του δικαστηρίου που παύει ή κηρύσσει απαράδεκτη την ποινική δίωξη και αν δεν ασκήθηκε δίωξη, με βούλευμα του κατά τόπον αρμόδιου συμβουλίου πλημμελειοδικών. Οι διατάξεις του άρθρου 492 ΚΠΔ εφαρμόζονται αναλόγως και στην προκειμένη περίπτωση, εκτός αν η απόφαση ή το βούλευμα εκδόθηκε από τον 'Αρειο Πάγο ή δικαστήριο ή δικαστικό συμβούλιο που αποφαινεται τελεσιδικώς. Εφαρμόζονται επίσης αναλόγως και οι διατάξεις του άρθρου 504 παράγραφος 3 Κ.Π.Δ., εκτός αν η απόφαση εκδόθηκε από τον 'Αρειο Πάγο.

9. Τρίτος, κατά της περιουσίας του οποίου διατάχθηκε δήμευση, χωρίς αν συμμετάσχει στη δίκη, ούτε να κλητευθεί, δικαιούται να ασκήσει αίτηση ακυρώσεως της σχετικής διάταξης της απόφασης, μέσα σε τρεις μήνες από την επίδοσή της σ'αυτόν. Τα άρθρα 492 και 504 παράγραφος 3 Κ.Π.Δ. εφαρμόζονται αναλόγως και στην προκειμένη περίπτωση.

10. Αν η αναφερόμενη στην παράγραφο 6 του άρθρου αυτού περιουσία δεν υπάρχει πλέον ή δεν έχει βρεθεί, επιβάλλεται χρηματική ποινή ίση με την κατά το χρόνο της καταδικαστικής απόφασης αξία της περιουσίας αυτής, την οποία προσδιορίζει το δικαστήριο.

Άρθρο 2Α.

"1. Στις υποχρεώσεις που επιβάλλονται με τις διατάξεις του πρώτου κεφαλαίου αυτού του νόμου υπόκεινται τα εξής πρόσωπα:

- α) τα πιστωτικά ιδρύματα
- β) οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί
- γ) οι εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης
- δ) οι εταιρείες πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων τρίτων
- ε) οι εταιρείες επιχειρηματικού κεφαλαίου
- στ) οι ορκωτοί λογιστές, ελεγκτές και εξωτερικοί λογιστές, καθώς και οι ελεγκτικές εταιρείες
- ζ) οι φορολογικοί ή φοροτεχνικοί σύμβουλοι και οι εταιρείες φορολογικών ή φοροτεχνικών συμβουλών
- η) οι κτηματομεσίτες και οι κτηματομεσιτικές εταιρείες
- θ) τα καζίνο, τα καζίνο του διαδικτύου (internet) και οι εταιρείες διοργάνωσης τυχερών παιχνιδιών
- ι) οι οίκοι δημοπρασίας
- ια) οι έμποροι αγαθών μεγάλης αξίας και οι εκπλειστηριαστές όταν η αξία της συναλλαγής υπερβαίνει τα 15.000 ευρώ είτε η πληρωμή γίνεται εφάπαξ είτε με δόσεις
- ιβ) οι συμβολαιογράφοι και οι δικηγόροι όταν συμμετέχουν είτε βοηθώντας στο σχεδιασμό ή στην υλοποίηση συναλλαγών για τους πελάτες τους σχετικά με την αγορά και πώληση ακινήτων ή επιχειρήσεων, τη διαχείριση χρημάτων, τίτλων ή άλλων περιουσιακών στοιχείων των πελατών τους, το άνοιγμα ή τη διαχείριση τραπεζικών λογαριασμών ταμειευτηρίου ή λογαριασμών τίτλων, την οργάνωση

των εισφορών των αναγκαίων για τη δημιουργία, λειτουργία ή διοίκηση εταιρειών, τη σύσταση, λειτουργία ή διοίκηση καταπιστευματικών εταιρειών, επιχειρήσεων ή ανάλογων μονάδων, είτε ενεργώντας εξ ονόματος και για λογαριασμό των πελατών τους στο πλαίσιο χρηματοοικονομικών συναλλαγών ή συναλλαγών επί ακινήτων. Η παροχή νομικών συμβουλών εξακολουθεί να υπόκειται στην τήρηση του επαγγελματικού απορρήτου, εκτός εάν ο ίδιος ο νομικός σύμβουλος συμμετέχει σε δραστηριότητες νομιμοποίησης παράνομων εσόδων, εάν οι νομικές συμβουλές παρέχονται με αποκλειστικό σκοπό τη νομιμοποίηση παράνομων εσόδων ή εάν ο δικηγόρος γνωρίζει ότι ο πελάτης του ζητεί νομικές συμβουλές προκειμένου να προβεί σε νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

ιγ) οι ταχυδρομικές εταιρείες, μόνο στην έκταση που ασκούν τη δραστηριότητα της διαμεσολάβησης στη μεταφορά κεφαλαίων. Η Τράπεζα της Ελλάδος, στα πλαίσια της εποπτείας της επί των εταιρειών αυτών, συνεργάζεται με το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών και με την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων.

2. Με αποφάσεις των αρμόδιων αρχών δύνανται να ορίζονται διαφοροποιημένες υποχρεώσεις των προσώπων της παραγράφου 1 οι οποίες προβλέπονται στο πρώτο κεφάλαιο αυτού του νόμου, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη το είδος και την οικονομική επιφάνεια των υπόχρεων προσώπων, τη φύση των επαγγελματικών δραστηριοτήτων τους και το βαθμό κινδύνου που ενέχουν οι εν λόγω δραστηριότητες και συναλλαγές των προσώπων αυτών ως προς την πράξη της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

3. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του Υπουργού Ανάπτυξης ορίζονται κριτήρια για τον προσδιορισμό των ατομικών επιχειρήσεων και των εταιρειών που υπάγονται στην έννοια των εμπόρων αγαθών μεγάλης αξίας της περίπτωσης ια' της παραγράφου 1.

4. Με κοινές αποφάσεις του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και των κατά περίπτωση αρμόδιων Υπουργών για την αδειοδότηση, καταχώρηση, επιχορήγηση ή έλεγχο των εταιρειών, οργανισμών, οργανώσεων, σωματείων και άλλων μορφών ενώσεων προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, καθορίζονται τρόποι, μέτρα και διαδικασίες για την αποτροπή χρησιμοποίησης των ανωτέρω για σκοπούς νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Στα μέτρα αυτά περιλαμβάνονται ιδίως η τήρηση μητρώου των ανωτέρω από αρμόδια αρχή, ανά κατηγορία και η υποχρεωτική διεκπεραίωση των κυριότερων συναλλαγών τους μέσω πιστωτικού ιδρύματος.

5. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης ορίζονται η διαδικασία και οι τεχνικές λεπτομέρειες για τη συλλογή στατιστικών στοιχείων σχετικά με τις εκδικαζόμενες υποθέσεις για αδικήματα νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή για χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και για σχετικές αποφάσεις ή βουλεύματα, καθώς και για τα τυχόν διευθεθέντα ή κατασχεθέντα περιουσιακά στοιχεία.

6. Το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών ορίζεται ως κεντρική συντονιστική αρχή για την εφαρμογή των διατάξεων του πρώτου κεφαλαίου αυτού του νόμου, για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των μηχανισμών αντιμετώπισης των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, για το συντονισμό της δράσης των αρμόδιων αρχών και για τη διεθνή εκπροσώπηση της χώρας μας. Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών δύνανται να ορίζονται διαδικασίες και μέτρα για την εφαρμογή του προηγούμενου εδαφίου, καθώς και για την ανταλλαγή πληροφοριών, μη εμπιστευτικής φύσεως, μεταξύ του ανωτέρω Υπουργείου, της Ανεξάρτητης Αρχής του άρθρου 7 και των αρμόδιων αρχών για την αποτελεσματικότερη εκπλήρωση των υποχρεώσεων των ανωτέρω.

7. Ειδικά για τα αδικήματα της φοροδιαφυγής, λαθρεμπορίας και άλλα αδικήματα της φορολογικής και τελωνειακής νομοθεσίας που υπάγονται στα βασικά εγκλήματα, ορίζεται η εξής διαδικασία:

α) Η Υπηρεσία Ειδικών Ελέγχων (ΥΠ.Ε.Ε.) είναι αρμόδια για την παραπομπή στη δικαιοσύνη υποθέσεων νομιμοποίησης εσόδων από λαθρεμπορία, φοροδιαφυγή και για υποθέσεις που υπάγονται στις λοιπές αρμοδιότητες της εφόσον έχει συντάξει τη σχετική πορισματική αναφορά. Η υποβολή της αναφοράς στη δικαιοσύνη γίνεται μέσω του αρμόδιου Εισαγγελέα της ΥΠ.Ε.Ε. με ενημέρωση της Διεύθυνσης Ειδικών Οικονομικών Υποθέσεων και της Ανεξάρτητης Αρχής του άρθρου 7.

β) Για τις ανωτέρω υποθέσεις για τις οποίες έχουν επιληφθεί οι Δ.Ο.Υ. ή τα ελεγκτικά κέντρα ή τα τελωνεία υποβάλλονται αναφορές στην Ανεξάρτητη Αρχή του άρθρου 7 μέσω των αντίστοιχων Γενικών Διευθύνσεων Φορολογικών Ελέγχων και Τελωνείων.

γ) Τα υπόχρεα πρόσωπα του άρθρου 2α παράγραφος 1 υποβάλλουν αναφορές ύποπτων συναλλαγών που ενδέχεται να σχετίζονται με τα ανωτέρω αδικήματα στην Ανεξάρτητη Αρχή του άρθρου 7, πλην των δικηγόρων που υποβάλλουν αναφορές στην ειδική επιτροπή του άρθρου 4 παράγραφος 19".

Άρθρο 3.

1. Το Δημόσιο μπορεί, ύστερα από γνωμάτευση του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, να αξιώσει ενώπιον των αρμόδιων πολιτικών δικαστηρίων από τοναμετακλήτως καταδικασμένο σε ποινή καθείρξεως ή σε ποινή φυλακίσεωςτουλάχιστον τριών ετών, για έγκλημα από αναφερόμενα στο άρθρο 1 στοιχείο α' του νόμου αυτού, κάθε περιουσία που αυτός έχει αποκτήσειαπό έγκλημα αναφερόμενο στην ίδια διάταξη, έστω και αν γι'αυτό δενχώρησε καταδίκη. Με την ίδια διαδικασία δημεύεται και κάθε περιουσίαπου το πρόσωπο αυτό απέκτησε κατά τα τελευταία πέντε έτη πριν από τοχρόνο τελέσεως εγκλήματος, που αναφέρεται στο άρθρο 1 στοιχ. α' τουνόμου αυτού για το οποίο χώρησε καταδίκη και μέχρι το χρονικό σημείοπου η καταδίκη αυτή έγινε αμετάκλητη. Η περιουσία αυτή τεκμαίρεται υπέρ του Δημοσίου ότι αποκτάται από έγκλημα που αναφέρεται στην ίδια διάταξη, επιτρέπεται όμως ανταπόδειξη.

2. Αν η περιουσία μεταβιβάσθηκε σε τρίτο, ο καταδικασμένος υποχρεούταισε αποζημίωση ίση με την αξία της, κατά το χρόνο συζητήσεως της αγωγής. Η παραπάνω αξίωση μπορεί να ασκηθεί και κατά τρίτου που απέκτησε απόχαριστική αιτία, εφόσον κατά το χρόνο της κτήσης ήταν σύζυγος ήσυγγενής εξ αίματος κατ' ευθεία γραμμή με τον καταδικασμένο ή αδελφόςτου ή θετό τέκνο του, και εναντίον κάθε τρίτου που απέκτησε μετά τηνάσκηση κατά του καταδικασμένου ποινικής δίωξης για τον πιο πάνω έγκλημα και τελούσε σε κακή πίστη, αν κατά το χρόνο που απέκτησε γνώριζε τηνάσκηση ποινικής δίωξης κατά του καταδικασμένου. Ο τρίτος και οκαταδικασμένος ευθύνονται εις ολόκληρο'.

Άρθρο 4.

1. Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί οφείλουνκατά τη σύναψη συμβάσεων, στα πλαίσια οποιασδήποτε επιχειρηματικήςσχέσης και ιδίως κατά το άνοιγμα λογαριασμού καταθέσεων οποιασδήποτεφύσεως, κατά τη σύναψη συμβάσεως παροχής υπηρεσιών φυλάξεως περιουσιακών στοιχείων και κατά τη μίσθωση θυρίδας θησαυροφυλακείου, καθώς και κατά τη σύναψη συμβάσεως ενυπόθηκου δανείου, να απαιτούν την απόδειξη της ταυτότητας του συναλλασσομένου. Η απόδειξη γίνεται με τηνεπίδειξη του δελτίου αστυνομικής ταυτότητας ή του διαβατηρίου ή αλλουδημοσίου εγγράφου. Από τα στοιχεία πρέπει πάντως να προκύπτουν ηπαρούσα διεύθυνση κατοικίας, το ήδη ασκούμενο από το συμβαλλόμενο ήσυναλλασσόμενο επάγγελμα και η επαγγελματική του διεύθυνση. Εκτός απότις αναφερόμενες στο πρώτο εδάφιο συναλλαγές, η υποχρέωση αυτή υπάρχεικαι για κάθε συναλλαγή, το ποσό της οποίας είναι ισότιμο σε δραχμές δεκαπέντε χιλιάδες (15.000) ευρωπαϊκές νομισματικές μονάδες (ENM/ECU)τουλάχιστον, είτε γίνεται με μία πράξη είτε με περισσότερες που γίνονται την ίδια ημέρα ή ανάγονται στην ίδια έννομη σχέση. Αν το ποσόδεν είναι γνωστό κατά το χρόνο της συναλλαγής, το πιστωτικό ίδρυμα ή ο χρηματοπιστωτικός οργανισμός εξακριβώνει την ταυτότητα μόλιςπληροφορηθεί το ποσό ή διαπιστώσει ότι αυτό ανέρχεται στο ισότιμο τωνδεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ENM/ECU τουλάχιστον.

«Ειδικώς ως προς την ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων, με αποφάσεις των αρμόδιων αρχών δύναται να ορίζεται ότι οι υποχρεώσεις της παρούσας παραγράφου ισχύουν για συναλλαγές μικρότερες των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ. Με τις αποφάσεις του προηγούμενου εδαφίου, οι αρμόδιες αρχές δύνανται, ως προς τις συναλλαγές που υπολείπονται των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ, να ορίζουν υποχρεώσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων και χρηματοπιστωτικών οργανισμών λιγότερο αυστηρές των προβλεπομένων στην παρούσα παράγραφο, όπως την απλή επαλήθευση, βάσει εγγράφων, των στοιχείων που αναγράφονται στα σχετικά μηνύματα.»

2. Όταν ο συμβαλλόμενος ή συναλλασσόμενος ενεργεί για λογαριασμό άλλου, εκτός από την απόδειξη της δικής του ταυτότητας κατά την παράγραφο 1, οφείλει να αποδείξει και τα στοιχεία του τρίτου, φυσικού ή νομικούπροσώπου, για λογαριασμό του οποίου ενεργεί. Το πιστωτικό ίδρυμα ή ο χρηματοπιστωτικός οργανισμός οφείλει να εξακριβώσει την αλήθεια και τωνστοιχείων αυτών και όταν ο συμβαλλόμενος ή συναλλασσόμενος δεν προβείστην πιο πάνω δήλωση, αλλά υπάρχει βάσιμη αμφιβολία για το αν ενεργείγια δικό του λογαριασμό ή βεβαιότητα ότι ενεργεί για λογαριασμό άλλου.

3. Σε περίπτωση που υπάρχει αμφιβολία για το αν οι συμβαλλόμενοι ήσυναλλασσόμενοι, που αναφέ-

ρουν οι προηγούμενες παράγραφοι, ενεργούν για ίδιο λογαριασμό ή σε περίπτωση βεβαιότητας για το ότι δεν ενεργούν για ίδιο λογαριασμό, τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί λαμβάνουν τα ευλόγως απαιτούμενα μέτρα προκειμένου να συλλέξουν πληροφορίες για την πραγματική ταυτότητα των προσώπων για λογαριασμό των οποίων αυτοί ενεργούν.

4. Κατά παρέκκλιση από τα αναφερόμενα στις προηγούμενες παραγράφους, δεν απαιτείται εξακρίβωση της ταυτότητας: α) Στις ασφαλιστικές συμβάσεις που συνάπτονται από ασφαλιστικές εταιρίες, οι οποίες υπάγονται κατά το άρθρο 1 στις διατάξεις του νόμου αυτού, αν το ποσό του ασφαλιστρού ή των περιοδικών ασφαλιστρών, που πρόκειται να καταβληθούν κατά τη διάρκεια ενός έτους, δεν υπερβαίνει το ισάξιο χιλίων (1.000) ENM/ECU ή στην περίπτωση εφάπαξ καταβολής το ισάξιο δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ENM/ECU. Αν το ασφαλιστρού ή τα περιοδικά ασφάλιστρα που πρόκειται να καταβληθούν κατά τη διάρκεια ενός έτους αυξηθούν έτσι ώστε να υπερβούν το κατώτατο όριο των χιλίων (1.000) ENM/ECU, απαιτείται η εξακρίβωση ταυτότητας.

β) Στις συμβάσεις συνταξιοδοτικής ασφάλισης που συνάπτονται βάσει συμβάσεων εργασίας ή επαγγελματικής δραστηριότητας του ασφαλισμένου, υπό τον όρο ότι οι συμβάσεις αυτές δεν περιλαμβάνουν ρήτρα εξαγοράς ούτε μπορεί να χρησιμεύσουν ως εγγύηση δανείου.

5. Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί έχουν την ευχέρεια κατά την κρίση των, αλλά δεν υποχρεούνται να προβαίνουν στην κατά το άρθρο αυτό εξακρίβωση ταυτότητας, όταν ο συναλλασσόμενος είναι πιστωτικό ίδρυμα, χρηματοπιστωτικός οργανισμός, νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή οργανισμός που ανήκει κατά το 51% τουλάχιστον στο Δημόσιο.

6. Εξακρίβωση της ταυτότητας γίνεται και σε κάθε περίπτωση που υπάρχει σοβαρή υπόνοια ότι πρόκειται για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα.

7. Τα στοιχεία, τα σχετικά με τις παραπάνω συμβάσεις και συναλλαγές, και τα νομιμοποιητικά έγγραφα φυλάσσονται από το πιστωτικό ίδρυμα ή τον χρηματοπιστωτικό οργανισμό για χρονικό διάστημα τουλάχιστον πέντε ετών:

α) όσον αφορά τις συμβάσεις, μετά τη λήξη των σχέσεών τους με τους πελάτες τους, β) όσον αφορά τις συναλλαγές, από τη διενέργεια της τελευταίας συναλλαγής, εκτός αν και στις δύο περιπτώσεις, επιβάλλεται από άλλη διάταξη νόμου η φύλαξη τους επί μακρότερο χρονικό διάστημα. «Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί που λαμβάνουν εντολές για διασυννομιματική ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων, οφείλουν να περιλαμβάνουν στα σχετικά μηνύματα το ονοματεπώνυμο, τη διεύθυνση και, εφόσον τα προς μεταφορά κεφάλαια προέρχονται από λογαριασμό καταθέσεων που τηρείται στο πιστωτικό ίδρυμα που πραγματοποιεί τη μεταφορά, τον αριθμό λογαριασμού του εντολέα. Με απόφαση της αρμόδιας αρχής μπορούν να καθορίζονται οι πληροφορίες που πρέπει να περιέχονται στα μηνύματα μεταφοράς κεφαλαίων εντός της χώρας. Στην παραπάνω υποχρέωση αναγραφής των στοιχείων του εντολέα δεν υπόκεινται τα μηνύματα που αφορούν μεταφορές κεφαλαίων μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων ή/και χρηματοπιστωτικών οργανισμών για ίδιο λογαριασμό και συγκεκριμένα τα μηνύματα για μεταφορές κεφαλαίων όπου τόσο ο εντολέας όσο και ο δικαιούχος είναι πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικός οργανισμός που ενεργούν για ίδιο λογαριασμό. Στην υποχρέωση αναγραφής στοιχείων του εντολέα δεν υπόκεινται μεταφορές κεφαλαίων λόγω συναλλαγών που πραγματοποιήθηκαν με τη χρήση πιστωτικής ή χρεωστικής κάρτας, εφόσον στο μήνυμα αναγράφεται ο αριθμός της εν λόγω κάρτας. Αν όμως η πιστωτική ή χρεωστική κάρτα χρησιμοποιείται για μεταφορά κεφαλαίων που δεν συνδέεται με εμπορική συναλλαγή, τα σχετικά μηνύματα υπόκεινται στις ανωτέρω υποχρεώσεις.»

[8. Καταργήθηκε από την παρ. 6 του άρθρου 5 του Ν. 3424/2005 (ΦΕΚ Α/305/13.12.2005)].

«9.α. Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί οφείλουν: αα) να εξετάζουν με ιδιαίτερη προσοχή κάθε συναλλαγή η οποία από τη φύση της ή από στοιχεία που αφορούν το πρόσωπο ή την ιδιότητα του συναλλασσόμενου μπορεί να συνδεθεί με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή με χρηματοδότηση τρομοκρατικών οργανώσεων ή τρομοκρατών, ββ) να θεσπίζουν διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου και επικοινωνίας ώστε να προλαμβάνουν και να εμποδίζουν τη διενέργεια συναλλαγών που συνδέονται με τα ανωτέρω εγκλήματα, γγ) να συνεκτιμούν και το συνολικό χαρτοφυλάκιο το οποίο ενδεχομένως διατηρεί σε αυτά ο συναλλασσόμενος για να εξακριβώσουν τη συνάφεια και συμβατότητα της υπόψη συναλλαγής με το χαρτοφυλάκιο αυτό, δδ) να μεριμνούν ώστε οι διατάξεις της υποπαραγράφου αυτής να εφαρμόζονται στις θυγατρικές εταιρείες και στα υποκαταστήματα τους στο εξωτερικό, εκτός αν αυτό απαγορεύεται, πλήρως ή μερικώς, από τη σχετική αλλοδαπή νομοθεσία, οπότε ενημερώνουν τον αρμόδιο Εισαγγελέα και την Αρχή του άρθρου 7 και εε) να

λαμβάνουν κάθε άλλο πρόσφορο μέτρο που αποφασίζει η αρμόδια αρχή τους για την αποτροπή των ανωτέρω εγκλημάτων, συμπεριλαμβανομένης της μη κατάρτισης της συναλλαγής, εφόσον δεν έχουν ικανοποιηθεί οι όροι της πιστοποίησης και επαλήθευσης της ταυτότητας του συναλλασσομένου, όπως ειδικότερα ορίζεται από τις αρμόδιες αρχές.

β. Με αποφάσεις των αρμόδιων αρχών των πιστωτικών ιδρυμάτων και των χρηματοπιστωτικών οργανισμών μπορούν ενδεικτικώς: αα) να εξειδικεύονται τα κριτήρια που οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τους τα εποπτευόμενα από αυτές πρόσωπα κατά τον έλεγχο τυχόν σύνδεσης συναλλαγών με τα ανωτέρω εγκλήματα, ββ) να προσδιορίζονται τα ειδικότερα στοιχεία των συναλλαγών ή/και των συναλλασσομένων που οφείλουν τα πρόσωπα αυτά να απαιτούν κατά τις συναλλαγές τους, γγ) να ορίζονται πρόσθετες υποχρεώσεις των προσώπων αυτών για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου και δδ) να καθορίζονται ο τρόπος, τα όργανα και οι λεπτομέρειες ασκήσεως των σχετικών ελέγχων.

γ. Η Τράπεζα της Ελλάδος, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, η Επιτροπή Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης και η Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, συγκροτούν εκάστη, ειδική υπηρεσιακή μονάδα στελεχωμένη με τουλάχιστον δύο υπαλλήλους πλήρους απασχόλησης, με σκοπό τον έλεγχο της συμμόρφωσης των εποπτευόμενων από αυτές εταιρειών για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων τους που επιβάλλονται με τις διατάξεις του πρώτου κεφαλαίου αυτού του νόμου. Αυτές οι ειδικές υπηρεσιακές μονάδες συνεπικουρούνται από τους υπαλλήλους των αρμόδιων αρχών και ιδίως από τους ελέγχοντες, άμεσα ή έμμεσα, τις εποπτευόμενες από αυτές εταιρείες. Αυτές οι αρμόδιες αρχές υποβάλλουν κάθε ημερολογιακό εξάμηνο αναλυτική έκθεση στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών σχετικά με την αξιολόγηση των επί μέρους εταιρειών και για τυχόν επιβληθέντα από τις αρχές αυτές μέτρα ή κυρώσεις. Ειδικά για τα πιστωτικά ιδρύματα η σχετική έκθεση της Τράπεζας της Ελλάδος αξιολογεί συνολικά κάθε πιστωτικό ίδρυμα και όχι τα επί μέρους υποκαταστήματα του και η πρώτη σχετική έκθεση υποβάλλεται μετά το πρώτο εξάμηνο του 2006. Η υποβολή των ανωτέρω εκθέσεων στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών πραγματοποιείται κατά παρέκκλιση κάθε γενικής ή ειδικής διάταξης περί τραπεζικού, χρηματιστηριακού ή επαγγελματικού απορρήτου.»

10. Κάθε πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικός οργανισμός οφείλει να ορίσει ένα διευθυντικό στέλεχος, στο οποίο τα άλλα διευθυντικά στελέχη και οι υπάλληλοι θα αναφέρουν κάθε συναλλαγή που θεωρούν ύποπτη νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και κάθε γεγονός του οποίου λαμβάνουν γνώση λόγω της υπηρεσίας τους και το οποίο θα μπορούσε να αποτελέσει ένδειξη εγκληματικής δραστηριότητας. Στα υποκαταστήματα η αναφορά αυτή γίνεται κατευθείαν στο διευθυντή του υποκαταστήματος, ο οποίος αναφέρεται αμέσως στο αρμόδιο διευθυντικό στέλεχος αν συμμερίζεται τις υπόνοιες. Αν ο διευθυντής του υποκαταστήματος ή ο αναπληρωτής του κωλύεται ή αρνείται ή αμελεί ή δεν συμμερίζεται τις υπόνοιες του αναφέροντος υπαλλήλου, τότε ο υπάλληλος αναφέρεται στο αρμόδιο διευθυντικό στέλεχος. Ο τελευταίος ενημερώνει σχετικά, τηλεφωνικά και με εμπιστευτικό έγγραφο, τον Αρμόδιο Φορέα παρέχοντάς του συγχρόνως κάθε χρήσιμη πληροφορία ή στοιχείο, αν μετά από την εξέταση που πραγματοποιεί κρίνει ότι οι πληροφορίες και τα υπάρχοντα στοιχεία αποτελούν ένδειξη εγκληματικής δραστηριότητας. «Κάθε χρηματοπιστωτικός όμιλος ορίζει ένα διευθυντικό στέλεχος, από τη μεγαλύτερη εταιρεία του ομίλου, ως συντονιστή για την εξασφάλιση της τήρησης των σχετικών με τις διατάξεις του πρώτου κεφαλαίου του νόμου αυτού υποχρεώσεων των επί μέρους εταιρειών του ομίλου. Προς τούτο το στέλεχος αυτό συνεργάζεται και ανταλλάσσει πληροφορίες με τα ανωτέρω αναφερόμενα διευθυντικά στελέχη των επί μέρους εταιρειών του ομίλου, λαμβάνει γνώση των τυχόν αναφορών τους προς τον αρμόδιο φορέα και δύναται να υποβάλει αναφορές και ο ίδιος στον αρμόδιο φορέα. Με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών δύναται να ορίζονται λεπτομέρειες και τεχνικά ζητήματα των ανωτέρω δύο εδαφίων, ιδίως η νομική έννοια του ομίλου και τα κριτήρια προσδιορισμού της μεγαλύτερης εταιρείας κάθε ομίλου. Με αποφάσεις των αρμόδιων αρχών που εποπτεύουν τη μεγαλύτερη εταιρεία κάθε ομίλου δύναται να προσδιορίζονται διαδικασίες και υποχρεώσεις που πρέπει να τηρούν οι όμιλοι και οι εταιρείες κάθε ομίλου. Οι ανωτέρω αποφάσεις κοινοποιούνται στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών.»

11. Την κατά την προηγούμενη παράγραφο υποχρέωση ενημέρωσης του Φορέα έχει και κάθε υπάλληλος της Αρμόδιας Αρχής, καθώς και κάθε άλλο πρόσωπο επιφορτισμένο με τη διενέργεια ελέγχου σε πιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικό οργανισμό, αν κατά την άσκηση των καθηκόντων του υποπέσουν στην αντίληψή του γεγονότα τα οποία ενδέχεται να αποτελούν ένδειξη νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα. «Υποχρέωση προς ενημέρωση του αρμόδιου φορέα δεν έχουν τα πρόσωπα της περίπτωσης ιβ' του άρθρου 2α όταν οι σχετικές πληροφορίες αποκτήθηκαν από ή σχετικά με πελάτη τους, κατά την εξακρίβωση της νομικής θέσης του πελάτη ή όταν ασκούν το καθήκον τους προς υπεράσπιση ή τον εκπροσωπούν στο πλαίσιο ή σχετικά με κάποια δικαστική διαδικασία, συμπεριλαμβανομένων των συμβουλών που δόθηκαν στον πελάτη τους για την κίνηση ή την αποφυγή οποι-

ασδήποτε διαδικασίας, ανεξαρτήτως αν οι πληροφορίες αυτές λαμβάνονται ή αποκτώνται πριν, κατά τη διάρκεια ή μετά από τη διαδικασία αυτή.»

12. Τα πιστωτικά ιδρύματα ή χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί οφείλουν να μηνπραγματοποιούν συναλλαγές για τις οποίες γνωρίζουν ή βάσιμαυποπεύονται ότι συνδέονται με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικήδραστηριότητα, εκτός αν για την άμεση πραγματοποίηση της συναλλαγήςσυντρέχει επείγουσα περίπτωση ή αυτό επιβάλλεται από τη φύση της, καθώςκαι όταν η μη πραγματοποίηση της συναλλαγής ενδέχεται να δυσχεράνει τηναποκάλυψη αποδεικτικών στοιχείων ή προσώπων που πιθανόν ενέχονται σενομιμοποίηση εσόδων.Στην περίπτωση αυτή η αναφορά υποβάλλεται αμέσως μετά τη συναλλαγή.

13. Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί οφείλουννα παρέχουν στον Αρμόδιο Φορέα, στην εισαγγελική αρχή, στον ανακριτή και στο δικαστήριο, όταν τους ζητηθεί, τις απαιτούμενες πληροφορίες ήτα αποδεικτικά στοιχεία για όλες τις δραστηριότητες που αναφέρονται στις παραγράφους 108 του άρθρου αυτού ή τη διενέργεια άλλων συναλλαγώνόταν, κατά την κρίση του Φορέα, της εισαγγελικής ή δικαστικής αρχήςείναι πιθανόν να σχετίζονται με νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικήδραστηριότητα ή υπάρχει περίπτωση διμεύσεως, σύμφωνα με το άρθρο 2 τουνόμου αυτού. Η σχετική αλληλογραφία είναι εμπιστευτική. Αν όμως ασκηθείποινική δίωξη για εγκληματική δραστηριότητα, η σχετική αλληλογραφίααποτελεί στοιχείο της δικογραφίας. Αλλιώς τίθεται στο αρχείο και παραμένει μυστική.

14. Οι κατά τις προηγούμενες παραγράφους πληροφορίες και τα στοιχείαχρησιμοποιούνται μόνο σε δίκες που αφορούν εγκληματική δραστηριότητα ήνομιμοποίηση εσόδων από τέτοια δραστηριότητα.

«14.α. Με την επιφύλαξη τυχόν ειδικών διατάξεων της ισχύουσας νομοθεσίας, σε περίπτωση παράβασης των υποχρεώσεων πιστωτικού ιδρύματος ή χρηματοπιστωτικού οργανισμού, οι οποίες απορρέουν από τον παρόντα νόμο ή τις κανονιστικές διατάξεις που εκδίδουν οι αρμόδιες αρχές, επιβάλλονται σε βάρος του κυρώσεις, με απόφαση της αρμόδιας αρχής. Ειδικότερα, η Τράπεζα της Ελλάδος δύναται να επιβάλλει, κατά των πιστωτικών ιδρυμάτων και των εποπτευόμενων από αυτήν χρηματοπιστωτικών οργανισμών, τις διοικητικές κυρώσεις που προβλέπονται από το καταστατικό της (άρθρο 55Α) και την ισχύουσα νομοθεσία.»

15. Η γνωστοποίηση πληροφοριών και στοιχείων, σύμφωνα με τιςπροηγούμενες παραγράφους, όταν γίνεται καλόπιστα, δεν αποτελεί άδικη ήαντισυμβατική πράξη και δεν μπορεί να θεμελιώσει οποιουδήποτε είδουςευθύνη.

16. Τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, ομπάλληλοι και τα διευθυντικά στελέχη της παραγράφου 10, καθώς και τακατά την παράγραφο 11 πρόσωπα, απαγορεύεται να γνωστοποιούν το γεγονόςότι διαβίβστηκαν ή ζητήθηκαν πληροφορίες ή ότι διεξάγεται έρευνα για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα σε αυτόν τον οποίοαναφορούν οι πληροφορίες ή σε τρίτους. Όποιος από πρόθεση παραβιάζει τοκατά την παράγραφο αυτή καθήκον εχεμύθειας, τιμωρείται με ποινήφυλακίσεως μέχρι δύο ετών και με χρηματική ποινή.

17. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται μετά από πρόταση των ΥπουργώνΔικαιοσύνης, Οικονομικών και Εμπορίου, αναπροσαρμόζονται ταπροβλεπόμενα από το άρθρο αυτό ποσά.

«18. Στις προηγούμενες παραγράφους του άρθρου αυτού οι λέξεις «τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί» αντικαθίστανται από τις λέξεις «τα πρόσωπα του άρθρου 2α», εφαρμοζόμενης της διάταξης της παραγράφου 2 του άρθρου 2α.»

«19. Στο πλαίσιο εφαρμογής των διατάξεων του πρώτου κεφαλαίου του νόμου αυτού και της υποχρέωσης των δικηγόρων για υποβολή αναφορών ύποπτων συναλλαγών, συνιστάται επιτροπή η οποία λαμβάνει, αξιολογεί, επεξεργάζεται και διαβιβάζει τις αναφορές αυτές προς τον αρμόδιο φορέα. Η επιτροπή αυτή απαρτίζεται από πέντε μέλη, οριζόμενα με τριετή θητεία από την Ολομέλεια των Προέδρων των Δικηγορικών Συλλόγων Ελλάδος και εδρεύει στα γραφεία του Δικηγορικού Συλλόγου Αθηνών. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, μετά από γνώμη της ανωτέρω Ολομέλειας, ορίζεται ο τρόπος λειτουργίας της επιτροπής αυτής, καθώς και η διαδικασία συνεργασίας και επικοινωνίας της με τον αρμόδιο φορέα.»

«20. Οι διαχειριστές των αγορών μετοχών, παραγώγων και συναλλάγματος υποχρεούνται να διαθέτουν

αποτελεσματικούς μηχανισμούς και διαδικασίες για την αποτροπή και τον άμεσο εντοπισμό πιθανών περιπτώσεων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες ή χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και να αναφέρουν στην Ανεξάρτητη Αρχή του άρθρου 7 χωρίς καθυστέρηση τις περιπτώσεις για τις οποίες ευλόγως υποπτεύονται ότι πραγματοποιούνται τα ανωτέρω αδικήματα, γνωστοποιώντας όλες τις σχετικές πληροφορίες και στοιχεία και παρέχοντας κάθε αναγκαία βοήθεια για τη διερεύνηση τους. Στις ανωτέρω αγορές περιλαμβάνονται και τα Πολυμερή Συστήματα Διαπραγματεύσης χρηματοπιστωτικών μέσων, καθώς και «εσωτερικοποιημένες» αγορές τέτοιων μέσων που λειτουργούν εντός πιστωτικού ιδρύματος ή Ε.Π.Ε.Υ...»

Άρθρο 5.

1. Όταν διεξάγεται τακτική ανάκριση για νομιμοποίηση εσόδων απόεγκληματική δραστηριότητα, μπορεί ο ανακριτής, με σύμφωνη γνώμη τουεισαγγελέα, να απαγορεύσει την κίνηση των λογαριασμών που τηρούνται σεπιστωτικό ίδρυμα ή χρηματοπιστωτικό οργανισμό, καθώς και το άνοιγμα των θυρίδων θησαυροφυλακείου του κατηγορουμένου, έστω και κοινώνοποιοιδήποτε είδους με άλλο πρόσωπο, εφόσον υπάρχουν βάσιμες υπόνοιεςότι οι λογαριασμοί αυτοί ή οι θυρίδες περιέχουν χρήματα ή πράγματα πουπροέρχονται από νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα. Το ίδιο ισχύει και όταν διεξάγεται ανάκριση για εγκληματική δραστηριότητακαι υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες ότι οι λογαριασμοί ή οι θυρίδες περιέχουνχρήματα ή πράγματα που υπόκεινται σε δήμευση, σύμφωνα με το άρθρο 2αυτού του νόμου. Σε περίπτωση διεξαγωγής προκαταρκτικής εξέτάσεως ήπροανακρίσεως, η απαγόρευση της κινήσεως των λογαριασμών ή τουανοίγματος των θυρίδων μπορεί να διαταχθεί από το δικαστικό συμβούλιο.Η διάταξη του ανακριτή ή το βούλευμα του συμβουλίου επέχει θέση εκθέσεως κατασχέσεως, εκδίδεται χωρίς προηγούμενη κλήση τουκατηγορουμένου ή του τρίτου, δεν είναι απαραίτητο να αναφέρεισυγκεκριμένο λογαριασμό ή θυρίδα και επιδίδεται στον κατηγορούμενο και στο διευθυντή στέλεχος του πιστωτικού ιδρύματος ή του χρηματοπιστωτικούοργανισμού ή στο διευθυντή του υποκαταστήματος του τόπου όπου εδρεύει οανακριτής ή ο εισαγγελέας. Σε περίπτωση κοινού λογαριασμού ή κοινήςθυρίδας επιδίδεται και στον τρίτο.

2. Η κατά την προηγούμενη παράγραφο απαγόρευση ισχύει από τη χρονικήστιγμή της επίδοσης στο πιστωτικό ίδρυμα ή στο χρηματοπιστωτικόοργανισμό της διάταξης του ανακριτή ή του βουλεύματος. Από τότεαπαγορεύεται το άνοιγμα της θυρίδας και είναι άκυρη έναντι του Δημοσίουτυχόν εκταμίευση χρημάτων από το λογαριασμό. Διευθυντικό στέλεχος ήυπάλληλος του πιστωτικού ιδρύματος ή του χρηματοπιστωτικού οργανισμού,που παραβαίνει με πρόθεση τις διατάξεις της παραγράφου αυτής, τιμωρείται με ποινή φυλάκισεως μέχρι δύο ετών και με χρηματική ποινή.

3. Αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού, μπορεί ο ανακριτής ή το δικαστικό συμβούλιο να διατάξει την απαγόρευσηεκποίησης ορισμένου ακινήτου του κατηγορουμένου. Η διάταξη τουανακριτή ή το βούλευμα επέχει θέση εκθέσεως κατασχέσεως, εκδίδεται χωρίς προηγούμενη κλήση του κατηγορουμένου και επιδίδεται στονκατηγορουμένου και επιδίδεται στον κατηγορούμενο και στον αρμόδιοφύλακα μεταγραφών, ο οποίος υποχρεούται να προβεί την ίδια ημέρα σεσχετική σημείωση στα οικεία βιβλία και να αρχειοθετήσει το έγγραφο πουτου κοινοποιήθηκε. Με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης ρυθμίζονται οι λεπτομέρειες εφαρμογής της διάταξης της παραγράφου αυτής. Κάθεδικαιοπραξία, υποθήκη, κατάσχεση ή άλλη πράξη που εγγράφεται στο βιβλίοτου υποθηκοφυλακείου, μετά την πιο πάνω σημείωση, δεν λαμβάνεται υπόψη για την εφαρμογή των διατάξεων των παραγράφων 6 και επ. του άρθρου 2του νόμου αυτού.

4. Ο κατηγορούμενος και ο τρίτος δικαιούνται να ζητήσουν την άρση τηςδιάταξης του ανακριτή ή την ανάκληση του βουλεύματος, με αίτηση πουαπευθύνεται προς το δικαστικό συμβούλιο και κατατίθεται στον ανακριτή ήτον εισαγγελέα, μέσα σε δέκα ημέρες από την επίδοση σ' αυτόν τηςδιάταξης, ή του βουλεύματος. Το συμβούλιο, στο οποίο δεν μετέχει οανακριτής, αποφαινεται μέσα σε πέντε ημέρες. Η υποβολή της αίτησης δεναναστέλλει την εκτέλεση της διάταξης ή του βουλεύματος. Η διάταξη ή το βούλευμα ανακαλείται αν προκύψουν νέα στοιχεία.

«5. Στις περιπτώσεις που η έρευνα για τη νομιμοποίηση εσόδων από βασικό έγκλημαή για τον εντοπισμό περιουσίας γίνεται από την Ανεξάρτητη Αρχή του άρθρου 7, ηαπαγόρευση κίνησης λογαριασμών ή η απαγόρευση μεταβίβασης ή εκποίησης οποιουδήποτε άλλου περιουσιακού στοιχείου, μπορεί σε επείγουσες περιπτώσεις να διαταχθεί από τον Πρόεδρο της, με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις που προβλέπονται παραπάνω.»

Άρθρο 6.

1. Οι διατάξεις των παραγράφων 9 και επ. του άρθρου 4 του νόμου αυτού εφαρμόζονται αναλόγως και ως προς τα μέλη του Χρηματιστηρίου, καθώς και τις λοιπές επιχειρήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1 στοιχείο ε' εδάφιο β'.
2. Ο εισαγγελέας, ο ανακριτής και το δικαστήριο επιτρέπεται να λαμβάνουν γνώση των βιβλίων και των στοιχείων, τα οποία κατά τις κείμενες διατάξεις τηρούν τα μέλη του χρηματιστηρίου, καθώς και οι λοιπές επιχειρήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 1 στοιχείο ε' εδάφιο β' του νόμου αυτού. Σε περίπτωση διεξαγωγής προκαταρκτικής εξέτασης, προανακρίσεως, ανακρίσεως ή δίκης επιτρέπεται να ζητηθεί και να επισυναφθεί στη δικογραφία μόνο απόσπασμα των βιβλίων ή των στοιχείων με τις σχετικές εγγραφές που αφορούν τον κατηγορούμενο. Την ακρίβεια του αποσπάσματος βεβαιώνει το μέλος του Χρηματιστηρίου ή ο εκπρόσωπος της επιχείρησης. Ο εισαγγελέας, ο ανακριτής και το δικαστήριο δικαιούνται να ελέγξουν τα βιβλία και τα στοιχεία αυτά για να διαπιστώσουν την ακρίβεια των περιεχομένων στο απόσπασμα εγγραφών ή την ύπαρξη άλλων εγγραφών που αφορούν τον κατηγορούμενο. Ο κατηγορούμενος μπορεί να ελέγξει μόνο την ύπαρξη των εγγραφών που φέρεται ή που ισχυρίζεται ότι τον αφορούν.
3. Κάθε μέλος του Χρηματιστηρίου και κάθε εκπρόσωπος των επιχειρήσεων που μνημονεύονται στην προηγούμενη παράγραφο οφείλει να αναφέρει, με εμπιστευτικό έγγραφο, στον Αρμόδιο Φορέα κάθε συναλλαγή που θεωρεί ότι είναι ύποπτη νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα.
4. Ως ειδικοί προανακριτικοί υπάλληλοι, για τα εγκλήματα που προβλέπονται και τιμωρούνται από τις διατάξεις του πρώτου κεφαλαίου του νόμου αυτού, θεωρούνται και οι τελωνειακοί υπάλληλοι.

Άρθρο 7.

1. Συνιστάται Ανεξάρτητη Διοικητική Αρχή με την επωνυμία «Εθνική Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες». Η Αρχή εδρεύει στην Αθήνα και έχει διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζεται ο ακριβής τύπος των συνεδριάσεων της Αρχής.
2. Η Αρχή συγκροτείται από Πρόεδρο και έντεκα Μέλη. Η θητεία του Προέδρου και των Μελών της Αρχής είναι τριετής, δυνάμενη να ανανεωθεί.
3. Πρόεδρος της Αρχής διορίζεται επί τιμή Ανώτατος Δικαστικός ή Εισαγγελικός Λειτουργός ή πρόσωπο γνωσμένου κύρους, ευρείας κοινωνικής αποδοχής και εμπειρίας στο χρηματοπιστωτικό τομέα. Ο Πρόεδρος επιλέγεται και διορίζεται από το Υπουργικό Συμβούλιο, ύστερα από πρόταση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Δικαιοσύνης και γνώμη της Επιτροπής Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής. Ο Πρόεδρος της Αρχής είναι δημόσιος λειτουργός πλήρους απασχόλησης. Κατά τη διάρκεια της θητείας του αναστέλλεται η άσκηση οποιουδήποτε άλλου δημόσιου λειτουργήματος. Ο Πρόεδρος της Αρχής δεν επιτρέπεται να ασκεί καμία επαγγελματική δραστηριότητα ή να αναλαμβάνει άλλα καθήκοντα, αμειβόμενα ή μη, στο δημόσιο ή ιδιωτικό τομέα, με εξαίρεση διδακτικά καθήκοντα Μελών Δ.Ε.Π. Α.Ε.Ι, υπό καθεστώς μερικής απασχόλησης.
4. Τα Μέλη της Αρχής και οι αναπληρωτές τους διορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Δικαιοσύνης, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Ως Μέλη διορίζονται: α) δύο πρόσωπα που προτείνονται από τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών, με τους αναπληρωτές τους, β) από ένα πρόσωπο που προτείνεται από τους Υπουργούς Εθνικής Αμυνας, Δικαιοσύνης, Δημόσιας Τάξης και Εμπορικής Ναυτιλίας με τον αναπληρωτή του, γ) ένα πρόσωπο που προτείνεται από τον Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος με τον αναπληρωτή του, δ) ένα πρόσωπο που προτείνεται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, με τον αναπληρωτή του, ε) ένα πρόσωπο που προτείνεται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Επιτροπής Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης, με τον αναπληρωτή του, στ) ένα πρόσωπο που προτείνεται από το Διοικητικό Συμβούλιο της Επιτροπής Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων, με τον αναπληρωτή του και ζ) ένα πρόσωπο που προτείνεται από τον Πρόεδρο της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών, με τον αναπληρωτή του. Τα Μέλη της Αρχής πρέπει να διακρίνονται για την επιστημονική τους κατάρτιση και την επαγγελματική τους ικανότητα και εμπειρία στον τραπεζικό, οικονομικό ή νομικό τομέα.

5. Μέχρι την έκδοση της κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Ανάπτυξης για τη διαπίστωση του χρόνου έναρξης λειτουργίας της Επιτροπής Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης, σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 5 του ν. 3229/2004 (ΦΕΚ 38 Α'), στην ανωτέρω περίπτωση δ' το Μέλος της Αρχής με τον αναπληρωτή του ορίζονται από τον Υπουργό Ανάπτυξης

6. Η Αρχή έχει τις εξής αρμοδιότητες:

α) συγκεντρώνει, διερευνά και αξιολογεί τις πληροφορίες που διαβιβάζονται σε αυτήν και σχετίζονται με ύποπτες συναλλαγές νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, σύμφωνα με τα άρθρα 4 και 6 του ν. 2331/1995-

β) δέχεται, διερευνά και αξιολογεί κάθε πληροφορία σχετική με συναλλαγές νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες που διαβιβάζεται σε αυτήν από αλλοδαπούς φορείς, με τους οποίους και συνεργάζεται για την παροχή κάθε δυνατής συνδρομής

γ) έχει πρόσβαση σε κάθε μορφής αρχείο δημόσιας αρχής τήρησης και επεξεργασίας δεδομένων, περιλαμβανομένου του συστήματος Τειρεσίας. Στο πλαίσιο των ερευνών της δεν ισχύει το φορολογικό απόρρητο

δ) μπορεί να διενεργεί οικονομικούς ελέγχους, σε σοβαρές κατά την κρίση της περιπτώσεις, σε οποιαδήποτε δημόσια υπηρεσία ή σε οργανισμούς και επιχειρήσεις του δημόσιου τομέα, χωρίς προηγούμενη ενημέρωση άλλης Αρχής-

ε) ζητά, κατά τη διάρκεια των ελέγχων της προηγούμενης περίπτωσης, στοιχεία που αφορούν την κίνηση τραπεζικών λογαριασμών ή λογαριασμών άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων

στ) ζητά τη συνεργασία υπηρεσιών και οργανισμών οποιασδήποτε μορφής και την παροχή στοιχείων, ακόμα και από δικαστικές αρχές, εξ αφορμής του ελέγχου και της έρευνας στοιχείων σχετικών με εγκληματικές δραστηριότητες νομιμοποίησης εσόδων, προερχόμενων από την τέλεση των εγκλημάτων που αναφέρονται στο άρθρο 10 .

ζ) ενημερώνει εγγράφως ή με ασφαλές ηλεκτρονικό μέσο τον διαβιβάζοντα την πληροφορία ότι την έλαβε και του παρέχει άλλα σχετικά στοιχεία χωρίς όμως να παραβιάζεται το απόρρητο των προανακριτικών της ενεργειών ή να δυσχεραίνεται η άσκηση των αρμοδιοτήτων της .

η) αξιολογεί και διερευνά πληροφορίες και αναφορές που διαβιβάζονται σε αυτή από αρμόδιους φορείς της χώρας μας ή από τα αρμόδια όργανα διεθνών οργανισμών και αφορούν το έγκλημα της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας, σύμφωνα με την αριθμ. 1373/2002 Απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών και με τους Κανονισμούς του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης αριθ. 467/2001, 2580/2001 και 308/2002 όπως και με κάθε άλλη συναφή προς το θέμα αυτό πράξη των διεθνών οργανισμών και λαμβάνει τα απαραίτητα σχετικά μέτρα για την εφαρμογή των ανωτέρω πράξεων.

7. Κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, ο Πρόεδρος και τα Μέλη της Αρχής έχουν υποχρέωση να τηρούν τις αρχές της αντικειμενικότητας και αμεροληψίας και έχουν καθήκον να τηρούν εχεμύθεια για πληροφορίες, των οποίων λαμβάνουν γνώση κατά την άσκηση των καθηκόντων τους για πέντε έτη μετά την ακούσια ή εκούσια αποχώρησή τους από την Αρχή.

8. Η Αρχή υποστηρίζεται από επιστημονικό, διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό που αποσπάται από τα Υπουργεία και τους δημόσιους φορείς που αναφέρονται στην παράγραφο 4, συμπεριλαμβανομένου του προσωπικού των Ενόπλων Δυνάμεων, της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού και του Λιμενικού Σώματος των Υπουργείων Εθνικής Άμυνας, Δημόσιας Τάξης και Εμπορικής Ναυτιλίας. Για το σκοπό αυτόν, με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών, ύστερα από πρόταση του Προέδρου της Αρχής, συνιστώνται και κατανέμονται έως πενήντα (50) συνολικά θέσεις, οι οποίες πληρούνται μόνο με απόσπαση. Ειδικότερα, σε θέσεις επιστημονικού προσωπικού αποσπώνται άτομα με ειδικές γνώσεις και εμπειρία σε αντιμετώπιση υποθέσεων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Οι αποσπάσεις του προσωπικού που αναφέρεται στα προηγούμενα εδάφια γίνονται κατά παρέκκλιση των κειμένων διατάξεων, με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών και του αρμόδιου Υπουργού, ύστερα από πρόταση του Προέδρου της Αρχής. Οι υπηρετούντες με απόσπαση στην Αρχή λαμβάνουν το σύνολο των πάσης φύσεως αποδοχών και επιδομάτων από την υπηρεσία από την οποία έχουν αποσπασθεί, πλην αυτών που σχετίζονται με την ενεργό άσκηση των καθηκόντων τους.

9. Για τα εγκλήματα που προβλέπονται και τιμωρούνται από το νόμο αυτόν και τα συναφή με αυτά, οι υπάλληλοι της Αρχής θεωρούνται ειδικοί προανακριτικοί υπάλληλοι. Οι υπάλληλοι αυτοί δεν κωλύονται να εξεταστούν ως μάρτυρες στο ακροατήριο εκ του ότι ενήργησαν ανακριτικές πράξεις για τα

εγκλήματα τα προβλεπόμενα από τις διατάξεις του νόμου αυτού και τα συναφή με αυτά. Ο Πρόεδρος και τα Μέλη της Αρχής, κατά παρέκκλιση των διατάξεων του άρθρου 243 Κ.Π.Δ, εποπτεύουν τους προαναφερόμενους ειδικούς προανακριτικούς υπαλλήλους κατά τη διενέργεια προανάκρισης και προκαταρκτικής εξέτασης. Η εποπτεία αυτή συνίσταται ιδίως στο δικαίωμα να ενημερώνονται για όλες τις πληροφορίες ή καταγγελίες που περιέχονται στις υπηρεσίες της Αρχής, να λαμβάνουν γνώση όλων των υποθέσεων που χειρίζονται και να παρακολουθούν την πορεία τους, να δίδουν οδηγίες, να κατευθύνουν και να παρίστανται κατά τη διενέργεια των ανακριτικών πράξεων. Κατά τη διάρκεια της προδικαστικής έρευνας επιτρέπεται, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, η προσαγωγή μαρτύρων και υπόπτων στην έδρα της Αρχής για εξέταση. Η κατά τα ανωτέρω σχηματιζόμενη δικογραφία διαβιβάζεται μετά την περάτωση της στον αρμόδιο για την ποινική δίωξη Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών.

10. Όταν η Αρχή θεωρεί ορισμένη σύμβαση ή συναλλαγή ύποπτη νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, συντάσσει αιτιολογημένο πόρισμα και το αποστέλλει μαζί με το φάκελο της υπόθεσης στον αρμόδιο Εισαγγελέα. Σε διαφορετική περίπτωση θέτει την υπόθεση στο αρχείο, από όπου είναι δυνατόν να ανασυρθεί, συσχετιζόμενη με την ίδια ή με οποιαδήποτε άλλη ύποπτη κατά την προαναφερόμενη έννοια, σύμβαση ή συναλλαγή.

11. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζονται τα ειδικότερα θέματα που αφορούν τη λειτουργία της Αρχής.

12. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών καθορίζονται, κατά παρέκκλιση κάθε άλλης διάταξης, οι αποδοχές του Προέδρου, η αποζημίωση των Μελών, καθώς και τυχόν πρόσθετες αμοιβές του προσωπικού που υπηρετεί με απόσπαση και βαρύνουν τις πιστώσεις του προϋπολογισμού του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών.

13. Ο Πρόεδρος της Αρχής και τα Μέλη αυτής υποβάλλουν κατ' έτος στην Εισαγγελία του Αρείου Πάγου την προβλεπόμενη από το ν. 3023/2002 (ΦΕΚ 146 Α'), όπως εκάστοτε ισχύει, δήλωση περιουσιακής κατάστασης".

Άρθρο 8.

Η γνωστοποίηση αρμοδίως πληροφοριών για νομιμοποίηση εσόδων απόεγκληματικές δραστηριότητες, από υπάλληλο ή διευθυντικό στέλεχος, κατάτα αναφερόμενα στα άρθρα 4 και 6 του νόμου αυτού, δεν αποτελεί παράβασητυχόν συμβατικής, νομοθετικής, κανονιστικής ή διοικητικής απαγόρευσης ανακοίνωσης πληροφοριών και δεν συνεπάγεται οποιουδήποτε είδους ευθύνηγια τα πιστωτικά ιδρύματα ή τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς, όπωςαυτά αναφέρονται στο άρθρο 1 στοιχεία δ' και ε' και για τους υπαλλήλουςή τα διευθυντικά στελέχη τους, εκτός αν αυτοί ενήργησαν κακοβούλως.Το ίδιο ισχύει και ως προς τα μέλη και τους υπαλλήλους της Επιτροπήςκαι του άρθρου 7.

Άρθρο 9.

Από την έναρξη της ισχύος του νόμου αυτού, καταργούνται τα άρθρα 5 και6 του τρίτου Κεφαλαίου (καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων απόεγκληματικές δραστηριότητες) του ν. 2145/1993 (ΦΕΚ 88 Α').

Γ. Αυστρία - Österreich

§ 165 Geldwäscherei

(1) Wer Vermögensbestandteile, die aus einem Verbrechen, einem Vergehen nach den §§ 223, 224, 225, 229, 230, 269, 278, 278d, 288, 289, 293, 295 oder 304 bis 308 oder einem in die Zuständigkeit der Gerichte fallenden Finanzvergehen des Schmuggels oder der Hinterziehung von Eingangs- oder Ausgangsabgaben eines anderen herrühren, verbirgt oder ihre Herkunft verschleiert, insbesondere, indem er im Rechtsverkehr über den Ursprung oder die wahre Beschaffenheit dieser Vermögensbestandteile, das Eigentum oder sonstige Rechte an ihnen, die Verfügungsbefugnis über sie, ihre Übertragung oder darüber, wo sie sich befinden, falsche Angaben macht, ist mit Freiheitsstrafe bis zu zwei Jahren oder mit Geldstrafe bis zu 360 Tages-sätzen zu bestrafen. *)

(2) Ebenso ist zu bestrafen, wer wissentlich solche Vermögensbestandteile an sich bringt, verwahrt, anlegt, verwaltet, umwandelt, verwertet oder einem Dritten überträgt.

(3) Wer die Tat in Bezug auf einen 40 000 Euro übersteigenden Wert oder als Mitglied einer kriminellen Vereinigung begeht, die sich zur fortgesetzten Geldwäscherei verbunden hat, ist mit Freiheitsstrafe von sechs Monaten bis zu fünf Jahren zu bestrafen. *)

(4) Ein Vermögensbestandteil rührt aus einer strafbaren Handlung her, wenn ihn der Täter der strafbaren Handlung durch die Tat erlangt oder für ihre Begehung empfangen hat oder wenn sich in ihm der Wert des ursprünglich erlangten oder empfangenen Vermögenswertes verkörpert.

(5) Wer wissentlich Bestandteile des Vermögens einer kriminellen Organisation (§ 278a) oder einer terroristischen Vereinigung (§ 278b) in deren Auftrag oder Interesse an sich bringt, verwahrt, anlegt, verwaltet, umwandelt, verwertet oder einem Dritten überträgt, ist mit Freiheitsstrafe bis zu drei Jahren, wer die Tat in Bezug auf einen 40 000 Euro übersteigenden Wert begeht, mit Freiheitsstrafe von sechs Monaten bis zu fünf Jahren zu bestrafen. *)

**) Geändert bzw eingefügt durch BGBl I 2002/134.*

§ 165a Tätige Reue

(1) Wegen Geldwäscherei ist nicht zu bestrafen, wer freiwillig und bevor die Behörde (§ 151 Abs. 3) von seinem Verschulden erfahren hat, durch Mitteilung an die Behörde oder auf andere Weise die Sicherstellung wesentlicher Vermögensbestandteile, auf die sich die Geldwäscherei bezogen hat, bewirkt.

(2) Wenn ohne Zutun des Täters wesentliche Vermögensbestandteile, auf die sich die Geldwäscherei bezogen hat, sichergestellt werden, ist der Täter nicht zu bestrafen, wenn er sich in Unkenntnis dessen freiwillig und ernstlich um die Sicherstellung bemüht hat.

§ 278a Kriminelle Organisation

Wer eine auf längere Zeit angelegte unternehmensähnliche Verbindung einer größeren Zahl von Personen gründet oder sich an einer solchen Verbindung als Mitglied beteiligt (§ 278 Abs 3),

1. die, wenn auch nicht ausschließlich, auf die wiederkehrende und geplante Begehung schwerwiegender strafbarer Handlungen, die das Leben, die körperliche Unversehrtheit, die Freiheit oder das Vermögen bedrohen, oder schwerwiegender strafbarer Handlungen im Bereich der sexuellen Ausbeutung von Menschen, der Schlepperei oder des unerlaubten Verkehrs mit Kampfmitteln, Kernmaterial und radioaktiven Stoffen, gefährlichen Abfällen, Falschgeld oder Suchtmitteln ausgerichtet ist,

2. die dadurch eine Bereicherung in großem Umfang oder erheblichen Einfluß auf Politik oder Wirtschaft anstrebt und

3. die andere zu korrumpieren oder einzuschüchtern oder sich auf besondere Weise gegen Strafverfolgungsmaßnahmen abzuschirmen sucht, ist mit Freiheitsstrafe von sechs Monaten bis zu fünf Jahren zu bestrafen. § 278 Abs. 4 gilt entsprechend.

(Geändert durch BGBl I 2002/134.)

Α. Ιταλία – Italia.

648. Ricettazione.

(1) — Fuori dei casi di concorso nel reato [110], chi, al fine di procurare a sé o ad altri un profitto, acquista, riceve od occulta denaro o cose provenienti da un qualsiasi delitto, o comunque si intromette nel farle acquistare, ricevere od occultare, è punito con la reclusione da due ad otto anni e con la multa da cinquecentosedici euro a diecimilatrecentoventinove euro [709, 712] (2) (3).

La pena è della reclusione sino a sei anni e della multa sino a cinquecentosedici euro (3), se il fatto è di particolare tenuità [62 n. 4, 133] (4).

Le disposizioni di questo articolo si applicano anche quando l'autore del delitto, da cui il denaro o le cose provengono, non è imputabile [85] o non è punibile [379, 649, 712] (5) (6) (7) ovvero quando manchi una condizione di procedibilità riferita a tale delitto (8) (9).

648bis. Riciclaggio.

(1) — Fuori dei casi di concorso nel reato, chiunque sostituisce o trasferisce denaro, beni o altre utilità provenienti da delitto non colposo; ovvero compie in relazione ad essi altre operazioni, in modo da ostacolare l'identificazione della loro provenienza delittuosa, è punito con la reclusione da quattro a dodici anni e con la multa da mille-trentadue euro a quindicimilaquattrocentonovantatré euro (2) (3) (4).

La pena è aumentata quando il fatto è commesso nell'esercizio di un'attività professionale.

La pena è diminuita se il denaro, i beni o le altre utilità provengono da delitto per il quale è stabilita la pena della reclusione inferiore nel massimo a cinque anni.

Si applica l'ultimo comma dell'articolo 648 (5) (6).

648ter. Impiego di denaro, beni o utilità di provenienza illecita.

(1) — Chiunque, fuori dei casi di concorso nel reato e dei casi previsti dagli articoli 648 e 648bis, impiega in attività economiche o finanziarie denaro, beni o altre utilità provenienti da delitto, è punito con la reclusione da quattro a dodici anni e con la multa da milletrentadue euro a quindicimilaquattrocentonovantatré euro.

La pena è aumentata quando il fatto è commesso nell'esercizio di un'attività professionale.

La pena è diminuita nell'ipotesi di cui al secondo comma dell'art. 648.

Si applica l'ultimo comma dell'articolo 648 (2).

E. Γαλλία – France

Article 324-1

(Loi n° 96-392 du 13 mai 1996 art. 1 Journal Officiel du 14 mai 1996)(Ordonnance n° 2000-916 du 19 septembre 2000 art. 3 Journal Officiel du 22 septembre 2000 en vigueur le 1er janvier 2002)

Le blanchiment est le fait de faciliter, par tout moyen, la justification mensongère de l'origine des biens ou des revenus de l'auteur d'un crime ou d'un délit ayant procuré à celui-ci un profit direct ou indirect.

Constitue également un blanchiment le fait d'apporter un concours à une opération de placement, de dissimulation ou de conversion du produit direct ou indirect d'un crime ou d'un délit.

Le blanchiment est puni de cinq ans d'emprisonnement et de 375000 euros d'amende

Article 324-2

(Loi n° 96-392 du 13 mai 1996 art. 1 Journal Officiel du 14 mai 1996)(Ordonnance n° 2000-916 du 19 septembre 2000 art. 3 Journal Officiel du 22 septembre 2000 en vigueur le 1er janvier 2002)

Le blanchiment est puni de dix ans d'emprisonnement et de 750000 euros d'amende :

1° Lorsqu'il est commis de façon habituelle ou en utilisant les facilités que procure l'exercice d'une activité professionnelle ;

2° Lorsqu'il est commis en bande organisée.

Article 324-3

(inséré par Loi n° 96-392 du 13 mai 1996 art. 1 Journal Officiel du 14 mai 1996)

Les peines d'amende mentionnées aux articles 324-1 et 324-2 peuvent être élevées jusqu'à la moitié de la valeur des biens ou des fonds sur lesquels ont porté les opérations de blanchiment.

Article 324-4

(inséré par Loi n° 96-392 du 13 mai 1996 art. 1 Journal Officiel du 14 mai 1996)

Lorsque le crime ou le délit dont proviennent les biens et les fonds sur lesquels ont porté les opérations de blanchiment est puni d'une peine privative de liberté d'une durée supérieure à celle de l'emprisonnement encouru en application des articles 324-1 ou 324-2, le blanchiment est puni des peines attachées à l'infraction dont son auteur a eu connaissance et, si cette infraction est accompagnée de circonstances aggravantes, des peines attachées aux seules circonstances dont il a eu connaissance

Article 324-5

(inséré par Loi n° 96-392 du 13 mai 1996 art. 1 Journal Officiel du 14 mai 1996)

Le blanchiment est assimilé, au regard de la récidive, à l'infraction à l'occasion de laquelle ont été commises les opérations de blanchiment.

Article 324-6

(inséré par Loi n° 96-392 du 13 mai 1996 art. 1 Journal Officiel du 14 mai 1996)

La tentative des délits prévus à la présente section est punie des mêmes peines

Article 222-38

(Loi n° 92-1336 du 16 décembre 1992 art. 355 et 373 Journal Officiel du 23 décembre 1992 en vigueur le 1er mars 1994)

(Loi n° 96-392 du 13 mai 1996 art. 2 Journal Officiel du 14 mai 1996)

(Ordonnance n° 2000-916 du 19 septembre 2000 art. 3 Journal Officiel du 22 septembre 2000 en vigueur le 1er janvier 2002)

Est puni de dix ans d'emprisonnement et de 750000 euros d'amende le fait de faciliter, par tout moyen, la justification mensongère de l'origine des biens ou des revenus de l'auteur de l'une des infractions mentionnées aux articles 222-34 à 222-37 ou d'apporter son concours à une opération de placement, de dissimulation ou de conversion du produit de l'une de ces infractions. La peine d'amende peut être élevée jusqu'à la moitié de la valeur des biens ou des fonds sur lesquels ont porté les opérations de blanchiment.

Lorsque l'infraction a porté sur des biens ou des fonds provenant de l'un des crimes mentionnés aux articles 222-34, 222-35 et 222-36, deuxième alinéa, son auteur est puni des peines prévues pour les crimes dont il a eu connaissance.

Les deux premiers alinéas de l'article 132-23 relatifs à la période de sûreté sont applicables aux infractions prévues par le présent article.

Article 225-6

(Loi n° 2003-239 du 18 mars 2003 art. 50 1° Journal Officiel du 19 mars 2003)

Est assimilé au proxénétisme et puni des peines prévues par l'article 225-5 le fait, par quiconque, de quelque manière que ce soit :

1° De faire office d'intermédiaire entre deux personnes dont l'une se livre à la prostitution et l'autre exploite ou rémunère la prostitution d'autrui ;

2° De faciliter à un proxénète la justification de ressources fictives ;

3° De ne pouvoir justifier de ressources correspondant à son train de vie tout en vivant avec une personne qui se livre habituellement à la prostitution ou tout en étant en relations habituelles avec une ou plusieurs personnes se livrant à la prostitution ;

4° D'entraver l'action de prévention, de contrôle, d'assistance ou de rééducation entreprise par les organismes qualifiés à l'égard de personnes en danger de prostitution ou se livrant à la prostitution.

ΣΤ. Γερμανία – Deutschland.

§ 261 – Geldwäsche

[1] [2] vorheriger TrefferGeldwäschenächster Treffer; Verschleierung unrechtmäßig erlangter Vermögenswerte

(1) 1Wer einen Gegenstand, der aus einer in Satz 2 genannten rechtswidrigen Tat herrührt, verbirgt, dessen Herkunft verschleiert oder die Ermittlung der Herkunft, das Auffinden, den Verfall, die Einziehung oder die Sicherstellung eines solchen Gegenstandes vereitelt oder gefährdet, wird mit Freiheitsstrafe von drei Monaten bis zu fünf Jahren bestraft. 2Rechtswidrige Taten im Sinne des Satzes 1 sind

1. Verbrechen,

2. Vergehen nach a) § 332 Abs. 1, auch in Verbindung mit Abs. 3, und § 334,

b) § 29 Abs. 1 Satz 1 Nr. 1 des Betäubungsmittelgesetzes[3] und § 29 Abs. 1 Nr. 1 des Grundstoffüberwachungsgesetzes,

3. Vergehen nach § 373 und, wenn der Täter gewerbsmäßig handelt, nach § 374 der Abgabenordnung, jeweils auch in Verbindung mit § 12 Abs. 1 des Gesetzes zur Durchführung der Gemeinsamen Marktorganisationen und der Direktzahlungen,

4. Vergehen

a) nach den §§ 152a, 181a, 232 Abs. 1 und 2, § 233 Abs. 1 und 2, §§ 233a, 242, 246, 253, 259, 263 bis 264, 266, 267, 269, 284, 326 Abs. 1, 2 und 4 sowie § 328 Abs. 1, 2 und 4,

b) nach § 96 des Aufenthaltsgesetzes und § 84 des Asylverfahrensgesetzes, die gewerbsmäßig oder von einem Mitglied einer Bande, die sich zur fortgesetzten Begehung solcher Taten verbunden hat, begangen worden sind, und

5. Vergehen nach §§ 129 und 129a Abs. 3 und 5, jeweils auch in Verbindung mit § 129b Abs. 1, sowie von einem Mitglied einer kriminellen oder terroristischen Vereinigung (§§ 129, 129a, jeweils auch in Verbindung mit § 129b Abs. 1) begangene Vergehen. 3Satz 1 gilt in den Fällen der gewerbsmäßigen oder bandenmäßigen Steuerhinterziehung nach § 370a der Abgabenordnung für die durch die Steuerhinterziehung ersparten Aufwendungen und unrechtmäßig erlangten Steuererstattungen und vergütungen sowie in den Fällen des Satzes 2 Nr. 3 auch für einen Gegenstand, hinsichtlich dessen Abgaben hinterzogen worden sind.

(2) Ebenso wird bestraft, wer einen in Absatz 1 bezeichneten Gegenstand

1. sich oder einem Dritten verschafft oder[4]

2. verwahrt oder für sich oder einen Dritten verwendet, wenn er die Herkunft des Gegenstandes zu dem Zeitpunkt gekannt hat, zu dem er ihn erlangt hat.

(3) Der Versuch ist strafbar.

(4) 1In besonders schweren Fällen ist die Strafe Freiheitsstrafe von sechs Monaten bis zu zehn Jahren. 2Ein besonders schwerer Fall liegt in der Regel vor, wenn der Täter gewerbsmäßig oder als Mitglied einer Bande handelt, die sich zur fortgesetzten Begehung einer vorheriger TrefferGeldwäschenächster Treffer verbunden hat.

(5) Wer in den Fällen des Absatzes 1 oder 2 leichtfertig nicht erkennt, daß der Gegenstand aus einer in Absatz 1 genannten rechtswidrigen Tat herrührt, wird mit Freiheitsstrafe bis zu zwei Jahren oder mit Geldstrafe bestraft.

(6) Die Tat ist nicht nach Absatz 2 strafbar, wenn zuvor ein Dritter den Gegenstand erlangt hat, ohne hierdurch eine Straftat zu begehen.

(7) 1Gegenstände, auf die sich die Straftat bezieht, können eingezogen werden. 2§ 74a ist anzuwenden. 3Die §§ 43a, 73d sind anzuwenden, wenn der Täter als Mitglied einer Bande handelt, die sich zur fortgesetzten Begehung einer vorheriger Treffer-Geldwäschenächster Treffer verbunden hat.

4§ 73d ist auch dann anzuwenden, wenn der Täter gewerbsmäßig handelt.

(8) Den in den Absätzen 1, 2 und 5 bezeichneten Gegenständen stehen solche gleich, die aus einer im Ausland begangenen Tat der in Absatz 1 bezeichneten Art herrühren, wenn die Tat auch am Tatort mit Strafe bedroht ist.

(9) 1Nach den Absätzen 1 bis 5 wird nicht bestraft, wer

1. die Tat freiwillig bei der zuständigen Behörde anzeigt oder freiwillig eine solche Anzeige veranlaßt, wenn nicht die Tat in diesem Zeitpunkt ganz oder zum Teil bereits entdeckt war und der Täter dies wußte oder bei verständiger Würdigung der Sachlage damit rechnen mußte, und

2. in den Fällen des Absatzes 1 oder 2 unter den in Nummer 1 genannten Voraussetzungen die Sicherstellung des Gegenstandes bewirkt, auf den sich die Straftat bezieht.

2Nach den Absätzen 1 bis 5 wird außerdem nicht bestraft, wer wegen Beteiligung an der Vortat strafbar ist.

(10) Das Gericht kann in den Fällen der Absätze 1 bis 5 die Strafe nach seinem Ermessen mildern (§ 49 Abs. 2) oder von Strafe nach diesen Vorschriften absehen, wenn der Täter durch die freiwillige Offenbarung seines Wissens wesentlich dazu beigetragen hat, daß die Tat über seinen eigenen Tatbeitrag hinaus oder eine in Absatz 1 genannte rechtswidrige Tat eines anderen aufgedeckt werden konnte.

[1] § 261 Abs. 1 Satz 3 neu gef. mWv 28. 12. 2001 durch G v. 19. 12. 2001 (BGBl. I S. 3922); Abs. 1 Satz 3 neu gef. mWv 27. 7. 2002 durch G v. 23. 7. 2002 (BGBl. I S. 2715); Abs. 1 Satz 2 Nr. 5 neu gef. mWv 30. 8. 2002 durch G v. 22. 8. 2002 (BGBl. I S. 3390); Abs. 1 Satz 2 Nr. 4 Buchst. a geänd. mWv 28. 12. 2003 durch G v. 22. 12. 2003 (BGBl. I S. 2838); Abs. 1 Nr. 3 geänd. mWv 1. 8. 2004 durch G v. 21. 7. 2004 (BGBl. I S. 1763); Abs. 1 Satz 2 Nr. 4 Buchst. b geänd. mWv 1. 1. 2005 durch G v. 30. 7. 2004 (BGBl. I S. 1950); Abs. 1 Satz 2 Nr. 4 Buchst. a, Nr. 5 geänd. mWv 19. 2. 2005 durch G v. 11. 2. 2005 (BGBl. I S. 239).

[2] Beachte das GeldwäscheG.

[3] G über den Verkehr mit Betäubungsmitteln (Betäubungsmittelgesetz - BtMG) v. 1. 3. 1994 (BGBl. I S. 358), zuletzt geänd. durch VO v. 14. 2. 2007 (BGBl. I S. 154)

[4] § 261 Abs. 2 Nr. 1 ist mit dem GG v. 23. 5. 1949 (BGBl. S. 1), zuletzt geänd. durch G v. 28. 8. 2006 (BGBl. I S. 2034) vereinbar, soweit Strafverteidiger nur dann mit Strafe bedroht werden, wenn sie im Zeitpunkt der Annahme ihres Honorars sichere Kenntnis von dessen Herkunft hatten, BVerGE v. 30. 3. 2004 (BGBl. I S. 715).